

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

Γ. ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1960

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΣ ΛΟΓΟΙ

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΡΙΑ - ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ
ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΟΠΟΛΕΙΩΝ - ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩΝ
Κ. Θ. ΚΑΡΑΛΕΚΑ & Δ. Γ. ΣΦΗΚΑ
ΕΣΣΑΝΗ

458 641 0

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΗ 1998

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

40640

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

(ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ Α-Β ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΙ Α-Β)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1960

90 610

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΟ

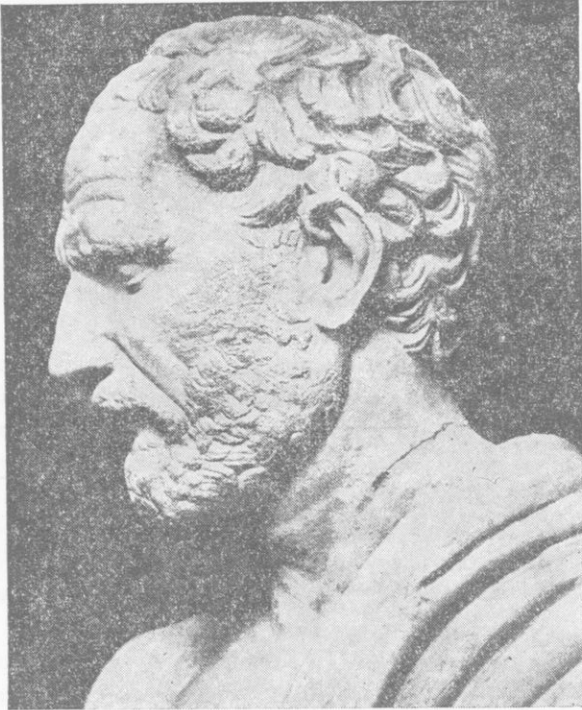
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

(Ε-Α ΙΟΥΛΙΟΥ 1987 ΚΑΙ Ε-Β ΙΟΥΛΙΟΥ 1987)

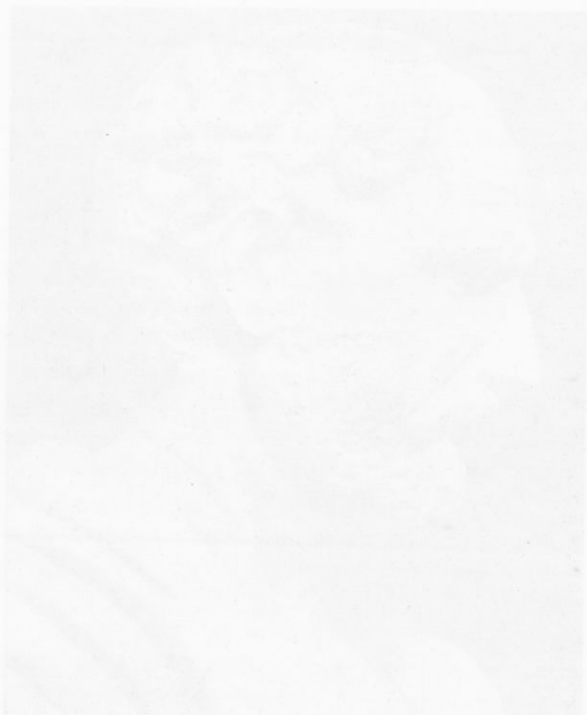

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΣΥΝΤΟΜΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Δημοσθένους.

Ὁ Δημοσθένης, υἱὸς τοῦ Δημοσθένους καὶ τῆς Κλεοβούλης, ἐγεννήθη τὸ 383 π. Χ. Οἱ γονεῖς του ἦσαν πλούσιοι· καὶ ὁ μὲν πατὴρ του κατήγετο ἐκ τοῦ ἐν Ἀττικῇ δήμου Παιανίας, κειμένου πρὸς Α τοῦ Ὑμηττοῦ (ὅπου νῦν τὸ χωρίον Λιόπεσι), ἡ δὲ μήτηρ του ἐξ ἑλληνικῆς οἰκογενείας διαμενούσης ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ (νῦν Κριμαία).

Ἐπταετῆς ὁ Δημοσθένης ἔχασε τὸν πατέρα του, ὅστις ἀποθνήσκων ἀφῆκε τρεῖς ἐπιτρόπους τῶν ἀνηλίκων τέκνων, τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς. Ἄλλ' οἱ ἐπίτροποι δὲν ἐφάνησαν ἀντάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ ἀποθανόντος· διότι τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἀνερχομένην εἰς δέκα πέντε τάλαντα ἐσπατάλησαν σχεδὸν τελείως. Ὡσαύτως οὗτοι καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Δημοσθένους παρημέλησαν· ἀλλ' οὗτος φιλομαθὴς ὢν καὶ ἐπιμελὴς κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἀρτίαν μόρφωσιν· ἐμαθήτευσε παρὰ τῷ ῥήτορι Ἰσαίῳ καὶ ἐμελέτησε τοὺς λόγους τοῦ Ἰσοκράτους, τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Θουκυδίδου, τὴν ὅποιαν, ὡς λέγεται, ὀκτάκις ἀντέγραψε καὶ μέγα μέρος αὐτῆς ἀπεμνημόνευσεν.

Ὅτε ἐνηλικιώθη, κατεδίωξε δικαστικῶς τοὺς ἐπιτρόπους ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ διδασκάλου του Ἰσαίου καὶ κατώρθωσε μικρὸν μόνον μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας ν' ἀναλάβῃ. Διὰ τοῦτο ἀναγκασθεὶς νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀναπληρώσεως τῆς ἀπολεσθείσης περιουσίας ἐγένετο λ ο γ ο γ ρ ά φ α ς ὡς τοιοῦτος συνέτασσε λόγους δικανικοὺς χάριν ἄλλων καὶ μεγάλως ἐξετιμᾶτο. Ἄλλὰ τὴν δόξαν του ἀπέκτησεν ἐκ τῶν πολιτικῶν λόγων καὶ τῆς πολιτικῆς ἐνεργείας κατὰ τοῦ Φιλίππου, τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὅστις ὁσημέραι αὐξανόμενος διανοεῖτο νὰ κυριαρχήσῃ ὅλης τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο βλέπων ὁ Δημοσθένης εἰργάζετο διὰ παντὸς τρόπου ν' ἀνυψώσῃ τὸ φρόνημα τῶν συμπολιτῶν του ὑπενθυμίζων εἰς αὐτοὺς τὰ ἐν Μαραθῶνι, ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἐν Πλαταιαῖς

κατορθώματα τῶν προγόνων. Καί ἀφ' ἐνός μὲν ἀντηγωνίζετο πρὸς τοὺς φιλιππίζοντας ἐν Ἀθήναις ρήτορας, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐφρόντιζε ν' ἀνεύρη συμμάχους τῶν Ἀθηναίων· ὅτε δ' ἀπεστάλη πρεσβευτὴς εἰς Θήβας, κατώρθωσε νὰ συμφιλιώσῃ τὰς ἕως τότε ἐχθρικός πόλεις, Ἀθήνας καὶ Θήβας, καὶ νὰ κάμῃ αὐτὰς συμμάχους· ἀλλ' ἡ συμμαχία αὕτη διελύθη διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἤττης (338).

Καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἤτταν ὁ Δημοσθένης οὔτε ἀπεθαρρύνθη οὔτε ἔπαυσε νὰ μισῇ τοὺς Μακεδόνας· ἐν ἀρχῇ μάλιστα τῆς βασιλείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (336) ἐπέτυχεν, ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ἀποστατήσουν ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας· ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν κατὰ τῶν Θηβῶν καὶ καταστρέψας αὐτὰς ἐζήτησεν ἔπειτα παρὰ τῶν Ἀθηναίων τὴν παράδοσιν τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων τινῶν στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν· διὰ τῆς ἐπεμβάσεως ὅμως τοῦ μακεδονίζοντος ρήτορος Δημάδου ἡ παράδοσις αὕτη ἀπεσοβήθη.

Τὸ 334 νέα περιπέτεια ἀνέμενε τὸν Δημοσθένη· ὁ ταμίας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Ἄρπαλος μετὰ πολλῶν χρημάτων κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας. Κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Ἀθηναῖοι ἐφυλάκισαν μὲν τὸν Ἄρπαλον, κατέσχον δὲ τὰ χρήματα. Καὶ ὁ μὲν Ἄρπαλος κατώρθωσε νὰ δραπετεύσῃ, τὰ δὲ χρήματα ἀριθμηθέντα εὐρέθησαν ὀλιγώτερα τῶν ὅσων ἐκεῖνος εἶχε κομίσει. Ἠγέρθησαν τότε ὑπόνοιαι, ὅτι τὸ ἐλλεῖπον ποσὸν κατηναλώθη πρὸς δωροδοκίαν τῶν ρητόρων. Κατηγορήθη δὲ ὁ Δημοσθένης, ὡς λαβῶν εἴκοσι πέντε τάλαντα καὶ κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον πεντήκοντα ταλάντων· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν αὐτό, ἔφυγεν εἰς Αἴγιναν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τροιζῆνα. Καὶ ἔγραφε μὲν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων δικαιολογούμενος καὶ παρακαλῶν ν' ἀνακληθῇ, ἀλλ' αἱ παρακλήσεις αὐταὶ εἰς μάτην ἀπέβαινον· καὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου (323), ὅτε αἱ Ἀθῆναι, τὸ Ἄργος καὶ ἡ Κόρινθος ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Μακεδόνων, ἀνεκλήθη ὑπὸ τοῦ δήμου πανηγυρικῶς.

Μετὰ τὴν ἀνάκλησίν του ὁ Δημοσθένης ἐξηκολούθει τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνα· ἀλλ' ὅτε τὸ 322 αἱ Ἀθῆναι ἐκυριεύθησαν καὶ φρουρὰ μακεδονικὴ ἐγκαθιδρύθη ἐν αὐταῖς, κατεδιώχθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν ἐν Καλαυρίᾳ (νῦν Πόρφ) ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος· ἐκεῖ, ἵνα μὴ πέσῃ ζῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν σταλέντων πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ, ἀπέθανε πιὼν δηλητηρίου (κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 322).

Οί κάτοικοι τῆς Καλαυρίας ἤγειρον ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος μνήμα τοῦ ρήτορος καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς ἐξηκολούθουν νὰ τιμοῦν τὴν μνήμην αὐτοῦ. Ἄλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν ἀνδριάντα τοῦ ρήτορος καὶ εἰς τὴν βάσιν ἐπέγραψαν τὸ πολυθρύλητον ἐπίγραμμα :

*Ἐπερ ἴσῃν ῥώμην γνώμη, Δημόσθερες, εἶχες,
οὔποτ' ἂν Ἑλλήνων ἤρξεν Ἔρης Μακεδόν.*

2. Λόγοι τοῦ Δημοσθένους.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δημοσθένους διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν 61 λόγοι· ἐκ τούτων οἱ μὲν 15 εἶναι σ υ μ β ο υ λ ε υ τ ι κ ο ἰ ῆ δ η μ η γ ο ρ ῖ α ι, οἱ δὲ λοιποὶ δ ι κ α ν ι κ ο ἰ. Ἐκ τῶν συμβουλευτικῶν, δηλ. τῶν λόγων τῶν ἀπαγγεληθέντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, σπουδαιότατοι εἶναι οἱ τέσσαρες Φ ι λ ι π π ι κ ο ἰ καὶ οἱ τρεῖς Ὀ λ υ ν θ ι α κ ο ἰ· τῶν δὲ δικανικῶν ἔχομεν δύο εἶδη : 1) λόγους δικανικοὺς δ η μ ο σ ῖ ο υ ς, ἀπαγγεληθέντας δηλ. ἐν δημοσίαις δίκαις, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότατος εἶναι ὁ π ε ρ ῖ τ ο ῦ σ τ ε φ ᾶ ν ο υ, καὶ 2) λόγους δικανικοὺς ἰ δ ι ω τ ι κ ο ῦ ς, ἀπαγγεληθέντας δηλ. ἐν ἰδιωτικαῖς δίκαις.

ΜΕΡΟΣ Α'
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ι. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α'

Εἰσαγωγή. Ἡ Ὀλυνθος ἦτο μία ἐκ τῶν ἀξιολογοτέρων πόλεων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐκεῖτο ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ἐπὶ τῆς ΒΑ πλευρᾶς τοῦ Τοροναίου κόλπου.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου καὶ τὸν πόλεμον αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ὀλύνθιοι συνέπραττον μετ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Φίλιππος εἰς ἀντάλλαγμα παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς δύο πόλεις, τὴν Ποτειδαίαν καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντα. Οἱ Ὀλύνθιοι βλέποντες τὰς τοιαύτας πρὸς αὐτοὺς διαθέσεις τοῦ Φιλίππου ἐθεώρουν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς καὶ ἀσφαλεῖς καὶ ἐπίστευον ὅτι ὁ Φίλιππος θὰ ἄφηγε τὴν Ὀλυνθον μετὰ τῶν συμμαχικῶν τῆς πόλεως νὰ ὑφίσταται ὡς ἀνεξάρτητος πολιτεία παρὰ τὰ σύνορα τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου.

Ἄλλ' ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Θράκην, ὅτε καθυπέταξε τὴν Θεσσαλίαν, κατέβαλε τοὺς Φωκεῖς καὶ κατέστησε φανερὸν ὅτι οὔτε φίλον οὔτε σύμμαχον σέβεται, τότε οἱ Ὀλύνθιοι ἀντελήφθησαν τὸν ἐπιπροερέμενον καὶ κατὰ τῶν ἰδίων κίνδυνον. Ἐκρίναν λοιπὸν καλὸν νὰ στείλουν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας καὶ νὰ εἰρηνεύσουν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (τὸ 352).

Τὸ διάβημα τοῦτο τῶν Ὀλυνθίων ὁ Φίλιππος ἐθεώρησε μὲν ὡς ἐχθρικόν, ἀλλὰ δὲν ἐπεχείρησε κατ' αὐτῶν πόλεμον ἀμέσως· ἠρκέσθη ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ εἰσβάλῃ (τὸ 351) εἰς τὴν Χαλκιδικὴν καὶ νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους ἀπειλητικῶς τὰς στρατιωτικὰς τῶν δυνάμεις. Τὸ 349 ὁμοῦ, λαβὼν ὡς πρόφασιν τὴν ἀρῆσιν τῶν Ὀλυνθίων ν' ἀποδώσουν τὸν καταφυγόντα εἰς τὴν πόλιν των ἀδελφόν του Ἀρριδαῖον, κηρύττει ὀριστικῶς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ὀλυνθίων. Οἱ Ὀλύνθιοι

τότε ἀποστέλλουν εἰς Ἀθήνας πρέσβεις ζητοῦντες συμμαχίαν καὶ ταχεῖαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν Ὀλυθίων πρέσβεων συνέρχονται εἰς ἐκκλησίαν· κατὰ ταύτην λαβόντες τὸν λόγον πολλοὶ ρήτορες ἐξέφρασαν ἐνδοιασμοὺς διὰ τὴν ἀποστολὴν βοηθείας εἰς Ὀλυθιον· τελευταῖος ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Ἀ' Ὀλυθιακὸν — κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349 —, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑποδεικνύει εἰς τοὺς Ἀθηναίους τί ὀφείλουν οὗτοι γὰρ πράξουν ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει.

- 1 Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γενόιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. Ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλευεῖν· οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκευμένος ἦκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμ' ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ
- 2 συμφέροντος ὑμῖν αἴρεσιν γενέσθαι. Ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρὸς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφίεις, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά.

Ἔστι δὴ τά γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσῃτε καὶ μὴ πάθῃτε ταῦτόν ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἣτις ταῦτ' ἐρεῖ καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκὼν, ἡνίκ' ἂν τύχη, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψῃται καὶ παρασπάσῃται τι τῶν ὅλων πραγμάτων.

- 4 Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὁ

βάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἦνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτ' ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. Καὶ πάλιν, ἠνίκα Πύδνα, Ποτεΐδαια, Μεθώνη, Παγασαί, τᾶλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμεν' ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥάονι καὶ πολὺ ταπεινότερῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. Νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν αἰεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντ' αὐτόματ' οἴομενοι σχήσειν καλῶς, ἠϋξήσαμεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλικὸς οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. Νυνὶ δὴ καιρὸς ἦκει τις, οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων. ↘

- 10 Καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπεργγμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πολλ' ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θεῖη δικαίως, τὸ δὲ μῆτε πάλαι πεπονθέναι πεφνημένοι τέ τιν' ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἐγωγε θείην. Ἄλλ', οἶμαι, παρόμοιόν ἐστιν, ὕπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γάρ, ὅσ' ἂν τις λάβῃ, καὶ σῶσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν, ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανήλωσε καὶ τὸ μνησθαι τὴν χάριν. Καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως· οἱ μὴ χρῆσάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς οὐδ', εἰ συνέβῃ τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστόν, μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβάν ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται. ↗

Διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς

πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. Εἰ δὲ προησόμεθ', ὧ¹² ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυμπον ἐκεῖνος καταστρέφεται, φρασάτω τις ἐμοί, τί τὸ κωλύον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν, ὅποι βούλεται.

Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενῆς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; Τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτειδαίαν, Μεθώνην αὔθις, εἶτα Θεσσαλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φεράς, Παγασάς, Μαγνησίαν, πάνθ'¹³ ὃν ἐβούλετ' εὐτρεπίσας τρόπον, ὥχετ' εἰς Θράκην· εἶτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλείων ἡσθένησε· πάλιν βραΐσας οὐκ ἐπὶ τὸ βραθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθύς Ὀλυθίοις ἐπεχείρησε. Τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρρύβαν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παραλείπω στρατείας.

« Τί οὖν », ἂν τις εἴποι, « ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; » Ἴνα¹⁴ γνῶτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθ' ἀμφοτέρα, καὶ τὸ προῖεσθαι καθ' ἕκαστον αἰεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελέες, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ἣ χρῆται καὶ συζῆ Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν, ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. Εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεὶ τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν, ἐγνωκῶς ἔσται, ἡμεῖς δ' ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθ', εἰς τί ποτ' ἐλπίς ταῦτα τελευτῆσαι. Πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης¹⁵ ἔστιν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρ' ἤξοντ', ἂν ἀμελήσωμεν;. Ἀλλὰ μήν, εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡσπερ οἱ δανειζόμενοι βραδίως ἐπὶ μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὢν οὐκ ἠβουλόμεθ' ὕστερον εἰς

ανάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. *

- 16 **Ο** Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φῆσαι τις ἂν ῥάδιον καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅ,τι δεῖ πράττειν, ἀποφαινεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῆ· οὐ μὴν οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. * *ει*

- 17 **Φ**ημὶ δὴ διχῆ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σῶζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἐτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγορήσετε, ὀκνῶ, μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. Εἴτε γάρ, ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτ' Ὀλυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἔλθων ἀμυνεῖται· εἴτε, βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυνθον, ἀκινδύνως ὄρων ἔχοντα τὰ οἴκοι προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. Δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῆ τὴν βοήθειαν εἶναι. *1-23*

- 19 **Κ**αὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμαθ' ὑμῖν, ἔστιν, ὅσ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, στρατιωτικά· ταῦτα δ' ὑμεῖς οὕτως, ὡς βούλεσθε, λαμβάνετε. Εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ, μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. « Τί οὖν ; » ἂν τις εἴποι « σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά ; »

- 20 **Μ**ὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ

δέοντα· ὑμεῖς δ' οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἑορτάς. Ἔστι δὴ λοιπόν, οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέη, πολλά, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθ', ὅστις ὑμῖν συμφέρειν δοκεῖ· καὶ ἕως ἐστὶ καιρός, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

Ἔξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι, τὰ πράγματ' ἐν 21
 ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου. Οὐτὲ γάρ, ὡς δοκεῖ καὶ φή-
 σιέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ' ὡς ἂν κάλ-
 λιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει, οὐτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν
 ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν φήθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ'
 ὡς ἐπιῶν ἅπαντα τότ' ἤλπιζε τὰ πράγματ' ἀναιρήσεσθαι,
 κατὰ διέψευσαι. Τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρά
 γνώμην γεγονὸς καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἶτα τὰ
 τῶν Θετταλῶν. Ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει καὶ 22
 αἰεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὡσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν
 τούτῳ. Καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι
 καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. Ἦκουον δ' ἐγωγέ τι-
 νων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ 23
 καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δεοὶ
 διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. Εἰ δὲ τούτων ἀποστερηθῆ-
 σεται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς
 ζῆνοις αὐτῷ καταστήσεται.

Ἄλλὰ μὴν τὸν γε Πάιονα καὶ τὸν Ἰλλυριὸν καὶ 23
 ἀπλῶς τούτους ἅπαντας ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἡδὶον ἂν
 καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατα-
 κούειν τινός εἰσι, καὶ ἄνθρωπος ὕβριστής, ὡς φασιν. Καὶ
 μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρά τὴν
 ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται,

διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τάγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι.

24 √ Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας ἐτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ καὶ στρατευομένους αὐτούς καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθ' ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν ; Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ', ἃ πάθοιτ' ἄν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε ;

25 √ Ἐπι τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν ἀῖρεσις ἐστὶν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκείνον. Ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχη τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο
26 βαδίζειν ; Θηβαῖοι ; Μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἦ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἐτοίμως. Ἀλλὰ Φωκεῖς ; Οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἰοί τ' ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς. Ἡ ἄλλος τις ; « Ἀλλ', ὧ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται ». Τῶν ἀτοπωτάτων μέντ' ἂν εἴη, εἰ, ἃ νῦν ἄνοϊαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. √

27 Ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδ' ἢ κεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. Εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτούς τριάκονθ' ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι καὶ, ὅσ' ἀνάγκη, στρατοπέδῳ χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ, πολεμίου λέγω, πλείον' ἂν οἶμαι ζημιώθη-
ναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν ἢ ὅσ' εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. Εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἦξει, πόσα χρὴ νομίσει ζημιώσεσθαι ; Καὶ πρόσσεθ' ἢ ὕβρις καὶ ἔθ' ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσιν.

Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν καὶ 28
 ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν
 πολλῶν, ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι, μίκρ' ἀναλίσκοντες τὰ
 λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πο-
 λεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου χώρα κτησάμενοι φοβεροὶ
 φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας,
 ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς, εὐθυναὶ ῥάδια γένων-
 ται, ὡς, ὅποι' ἄτ' ἂν ὑμᾶς περιστῆ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι
 κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. Χρηστά δ' εἶη
 παντὸς εἵνεκα.

II. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β'

Εἰσαγωγή. Ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ Α' Ὀλυνθιακῷ ὑπέδειξεν
 εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὅτι πρέπει νὰ ἐνεργήσουν δραστηρίως, νὰ παρα-
 σκευασθοῦν δὲ δύο στρατοὶ πολιτῶν Ἀθηναίων — καὶ ὄχι μισθοφό-
 ρων — ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀπειλουμένην
 Ὀλυνθον, ὁ δὲ ἄλλος νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλ' ὁ Δημο-
 σθένης δὲν εἰσηκούσθη· οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους
 στρατιωτικὴν βοήθειαν ἀποτελουμένην μόνον ἐκ δισχιλίων μισθοφό-
 ρων καὶ τριάκοντα τριήρων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χάρητος. Ἡ βοή-
 θεια αὕτη οὐδὲν κατώρθωσεν· Ὁ Χάρης, ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ μισθοδοτῆ
 τὸν στρατὸν, δὲν ἐπολέμει πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἐλήστευεν ἐμπο-
 ρικὰ πλοῖα. Διὰ τοῦτο οἱ Ὀλυνθιοὶ στέλλουν νέαν πρεσβείαν εἰς Ἀθή-
 νας ζητοῦντες νέαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον μὲν συνείδησιν τοῦ κρισίμου τῆς περιστάσεως,
 ἀλλ' ἐδίσταζον νὰ βοηθήσουν τοὺς Ὀλυνθίους φοβούμενοι τὴν μεγάλην
 δύναμιν τοῦ Φιλίππου. Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης ἀναλαμβάνει ἐκ δευ-
 τέρου νὰ ὀμιλήσῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Ὀλυν-
 θιακὸν — μετὰ παρέλευσιν ἐλαχίστου χρόνου ἀπὸ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ

πρώτου, ἦτοι κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349 — ἐν αὐτῷ προσπαθεῖ ὁ ρήτωρ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὑποδεικνύει εἰς αὐτοὺς τί ὀφείλουσιν νὰ πράξουσιν.

- 1 Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τις ἰδεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρά τῶν θεῶν εὖνοιαν φανεράν γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δ' ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ χώραν ὁμορον καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους καί, τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζουσιν ἀνάστασιν, δαιμονία τινὶ καὶ θεία παν-
- 2 τάπασιν ἔοικεν εὐεργεσία. Δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἤμῃν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προἰεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμαχῶν καὶ καιρῶν.
- 3 Τὸ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἠγοῦμαι. Διὰ τί; Ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ', ὅσ' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκεῖνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραχθαι. Ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείον' ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσοῦτ' θαυμαστότερος παρά πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς, δ' ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε χέρησθε τοῖς πράγμασι, τοσοῦτ' πλείον' αἰσχύνῃν ὠφλήκατε. Ταῦτα μὲν οὐ παραλείψω. Καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. Ὡν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσῆκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ

χωρίς τούτων ἔνι καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς καὶ μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνονται ἂν ὄνειδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ 5 πεπραγμένα δεικνύναι λουδορίαν εἶναι τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ', ὅσα πρόποτ' ἔπραξε, διεξιόντ' ἐφ' ἅπασιν τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι καὶ δυοῖν ἔνεχ' ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρηῆσθαι, τοῦ τ' ἐκείνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι καὶ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελέλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ἠϋξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἤκει τὴν τελευταίην τὰ πράγματ' αὐτῶ.

Ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγοῦμην καὶ 6 αὐτὸς φοβερόν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια πράττονθ' ἐώρων ἠϋξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὐρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτ' Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτ' ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγαγόμενον, τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτεί- 7 δαιαν οὕσαν ὑμετέραν ἐξελεῖν καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δ' ἐκείνοις, Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι. Ὅλως δ' οὐδεὶς ἔστιν, ὅντιν' οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῶ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἐκάστων ἄνοιαν αἰεὶ τῶν ἀγνωσύντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων οὕτως ἠϋξήθη.

Ὡσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίχ' ἕκαστοι 8 συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' εἶνεχ' ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελέλεγχεται. Καιροῦ μὲν δῆ, ὧ ἄνδρες

Ἄθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθὼν τις ἐμοί, μᾶλλον δ' ὑμῖν δειξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτ' ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιοντ' ἄσμενοι.

9 Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἶεται δὲ βία καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα τῷ τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἶεται. Ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῆ καὶ πᾶσι ταῦτὰ συμφέρη τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὡσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἢ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμ' ἅπαντ' ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν. 10 Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἄθηναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ ἐπιорκοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτ' εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γ' ἠνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχη, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. Ὡσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατ' εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. Τοῦτο δ' οὐκ ἔστι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

11 Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαί- 12 τεῖν καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. Σκοπεῖσθε μὲντοι τοῦτο, ὧ ἄνδρες Ἄθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν, ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῆ τὰ πράγματα,

μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δ' ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότητ' αὐτῶ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῶ. Πολλὴν δὴ τὴν με- 13 τάστασιν καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἐτοιμῶς, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. Κὰν ταῦτ' ἐθελήσῃθ' ὡς προσήκει καὶ δὴ περαινέιν, οὐ μόνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντ' ἐξελεγχθήσεται.

Ὅλωσ μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν μὲν 14 προσθήκῃ μερίς ἐστὶ τις οὐ μικρά, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ πρὸς Ποτεΐδαιαν Ὀλυνθίους ἐφάνη τι τοῦτο συναμφοτέρων· νυνὶ Θεεταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβρόθήθησε· καὶ ὅποι τις ἂν, οἶμαι, προσθῆ κὰν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστι μεστή. Καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, 15 οἷς ἂν τις μέγαν αὐτὸν ἠγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν ἢ ὑπῆρχε φύσει κατεσκευάκεν αὐτῶ.

Μὴ γὰρ οἴεσθ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φιλίππον τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτ' ἐζήλωκε καὶ προήρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῆ τι, παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦθ', ἃ μηδεὶς πάποτ' ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἠρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ 16 τούτων οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι δ' αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταῦταις ταῖς ἄνω κάτω λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίους ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν οὔτως, ὅπως ἂν δύνωνται,

ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

- 17 Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἂν τις σκέψαιτ' οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς
- 18 οἴου ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. Εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα (πρὸς γὰρ αὐ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέρβλητον εἶναι)· εἰ δὲ τις σῶφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρος τὸν τοιοῦτον.
- 19 Λοιποῦς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι ληστὰς καὶ κόλακας καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἷους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷ' ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ οὐς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγαστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχυρῶν ἀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιούσιν ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾶ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει.
- 20 Καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρὰ τις ἡγεῖται, μεγάλ', ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαμονίας ἐστὶ τοῖς εὐ φρονοῦσιν. Ἄλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρούσαι τὰ τοιαῦτ' ὀνειδῆ· εἰ δὲ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετασθήσεται. Δοκεῖ δ' ἔμοιγ', ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖξιν οὐκ εἰς μακρὰν, ἂν οἷ τε θεοὶ θέλωσι καὶ

ὕμεῖς βούλησθε. Ὡσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, τέως μὲν ἂν 22
 ἔρρωμένος ἢ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὰν δ' ἀρρώστημά τι
 συμβῆ, πάντα κινεῖται, κὰν ῥῆγμα κὰν στρέμμα κὰν ἄλ-
 λο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ἦ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ
 τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ
 τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπειδὴν δ' ὄμορος πόλεμος συμπλακῆ,
 πάντ' ἐποίησεν ἔκδηλα.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐ- 22
 τυχοῦνθ' ὄρων ταύτη φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώ-
 φρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῶ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή,
 μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἢ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώ-
 πων πράγματα· οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἰ τις αἴρεσίν μοι δοίη,
 τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην, ἐθελόντων, ἃ
 προσήκει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκεί-
 νου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν
 εὖνοϊαν ἔχειν ὄρω ὑμῖν ἐνούσας ἢ κείνῳ. Ἀλλ', οἶμαι, καθή- 23
 μεθ' οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντ' οὐδὲ τοῖς
 φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μὴ τί γε δὴ τοῖς θε-
 οῖς. Οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν
 ἐκεῖνος αὐτὸς καὶ παρῶν ἐφ' ἅπασι, καὶ μήτε καιρὸν μήθ'
 ὥραν παραλείπων ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφίζομένων καὶ
 πυνθανομένων παραγίγνεται. Οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τού-
 ναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὦν
 τοῖς πολεμοῦσι προσήκει τοῦ πάντα ποιοῦντος περιῆμεν.

Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτ', ὦ 24
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε,
 καὶ πόλλ' ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξόν, οὐκ ἠθε-
 λήσατε, ἀλλ' ἔν' οἱ ἄλλοι τύχῳσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐ-
 τῶν ἀνηλίσκετ' εἰσφέροντες καὶ προυκινδυνεύετε στρατευό-
 μενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτ' ἐξιέναι καὶ μέλλετ' εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν
 ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε

πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἓν αὐτῶν ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερ'
 25 αὐτῶν ἀπολωλεκότες ἀθήσθε. Ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς
 τούτοις, εἰ μηδεὶς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογί-
 σασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τί ποιούντων
 ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. Ἰστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι
 μελλόντων αὐτῶν, ἐτέρους τινὰς ἐλπίζόντων πράξειν, αἰτιω-
 μένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπίζόντων, σχεδὸν
 ταῦθ' ἄπερ νυνὶ ποιούντων, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν.

26 Εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ὥστε, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέ-
 γονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων
 αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; Ἀλλ' οὐτ' εὐλογον οὐτ' ἔχον ἐστὶ
 φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντες φυλάττειν ἢ κτή-
 σασθαι πάντα πέφυκε. Νῦν δ' ὅ,τι μὲν φυλάζομεν, οὐδὲν
 ἐστ' ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ
 δεῖ. Αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη.

27 Φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προ-
 θύμως, μηδέν αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατή-
 σητε, τηνικαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς
 μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν, τὰς
 προφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ
 γὰρ ἐστὶ πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ
 παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα.

28 Τίνος γὰρ εἶνεκ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον
 μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψῃτε στρα-
 τηγούς, ἰδίους δ' εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ
 περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν; Ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἐστὶ τᾶθλ',
 ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις καὶ ληφθῆ,
 παραχρῆμ' ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων
 ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἐστίν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ
 δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψα-

κος, Σίγειον, τὰ πλοῖ', ἃ συλῶσιν. Ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. Ὑμεῖς δ', ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα²⁹ ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. Περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως.

Πρότερον μὲν γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ συμμορίας εἰσφέρετε, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. Ῥήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέρων καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ καὶ οἱ βοησόμενοι τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτ' ἐπανέντας καὶ ὑμῶν³⁰ αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. Εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδ' ὅτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει, εἴθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται.

Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὅσον ἕκα-³¹στος ἔχει τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι καὶ τὰ βέλτισθ' ὧν ἂν ἀκούσηθ' αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖν ἢ δεῖν εἶπη. Κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμ' ἐπαιnéσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὄλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

III. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α'

Εἰσαγωγή. Ὁ Φίλιππος ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας (τὸ 359) καὶ καθυποτάξας τοὺς πλησιοχώρους ἐχθροὺς τοῦ κράτους του, τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐστράφη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν του σχεδίων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν προσέβαλε τὴν Ἀμφίπολιν (357), ἔπειτα δ' ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου κτήσεων τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Πύδναν (357), τὴν Ποτεΐδειαν (356) καὶ τὴν Μεθώνην (353). Ἀκολούθως κατεπολέμησε τοὺς τυράννους τῆς Θεσσαλίας καὶ μετὰ τοῦτο ἐπεχείρησεν νὰ γίνῃ κέριος τῶν Θερμοπυλῶν (352), ἵνα οὕτω δινηθῇ εὐκολώτερον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι φθάσαντες ἐγκαίρως μετὰ στρατοῦ ἀπέκρουσαν τὴν ἀπόπειραν αὐτὴν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἐποχωρήσας ἄπρακτος ἐξεστράτευσεν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 352 εἰς τὴν Θράκην πρὸς ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας του. Οἱ μικροὶ ἐκεῖ ἠγεμόνες ἤριζον πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις Πέριπθον καὶ Βυζάντιον. Ἐκ τῶν διχονοιῶν τούτων ὠφελοῦμενος ὁ Φίλιππος ἐγένετο κέριος ἀπόλυτος τῶν χωρῶν καὶ προχωρήσας πέραν τοῦ Ἐβρου ἐπολιόρησεν τὸ Ἡραϊὸν τεῖχος ἐπὶ τῆς Προποντιδος.

Ἡ εἶδησις τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραϊοῦ τεύχους, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη τοῦ εἰς τὴν Ἀττικὴν κομιζομένου σίτου, φθάσασα εἰς Ἀθήνας τὸν Νοέμβριον τοῦ 352 ἀνησέχησεν τοὺς Ἀθηναίους. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐθεωρήθη τοσοῦτον ἐπικίνδυνον, ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ παρασκευασθῇ στόλος ἐκ 40 τριήρων, νὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ μετάσχον τῆς ἐκστρατείας πάντες οἱ ἄνδρες μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 45 ἐτῶν καὶ νὰ εἰσπραχθῇ φόρος 60 ταλάντων. Ἀλλ' ὀλίγον μετὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν καταφθάνουν εἰς Ἀθήνας νεώτεροι εἰδήσεις· πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀσθενεῖ, ἔπειτα δὲ ὅτι ἀπέθανεν· οἱ Ἀθηναῖοι εὐχαριστηθέντες μὲν τὰς διαδόσεις αὐτὰς ἐγκατέλιπον τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἐκστρατείαν καὶ περιέπεσον εἰς ἀδράνειαν.

Ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, τὸ 351, τὸ ζήτημα τοῦ πολέμου κατὰ τοῦ Φιλίππου ἤρχισε ν' ἀπασχολῆται ἐκ νέου τοὺς Ἀθηναίους. Πολλὰι συνεδρίαί τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου κατηραλώθησαν εἰς

σχετικὰς συζητήσεις. Εἰς μίαν τῶν συνελεύσεων τούτων ὁ Δημοσθένης — νέος ἀκόμη ἄγων ἡλικίαν 32 ἐτῶν — ἐξήγησε τὸν λόγον πρὸ τῶν ἄλλων ρητόρων καὶ ἀπήγγειλε τὸν Ἀ' Φιλιππικόν. Ἐν τούτῳ προσπαθεῖ ὁ ρήτωρ νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῆς ἀδρανεῖας καὶ ὑποδεικνύει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον δύνανται οὗτοι νὰ διεξαγάγουν ἐπιτυχῶς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προτιθέτ', ὧ ἄν-¹
δρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχῶν ἄν, ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰω-
θότων γνώμην ἀπεφώνησαντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ
τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἤγον, εἰ δὲ μή, τότε ἂν καυτὸς
ἐπειρώμην, ἃ γινώσκω, λέγειν· ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ ὧν πολλά-
κις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν,
ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστάς εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχά-
ναι. Εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δεόνθ' οὗτοι
συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,²
τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ.
Ὁ γὰρ ἐστὶ χεῖριστον ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο
πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. Τί οὖν ἐστὶ τοῦτο :
Ὅτι οὐδὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν
κακῶς τὰ πράγματ' ἔχει, ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ', ἃ προσῆκε, πρατ-
τόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.

Ἐπειτ' ἐνθυμητέον καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς³
εἰδῶσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλικίην ποτ' ἐχόντων δύ-
ναμιν Λακεδαιμονίων — ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς — ὡς καλῶς
καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως,
ἀλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον.
Τίνος οὖν εἵνεκα ταῦτα λέγω ; Ἴν' εἰδῆτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ θεάσθηθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστὶ φο-
βερὸν οὔτ', ἂν ὀλιγορῆτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε,

παραδείγμασι χρώμενοι τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἥς ἐκρατεῖτ' ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθ' ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν.

- 4 Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἶεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντ' ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἶχομεν ποθ' ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ Ποτεΐδειαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκείον κύκλω, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἔθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερ' ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως
- 5 ἢ κείνῳ. Εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαῦτ' ἐπιτεχνίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατ' ἂν δύναμιν. Ἀλλ' εἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶν ἅπαντα τὰ χωρὶ' ἄθλα τοῦ πολέμου κείμεν' ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων.
- 6 Καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὡς ἂν ἐλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὀρῶσι παρσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας, ἃ χρῆ.
- 7 Ἄν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐβελήσγητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδὴ περ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφείς τὴν εἰρωνείαν ἔτοιμος πράττειν ὑπάρξει, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι, — συνελόντι δ' ἀπλῶς, ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθε-

λήσητε γενέσθαι καὶ παύσησθ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερον αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατεργασθημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κάκεινον τιμωρήσεσθε.

Μὴ γὰρ ὡς θεῶν νομίζειτ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγένηαι ἰσχυράματα ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκείνον καὶ δέδιεν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάντων νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν καὶ ἄπανθ', ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἐνι, ταῦτα καὶ τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. Κατέπτηχε μέντοι πάντα ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥαθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημί δεῖν ἤδη.

Ὅρατε γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα, οἳ προσελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἴρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὡς φασι, λέγει, καὶ οὐχ οἷός ἐστιν ἔχων, ἀ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' αἰεὶ τι προσπεριβάλλεται καὶ κύκλω πανταχῆ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιτοιχίζεται.

Πότ' οὖν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πόθ', ἀ χρὴ, πράξετε ; ἔπειδ' ἂν τί γένηται ; Ἐπειδ' ἂν νῆ Δι' ἀνάγκη τις ᾖ. Νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι ; Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶομαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. Ἡ βούλεσθ', εἰπέ μοι, περιόντες αὐτῶν πυθάνεσθαι « λέγεταιί τι καινόν ; » Γένοιτο γὰρ ἂν τι καινότερον ἢ Μακεδόνων ἀνὴρ Ἀθηναίους καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν ; « Τέθνηκε Φίλιππος ; » « Οὐ μὰ Δι', ἀλλ' ἀσθενεῖ ». Τί δ' ὑμῖν διαφέρει ; Καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἂν περ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξεται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. Καί-¹²

τοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθοι καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῶν, ἤπερ ἀεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο, ἴσθ', ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε, διοικήσασθε, ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἂν, ἀπηρητημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμας.

- 13 Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἐτοιμῶς, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς οἶομαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὐστinas χρημάτων, καὶ τᾶλλ' ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, δεηθεῖς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦ-
- 14 τον. Ἐπειδὴν ἅπαντ' ἀκούσητε, κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγμαθ' ἡγείσθω. Οὐ γὰρ οἱ « ταχὺ » καὶ « τήμερον » εἰπόντες μάλιστ' εἰς δέον λέγουσιν (οὐ γὰρ ἂν τὰ γ' ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλύσαι
- 15 δυνηθεῖμεν), ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἡ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. Οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων, εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι. Ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμα ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει· κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.
- 16 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις πενήκοντα παρασκευάσασθαί φημι δεῖν, εἴτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσιν. Πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγ-
- 17 γοὺς τριήρεις καὶ πλοῖ' ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. Ταῦτα μὲν

οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χερρόνησον καὶ Ὀλυνθον καὶ ὅποι βούλεται· δεῖ γὰρ ἐκείνω τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ παραστῆσαι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς Εὐβοίαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἀλιάρτον καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὀρμήσαίτε. Οὗτοι 18 παντελῶς, οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο, ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἔν' ἡ διὰ τὸν φόβον, εἰδῶς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνω παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος) ἡσυχίαν ἔχη, ἡ παριδῶν ταῦτ' ἀφύλακτος ληφθῆ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδῶν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ καιρόν.

Ταῦτα μὲν ἐστίν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημί δεῖν καὶ παρεσκευάσθαι προσήκειν οἶομαι· πρὸ δὲ τούτων δυνάμιν τιν', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημί προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἡ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. Μὴ μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἡ τῆς πόλεως ἔσται, κἂν ὑμεῖς ἓνα κἂν πλείους κἂν τὸν δεῖνα κἂν ὄντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτω πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. Καὶ τροφήν ταύτη πορίσαι κελεύω.

Ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν 20 τροφήν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; Ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιῶν χωρὶς. Ξένους μὲν λέγω — καὶ ὅπως μὴ ποιήσεθ', ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν· πάντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἰρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται. Λέγω δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας 21 δισχιλίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φημί δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἂν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῆ, χρόνον

- τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῆ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω. Καὶ μετὰ τούτων ἰππέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντ' Ἀθηναίους τοῦλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἰππαγωγούς τούτοις.
- 22 Εἶεν· τί πρὸς τούτοις ἔτι; Ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλῆρῃ. Πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφή γενήσεται; Ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδάν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν ὄμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς συστρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.
- 23 Τοσαύτην μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῃ παραταξομένην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν (οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή), οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι
- 24 δεῖ. Πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἠγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ ἄλλοι τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἶδ' ἀκούων, ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. Ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γέγονασιν. Καὶ παρακύψαντ' ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα, ὃ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ, εἰκότως· οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ δίδόντα μισθόν.
- 25 Τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατικῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγούμενων παρα-

καταστήσαντας· ἐπεὶ νῦν γε γέλωσ ἔσθ', ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. Εἰ γὰρ ἔροισί τις ὑμᾶς, «εἰρήνην ἄγετ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ; » «Μὰ Δί' οὐχ' ἡμεῖς γ' », εἶποιτ' ἄν, « ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν ». Οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ ὑμῶν αὐτῶν²⁶ δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγούς καὶ φυλάρχους καὶ ἱππάρχους δύο ; Τί οὖν οὗτοι ποιοῦσι ; Πλὴν ἑνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν ἐκπέμψητ' ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. Οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππαρχον παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ᾗν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις ; Ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμμον τὸν παρ' ὑμῶν ἱππαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον ἱππαρχεῖν ; Καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾗ.

Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἠγεῖσθε λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν²⁸ χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτ' ἀκοῦσαι. Τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. Χρήματα τοίνυν· ἔστι μὲν ἡ τροφή, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ τάλαντ' ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρὸς, δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις τετταράκοντα τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἐκάστου, στρατιώταις δὲ δισχιλίους τοσαῦθ' ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίοις οὖσιν, ἕαν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνὸς, δώδεκα τάλαντα. Εἰ δὲ τις οἶεται μικρὰν ἀφορμὴν²⁹ εἶναι, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμ' ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν

έντελῆ. Ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντῆς πάσχειν ὅτιοῦν ἔτοιμος, εἰ μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχη. Πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

- 30 Ἄ μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθ' εὐρεῖν, ταῦτ' ἐστίν. Ἐπειδὴν δ' ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας, ἂν ὑμῖν ἀρέσκη, χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.
- 31 Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλευσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτ', ἐνθυμηθεῖητε, καὶ λογίσασθ', ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος, καὶ φυλάζας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶν' ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθ' ἐκεῖσ' ἀφικέσθαι. Δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις πολεμεῖν (ὑστεριοῦμεν γὰρ ἀπάντων), ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει. Ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σκιαθῶ καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῆτος καί, ἃ χρῆ στρατεύματι, πάνθ' ὑπάρχει· τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῆ γενέσθαι ῥάδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι ῥαδίως ἔσται.
- 33 Ἄ μὲν οὖν χρήσεται καὶ τότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται· ἃ δ' ὑπάρξει δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστίν, ἃ γὰρ γέγραφα. Ἄν ταῦτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε, τὰ χρήματα πρῶτον, ἃ λέγω, εἶτα καὶ τᾶλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἰππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ

κατακλείσθητ' ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες. Καὶ ἔτι ³⁴ πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. Ἔστι δ' οὗτος τίς ; Ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν.

Ἐπειτα τί πρὸς τούτῳ ; Τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἐξωγενήσεσθε, οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἴμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ὄχθητ' ἔχων, πρὸς τῷ Γεραιστῶ τὰ πλοῖα συλλαβῶν ἀμύθητα χρήματ' ἐξέλεξεν, τὰ τελευταῖ' εἰς Μαραθῶν ἀπέβη καὶ τὴν ἰερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ὄχθητ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προθῆσθε, βοηθεῖν.

Καίτοι τί δήποτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τὴν μὲν ³⁵ τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων αἰεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίγνεσθαι, ἂν τε δεινοὶ λάχωσιν ἂν τ' ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκεται χρήματα, ὅσ' οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν, ὅσῃν οὐκ οἶδ' εἴ τι τῶν ἀπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑπερίκειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτειδαίαν ; Ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρό- ³⁶ οιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέληται· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἀόρισθ' ἅπαντα.

Τοιγαροῦν ἅμ' ἀκηχόαμέν τι καὶ τριηράρχους καθί-

σταμεν καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἴτ' αὐτοὺς πάλιν, εἴτ' 37 ἀντεμβιβάζειν, εἴτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. Ἄς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἴομεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἶαί τ' οὔσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. Ὅ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

38 Τούτων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μὲν ἐστὶ τὰ πολλά, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἡδέ' ἀκούειν. Ἄλλ' εἰ μὲν, ὅσ' ἂν τις ὑπερβῆ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἢ τῶν λόγων χάρις, ἂν ἢ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρὸν ἐστὶ φενακίζειν ἑαυτούς, καὶ 39 ἅπαντ' ἀναβαλλομένους, ἂν ἢ δυσχερῆ, πάντων ὑστερεῖν τῶν ἔργων, καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσει τις ἂν τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους, ἔν', ἂν ἐκείνοις δοκῆ, ταῦτα πράττηται καὶ μὴ τὰ συμβάντ' ἀναγκάζονται διώκειν.

40 Ὑμεῖς δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἅπαντων ἔχοντες, τριήρεις, ὀπλίτας, ἵππέας, χρημάτων πρόσδοτον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτ' εἰς

δέον τι κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε, ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ. Καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, κὰν ἐτέρωσε πατάξῃς, ἐκεῖσ' εἰσὶν αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον οὐτ' οἶδεν οὐτ' ἐθέλει. Καὶ ὑμεῖς, ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε⁴¹ Φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε, ἂν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε, ἂν ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτ' ἄνω κάτω, καὶ στρατηγεῖσθ' ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοῖ συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾷτ' οὐδέν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. Ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν· νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἤκει τὴν ἀκμήν, ὥστ' οὐκέτ' ἐκχωρεῖ.

Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομέ-⁴² νοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυρόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. Εἰ γὰρ ἔχων, ἃ κατέστραπται καὶ προεἰληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἠθέλε καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἰσχιστ' ὠφληκότες ἂν ἤμεν δημοσίᾳ· νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεὶ τι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε.

Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ'⁴³ ὀργίζεται, ὀρῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευταίην οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μὴ τις κωλύσει. Εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἂν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς ; Οὐκ ἐμβησόμεθα ; οὐκ ἔξιμεν αὐτοῖ μέρει γέ τι στρατιωτῶν⁴⁴ οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον ; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευρόμεθα ; « Ποῖ οὖν προσορμιούμεθα ; » ἤρετό τις. Εὐρήσει τὰ σαθρά, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς

ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι καθώμεθ' οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων.

45 "Ὅποι μὲν γὰρ ἂν, οἴμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῆ, καὶ μὴ πᾶσα, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης συναγωνίζεται· ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμφητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελωσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθναῖσι τῷ δέει τοὺς τοιοῦτους ἀποστόλους.

46 Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἓν' ἄνδρα δυναθῆναί ποτε ταυθ' ὑμῖν πράξαι πάνθ', ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὸν δεῖν' αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν' ἔστιν, τὰ δὲ πράγματ' ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. "Ὅταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ἐνθάδ' ὦσιν, ὑμεῖς δ', ἐξ ὧν ἂν ἀκούσθῃ, ὅ,τι ἂν τύχητε ψηφίζησθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν ;

47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται ; "Ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἴκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν. Νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρίς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἰροῦνται τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γὰρ ἔστι κριθέντ' ἀποθανεῖν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.

48 'Ημῶν δ' οἱ μὲν περιμόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν, οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα, οἱ

δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειγίζειν, οἱ δὲ λόγους πλάττοντες ἕκαστος περιερχόμεθα. Ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-⁴⁹ ναῖοι, νῆ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων καὶ πολλὰ τοιαῦτ' ὄνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τὴν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὄρωντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον, οὐ μέντοι γε μὰ Δί' οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γὰρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες.

Ἄλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖν' εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄν-⁵⁰ θρωπος καὶ τὰ ἡμέτερ' ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον πολὺν ὕβριζε, καὶ ἅπανθ', ὅσα πώποτ' ἠλπίσαμεν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὗρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστὶ, κὰν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντ' ἐσόμεθ' ἐγνωκότες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γάρ, ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἂν μὴ προσέχητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἰλόμην⁵¹ λέγειν, ὅτι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὧ, νῦν θ', ἃ γιγνώσκω, πάνθ' ἀπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρησίασμαι. Ἐβουλόμην δ' ἂν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλτιστ' ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστ' εἰπόντι· πολλῶ γὰρ ἂν ἥδιον εἶχον. Νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοισι οὔσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξῃτε, ταῦτα πεπεισθαι λέγειν αἰρούμαι. Νικῶν δ' ὅτι πᾶσι μέλλει συνοίσειν.

IV. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β'

Εἰσαγωγή. Ἡ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸ 348 ἄλωσις τῆς Ὀλύμπου καὶ τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων ἐπροκάλεσε τοσαύτην ἀγανάκτησιν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἀθήνας, ὥστε ἤρχισαν νὰ καταβάλλονται προσπάθειαι ἐξ Ἀθηνῶν, ὅπως αἱ ἑλληνικαὶ δυνάμεις συνασπισθοῦν πρὸς κοινὴν καταπολέμησιν τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται ἀπέβησαν μάταιαι· οἱ εἰς πλείστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀποσταλέντες πρέσβεις, ὅπως παρακινήσουν αὐτὰς εἰς κοινὴν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν σύμπραξιν κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐπέστρεψαν εἰς Ἀθήνας ἀπρακτοί. Τότε μετεβλήθησαν καὶ αἱ διαθέσεις τῶν Ἀθηναίων οὔτοι, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, ἦσαν δὲ τελείως ἐξητλημένοι ἐκ τοῦ πολέμου πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀπεφάσισαν νὰ συνάψουν εἰρήνην μετ' αὐτοῦ. Ἡ εἰρήνη αὕτη, ἣ ὅποια ἀπὸ τοῦ Φιλοκράτους ἐκλήθη Φιλοκράτειος, ἐγένετο τὸ 346.

Ὁ Φίλιππος καὶ μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην οὐδόλως ἡσύχασεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν του σχεδίων. Οὕτω τὸ 344 π. Χ., ἀφοῦ ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ κατέβαλεν ἐν αὐτῇ πᾶσαν ἀντίδρασιν, ἐξήτησε νὰ ἐπέμβῃ ἐν Πελοποννήσῳ, λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὸ ἐξῆς γεγονός· Οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Φωκικοῦ πολέμου ἐπεδίωξαν καὶ πάλιν νὰ γίνον κύριοι τῆς Πελοποννήσου, οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ Μεσσηῖοι πιεζόμενοι ὑπὸ τούτων ἐστράφησαν πρὸς τὸν Φίλιππον ζητοῦντες τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ὁ Φίλιππος θεωρήσας κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν, προθύμως ἐδέχθη νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηῖους· ὅθεν διατάσσει τοὺς Λακεδαιμονίους ν' ἀφήσουν τὴν Μεσσηνὴν αὐτόνομον, ἀποστέλλει χρήματα καὶ μισθοφόρους εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηῖους καὶ ὑπόσχεται, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ στρατοῦ.

Οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες τὰς τοιαύτας ἐνεργείας τοῦ Φιλίππου ἐν Πελοποννήσῳ καὶ θέλοντες νὰ ματαιώσουν αὐτὰς ἀποστέλλουν κατὰ πρότασιν τοῦ Δημοσθένους πρέσβεις εἰς τὰς πελοποννησιακὰς πόλεις· ἀρχηγὸς δὲ τῆς πρεσβείας ἦτο αὐτὸς ὁ Δημοσθένης. Οὗτος ἠγωνίσθη

νά παραστήσῃ εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους τὴν δολίαν πολιτικὴν τοῦ Φιλίππου καὶ προσεπάθησε ν' ἀποτρέψῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μετ' αὐτοῦ συμμαχίας. Οἱ λόγοι τοῦ ρήτορος ἐνεποίησαν μεγίστην αἰσθησιν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ὑπῆρξεν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Οἱ Μεσσηνιοὶ καὶ οἱ Ἀργεῖοι, φροντίζοντες διὰ τὰ ἰδικὰ των μόνον συμφέροντα καὶ ὄχι διὰ τὰ κοινὰ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἔπασσαν νὰ πιστεύουν εἰς τὴν φιλίαν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος ὀργισθεὶς διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτὰς τῶν Ἀθηναίων ἐν Πελοποννήσῳ, καθὼς καὶ διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ ἐκτοξευομένας καθ' ἑκάστην ἀπὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ βήματος κατηγορίας τῶν ρητόρων, στέλλει πρέσβεις εἰς Ἀθήνας παραπονούμενος, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κατηγοροῦν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι δὲν ἐξετέλεσε τὰς ὑποσχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Συναχρόνως μετὰ τῶν Μακεδόνων πρέσβειων καταφθάνουν εἰς Ἀθήνας καὶ πρέσβεις τῶν Μεσσηνίων καὶ Ἀργείων παραπονούμενοι, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι προστατεύοντες τοὺς Σπαρτιάτας παρακωλύουν τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας τῶν ἔχθρῶν τῆς Σπάρτης.

Τότε συνέρχονται εἰς ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα συσχεφθοῦν περὶ τῆς ἀποκρίσεως, ἣ ὁποία πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τοὺς πρέσβεις. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Φιλιππικὸν (τὸ 344), ἐν τῷ ὁποίῳ οὗτος ὑποδεικνύει τίνα ἀπόκρισιν ὀφείλουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ δώσουν εἰς τοὺς πρέσβεις.

Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίνωνται περὶ ὧν Φί- 1
λιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, αἰεὶ τοὺς ὑπὲρ
ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομέ-
νους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας αἰεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς
κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδέν, ὡς ἔπος εἶ-
πεῖν, τῶν δεόντων, οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον. Ἄλλ' 2
εἰς τοῦτ' ἤδη προηγημένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πό-
λει, ὥσθ', ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχη
Φίλιππον καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι
τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσοῦτῳ τὸ, τί χρὴ ποιεῖν, συμ-
βουλεῦσαι χαλεπώτερον εἶναι. ✓

33 √ Αίτιον δὲ τούτων, ὅτι, πάντας, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξειςιν οὐχὶ λόγους δέον, πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες, ὅσα ποιεῖ δέ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα* ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνείητε, ἄμεινον Φιλίππου παρεσκεύασθε, ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πράττειν ταῦτ', ἐφ' ὧν ἐστὶ νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. Συμβαίνει δὴ πρᾶγμ' ἀναγκαῖον, οἴμαι, καὶ ἴσως εἰκός· ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέρους ἔχει, ἐκεῖνῳ μὲν αἰ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι.

5 Εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιοτέρ' ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾶδιον, καὶ πόνος οὐδεὶς πρόσσεσι τῷ πράγματι· εἰ δ', ὅπως τὰ παρόντ' ἐπανορθωθήσεται, δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντ' ἔτι πορρωτέρω λήσει πάνθ' ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀντᾶραι δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος, ὅσπερ πρότερον, τοῦ βουλευέσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν ῥάστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον.

6 √ Πρῶτον μὲν, εἴ τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαρρεῖ, ὄρῳν, ἡλικὸς ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδέν' οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τάναντί' ἐμοὶ παρέστηκε προσδοκᾶν καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιππον, ἴν', ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε, ἂν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσθῆσθε.

7 √ * Εγὼ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζομαι· τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη; Πυλῶν

καὶ τῶν ἐν Φωκεύσι πραγμάτων. Τί οὖν ; πῶς τούτοις ἐχρή-
 σατο ; Ἄ Θηβαίοις συμφέρει καὶ οὐχ ἂ τῇ πόλει, πράττειν
 προείλετο. Τί δήποτε ; Ὅτι πρὸς πλεονεξίαν, οἴμαι, καὶ τὸ
 πάνθ' ὑφ' αὐτῶ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ
 οὐχὶ πρὸς εἰρήνην οὐδ' ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, εἶδε τοῦτ' 8
 ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἡμετέ-
 ροις οὐδέν ἂν ἐνδείξαιτο τοσοῦτον οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ
 πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἕνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς
 Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποι-
 ούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες,
 καὶ πάνθ', ἃ προσήκει, προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε,
 ἂν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῆ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες
 τύχοιτε. †

† Τοὺς δὲ Θηβαίους ἠγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυ- 9
 τοῖς γιγνομένων τὰ λοιπ' ἑάσειν, ὅπως βούλεται, πράττειν
 ἑαυτὸν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξει καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ
 συστρατεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. Καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους
 καὶ τοὺς Ἀργεῖους ταῦθ' ὑπειληφῶς εὔ ποιεῖ. Ὁ καὶ μέγι-
 στὸν ἐστὶ καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· κέκρι- 10
 σθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἂν
 κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀν-
 ταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς
 Ἕλληνας εὐνοίαν. †

Καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπέιληφε καὶ
 κατ' Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ πα-
 ρόνθ' ὄρων, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. Εὐρίσκει 11
 γὰρ, οἴμαι, καὶ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν
 αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων, ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν
 βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον,
 ἠνίκ᾽ ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων
 κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν χάραν ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ πα-

θεῖν ὅτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦθ', ἃ πάντες ἀεὶ γλίσχονται λέγειν, ἀξίως δ' οὐδεὶς εἰπεῖν δεδύνηται, (διόπερ καὶ γὰρ παραλείψω, δικαίως ἔστι γὰρ μείζω τάκεινων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι), τοὺς δὲ Θηβαίους καὶ Ἀργείων προγόνους τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας.

- 12 Οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, οὐχ, ὅτι συνοίσει κοινῇ τοῖς Ἑλλησι, σκεψομένους. Ἡγεῖτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἔλοιτο, φίλους ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἰρήσεσθαι, εἰ δ' ἐκείνοις προσθεῖτο, συνεργοὺς ἔξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας. Διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἰρεῖται. Οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γ' ὄρα πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὔσας· οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τιν' ἀρχὴν εὔρηκε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν· οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν.
- 13 « Ἀλλὰ νῆ Δί » , εἴποι τις ἂν ὡς πάντα ταῦτ' εἰδώς, « οὐ πλεονεξίας ἔνεκεν οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ τότε ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρα τοὺς Θηβαίους ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν ». Ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Μεσσήνην Λακεδαιμονίους ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν, Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν τότε Θηβαίοις παραδούς, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι πεποιηκέναι σκήψαιτο ;
- 14 * « Ἀλλ' ἐβιάσθη νῆ Δία » (τοῦτο γὰρ ἐσθ' ὑπόλοιπον) « καὶ παρὰ γνώμην, τῶν Θετταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θηβαίων ὀπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα ». Καλῶς. Οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσι περιμόντες τινές, ὡς Ἐλάτειαν τει-
 15 χιεῖ. Ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει καὶ μελλήσει, ὡς ἐγὼ κρίνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συλλαμβάνειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρή-

ματ' ἀποστέλλει καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδό-
 κimos. Τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους
 ἀναιρεῖ, οὓς δ' ἀπάλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας νῦν σφί-
 ζει ; Καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν ; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν 16
 ἡγοῦμαι Φίλιππον, οὐτ', εἰ τὰ πρῶτα βιασθεῖς ἄκων ἔπρα-
 ξεν, οὐτ' ἂν, εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων
 ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ', ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κἀκεῖν'
 ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας, ἐκ πάντων δ', ἂν τις
 ὀρθῶς θεωρῇ, πάνθ', ἃ πραγματεύεται, κατὰ τῆς πόλεως
 συντάττων. ~~ἄλλ' ἔχει εἶδον~~

† Καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῶ νῦν γε δὴ συμ- 17
 βαίνει. Λογίζεσθε γάρ. Ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγω-
 νιστὰς μόνους ὑπέλιφεν ὑμᾶς. Ἄδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον,
 καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἀρίστα συνοιδεν αὐτῶ, οἷς γὰρ οὖσιν ὑμε-
 τέροις ἔχει, τούτοις πάντα τᾶλλ' ἀσφαλῶς κέκτηται· εἰ γὰρ
 Ἀμφίπολιν καὶ Ποτειδαίαν προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν
 βεβαίως ἠγεῖτο. Ἄμφότερ' οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβου- 18
 λεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμ-
 βάνων δικαίως αὐτὸν μισεῖν νομίζει, καὶ παρώξυνται, πεί-
 σεσθαί τι προσδοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε, ἂν μὴ φθάσῃ ποιή-
 σας πρότερος. Διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πό-
 λει θεραπεύει τινάς, Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς
 ταῦτά βουλομένους τούτοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ πα- 19
 ρόντ' ἀγαπήσειν οἶεται, διὰ δὲ σκαιοτήτα τρόπων τῶν μετὰ
 ταῦτ' οὐδὲν προόψεσθαι.

Καίτοι σωφρονουσί γε καὶ μετρίως ἐναργῆ παραδεί-
 γματ' ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργεῖους
 ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη, βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἔστιν
 εἰρηῆσθαι.

« Πῶς γὰρ οἶεσθ' », ἔφην, « ὧ ἄνδρες Μεσσηνιοί, δυσχε- 20
 ρῶς ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἰ τίς τι λέγοι κατὰ Φιλίππου κατ'

- ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἀφίει, οὗ πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο, Ποτεΐδαιαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποίκους ἐκβάλλων, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνήρητο, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι ; ἄρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοι-
- 21 αὐτὰ πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἂν τινος πιστεῦσαι οἴεσθε ; Ἄλλ' ὅμως », ἔφην ἐγώ, « μικρὸν χρόνον τὴν ἄλλοτριάν καρπωσάμενοι πολὺν τὴν αὐτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχροῦς ἐκπεσόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὐταὶ λίαν ὀμιλίαι.
- 22 » Τί δ' οἱ Θετταλοί ; ἄρ' οἴεσθ' », ἔφην, « ὅτ' αὐτοῖς τοὺς τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς ; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι ; Οὐκ ἔστι ταῦτα. Ἄλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι.
- 23 » Ὑμεῖς δ' », ἔφην ἐγώ, « διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φίλιππον, ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουμένον ἀπεύχεσθ', εἰ σωφρονεῖτ', ἰδεῖν. Ἔστι τοίνυν νῆ Δί' », ἔφην ἐγώ, « παντοδαπὰ εὐρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα καὶ τείχη καὶ τάφροι καὶ
- 24 τᾶλλ', ὅσα τοιαῦτα. Καὶ ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα χειροποίητα καὶ δαπάνης προσδεῖται· ἐν δέ τι κοινὸν ἢ φύσις τῶν εὐφρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτῃται φυλακτῆριον, ὃ πᾶσι μὲν ἔστ' ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς
- 25 τυράννους. Τί οὖν ἔστι τοῦτο ; Ἄπιστία. Ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε· ἂν ταύτην σφῶζετε, οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε. Τί ζητεῖτε ; » ἔφην. « Ἐλευθερίαν. Εἴτ' οὐχ ὄρατε Φίλιππον ἄλλοτριωτάτα ταύτη καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα ; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις

έναντίος. Οὐ φυλάξεσθ', ὅπως », ἔφην, « μὴ πολέμου ζητοῦν-
τες ἀπαλλαγῆναι δεσπότην εὔρητε ; »

Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβοῦντες, ὡς ὀρθῶς ²⁶
λέγεται, καὶ πολλοὺς ἐτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβειων καὶ
παρόντος ἐμοῦ καὶ πάλιν ὕστερον, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον
ἀποσχῆσονται τῆς Φιλίππου φιλίας οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται.
Καὶ οὐ τοῦτ' ἔστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων
τινὲς παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὀρῶσιν τι πράξουσιν, ἀλλ' ²⁷
ὑμεῖς οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες
ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλευέσθε, ὡς περιστοιχίζεσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν
ἤδη ποιεῖν λήσεθ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάνθ' ὑπομείναντες· οὕτως
ἢ παρατύχ' ἡδονὴ καὶ ῥαστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ'
ὕστερον συνοίσειν μέλλοντος.

Περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ²⁸
ὕστερον βουλευέσεσθε, ἂν σωφρονῆτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι
τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω.

Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόν-
τας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρή-
νην, καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἂν ποθ' ὑπέμεινα πρεσβεύειν, ²⁹
οὔτ' ἂν ὑμεῖς οἴδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα
πράξειν τυχόντ' εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε· ἀλλ' ἦν πολὺ τού-
των ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα.

Καὶ πάλιν γ' ἐτέρους καλεῖν. Τίνας ; τοὺς, ὅτ' ἐγὼ γενο-
νίας ἤδη τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἡκῶν πρεσβείας τῆς
ἐπὶ τοὺς ὄρκους, αἰσθόμενος φενακίζομένην τὴν πόλιν, πρού-
λεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἶων προέσθαι Πύλας
οὐδὲ Φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως ³⁰
δύστροπος καὶ δύσκολός εἰμί τις ἄνθρωπος, Φίλιππος
δ', ἅπερ εὐξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει, καὶ
Θεσπιάς μὲν καὶ Πλαταιάς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς
ὑβρεως, Χερρόνησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὐ-

βοιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει· ταῦτα γὰρ ἅπαντ' ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνημονεύετ' οἷδ' ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας
 31 μεμνησθαι. Καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην ἐψηφίσασθε· οὕτω τελέως ὑπήχθητε.

Τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημί δεῖν τούτους ; Ἐγὼ νῆ τοὺς θεοὺς τάληθῆ μετὰ παρρησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς
 32 καὶ οὐκ ἀποκρύβομαι. Οὐχ ἔν' εἰς λοιδορίαν ἐμπεσῶν ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ νῦν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου, οὐδ' ἔν' ὡς ἄλλως ἀδολεσχῶ· ἀλλ' οἶομαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν, ἅ Φίλιππος πράττει, μᾶλλον ἢ
 33 τὰ νυνί· τὸ γὰρ πρᾶγμ' ὄρω προβαῖνον, καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν ἂν εἰκάξειν ὀρθῶς, φοβοῦμαι δέ, μὴ λίαν ἐγγύς ἢ τοῦτ' ἤδη. Ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μηδ' ἀκούηθ' ὅτι ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἐστίν, ἐμοῦ μηδὲ τοῦ δεῖνος, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὄρατε καὶ εὖ εἰδῆτε,
 34 ὀργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. Φοβοῦμαι δὴ, μὴ τῶν πρέσβειων σεσιωπηρότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηχότες, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῆῃ ὄρω γὰρ ὡς τὰ πόλλ' ἐνίους οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας.

35 Ἔως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πράγματα καὶ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνήσαι βούλομαι, τίς ὁ Φωκέας πείσας καὶ Πύλας ὑμᾶς προέσθαι, ὧν καταστάς ἐκεῖνος κύριος τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονεν, καὶ πεποίχη' ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων μηδ' ὑπὲρ τῶν ἔξωπραγμάτων εἶναι τὴν βουλήν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ

καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυθήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὴν παρῆ, γέγονεν δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Εἰ γὰρ μὴ παρε-³⁶ κρούσθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα· οὔτε γὰρ ναυσὶ δῆπου κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν ἂν ποτε στόλῳ Φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας, ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν τότε τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησεν.

Ταῦτ' οὖν, ὡς μὲν ὑπομνήσαι, νῦν ἰκανῶς εἴρηται, ὡς³⁷ δ' ἂν ἐξετασθεῖη μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτ', ὧ πάντες θεοί· οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἔγωγ' ἂν, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

A

- ἀγαπῶ 1) τινι ἀρκοῦμαι εἰς τι· 2) τι α) ἀγαπῶ, προτιμῶ τι· τὸ ἴδιον λυσιτελοῦν· β) μένω εὐχαριστημένος μετ' τι· ἀγαπῶ τὰ παρόντα.
- ἀγνωμόνως ἔχω εἶμαι ἀνόητος.
- ἀγοραὶ πρόσοδοι τῶν ἀγορῶν.
- ἄγω 1) τηρῶ, φυλάττω· τὴν εἰρήνην· 2) ἄγω καὶ φέρω λεηλατῶ, ληστεύω.
- ἀγωνίζομαι περὶ θανάτου διακινδυνεύω τὴν ζωὴν μου, ἀντιμετωπίζω τὸν θάνατον πολεμῶν.
- ἀδιόρθωτος ἀκανόνιστος.
- ἀδολεσχῶ φλυαρῶ.
- ἀδοξία ὄνειδος, ἐντροπή.
- ἀήθης (μετὰ γυν.) ἀσυνήθιστος εἰς τι.
- αἵρεσις ἐκλογή· ὥστε ἐξ ἀπάντων (δηλ. τῶν λεχθέντων) γενέσθαι ὑμῖν ῥαδίαν τὴν αἵρεσιν τοῦ συμφέροντος· Ὁλ. Α, 1· αἵρεσις ἐστὶ τινι προβάλλεται εἰς τινα ἢ ἐκλογή, ἔχει τις νὰ ἐκλέξῃ δίδωμι αἵρεσίν τινι δίδω τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς εἰς τινα, ἐπιτρέπω εἰς τινα νὰ ἐκλέξῃ.
- αἶρομαι ὑψοῦμαι, αὐξάνομαι μετ' ἐπιθ. : αἶρομαι μέγας αὐξάνομαι καὶ γίνομαι μέγας.
- αἰροῦμαι 1) τι ἐγκρίνω τι· Φιλ. Α, 20· 2) τι ἀντί τινος προτιμῶ τι ἀντί τινος· ἠρημένος ἀντί τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς τὴν δόξαν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα· 3) τι ἢ τι προτιμῶ τι ἀπὸ (ἄλλο) τι· ἐλοίμην ἂν τὴν τύχην τῆς ὑμετέρας πόλεως ἢ τὴν (τύχην) ἐκεῖνου· 4) ἀντί πολλῶν χρημάτων εἶμαι πρόθυμος νὰ ὑποβληθῶ εἰς μεγάλας χρηματικὰς θυσίας· νομίζω ὑμᾶς ἐλέσθαι ἂν (= ὅτι ὑμεῖς ἐλοίσθε ἂν) ἀντί πολλῶν χρημάτων.
- αἰσχύνη· ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη ἢ ἕνεκα τῆς (κακῆς) καταστάσεως τῶν πραγμάτων καταισχύνη.

ἀκαιρία ἔλλειψις εὐκαιρίας, κακὴ περίστασις.

ἀκέραιος ἀβλαβής.

ἀκμή, κυρίως : ἡ κόψις (τοῦ μαχαιριοῦ)· ἔπειτα : τὸ κρίσιμον σημεῖον.

ἀκρασία ἀκολασία.

Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Ἀμύντου, βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, φίλος τῶν Ἀθηναίων· ἐλθὼν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης (479) ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Μαρδονίου εἰς Ἀθήνας ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν μετὰ τῶν Περσῶν συμμαχίαν.

Ἀλιάρτος πόλις τῆς Βοιωτίας· ἐν αὐτῇ τὸ 395 οἱ ἠνωμένοι σύμμαχοι Θηβαῖοι, Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν τοὺς Λακεδ. φονεύσαντες καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Λύσανδρον.

ἀλλὰ μὴν πρὸς τοῦτοις δέ.

ἄλλως 1) ἐν γένει· 2) ἄλλως τε καὶ καὶ μάλιστα· ἄλλως τε καὶ καὶ μάλιστα ἕαν.

άλυσιτελής ἀνωφελής, ἐπιζήμιος.

ἄμα· ἄμα...καὶ πρὸς δήλωσιν δύο συγχρόνων πράξεων· **ἄμ' ἀκηκόα- μέν τι καὶ καθέσταμεν** μόλις ἔχομεν ἀκούσει τι (δηλ. πολεμικὴν τινα ἐνέργειαν τοῦ Φιλ.) καὶ (εὐθύς) διορίζομεν.

ἄμαχος ἀκαταμάχητος, ἀκαταγώνιστος.

ἀμελῶ (μετὰ γνκ.) ἀδιαφορῶ διὰ τι.

ἄν· οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἄν τοῦτο (δηλ. τὸ ὀρμηθεῖν ἐπ' αὐτὸν)· καὶ ἄν τυχὸν ἀκόμη δὲν ἠθέλατε κάμει τοῦτο (καὶ δύνασθε νὰ μὴ τὸ κάμετε).

ἄν = ἄ ἄν.

ἀναιρῶ καταστρέφω· **Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ** σκέπτεται νὰ καταστρέψῃ τοὺς Λακεδ.— : Μέσον **ἀναιροῦμαι** (μετ' αἰτ.) 1) ἀναλαμβάνω· **τὸν πόλεμον** (δηλ. τὸν ἤδη κατὰ τοῦ Φιλίππου διεξαγόμενον)· Ὀλ. Α, 7· **ἀνήρητο τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς** εἶχεν ἐπισύρει κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν ἔχθραν· Φιλ. Β, 20· 2) ἀναρπάζω τι, γίνομαι κύριός τινος· Ὀλ. Α, 21.

ἀνάστασις καταστροφή· **ἀλλὰ (πολεμοῦσιν ὑπὲρ) ἀναστάσεως** ἀλλὰ (πολεμῶν), διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν καταστροφὴν.

ἀναχαιτίζω ἀνατρέπω.

ἀνδραποδισταὶ σωματέμποροι, δηλ. οἱ ἀπάγοντες τοὺς ἐλευθέρους εἰς δουλείαν ἢ ἀποσπῶντες εἰς ἑαυτοὺς τοὺς δούλους ἐκ τῶν κυρίων των· κατὰ τῶν ἀνδραποδιστῶν ἡ τιμωρία ἦτο θάνατος.

ἀνεξέταστος· οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέλῃται (ἐν συντόμῳ) οὐδὲν εἰς αὐτὰ ἔχει παραμεληθῆ, ὥστε νὰ εἶναι ἀνεξέταστον καὶ ἀκαθόριστον.

ἄνθρωπος ὁ ἄνθρωπος· πολλάκις οὕτω περιφρονητικῶς ὀνομάζει τὸν Φίλιππον ὁ Δημοσθένης.

ἀνθῶ ἀκμάζω (τὰ τοιαῦτα) σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσι (ἢ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) πολὺ μάλιστα ἀκμάζει στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἐλπίδων.

ἄνοια· ἐξαπατῶ τὴν ἄνοιάν τινος ἐκμεταλλεύομαι τὴν ἀνοησίαν τινός καὶ ἐξαπατῶ αὐτόν· αἰεὶ ἐξαπατῶν τὴν ἄνοιαν ἐκάστων (= ἐκάστου) τῶν ἀγνοούντων αὐτόν καὶ προσλαμβάνων (αὐτούς)·

ἀνταίρω 1) τινὶ ἐξεγείρομαι, ἀναλαμβάνω πόλεμον ἐναντίον τινός· εἰ Λακεδαιμονίοις ἀντήρατέ ποτε (δηλ. κατὰ τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον, τὸ 378)· 2) πρὸς τινα ἀντίσταμαι κατὰ τινος.

ἀντεμβιβάζω ἐμβιβάζω τινὰ εἰς πλοῖον ἀντὶ ἄλλου τινός· εἴτ' ἀντεμβιβάζειν = εἴτ' ἀνθ' ἡμῶν αὐτῶν ἐμβιβάζειν (τοὺς μετοίκους καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας)·

ἀντέχω διαρκῶ· τὰ τοιαῦτα... ἀντέχει ἢ διὰ τοιούτων μέσων (δηλ. δι' ἀδικίας, ἐπιπορκίας καὶ ψεύδους) ἀποκτηθεῖσα δύναμις...— Μέσον : ἀντέχομαι (μετὰ γνκ.) κρατοῦμαι στερεὰ ἀπὸ κάτι (διὰ νὰ σωθῶ).

ἀντὶ (μετὰ γνκ.) πρὸς δῆλωσιν ἀνταλλαγῆς· ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας ἤθελον ἔχει.

ἀντίδοσις διαδικασία τις παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις δικαστηρίοις, κατὰ τὴν ὁποίαν πᾶς πολίτης προσκαλούμενος εἰς λειτουργίαν τινὰ δυσανάλογον πρὸς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ καλέσῃ πάντα ἄλλον πολίτην, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε πλουσιώτερον ἑαυτοῦ, ν' ἀνταλλάξουν τὰς περιουσίας των ἢ νὰ ὑποβληθῆ ἐκεῖνος εἰς τὸ βᾶρος τῆς λειτουργίας· ποιῶμαι ἀντίδοσιν τινὶ ἐπιτρέπω εἰς τινα νὰ κάμῃ ἀντίδοσιν.

ἀντιλαμβάνομαί τινος, κυρ.: πιάνομαι ἀπὸ τινός· ἔπειτα : ἐπιλαμβάνομαί τινος, ἀναμειγνύομαι, ἐπεμβαίνω ἐνεργῶς εἰς τι· ρημτικ. ἐπιθ. : ἀντιληπτέον ἐστὶν ὑμῖν αὐτοῖς (=δεῖ ἀντιλαβέσθαι ὑμᾶς αὐτούς) τῶν πραγμάτων ἐκείνων (τῶν ἐκεῖ, δηλ. ἐν Ὀλύμπῳ, πραγμάτων)· οὐδενὸς τῶν πραγμάτων ἀντιληπτέον

(ἐστὶ = δεῖ ἡμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι).

ἀντιληπτέον, βλ. ἀντιλαμβάνομαι.

ἀντιποιοῦμαι (μετὰ γνκ.) ἐγείρω ἀξιώσεις ἐπὶ τινος, διεκδικῶ τι.

ἀντίρροπος ἰσόσταθμος, ἴσου βάρους· **συμμαχία ἀντίρροπός τινος**
συμμαχία δυναμένη ν' ἀντισταθμίση τι.

ἀξιῶ ἀπαιτῶ· **ἔπραξε ταῦτα τῷ ἀξιῶν** (δτκ. αἰτίου) **τοὺς Θη-
βαίους δικαιοτέρα ἢ ὑμᾶς.** Οἱ Θηβαῖοι ἀπῆτουν ν' ἀποδοθοῦν
εἰς αὐτοὺς αἱ πόλεις Ὀρχομενός καὶ Κορώνεια, τὰς ὁποίας κατεῖχον
οἱ Φωκεῖς.

ἄπαξ· εἰς ἄπαξ διὰ μίαν φοράν.

ἀπαρτῶ (-ᾶω) ἀποχωρίζω· πθηκ. προκμ.: ἀπῆρτημαι εἶμαι μακράν.
ἀπῆρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις διότι
εἴθετε μακράν (τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων) καὶ ὡς πρὸς τὰς
πολεμικὰς παρασκευὰς καὶ ὡς πρὸς τὰς σκέψεις.

ἄπειμι εἶμαι μακράν, ἐλλείπω· ἄπεστι τὰ πράγματα ἐλλείπουν τὰ
ἔργα (αἱ πράξεις).

ἀπελεύνω ἐκδιώκω· **δτ' Ὀλυνθίους ἀπῆλυνόν τινες ἐνθένδε,**
τὸ 357, ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπολιόρκει τὴν Ἀμφίπολιν, οἱ Ὀλυνθιοὶ
φοβούμενοι τὴν αὐξάνουσαν δύναμιν τοῦ Φιλίππου ἔπεμψαν πρέ-
σβεις εἰς Ἀθήνας καὶ ἐπρότειναν εἰς τὸν Ἀθηναῖον συμμαχίαν
ἐναντίον τοῦ Φιλίππου· ἀλλ' ὁ Φίλιππος θέλων νὰ ματαιώσῃ τὴν
συμμαχίαν αὐτὴν ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον
πρέσβεις καὶ δι' αὐτῶν ὑπεσχέθη εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν παρά-
δοσιν τῆς Ἀμφιπόλεως· τοῦτο ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἤθελον
νὰ συζητήσουν μετὰ τῶν Ὀλυνθίων πρέσβων περὶ συμμαχίας
κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἀλλ' ἀπέπεμψαν αὐτοὺς.

ἀπέχομαι (μετὰ γνκ.) : ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τινος, ἀποκρούω τι.

ἄπιστος ἀπίστευτος· οὐδὲν (ἐπίρρ.) ἄπιστόν (ἐστὶ τοῦτο).

ἀπλῶς 1) μὲ γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν, ἄνευ συγκαλύψεως αὐτῆς· Φιλ. Α,
51· 2) ἐν γένει· Ὀλ. Α, 23.

ἀπὸ (μετὰ γνκ.) πρὸς δῆλωση τῆς πηγῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἢ διὰ τῆς
ὁποίας γίνεται τι· **ἀπὸ τῶν ὑμετέρων συμμάχων** μὲ τὰ χρῆ-
ματα τῶν συμμάχων σας (τοὺς ὁποίους διαρπάξει).

ἀπογινώσκω 1) μετ' αἰτιατικῆς προσ.: ἀπαρνοῦμαι τινα, ἀποσπῶ-
μαι ἀπὸ τινος· 2) ἀμτβ.: ἀπελπίζομαι.

ἀποδείκνυμι καθιστῶ.

ἀποδίδωμί τινι (μετ. ἀπρμφ.) ἐπιτρέπω, δίδω τὸ δικαίωμα εἰς τινα
 νά... **εἰ τοῖς μὲν** (δηλ. τοῖς ρήτορσι καὶ στρατηγοῖς καὶ ἴσως καὶ
 τοῖς βοησομένοις) **ἀποδώσετε ἐπιτάττειν (ὑμῖν) ... ἀναγκά-**
ζεσθαι ... ψηφίζεσθαι... συμπονεῖν.

ἀποκλίνω ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν τὸ ρίχνω στὴν τεμπελιά.

ἀποκρίνομαι· ἃ ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντα ἂν εἴητ' ἐψηφισμέ-
νοι, ταῦτ' ἤδη λέξω ποῖαν προσήκουσαν ἀπόκρισιν πρέπει νὰ
 ψηφίσετε, εὐθὺς θὰ σᾶς εἴπω. Τὸ σχέδιον τῆς ἀποκρίσεως, τὸ
 ὁποῖον ὁ Δημοσθένης μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου του παρέδωκεν εἰς τὸν
 γραμματέα πρὸς ἀνάγνωσιν ἢ ὁ ἴδιος ἀνέγνωσε, λείπει ἐν τῷ λόγῳ.

ἀπολείπω παύω.

ἀπόμισθος ἄμισθος.

ἀπόρρητος ὁ μὴ λεγόμενος, περὶ οὗ δὲν πρέπει νὰ γίνεται λόγος, μυ-
 στικός· **τὸ θρυλούμενόν ποτ' ἀπόρρητον**, οἱ Ἀθηναῖοι δια-
 καῶς ποθοῦντες τὴν ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως ἔστειλαν τὸ 358
 πρῆσβεις πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ συνεφώνησαν μετ' αὐτοῦ, οἱ μὲν
 Ἀθηναῖοι νὰ δώσουν εἰς τὸν Φίλιππον τὴν Πύδναν, τὴν ὁποίαν
 οὗτοι κατεῖχον ἀκόμη, ὁ δὲ Φίλιππος καταλαμβάνων τὴν Ἀμφί-
 πολιν νὰ δώσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· ἵνα δὲ μὴ γνωσθῇ ἡ
 συμφωνία αὕτη εἰς τοὺς Πυδναίους, δὲν ἀνεκοίνωσαν οἱ πρῆσβεις
 εἰς τὸν δῆμον ταύτην, ἀλλὰ μυστικῶς ἐνήργουν μετὰ τῆς βουλῆς·
 ὡς ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι ἔκαμνον μὲν πολὺν λόγον περὶ τοῦ ἀνα-
 κοινωθέντος εἰς τὴν βουλήν μυστικοῦ, ἠγγόνουν ὅμως τὸ περιεχό-
 μενον αὐτοῦ.

ἀπόστολος ναυτικὴ ἀποστολή.

ἀποστροφή καταφύγιον.

ἀποτρίβομαί τι ξεπλύνω τι.

ἀποφαινομαι ὑπέρ τινος ἐκφράζω γνώμην περὶ τινος.

ἀποχρῆν, βλ. ἀποχρῶ.

ἀποχρῶ (-άω, ἀπρμφ. ἀποχρῆν) 1) ἀρκῶ· Φιλ. Α, 22· 2) ἀπρός.
ἀπόχρη εἶναι ἀρκετόν· **δοκεῖ μοι ἀποχρῆν ἂν ἐνίοις ὑμῶν**
(ταῦτα), ἐξ ὧν νομίζω ὅτι μερικοὶ ἀπὸ σᾶς θὰ ἤρκοῦντο εἰς
 αὐτά (= θὰ ἔμενον ἱκανοποιημένοι ἀπὸ αὐτά), διὰ τὰ ὁποῖα . . .

ἀργῶ κάθημαι ἀργός.

Ἀρτάβαζος Πέρσης σατράπης· τοῦτον ἀποστατήσαντα ἀπὸ τοῦ βασι-

λέως τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξου τοῦ Γ' ἐβοήθησεν ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Χάρης μετὰ τοῦ στρατοῦ του (τὸ 356).

Ἀρύββας βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν (μιᾶς τῶν σπουδαιότερων φυλῶν τῆς ἀρχαίας Ἡπείρου).

ἀρχαῖα, τά, τὰ πατρικὰ κτήματα (ἦτοι : οἶκοι, ἀγροί, ἐπιπλα κ.τ.τ.).

ἀρχή ἀφετηρία, ἐλατήριον.

ἄρχω· πθκ. **ἄρχομαι** ἐξουσιάζομαι, διοικοῦμαι· **οἱ ἀρχόμενοι** οἱ ὑπὴ-
κοιοι.

ἀσελγής αἰσχρὸς, ἀκόλαστος.

αὔ προσέτι, ἀκόμη.

αὔθις μετὰ ταῦτα.

αὐξάνομαι μετ' ἐπιθ. : **αὐξάνομαι μέγας** αὐξάνομαι καὶ γίνομαι μέ-
γας.

αὐτόματος, ον, ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ κινούμενος· **γίγνεται τι αὐτόματον** γί-
νεται τι ἀφ' ἑαυτοῦ, μόνον του.

αὐτῶν = ἀλλήλων· περιόντες (δηλ. κατὰ τὴν ἀγορὰν — τὸν συνήθη
τόπον διατριβῆς τῶν λογοποιούντων —) **αὐτῶν πυνθάνεσθαι.**

ἀφήμι ἀφῆνω ἐλεύθερον, ἀθωῶνω· πθκ. : **οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρα-
τεύεσθαι.** οἱ ἀπηλλαγμένοι τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

ἀφίσταμαι μετὰ γνκ. : 1) παραιτοῦμαι τινος, δὲν θέλω τι· Φιλ. Β, 12.

2) ἀπέχω **τούτων ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλευεῖν**
= **ἀφέσταμεν καὶ τοῦ γράφειν ταῦτα καὶ τοῦ συμβουλευεῖν·**

3) διαφέρω ἀπὸ τι· **τὰ τότε λεγόμενα ἦν πολὺ ἀφεστηκότα**
τούτων ἦσαν ἐντελῶς διάφορα ἀπὸ ταῦτα (δηλ. ἀπὸ τὰ νῦν πρατ-
τόμενα ὑπὸ τοῦ Φιλ.)· 4) χάνω τι· Ὀλ. Α, 15.

ἀφορμὴ 1) λόγος, αἰτία· Ὀλ. Β, 22· 2) τὰ μέσα, μετὰ τὰ ὁποῖα ἀρχίζει
ἢ ἐπιχειρεῖ τις : πόρος, βοήθημα· Φιλ. Α, 29.

B

βασιλεὺς νοεῖται ὁ Ἀρταξέρξης ὁ Ὀχος, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσεν ἀπὸ
τοῦ 359 - 338 καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ὁ Φίλ. εἶχε συνάψει συμμαχίαν·
πρὸς τοῦτον ὁ Φίλ. ἀπέστειλε — κατὰ τὰς διαδόσεις τῶν ἐν Ἀθή-
ναις φιλιππιζόντων — πρέσβεις, ἵνα ἀπαιτήσουν ν' ἀφήσῃ ἐλευθέρως
καὶ αὐτονόμους τὰς ἐν Μ. Ἀσίᾳ πόλεις.

βέβαιος σταθερὸς, διαρκής· **εἰκός (ἔστιν) ἔχειν αὐτοὺς** (δηλ. τοὺς
Ὀλυνθίους) βεβαίαν τὴν ἔχθραν ὑπὲρ ὧν (= ὑπὲρ ἐκείνων,

(ἃ φοβοῦνται (μὴ πάθωσι) καὶ πεπόνθασιν . Οἱ Ὀλύνθιοι φοβοῦνται μήπως ὁ Φίλιππος ὡς ἄσπονδος ἐχθρὸς πάσης ἐλευθέρων πολιτείας καταστρέψῃ τὴν πατρίδα των· διὰ τοῦ πεπόνθασιν ἴσως ὑπονοεῖ ὁ Δημοσθένης τὴν στρατιωτικὴν ἐπίδειξιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς Ὀλύνθου τὸ 351 (βλ. εἰσαγ. εἰς τὸν Α' Ὀλυνθιακόν).

βεβαίως ἀσφαλῶς.

βέλτιστος· πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει παρέχει τὰς ἀρίστας ἐλπίδας, εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὸν μέλλον.

βιάζομαι, ἀπολ. : ἐκτελῶ μὲ βίαν· πράττει καὶ βιάζεται = πράττει βίᾳ.

βοήθειαι ἐπικουρικὰ στρατεύματα (ταχέως ἐπιστρατευόμενα καὶ προχείρως παρασκευαζόμενα).

βοηθητέον βλ. βοηθῶ

βοηθῶ 1) μετὰ δτι. : βοηθῶ τοῖς πράγμασι ἐπανορθῶ τὴν (κακῶς ἔχουσαν) κατάστασιν τῶν πραγμάτων· βοηθητέον εἶναι ὑμῖν τοῖς πράγμασι = δεῖν ὑμᾶς βοηθεῖν τοῖς πράγμασιν· 2) μετὰ τῆς προθ. εἰς : στέλλω βοηθειαν εἰς.

βουλή σκέψις· ἡ βουλή ἐστὶ τινι σκέπτεται τις.

βοῶ· οἱ βοησόμενοι (εἰσιν, ὡσπερ ἦσαν οἱ) τριακόσιοι (ἐν ταῖς συμμορίαις) οἱ μέλλοντες νὰ φωνάζουν (οἱ προσωρισμένοι διὰ φωνῶν νὰ ἐπιδοκιμάζουν ἢ ν' ἀποδοκιμάζουν τοὺς ἀγορευόντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) εἶναι, ὅπως οἱ τριακόσιοι (εἰς τὸ σύστημα τῶν συμμοριῶν).

Γ

γὰρ ἐν ἐρωτήσῃ : λοιπόν.

γελῶ· ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι (= τοῦ γενέσθαι γέλωτα) ἵνα προκληθῇ γέλωσ.

γέλως αἰτία διὰ γέλωτα· γέλως, ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι γελοῖον πρᾶγμα (γελοῖος) ὁ τρόπος, καθ' ὃν φροντίζομεν περὶ τοῦ πολέμου.

Γεραισὸς ἀκρωτήριον καὶ κόμη τῆς Εὐβοίας ἔχουσα λιμένα.

γίγνομαι 1) μετὰ μτχ. : εὐρίσκομαι, φανερώνομαι ὅτι· τὸ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι... κεκτημένους καὶ... ἔχοντας τὸ ὅτι οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ διεξαγάγουν πόλεμον ἐναντίον τοῦ Φιλίππου ἔχουν εὐρεθῆ (φανερωθῆ), ὅτι κέκτηνται (= ὅτι κατέ-

χουν) . . . και ὅτι ἔχουν . . . 2) μετὰ γιν. : γίγνομαι ἔμαντοῦ ἐξαρτῶμαι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μου· 3) μετ' ἐπιρρ. : γίγνομαι ἔξω (τῆς πόλεως) μένω (στρατοπεδεύω) ἔξω τῆς πόλεως· γίγνομαι ἔξω τοῦ κακῶς πάσχειν εἶμαι μακρὰν ἀπὸ κάθε κακοπάθειαν, δὲν κακοπαθῶ, δὲν βλάπτομαι· 4) μετὰ προθ. : γίγνομαι ἐν τῇ χώρᾳ διατρίβω, διαμένω ἐν. . . γίγνομαι ἐπὶ τῆς τοιαύτης γνώμης σκέπτομαι κατὰ τοιοῦτον τρόπον· γίγνομαι πρὸς τῇ γῆ προσεγγίζω, ἀποβιβάζομαι εἰς τὴν ξηρὰν.

γινώσκω 1) ἐννοῶ· Ὀλ. Α, 6· Φιλ. Α, 50· 2) σχηματίζω (ἔχω) τὴν γνώμην· ἐγνωκότες ἦσαν ἂν ταῦτα μέχρι του (= τινός) θὰ εἶχον ταύτην τὴν γνώμην (νὰ πολεμοῦν δηλ. κατὰ τοῦ Φιλ. και νὰ εἶναι σύμμαχοί μας) μέχρι τινός χρόνου (μόνον)· εἰ δέ, ὁ μὲν (δηλ. ὁ Φιλ.) ἐγνωκῶς ἔσται, ὡς δεῖ ἀεὶ πράττειν τι . . . , ἡμεῖς δ' (ἐγνωκότες ἐσόμεθα), ὡς οὐδενός . . . λέγω, ἃ γινώσκω = λέγω τὴν ἐμὴν γνώμην· ταῦτα γινώσκω ἔχω ταύτην τὴν γνώμην· 3) κρίνω· Φιλ. Α, 29.

γλίχομαι σφοδρῶς ἐπιθυμῶ.

γνώμη 1) νοῦς, διάνοια· Ὀλ. Β., 20· 2) ἐπιθυμία, θέλησις· Ὀλ. Α, 16· Φιλ. Β, 14· 3) προσδοκία· Ὀλ. Α, 21.

γράφω προτείνω ἐγγράφως.

γυμνασίαρχος ὁ ἀναλαμβάνων τὴν δαπάνην διὰ τὸν ἐξωραϊσμόν τοῦ διὰ τοὺς γυμνικούς ἀγῶνας προσωρισμένου χώρου και διὰ τὴν ἀσκήσιν και διατροφήν τῶν ἀθλητῶν.

Δ

δαιμόνιος ὑπεράνθρωπος.

δεῖ· οὐδ. μτχ. ἀπολ. : δέον ἐνῶ ἔπρεπε· δέον πάντας (ἡμᾶς) κωλύειν ἔργῳ και πράξεσιν οὐχὶ λόγοις τοὺς ζητοῦντας πλεονεκτεῖν.

δείκνυμι (ἀμτβτ.) φαίνομαι· (τὸ ἔργον) δείξει τὸ πρᾶγμα θὰ φανῆ.

δεινός 1) ἐπὶ προσώπων· α) φοβερός, πολὺ ἱκανός· Ὀλ. Α, 3· Φιλ. Β, 30· β) ἔμπειρος· Φιλ. Α, 35· 2) ἐπὶ πραγμάτων : δεινός εἶμι (μετ' ἀπρμφ.) ἔχω μεγάλην (ἀξιοθαύμαστον) δύναμιν νὰ . . . Ὀλ. Β, 20.

δεκαδραχία κυβέρνησις αποτελουμένη ἐκ δέκα ἀρχόντων.

δέος, οὐς, τό, φόβος ἔστι τοῦτο δέος = τοῦτο δεῖ ὑμᾶς φοβεῖσθαι.

δεσπότης ἀπόλυτος κυρίαρχος.

δῆ εὐθύς.

δημόσιος (δοῦλος) δοῦλος τῆς πόλεως.

δήποτε· συνθήκως ἐν ἐρωτήσ. : **τί δήποτε** ; διατί λοιπόν ;

διά (μετ' αἰτ.) πρὸς δήλωσιν τοῦ ὄργάνου ἢ μέσου = **διά τινος**, **μέ τι**.

διαβάλλω· ἡμᾶς **διαβάλλων** καὶ **τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν**
διαβάλλων ἡμᾶς εἰς τοὺς Ὀλυνθίους, ὅτι δὲν εὐρισκόμεθα πλησίον
των πρὸς ὑποστήριξίν των.

διαδοχή· ἐκ **διαδοχῆς ἀλλήλοις** = **διαδεχομένους ἀλλήλους** ἀμει-
βαίως, κατὰ σειράν.

διαλλαγὴ συμφιλίωσις· αἱ πρὸς ἐκεῖνον **διαλλαγαί** πᾶσα μετ' ἐκείνου
συμφιλίωσις (διαπραγματεύσεις πρὸς συμφιλίωσιν).

διασπῶ διαλύω.

διατίθεμαι παλῶ.

διατρίβω 1) μετὰ μτχ.: **χρονοτριβῶ**· Ὀλ. Α, 9· 2) **ἐν τινι** κατατρίβω
τὸν χρόνον μου εἰς τι· 3) **ἐπὶ τινι** ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

διαφέρω· ἀπρόσ.: **τί ὑμῖν διαφέρει**; τί σᾶς ὠφελεῖ (τοῦτο, ἂν δηλ.
ἀπέθανεν ὁ Φιλ.) ;

διδάσκω τινά τι ἀναγγέλλω εἰς τινά τι.

διεξέρχομαι 1) ἐκθέτω ἐκτενῶς καὶ λεπτομερῶς· Ὀλ. Β, 3· Φιλ. Β, 3·
2) ἐκθέτω· Ὀλ. Β, 5· 3) ἐξαντλῶ· **διεξελέλυθε πάντα (ἐκεῖνα)**,
οἷς ὅλα τὰ μέσα ἐκεῖνα, μετὰ τὰ ὅποια.

δίσταμαι ἴσταμαι χωριστά· πρῆμ. **διέστηκα** εὐρισκομαι εἰς διάστα-
σιν, διχονοῶ.

δίχη τιμωρία· **δίχην λαμβάνω** τιμωρῶ.

διοικῶ διευθύνω· μέσον : διαχειρίζομαι.

διόπερ δι' ὃν λόγον ἀκριβῶς : καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀκριβῶς.

διορύσσω διασκάπτω· **Χερρόνησον διορύξει** θά κατασκευάσῃ διώ-
ρυχα διὰ μέσου τῆς Θρακικῆς χερσονήσου. Διὰ τῆς διώρυχος θά
ἀπεχωρίζετο ἡ Θρακικὴ χερσόνησος ἀπὸ τῆς λοιπῆς Θράκης καὶ
οὕτω οἱ ἐν τῇ Χερσονήσῳ κατοικοῦντες Ἀθηναῖοι ἄποικοι θά
ἀπηλλάσσοντο ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Θρακῶν.

διχῆ 1) εἰς δύο χωριστά· **δεῖ διχῆ τὴν βοήθειαν εἶναι** πρέπει νὰ
εἶναι χωρισμένη εἰς δύο ἢ βοήθεια· 2) κατὰ δύο τρόπους, διὰ δι-
πλῆς ἐνεργείας· **διχῆ... τῷ τε... σῶζειν καί... στρ. ἐκπέμ-
πειν, καὶ τῷ... κακῶς ποιεῖν** κατὰ δύο τρόπους, δηλ. ἀφ' ἐνός

μὲν μὲ τὸ (νὰ προσπαθῆτε) νὰ σώζετε . . . καὶ νὰ . . . ἀφ' ἑτέρου
δὲ μὲ τὸ νὰ βλάπτετε . . .

δῶκω τι τρέχω κατόπιν τινός, ἀκολουθῶ τι.

δοκιμάζω κρίνω.

δοκῶ 1) **δοκῶ μοι** νομίζω, μοῦ φαίνεται· **ἡμεῖς δοκοῦμέν μοι ἔχειν**
πρὸς αὐτὰ οὐκ οἶδα ὄντινα τρόπον ἡμεῖς ἀπέναντι αὐτῶν τῶν
πραγμάτων τηροῦμεν κατὰ τὴν γνώμην μου διαγωγὴν, τὴν ὁποίαν
δὲν ἤξεύρω πῶς νὰ χαρακτηρίσω· 2) **δοκεῖ** φαίνεται καλόν· **τά**
γ' ἐμοὶ δοκοῦντα = **ἄ γ' ἐμοὶ δοκεῖ** ἡ γνώμη μου τοῦλάχιστον·
πθκ. πρκμ. : **δέδοκται** ἔχει ἀποφασισθῆ.

δόξα φήμη.

δύναμις πεζική δύναμις, πεζικόν (στράτευμα).

δύσκολος ιδιότροπος.

δύσμαχος δυσκολοπολέμητος.

δυσχερῆς δυσάρεστος, ἐνοχλητικός· ἐπίρρ.: πῶς **δυσχερῶς**; μὲ πό-
σῃν **δυσαρέσκειαν** ;

E

ἔγκλημα παράπικον, δυσαρέσκεια· **τὰ πρὸς αὐτοὺς ἐγκλήματα** πα-
ράπικον ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των, τὰ ἰδικὰ των.

ἐγρήγορα ἐπαγρυπνῶ.

ἐγχωρεῖ (ταῦτα) ἐπιτρέπονται ταῦτα.

εἰ μὴδ' ἄ πάθητ' ἄν... ; = **εἰ (καίπερ) ἔχοντες καιρόν, οὐ τολ-**
μήσετε μὴδὲ ταῦτα ποιῆσαι (αὐτόν), ἄ πάθοιτε ἂν (ὑμεῖς
ὕπ' ἐκείνου), εἰ δύναίτο ἐκεῖνος (ποιῆσαι ὑμᾶς αὐτὰ) ;

εἶεν, ἐπίρρημα δηλοῦν συγκατάθεσιν μὲν τῶν εἰρημένων, συναφῆ δὲ
πρὸς τὰ μέλλοντα· ἔστω, καλὰ, πολὺ καλὰ.

εἶμι A) ὑπαρκτικόν : 1) ὑπάρχω, εἶμαι· **τὰ ὄντα τὰ ἀληθῆ· τι τῶν**
ὄντων ἀληθές τι· 2) ἐπομένου ἀναφορικοῦ: **οὐκ ἔστιν ὅπως** (μετὰ
μέλλ. ὀριστ.) **δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ . . .** (δὲν εἶναι δυνατόν νὰ . . .)·
3) ἀπροσ. **ἔστι (ἦν)** μετ' ἀπρμφ. : εἶναι (ἦτο) δυνατόν νὰ . . .· B)
συνδετικόν : ὑπολογίζομαι· Φιλ. Α, 28· Γ) μετ' ἐπίρρ., πτώσεως ἢ
προθ. : 1) μετ' ἐπίρρ. : **ῥαδίως ἔσται** (δηλ. αὕτη ἢ δύναμις) εὐ-
κόλως θὰ διατρίβῃ αὕτη ἢ δύναμις· **οἱ δ' . . . πρὸς ὑμᾶς ψευδό-**
μενοι ῥαδίως ὧσι καὶ ὅταν εὐκόλως εὐρίσκωνται ἄνθρωποι ψευδό-
μενοι πρὸς σᾶς, ὅταν δηλ. πολλοὶ ἐμφανίζωνται ὡς συνήγοροι
ψευδόμενοι· 2) μετὰ πτώσεως γνκ. : α) διαιρετικῆς· **ἔστι τῶν αἰ-**

σχωρῶν ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν αἰσχροῶν πραγμάτων : εἶναι αἰσχρὸν (ἐντροπή)· β) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἔργου τινός· **τὸ ἐπιτιμᾶν παντός ἐστι** εἶναι ἔργον τοῦ καθενός (ὁ καθένας ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ)· 3) μετὰ προθ. : **ἐν ἐμοὶ ἐστὶ τι** ἐξ ἐμοῦ (καὶ οὐχὶ ἐξ ἄλλου)· ἐξαρτᾶται τι· **εἰμι ἐπὶ τοῖς πράγμασι** καταγίνομαι εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου· **εἰμι ἐπὶ τινος** ἀσχολοῦμαι εἰς τι· **εἵνεκα** μετὰ γιν. : **χρηστά εἶη (τὰ πράγματα) παντός εἵνεκα** εἶθε ν' ἀποβοῦν τὰ πράγματα καλῶς πρὸς τὸ καλὸν ὄλων.

εἶπερ ποτέ καὶ νῦν περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φοράν τώρα.

εἰρωνεία προσποιήσις· **ἀφείς τὴν εἰρωνείαν** τὴν συνήθη προσποιήσιν (ὅτι δὲν ἔχει χρήματα).

εἰς μετ' αἰτ. : 1) ἐπὶ τρόπου· συχν. περιφραστικῶς ἀντὶ ἐπιρρ. : **εἰς δέον** = **δεόντως**· **εἰς δέον τι** κάπως πρεπόντως· 2) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ· Ὀλ. Α, 20· 3) = **διὰ** μετ' αἰτ.· **εἰς τὴν ναῦν** δι' ἕκαστον πλοῖον.

εἶτε· **εἶτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου...** περίεσται... = **εἰ μὲν γὰρ ὑμεῖς τὴν ἐκείνου (χώραν) κακῶς ποιήσετε, ὑπομείνας τοῦτ' Ὀλυμπον παραστήσεται καὶ (εἶτα) βραδίως ἀμυνεῖται (ὑμᾶς) ἔλθων εἰς τὴν οἰκείαν (χώραν)· εἰ δὲ βοηθήσετε ὑμεῖς εἰς Ὀλυμπον μόνον...** προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι καὶ περίεσται.

εἴωθα· οἱ εἰωθότες (ἀποφαινέσθαι γνώμην) οἱ συνήθεις (οἱ τακτικῶς λαμβάνοντες τὸν λόγον) ῥήτορες.

ἐκ μετὰ γιν. : 1) ἐπὶ χρόνου· **ἐξ οὗ** (δηλ. χρόνου) ἀφ' ὅτου· 2) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας : ἕνεκά τινος, διὰ τι· Ὀλ. Α, 7· Φιλ. Α, 3, 46· Φιλ. Β, 27· 3) = **διὰ** μετὰ γιν.· Ὀλ. Β, 9· 4) = **ἐν** μετὰ δτκ.· **λαμβάνειν τῶν ἐκ τῆς χώρας** (ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ προϊόντων) ὅσ' ἀνάγκη (ἐστὶν ὑμᾶς λαμβάνειν)· **ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου**.

ἐκβαίνω ἀποβαίνω, λαμβάνω ἐκβασιν.

ἐκκαλοῦμαι τινα ἐξεγείρω τινα (ἐκ τῆς νωθρότητος).

ἐκλαλῶ διασαλπίζω, διακηρύττω· **εἰ** δυναθεῖς (= ἐπειδὰν δυναθῆ) **μὴ** πράξει ταῦτα, ἃ (καίπερ) ὀφλισκάνων ἄνοιαν ὅμως ἐκλαλεῖ νῦν.

ἐκλέγω χρήματα εἰσπράττω χρήματα (ὡς λύτρα).

ἐκπίπτω ἐκδιώκομαι.

ἐκπολεμῶ (-ώ) **τινά τινι** περιπλέκω τινά εἰς πόλεμον πρὸς τινα.
ἐκφέρω πόλεμον κηρύττω πόλεμον.

Ἐλάτεια ὀχυρά πόλεις τῆς Φωκίδος παρὰ τὸν Κηφισόν, ἡ κλεις τῆς Βοιωτίας· μετὰ τὸ τέλος τοῦ Φωκικοῦ πολέμου (346) κατεσκάφη κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ἀμφικτιονικοῦ συνεδρίου.

ἔλεγχος ἀπόδειξις· τὸ πράγμα ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει ἢ ἀνάπτουσι τῶν προτάσεων μου εὐθὺς θὰ δώσῃ τὴν ἀπόδειξιν.

ἐλέσθαι, βλ. **αἰροῦμαι**.

ἔλλειμμα ἔλλειψις· **τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα** αἱ ἐλλείψεις αἱ προερχόμεναι ἀπὸ σᾶς (ὡς ἢ μὴ συμμετοχὴ εἰς τὰς στρατείας, ἢ μὴ χορήγησις μισθοῦ εἰς τοὺς στρατιώτας, ἢ σπατάλη τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων εἰς τὰς ἐορτάς κλπ.).

ἐλλείπω 1) **τι ὑστερῶ** εἰς τι· Ὀλ. Α, 6· 2) ἀπολ. : εἶμαι ἐλλιπής (καθυστερῶ) εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων μου· Ὀλ. Β, 30.

ἐμπίπτω εἰς λαιδορίαν παρεκτρέπομαι εἰς ὕβρεις.

ἐμπόριον ἐμπορικὸς λιμὴν.

ἐναντίος· τὸ οὐδ. ἐναντίον ὡς ἐπίρρ. : **βλέπω ἐναντίον** κοιτάζω (τὸν ἀντίπαλόν μου) κατὰ πρόσωπον (διὰ νὰ παρακολουθῶ τὰς κινήσεις του καὶ προφυλάσσωμαι).

ἐνδεῖ ὑπάρχει ἔλλειψις· **ἄπαντος ἐνδεῖ (ὑμῖν) τοῦ πόρου** ἔχετε ἔλλειψιν ὄλου ἐν γένει τοῦ (στρατιωτικοῦ) πόρου : σᾶς λείπουν ὅλα ἐν γένει τὰ διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας ἀναγκαιοῦντα χρήματα.

ἐνδείκνυμαι παρουσιάζω· **ἐνδείκνυμαι τοσοῦτον** παρουσιάζω (προτείνω) τόσον μέγα πλεονέκτημα.

ἐνδίδωμι δίδω· **καιρὸν εὐκαιρίαν**.

ἐνεμι 1) ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τὸ γ' ἐνικ. πρόσ· **ἐνεστι** ἐνυπάρχει, δύναται νὰ υπάρξῃ· **ταῦτα ἴσως πρότερον ἐνήν** ταῦτα (δηλ. ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ πολεμεῖν) πρότερον ἴσως ἦσαν δυνατὰ· 2) ἀπροσ. μετὰ δοτικ. προσ. καὶ ἀπρμφ. : ἐπιτρέπεται εἰς τινα νά.

ἐνθυμητέον, βλ. **ἐνθυμοῦμαι**.

ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι, ἀναλογίζομαι, ἔχω ὑπ' ὄψιν μου· 1) μετ' αἰτ.

Ὀλ. Α, 6· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως : **ἐνθυμητέον (ὑμῖν ἐστι) καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ ἀναμιμνησκομένοις τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς, ἡλίχην...** πρέπει ν' ἀναλογίζεσθε σεῖς καὶ παρ' ἄλλων ἀκούοντες (δηλ. ὅσοι εἴσθε νεώτεροι) καὶ ἀνακαλοῦντες εἰς τὴν μνήμην σας, ὅσοι οἱ ἴδιοι γνωρίζετε (δηλ. οἱ πρεσβύ-

τεροι), πόσον μεγάλην . . .

ἔνι (= ἔνεστι) 1) ἄπροσ. : εἶναι δυνατόν· 2) προσωπ. : ὑπάρχει.

ἐντελής τέλειος, πλήρης· **μισθός ἐντελής** ὁ πλήρης μισθός, δηλ. καὶ τὸ σιτηρέσιον καὶ ὁ μισθός (βλ. τὴν λ.).

ἐξαγγέλλω ἀναγγέλλω, κάμνω γνωστόν.

ἐξαιρῶ κυριεύω.

ἐξαρκεῖ (ἄπροσ.) εἶναι ἀρκετόν· **ἐξαρκεῖ ὑμῖν λέγειν** δικαιότερα εἶναι ἀρκετόν εἰς σᾶς νὰ ἐκφωνῆτε (μόνον) λόγους, με τοὺς ὁποίους νὰ ὑποστηρίξετε, ὅτι σεῖς ἔχετε περισσότερο δίκαιον (παρὰ ὁ Φίλ.).

ἐξεργάζομαι τινί τι κατορθώνω τι πρὸς χάριν τινός.

ἐξέρχομαι ἐξέρχομαι εἰς ἐκστρατείαν, ἐκστρατεύω.

ἔξεστί τινι μετ' ἀπροφ. · 1) εἶναι ἰδ. δυνατόν εἴ τινα νά· μτχ. οὐδ. ἀπόλ.

ἔξόν = εἰ καὶ **ἔξῃν**· 2) ἔχει τις τὴν ἐξουσίαν νά· Ὀλ. Β, 30.

ἐξετάζομαι 1) διὰ τῆς ἐξετάσεως ἀποδεικνύομαι· **ὡς ἂν ἐξετασθεῖη μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο** εἶθε νὰ μὴ συμβῇ ἐξετασθέντα (ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶπον περὶ τῶν προδοτῶν) ν' ἀποδειχθοῦν ἀκριβέστατα (νὰ ἐπαληθεύσουν)· 2) ἀποκαλύπτομαι, φανερόν· Ὀλ. Β, 20.

ἔξόν, βλ. ἔξεστι.

ἐξουσία γίγνεται = ἔξεστι.

ἐπαναμιμνήσκω ζαναενθυμίζω.

ἐπανήμι τι ἀφήνω τι κατὰ μέρος.

ἐπανορθοῦμαι τι, κυρ. : σηκώνω κάτι πού ἔχει πέσει, καὶ τὸ ἐπαναφέρειν εἰς τὴν θέσιν του· ἔπειτα : ὀρθῶς χρησιμοποιῶ.

ἐπέρχομαι· **ἐπέρχεται τινι** (μετ' ἀπροφ.) ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος νά· ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμετέρας τύχης (ἴδιον) ὑπολαμβάνω (τὸ) ἐπελθεῖν ἂν (= τὸ ὅτι ἐπέλθοι ἂν) ἐνίοις εἰπεῖν πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα.

ἐπέχω συγκρατῶ τὸν ἑαυτόν μου· **ἐπισχῶν** (= ἐπεὶ ἐπέσχον) ἂν... ἂν ἡσυχίαν ἦγον ἀφοῦ θὰ συνεκράτουν τὸν ἑαυτόν μου... θὰ ἐσιώπων.

ἐπί 1) μετὰ γιν. : α) εἰς (μετ' αἰτ.)· **ἐπί πολλῶν (πραγμάτων)** εἰς πολλὰς περιστάσεις· β) ἐπὶ χρόνου· **ἐπὶ Τιμοθέου** ἐπὶ τῆς στρατηγίας τοῦ Τιμοθέου· 2) μετὰ δτκ. : α) χρονικῶς· **ἐπὶ τῷ πράττειν** ἐπάνω εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐνεργείας, ὅταν φθάσῃ ὁ καιρὸς τῆς ἐνεργείας· β) πρὸς δήλωσιν αἰτίας· **ἐπὶ τῷ πεπεῖσθαι** (ἐπειδὴ

εἶμαι πεπεισμένος) ταῦτα συνοίσειν ὑμῖν· γ) πρὸς δήλωσιν τοῦ ἔρου, ὑπὸ τὸν ὅποιον γίνεται τι· αἰροῦμαι φίλους ἐπὶ τοῖς δικαίοις ἀποκτῶ (ἔχω) φίλους ὑπὸ τὸν ἔρον νὰ πράττω τὰ δίκαια· 3) μετὰ δικτ. καὶ μτχ. ἰσοδυναμεῖ μὲ γνκ. ἀπόλυτον· ἐπ' ἀδήλοις οὔσι τοῖς...γενησομένοις = καίπερ ἀδήλων ὄντων τῶν ἀπὸ τούτων ἐμαυτῶ γενησομένων ἂν καὶ ἀβέβαιοι εἶναι, τί ἐκ τούτων (δηλ. τῶν συμβουλῶν μου) θὰ μοῦ συμβῇ· 4) μετ' αἰτκ. : ἐπὶ σκοποῦ· ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας στρατείας αὐτοῦ διὰ νὰ ἐμποδίζουσιν ταύτας — τὰς ὁποίας ὅλοι γνωρίζετε — τὰς αἰφνιδιαστικὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ.

ἐπιβαίνω (μετὰ γνκ.) βάλλω τὸ πόδι μου, πατῶ εἰς τι.

ἐπιβουλεύομαι (πθτκ.) εἶμαι στόχος ἐπιβουλῶν, ἀπειλοῦμαι.

ἐπεικῶς τρόπον τινά.

ἐπισκοτῶ τινι ρίπτω σκότος ἐπάνω εἰς τι, σκεπάζω τι.

ἐπιστολῆ· ἐπιστολῆς ἀνάγνωσις, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς περὶ τῶν Ἀθηναίων μικρᾶς ἰδέας τοῦ Φιλ. ἀναγινώσκει ὁ Δημοσθ. ἐπιστολὴν τινὰ αὐτοῦ σταλεῖσαν πρὸς τοὺς Εὐβοεῖς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Φιλ. συμβούλευεν αὐτοὺς νὰ μὴ ἐλπίζουν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθην., διότι οὗτοι οὐδὲ τοὺς ἑαυτοὺς των δύνανται νὰ σφάζουν.

ἐπιστολιμαῖος ὁ περιεχόμενος ἐν ἐπιστολαῖς· **δυνάμεις ἐπιστολιμαῖοι** στρατεύματα μόνον εἰς ἐπιστολάς (εἰς τὸ χαρτί) γραμμένα.

ἐπισφαλῆς ἀσθενής.

ἐπιτείχισμα φρούριον ἢ ὀχύρωμα οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τῶν συνόρων τοῦ ἔχθροῦ· **ἐπιτείχισματα τῆς αὐτοῦ χώρας** φρούρια ἐπαπειλοῦντα τὴν χώραν του.

ἐπιτιμῶ ψέγω, κατακρίνω.

ἐπιχειροτονῶ τὰς γνώμας ὑποβάλλω (διὰ τοῦ προέδρου τῆς ἐκκλησίας) τὰς γνώμας εἰς τὴν διὰ χειροτονίας κρίσιν.

ἐπιχειρῶ τινι προσβάλλω τινά· **ἐπεχειρήσεν Ὀλυνθίοις**, νοεῖται ἡ στρατιωτικὴ ἐπίδειξις, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς Ὀλύνθου τὸ 351.

ἐπόπτης μάρτυς.

ἔργα 1) γεωργικαὶ ἐργασίαι· Ὀλ. Β, 16· 2) ἐπιχειρήσεις· Φιλ. Α, 38.

ἔρημία (παντελής) ἔλλειψις.

ἔρρωμένος, μτχ. πθτκ. πρκμ. (τοῦ ρ. **ῥώννυμι**) ὡς ἐπίθ. : ὑγιής, γερὸς· ἐπίρρ. : **ἔρρωμένως** ἐνεργῶς, δραστηρίως.

ἐσκεμμένους, βλ. σκοπῶ.

ἐτησῖαι οἱ ΒΑ ἄνεμοι οἱ πνέοντες τακτικῶς κατὰ τὸ θέρος ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει (τὰ τουριστικῶς λεγόμενα μελτέμια)· οἱ ἄνεμοι οὗτοι ἐμποδίζουν τὸν πλοῦν εἰς τοὺς πρὸς Β. ἀπ' Ἀθηνῶν πλέοντας.

ἔτι τοίνυν πρὸς τούτοις δέ.

ἑτοιμῶς προθύμῶς· ἑτοιμότατα (= ἑτοιμότερον) εὐκολώτερον.

Εὐβοία· ὡσπερ εἰς Εὐβοίαν, δηλ. ὠρμήσατε· οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες τὸ 357 ὑπὸ τὸν Τιμόθεον εἰς Εὐβοίαν ἐνίκησαν τοὺς κατέχοντας αὐτὴν Θηβαίους καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ν' ἀπέλθουν ἐκ τῆς νήσου.

εὐήθεια ἀπονηρία, ἀπλότης· (εὐρίσκω τὸν Φίλιππον) τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν προσαγαγόμενον τούτῳ, τῷ φάσκειν (μὲ τοῦτο τὸ μέσον, μὲ τὸ νὰ βεβαιώνη δηλ.) παραδώσειν... καὶ (τῷ) κατασκευάσαι... τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν (προσαγαγόμενον) μετὰ ταῦτα τῷ... ἐξελεῖν καὶ... Θετταλοὺς δέ (προσαγαγόμενον) νῦν... τῷ... ὑποσχέσθαι καὶ (τῷ) ἀναδέξασθαι.

εὐήθης ἀνόητος.

εὐθυνα (συνήθως κατὰ πληθ. εὐθυναί) λογοδοσία.

εὐπορῶ ζῶ μὲ εὐπορίαν.

εὐτρεπῆς παρεσκευασμένος.

εὐτρεπίζω 1) τακτοποιῶ· Ὀλ. Α, 13· 2) ἐτοιμάζω πρὸς ἀπόπλουν· Φιλ. Α, 16.

ἐφίσταμαι 1) τοποθετοῦμαι ὑπεράνω τινὸς ὡς ἐπόπτης· οἱ ἐφεστηκότες (δηλ. τοῖς στρατεύμασι) οἱ στρατηγοί· 2) ἐπὶ ἐχθρικῆς σημασίας· ἐμφανίζομαι (αἰφνιδίως) ἐνώπιόν τινος· ἅπασιν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες ἐπελθόντες εἰς τὰ πράγματα καθ' ὃν χρόνον ὅλα εὐρίσκονται εἰς παραχῆν (ὡς ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Φιλίππου)· ἀφοῦ καταλάβετε (διὰ τῆς αἰφνιδίας ἐφορμήσεως ἐκ τινος νήσου ἢ λιμένος, ὅπου διακριτῶς θὰ παραμένετε) τὴν γενικὴν κατάστασιν ἐν παραχῆῃ διατελοῦσαν· μηδὲ (ὅπως) ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως (= μεγάλη δύναμις)· 3) παραμονεύω, καιροφυλακτῶ· Φιλ. Β, 18.

ἔχω Α) μτβτκ.: παρέχω· Ὀλ. Β, 3· Β) ἀμτβτ.: 1) ἀποβαίνω· Ὀλ. Α, 9· 2) διάκειμαι, εἶμαι· συχναίως μετὰ τὰ ἐπιρρ. τρόπου· ἐναντίως ἔχει εἶναι ἐναντίον (ἀποτελεῖ μειονέκτημα)· οὔτε εὐτρεπῶς ἔχει αὐτῷ τὰ παρόντα (πράγματα) οὐδ' (οὕτως ἔχει) ὡς ἂν κάλ-

λιστα (ἔχοι) οὔτε προητοιμασμένα οὐδὲ κάλλιστα τακτοποιημένα εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ πράγματα αὐτοῦ (τοῦ Φιλ.)· **τὰ ὅλα πράγματα βέλτιον ἔχει** ἢ ὅλη κατάστασις τῆς πολιτείας εἶναι καλυτέρα· **φαύλως ἔχει (τὰ πράγματα)** τὰ πράγματα εὐρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν· **ἀργῶς ἔχω** εἶμαι νωθρός· **ταῦτα ἄμεινον ἔχει** ἑκατέροις (δηλ. ὑμῖν καὶ Φιλίππῳ) εἰς ταῦτα εὐδοκιμεῖτε ἀμφοτέρω (σεῖς καὶ ὁ Φίλιππος). Μέσον : **ἔχομαι** (μετὰ γνι.) πιάνομαι ἀπὸ τι· **ἔχομαι τῆς πληγῆς** πιάνομαι ἀπὸ τὸ κτυπηθῆν μέρος, φέρω τὴν χειρὰ μου εἰς τὸ κτυπηθῆν μέρος (διὰ νὰ τὸ προφυλάξω ἀπὸ τὸ κτύπημα, τὸ ὅποιον ἔχει ἤδη δοθῆ).

Z

ζηλῶ τι κατευθύνω ὅλον τὸν ζῆλόν μου εἰς τὴν ἀπόκτησίν τινος· **τοῦτο (δηλ. δόξαν) ἐζήλωκε.**

H

ἢ εἰ δὲ μή.

ἤδη εὐθύς, ἄνευ ἀναβολῆς.

ἠδύς· ἐπίρρ. : **ἠδέως ἔχω** εἶμαι εὐχαριστημένος· **ἠδιον εἶναι ἂν αὐτονόμους** ὅτι εὐχαριστότερον θὰ ἦσαν αὐτόνομοι : ὅτι θὰ ἐπρότιμων νὰ ἦσαν αὐτόνομοι.

ἠκω 1) ἔχω φθάσει· **πρὸς αὐτὴν τὴν τελευταίην ἤκει τὰ πράγματα αὐτῷ** ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος των ἔχουν φθάσει (πλέον) τὰ πράγματα δι' αὐτόν : ἢ ἀξίως του ἔχει φθάσει (πλέον) ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος της· 2) ἔχω ἐπιστρέφει· **ὅτε ἤκομεν βοβοθηκότες Εὐβοεῦσι** ὅτε εἶχαμεν ἐπιστρέψει (ἐκ τῆς Εὐβοίας), ἀφοῦ εἶχαμεν βοθηθῆσε τοὺς Εὐβοεῖς· ἐνοεῖται ἢ ἐκεῖ ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Τιμόθεον (357)· 3) ἔχω παρουσιασθῆ· Ὀλ. Α, 9· 4) ἀνέβην εἰς τὸ βῆμα· **εἰ ἤκει τις** ἐὰν ἀναβῆ κανεὶς εἰς τὸ βῆμα· Ὀλ. Α, 1.

ἠλικία στρατεύσιμος ἠλικία (ἀπὸ τοῦ 18 - 60 ἔτους).

ἠλίκος 1) ὅσον μέγας· Ὀλ. Α, 9· 2) ἐπὶ πλαγίας ἐρωτήσεως : πόσον μέγας· **ἠλίκια ἐστὶ τὰ διάφορα = ἠλική ἐστὶν ἢ διαφορά.**

ἠνίκια ἐφ' ὅσον.

ἠρετό τις = ἔροιτο ἂν τις .

Θ

θαῖττον = ῥᾶον .

θαυματοποιὸς ἀγύρτης.

θεοί· τὸ τῶν θεῶν = οἱ θεοί.

θεραπεύω περιποιούμαι· **θεραπεύει** τινὰς ἐπὶ τῇ πόλει πρὸς βλάβην τῆς πόλεως (διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦς κατὰ τῆς πόλεως).

Θετταλοί· τὰ τῶν Θετταλῶν τὰ πράγματα τῶν Θεσσαλῶν, οἱ Θεσσαλοί.

θεωρῶ ἐξετάζω.

θορυβῶ, ὡς μὲ (ἐπιδοκιμαστικὸν) θόρυβον δηλῶ, ὅτι.

θορυλῶ τι συνεχῶς ὁμιλῶ περὶ τινος, συχνάκις ἐπαναλαμβάνω τι.

I

ἴδιος ἰδιωτικός· **τὰ ἴδια** αἱ ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις.

ἰδιώτης ἄπειρος.

ἱερά τριήρης, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον δύο ἱεράς τριήρεις, τὴν **Πάραλον** καὶ τὴν **Σαλαμινίαν**· ἐν § 34 τοῦ Α΄ Φιλιππικοῦ νοεῖται ἡ **Πάραλος**, ἡ ὁποία κατ' ἔτος μέλλουσα νὰ κομισθῆ τοὺς **θεωροὺς** (τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς πόλεως) εἰς Δῆλον ἡγκυροβόλει πλησίον τοῦ Μαραθῶνος.

Ἱέραξ Ἀμφιπολίτης, ἀποσταλαῖς ὡς πρεσβευτῆς εἰς Ἀθήνας τὸ 358/7 μετὰ τοῦ Στρατοκλέους.

ἱεροποιοί, οὗτοι ἦσαν δέκα ἄρχοντες κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι διὰ κλήρου, οἱ ὅποιοι ἔργον εἶχον τὴν διοργάνωσιν τῶν ἑορτῶν καὶ τὴν ἐποπτεῖαν θυσιῶν τινῶν.

Ἱλλυριοῖς = Ἱλλυριοί· ἐν Ἱλλυριοῖς = ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἱλλυριῶν.

ἴσος· τὸ ἴσον τὸ ἀνάλογον μέρος· **ἐξ ἴσου** (ἐκεῖνοις, δηλ. τοῖς ἀντιπάλοις) ὁμοίως (καθὼς οἱ ἀντίπαλοί μου).

ἴσταμαι σταματῶ.

K

καθαιροῦμαι καταπίπτω, κατακρημνίζομαι (ἀπὸ τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχω ὑψωθῆ).

καθήκω εἶμαι ἀρμόδιος, κατάλληλος· **ὁ καθήκων χρόνος** ὁ ὠρισμένος χρόνος.

κάθημαι 1) κάθημαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· **οἱ καθήμενοι** οἱ ἀκροαταί· Φιλ. Β, 3· 2) ἀδρανῶ, δὲν κάμνω τίποτε.

καθίστημι ἐγκαθιστῶ (εἰς τὴν ἐξουσίαν).—Μέσον· **καθίσταμαι** εὐρίσκομαι ἐν τινι καταστάσει· **ἐν ᾧ καθέστηκε τὰ πράγματα Φι-**

λίππου εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκονται τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου· τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις καθίσταται αὐτῷ εἰς κομιδῆ στενὸν εὐρίσκεται αὐτὸς εἰς πολὺ μεγάλην στενοχωρίαν μὲ τὴν συντήρησιν τοῦ μισθοφορικοῦ του στρατεύματος. — Πθκ. : διορίζομαι ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν = ὅς ἂν καταστῆ ὑφ' ὑμῶν κύριος τούτων.

καὶ 1) ἐπιτατικός· καὶ πρῶτος πρῶτος πρῶτος· καὶ σφόδρα πολὺ σοβαρῶς· 2) πράγματι· Φιλ. Α, 46· 3) καὶ γάρ τοι διὰ τοῦτο λοιπόν· 4) καὶ δὴ· α) καὶ μάλιστα εὐθύς· Ὀλ. Β, 13. β) εὐθύς τώρα· Φιλ. Α, 13.

καιρὸς 1) περίστασις, κατάστασις πραγμάτων· Ὀλ. Α, 2· Φιλ. Α, 12· 2) εὐκαιρία, εὐνοϊκὴ περίστασις· τὴν ἀκαιρίαν καιρὸν νομίσαντες· Ὀλ. Α, 24· οἱ τῶν πραγμάτων (= τοῦ πράττειν) καιροὶ αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις πρὸς δρᾶσιν· Φιλ. Α, 37· οἱ ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντες (ἡμῖν) καιροὶ· Ὀλ. Β, 2.

κακοδαιμονία φρενοπάθεια.

καλῶ· ἦν μὲν οὖν δίκαιον τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις καλεῖν (ὑμᾶς) βεβαίως ἤτο δίκαιον νὰ προσκαλέσετε (διὰ νὰ σᾶς εἴπουν τί πρέπει ν' ἀποκριθῆτε) τοὺς κομίσαντας τὰς ὑποσχέσεις (τοῦ Φιλίππου)· νοοῦνται ὁ Κτησιφῶν, ὁ Ἀριστόδημος καὶ ὁ Νεοπτόλεμος, οἱ ὅποιοι κομίσαντες εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὰς πρώτας φιλικὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Φιλίππου ἐνήργησαν νὰ σταλῆ πρεσβεῖα πρὸς τὸν Φίλιππον περὶ εἰρήνης.

καλῶς ὦν (= ἄ) καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι τὰ ὅποια ἔχουν — καὶ καλὰ κάμουν (τοὺ τὰ ἔχουν).

κἂν 1) ἔστω καί· 2) κἂν... κἂν... κἂν... εἴτε... εἴτε... εἴτε... κἂν ῥῆγμα κἂν στρέμμα κἂν ἄλλο τι... ἢ (τοῦτο). Ὀλ. Β, 24· κἂν ὑμεῖς (= καὶ ἦ, κἂν ὑμεῖς) ἓνα, κἂν πλείους... Φιλ. Α, 19.

κἂν = καὶ ἐν

κατὰ 1) μετὰ γνκ. : περὶ τινος, διὰ τινος· Φιλ. Β, 9, 10· 2) μετ' αἰτ. : α) διανεμητικῶς· καθ' ἕκαστα λέγων (αὐτὰ) ἀναφέρων αὐτὰ (τὰ ἄλλα ὀχρὰ μέρη) ἐν πρὸς ἐν· καθ' ἓνα αὐτῶν χωριστὰ κάθε ἓνα ἐξ αὐτῶν· καθ' ἕκαστον τούτων χωρὶς ἐν ἕκαστον ἐκ τούτων χωριστὰ· β) ἐπὶ ἀπομονώσεως καὶ χωρισμοῦ· καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς βουλευσθε ὕστερον μεταξύ σας μόνοι θὰ σκεφθῆτε ὕστερον (δηλ. μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησιν τῶν πρέσβεων).

κατακλείω ἀναγκάζω.

κατακούω (μετὰ γνκ.) 1) ὑπακούω εἰς τινα, εἶμαι ὑπήκοός τινος· Ὀλ.

Α, 23· 2) σαφῶς ἀκούω τινά· Φιλ. Β, 35.

καταλλαγῆι διαπραγματεύσεις περὶ συμφιλίωσης.

καταπτήσω (πρκμ. κατέπτηχα) συστέλλομαι (ζαρώνω) ἀπὸ φόβου.

καταρραθυμῶ χάνω ἔνεκα ραθυμίας· πθτκ. : τὰ κατερραθυμημένα
ὅσα ἐκ ραθυμίας (ἀμελείας) ἔχετε χάσει.

καταρρέω καταπίπτω, πίπτω εἰς ἐρείπια· (τὰ τοιαῦτα) περὶ αὐτὰ

καταρρεῖ (ἢ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) καταπίπτει

φυλλοροοῦσα περὶ ἑαυτῆς (μτφκ. ἐκ τῶν μαραινομένων ἀνθέων).

κατασκευάζω 1) παρασκευάζω, δημιουργῶ· Ὀλ. Α, 20· 2) ἐπινοῶ,

πανούργως μηχανεύομαι· Ὀλ. Β, 6· 3) καθιστῶ· Ὀλ. Β, 15.

καταστρέφομαι ὑποτάσσω.

κατέχω συγκρατῶ, διατηρῶ· τὰ (συμμαχικὰ) πράγματα τὴν (συμ-

μαχικὴν) δύναμιν.

κατορθῶ ἐπιτυχάνω· ὀνοματ. ἀπρμφ. : τὸ κατορθοῦν (αὐτόν, δηλ.

τὸν Φίλ.) αἱ ἐπιτυχίαι αὐτοῦ (τοῦ Φίλ.).

κενὸς ἀνωφελής· Ὀλ. Β, 12· ψήφισμα κενὸν ψήφισμα ἀνεκτέλεστον.

κεφάλαιον = ἐν κεφαλαίῳ ἐν περιλήψει.

κινουῖμαι τίθεμαι εἰς κίνησιν, ἀναφαίνομαι.

κοινός· τὸ κοινὸν ἢ τὰ κοινὰ τὰ δημόσια πράγματα, ἢ πολιτεία.

κομιδῆ λίαν· κομιδῆ δὲ (ἄπιστα).

κομίζομαι λαμβάνω ὀπίσω, ἀνακτῶ.

κόπτομαι τινι καταπονοῦμαι μέ τι.

κορδακισμοὶ ἄσπεμοι χοροί.

κρατῶ 1) ἀπολ. : ὑπερισχύω· Φιλ. Β, 36· 2) μετὰ γνκ. : γίνομαι κύριός

τινος.—Πθτκ. : νικῶμαι.

κρίνω δικάζω· κρινόντων (δηλ. τοὺς στρατηγούς). — Πθτκ. : κρί-

νομαι περὶ θανάτου σύρομαι εἰς τὸ δικαστήριον μὲ κίνδυνον νὰ

καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δικάζομαι περὶ ζωῆς καὶ θανάτου.

Λ

λαγχάνω διὰ κλήρου ἀναδεικνύομαι.

λαμβάνω 1) λαμβάνω καὶ χρησιμοποιοῶ (δαπανῶ)· Ὀλ. Α, 19· 2) ἐν-

νοῶ· ἂν λάβετε δύνασθε νὰ ἐννοήσετε· Ὀλ. Α, 1. — Μέσον :

λαμβάνομαι ἐν μέσῳ τινός καταλαμβάνομαι, εὐρίσκομαι ἐν μέσῳ τινός.

Λάμπσκακος πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπέναντι τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου.

λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος· συχνότατα μετὰ μτχ.: **ἂν λάθῃ ἀναλώσας** ἂν ἐξοδεύσῃ ἀνεπαισθητῶς (χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ)· **λήσετε πάνθ' ὑπομείναντες** χωρὶς νὰ τὸ καταλάβετε θὰ ὑπομείνετε πάντα.

λέγω 1) θέλω νὰ εἶπω, ἐννοῶ· **μηδενός ὄντος ἐν αὐτῇ, πολεμίου λέγω** = **καὶ ἂν μηδεὶς ἦ ἐν αὐτῇ, πολέμιος λέγω**· 2) προτείνω· Ὀλ. Α, 20· Ὀλ. Β, 11, 31· Φιλ. Α, 14· 3) ἐπὶ ρητόρων : ὁμιλῶ. **οἱ λέγοντες** οἱ ρήτορες.

λῆμμα κέρδος (κυρίως ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ληστείας).

Λῆμος ἡ γνωστὴ νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀρχαία κτῆσις τῶν Ἀθηναίων· πρὸς διοίκησιν ταύτης οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλλον κατ' ἔτος σῶμα ἰππέων ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνός ἱπάρχου· ἡ ἐκεῖ δὲ διαμονὴ τοῦ ἱπάρχου ἦτο ἄνετος.

ληστεύω ληστρικῶς (κρυφίως) πολεμῶ, κάμνω κλεφτοπόλεμον.

λιμένες πρόσοδοι λιμένων.

λογίζομαι· λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι = **λογιζομένους (τοῦτο)· εἰ Φίλιππος λάβοι**.

λογισμός 1) λόγος, αἰτία· Φιλ. Β, 6· 2) σκέψις· **πρὸς πλεονεξίαν... τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων** κατευθύνων τὰς σκέψεις του πρὸς πλεονεξίαν καὶ πρὸς τὴν ὑποταγὴν τῶν πάντων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.

λογιστῆς κριτῆς.

λογοποιῶ 1) ἀπολ.: πλάττω λόγους, χαλκεύω (κατασκευάζω) ψευδεῖς εἰδήσεις (φήμας)· 2) ὡς διαδίδω ὅτι.

λόγος 1) δικαίωμα λόγου· **δίδωμι λόγον τινί α)** δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινὰ ν' ἀπολογηθῇ· **δόντες λόγον (αὐτοῖς)...** Ὀλ. Β, 29· β) δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινὰ νὰ ὁμιλήσῃ· Ὀλ. Β, 31· 2) ἐκτίμησις· **τοῦ δικαίου λόγον ποιῶμαι** φροντίζω περὶ τοῦ δικαίου· 3) πρότασις· Φιλ. Β, 11· 4) λογοδοσία· Φιλ. Α, 33.

λοιδορία κακολογία· **κενὴ ἀβάσιμος, μὴ στηριζομένη ἐπὶ πραγμάτων.**

λοιπός ὑπόλοιπος· **ἔστι λοιπὸν ὑπολείπεται· λοιπὸν ἔστι (ἡμῖν) ὑπὸ τοῦ πολέμου μᾶς ἔχει ἀφήσει ὁ πόλεμος (ὁ κατὰ τοῦ Φιλίππου)· τὰ λοιπὰ εἰς τὸ ἐξῆς.**

λυσιτελῶ ὠφελῶ· τὸ λυσιτελοῦν ἢ ὠφέλεια· τὸ κέρδος· τὸ ἰδίᾳ λυσιτελοῦν τὸ ἰδιαίτερον συμφέρον.

Μ

μακρὰν ἐπὶ χρόνου· οὐκ εἰς μακρὰν ὅχι μετὰ παρέλευσιν χρόνου, ἐντὸς ὀλίγου.

μᾶλλον δέ 1) διὰ τὸ εἶπω καλύτερον· 'Ολ. Α, 19· 'Ολ. Β, 2, 22· 2) ἢ καλύτερον· 'Ολ. Β, 8.

μεθύω τινί εἶμαι μεθυσμένος ἀπὸ χαρὰν διὰ τι.

Μενέλαος ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς τοῦ Φιλίππου· φοβούμενος καὶ μισῶν τὸν ἀδελφόν του κατέφυγε μετὰ τῶν στρατιωτῶν του εἰς τὰ ξενικὰ στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων· οἱ δὲ ξεναγοὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ κατέστησαν ἵππαρχον.

μένω 1) μένω πιστὸς (εἰς τὴν συμμαχίαν)· 'Ολ. Β, 9· 2) ἐπὶ τίνος περιορίζομαι εἰς τι· Φιλ. Α, 9.

μερὶς βοήθεια.

μέρος· τὸ ἡδικημένον αἰεὶ μέρος (τῶν πολιτῶν) οἱ ἐκάστοτε ἐπιβαρυνόμενοι μὲ ἄδικα βάρη πολιταὶ· ἐν μέρει ἢ κατὰ μέρος κατὰ σειρὰν (διαδοχικῶς)· ἐν μέρει οὐδενός εἰμι θεωροῦμαι ἀνάξιος λόγου, δὲν λογαριάζομαι γιὰ τίποτε.

μετάστασις ἀλλαγὴ· πολλὴν τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην τὴν μεταβολὴν δεικτέον (ἐστὶν ὑμῖν) πρέπει νὰ δείξετε, ὅτι πολὺ ἠλλάξατε στάσιν (διαγωγὴν) καὶ μεγάλως μετεβλήθητε.

μέτεστί μοι τίνος μετέχω τίνος.

μετρίως εἰς μέτριον βαθμόν, ὀλίγον· καὶ μετρίως σωφρονοῦντες (ἄνθρωποι) καὶ ὀλίγον μόνον νοῦν ἔχοντες.

μῆ· 1) μῆ μοι ἐλλειπτικὴ φράσις = μῆ μοι λεγέτω τις· 2) μῆ τί γε δὴ (κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικοῦ οὐδὲ) πολὺ δὲ ὀλιγώτερον βέβαια.

μικρὸς· ἐπιρρ. χρῆσις μετὰ προθ. : καὶ κατὰ μικρὸν ἔστω καὶ ὀλίγον.

μῆμος ὁ μιμούμενός τι· μῆμος γελοίων ὁ μιμούμενος γελοῖα (ἄξια γέλωτος), γελωτοποιός.

μισθός, εἰς τοὺς στρατιώτας ἐδίδετο μισθὸς καθ' ἐκάστην καὶ σιτηρέσιον (τροφή)· οὐδέποτε ταῦτα ὁμοῦ ὑπερέβαινον τὴν δραχμὴν καθ' ἐκάστην, οὐδὲ ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν 4 ὀβολῶν.

μνημονεύω ἐνθυμοῦμαι.

μόνος· ἐπίρρ. : **μόνον** οὐχὶ **μόνον** ποὺ δέν, σχεδόν.

N

νήσος· **καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ** (δηλ. ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει)
νήσοις· νοοῦνται αἱ νῆσοι Ἰμβρος, Σκῦρος καὶ Πεπάρηθος.

Νίκαια φρούριον τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν εἰς τὰς ὑπαιθεῖας τῆς
Οἴτης καὶ πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν.

νικῶ· **τοὺς φίλους νικᾷ** (ὑπκμ. : **τὰ ξενικὰ**) **καὶ τοὺς συμμάχους**
νικοῦν τοὺς φίλους καὶ τοὺς συμμάχους (βλάπτουν δηλ. αὐτοὺς δι'
ἀρπαγῶν, ἀργυρολογίας κ.τ.τ.).

νυνὶ τῶρα δά.

Ξ

Ξένοι μισθοφόροι, μισθοφορικὸν στράτευμα.

O

οἶ ἀναφρκ. ἐπίρρ. : πρὸς ὃ μέρος· συχν. μετὰ γνκ. : **ὄρατε...τὸ πρᾶ-**
γμα οἶ ἀσελγείας προελήλυθεν ἄνθρωπος τὸ συμβαῖνον (τὴν
κατάστασιν), μέχρι δηλ. ποίου βαθμοῦ ἀναιδείας ἔχει προχωρήσει
ὁ ἄνθρωπος.

οἶδ' ὅτι βεβαίως.

οἰκεῖος 1) ἀνήκων εἰς τινα, ἴδιος· **τὰ τῆς οἰκειᾶς ἀρχῆς καὶ δυνά-**
μewς τὸ ἰδιαιτερον κράτος (τοῦ Φιλίππου) καὶ ἡ ἰδιαιτέρα δύναμις
του· 2) φιλικός, σύμμαχος· Φιλ. Α, 4· ἐπίρρ. : **οἰκειῶς** φιλικῶς·
πάνυ οἰκειῶς ἔχειν.

οἰκία οἰκογένεια· ἡ **τυραννικὴ οἰκία** ἡ οἰκογένεια τῶν τυράννων·
ἐνοοῦνται οἱ τύραννοι τῶν Φερῶν Λυκόφρων καὶ Πειθόλαος.

οἶκοι ἐν τῇ πατρίδι· **τὰ οἶκοι** τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἡ πατρίς.

οἶος 1) μετ' ἀπρμφ. = **ὥστε** (μετ' ἀπαρμφ.)· **οὐδαμῶς οἶος** (= **τοιου-**
τος ὥστε) **ψεύδεσθαι** ἀνίκανος νὰ ψεύδεται· **οἶους ὀρχεῖσθαι**
= **ὥστε ὀρχεῖσθαι**· **οὐχ οἶός ἐστι μένειν** = **οὐκ ἐστι τοιου-**
τος, οἶος = (**ὥστε**) **μένειν** · 2) μετ' ἐπιθ. : **οἶος ἔμπειρος** ὅπως-
δήποτε ἔμπειρος· 3) **οἶός τ' εἶμι** (μετ' ἀπρμφ.) εἶμαι ἰκανός, εἶμαι
εἰς θέσιν νά. . . 4) τὸ οὐδ. **οἶον** ὡς ἐπίρρ. : καθὼς παραδείγματος
χάριν.

ὀκνῶ 1) μετ' αἰτ. : φοβοῦμαι τι· **ὀκνῶ** τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν

φοβοῦμαι τὸ κατ' ἑμοῦ μῖσός σας : φοβοῦμαι νὰ μὴ ἐπισύρω τὸ κατ' ἑμοῦ μῖσός σας· 2) μὴ φοβοῦμαι μήπως.

Ὁλύνθιοι· τὰ τῶν Ὀλυνθίων τὰ πράγματα τῶν Ὀλυνθίων, οἱ Ὀλύνθιοι.

ὄλως γενικῶς.

ὀμιλία συναναστροφή, σχέσις· αἱ λίαν ὀμιλίας αἱ πολὺ στεναλὶ σχέσεις.
ὀμοιος· ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν = ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ ἐκείνῳ, δι' ὃν.

ὄνειδος 1) προσβολή, κατηγορία· καὶ (ἄ) φαίνοιτο ἂν (ὑμῖν) μεγάλα ὄνειδη κατ' ἐκείνου βουλομένοις (= εἰ βούλοισθε) δοκιμάζειν ὀρθῶς· Ὀλ. Β, 4· 2) αἰσχος· Ὀλ. Β, 20.

ὄνειροπολῶ ἐν τῇ γνώμῃ φαντάζομαι μὲ τὸν νοῦν μου.

ὄντινοῦν, βλ. ὄστισοῦν.

ὄπως 1) ἐν πλαγίᾳ ἐρωτητικ. προτάσει: πῶς· ὄπως μὴ δόξομεν εἶναι χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν ὑπαρχόντων (ἡμῖν ἐκ τῶν θεῶν) πῶς νὰ μὴ φανῶμεν ὅτι εἴμεθα κατώτεροι τῶν ὑπαρχόντων εἰς ἡμᾶς ἐκ μέρους τῶν θεῶν (ἀνάξιοι τῶν θείων εὐεργεσιῶν)· 2) οὐχ... ὄπως... ἀλλὰ καὶ = οὐ μόνον οὐ... ἀλλὰ καί.

ὄρμῳ (-άω) κινουμαι· ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν... ἴσως ἂν ὀρμήσαιτε ὅτι ἀφήνοντες ταύτην τὴν ὑπερβολικὴν σας ἀμέλειαν ἴσως ἠθέλετε κινήθῃ (ἀπὸ ἐδῶ ἐναντίον του) : θὰ τὸ ἐκουνοῦσατε ἐπὶ τέλους.

ὄρχοῦμαι τοιαῦτα (= τοιαύτας ὀρχήσεις) χορεύω τοιοῦτους χορούς.
ὄστισοῦν, ἠτισοῦν, ὀτιοῦν οἰσοδήποτε.

ὄτε (αἰτλγκ.) ἀφοῦ, ἐπειδὴ.

οὐ μὴν ἀλλ' ὅμως.

οὐδεῖς· οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε = οὐ φόβος ἐστὶ μὴ δεινὸν τι πάθητε οὐδὲν κακὸν θὰ πάθητε.

οὐδέποτε· οὐδεποτ' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων = οὐκ ἐλπὶς ἐστὶ μὴ ποτέ τι τῶν δεόντων γένηται ἡμῖν = οὐδέποτε οὐδὲν τῶν δεόντων γενήσεται ἡμῖν (τότε) τίποτε ἀπὸ ὅ,τι πρέπει δὲν θὰ γίνῃ ποτέ ἐκ μέρους ἡμῶν.

οὔτοι ἐπίρρ. : βεβαίως οὐχί· οὔτοι παντελῶς οὐδὲν βέβαια.

οὔτος, αὕτη, τοῦτο· καὶ ταῦτα καὶ μάλιστα ταύτη (ἐπίρρ.) διὰ τοῦτο.

οὔτω· οὔτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους = οὔτω

(δεῖ ἀξιοῦν) καὶ τῶν πραγμάτων (ἡγεῖσθαι) τοὺς (εὖ)
βουλευομένους.

οὐχ ὥσπερ, βραχυλογικῶς: οὐχ ὥσπερ τὸν π. χρόνον... = οὐδὲ
τὰ πράγμαθ' οὕτως ἔξει, ὥσπερ κλπ.

ὀφλισκάνω κυρ.: καταδικάζομαι εἰς χρηματικὸν πρόστιμον· ἔπειτα:
ὀφλισκάνω αἰσχύνην ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου αἰσχύνην
(καταπίπτω εἰς τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων)· ὀφλισκάνω ἄνοιαν
ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου κατηγορίαν ἀνοησίας, κινδυνεύω νὰ
θεωρηθῶ ἀνόητος· ὀφλισκάνω ἀνανδρίαν ἐπισύρω κατὰ τοῦ
ἑαυτοῦ μου κατηγορίαν δειλίας.

ὄχλος πλῆθος ἀνθρώπων· καὶ (ἄ) τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν
(ἔχει), ὄσσην οὐκ οἶδ', εἴ τι τῶν ἀπάντων (οὐδ.) ἔχει καὶ αἰ
ὀποῖαι ἔορται ἀπαιτοῦν τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων (δηλ. χορευ-
τῶν, ἀυλῆτῶν, χορηγῶν, γυμνασιαρχῶν κτλ.) καὶ τοσαύτην προπα-
ρασκευὴν (δηλ. πολυτελεῖ ἰκευή, ἐνδύματα κτλ.), ὄσσην ἴσως οὐδὲν
ἄλλο πρᾶγμα ἐν τῷ κόσμῳ (ἀπαιτεῖ).

Π

Παῖων = Παῖονες.

πάλιν κατόπιν· πάλιν αὖ ἔπειτα πάλιν.

παρὰ 1) μετὰ γνκ.: τὸ προέρχεσθαι ἓκ τινος προσώπου· παρ' αὐτοῦ
ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, μετὰ τὴν ἰκανότητά του· 2) μετ' αἰτ.: α) πρὸς
δῆλωσιν αἰτίας: ἕνεκά τινος, ἔξ αἰτίας τινός· Φιλ. Α, 11· β) πρὸς
δῆλωσιν χρόνου: παρὰ πάντα τὰ ἔκ τῶν ἀνθρώπων πράγματα
εἰς ὅλα τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων (κυρ.: ἐν τῷ χρόνῳ γίνονται
τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων)· παρὰ τὸν καιρὸν εἰς τὴν κατάλλη-
λον στιγμὴν: ὅταν παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία.

παρακαθίστημί τινά τινι τοποθετῶ τινὰ πλησίον τινός· στρατιώ-
τας οἰκείους... παρακαταστήσαντας (τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς
ξένοις).

παρακρούομαι ἔξαπατῶ.

παρακύπτω ἐπὶ τι ρίπτω παρέργως ἐν βλέμμα ἐπιπόλαιον εἰς τι.

παραπίπτω συμπίπτω· παραπεπτωκῶς καιρὸς εὐκαιρία, ἡ ὅποια
ἔχει παρουσιασθῇ.

παρασκευάζομαι τριήρεις ἐτοιμάζω τριήρεις πρὸς ἀπόπλουν (διὰ τοῦ
διορισμοῦ τριηράρχων).

παρατάττομαι· δύναμιν τὴν ἐκείνω (= τὴν τῆ ἐκείνου δυνάμει)
παραταξομένην ἱκανὴν ν' ἀντιπαραταχθῆ (νὰ πολεμήσῃ φανερά)
 πρὸς τὴν δύναμιν ἐκείνου.

παραυτίκα εὐθύς· μετ' οὐσ. πρὸς δῆλωσιν βραχείας διαρκείας : ἡ
παραυτίχ' ἡδονὴ ἢ στιγμιαία εὐχαρίστησις.

παραχρῆμα εὐθύς· ἐκ τοῦ **παραχρῆμα** ἐκ τοῦ προχείρου, ἄνευ προ-
 μελέτης.

πάριμι (παρὰ + εἰμί) 1) εἶμαι πλησίον· **πάριμι τοῖς πράγμασι**
 παρακολουθῶ ἐκ τοῦ πλησίον τὰ πράγματα (τὴν πορείαν τοῦ πολέ-
 μου)· 2) ἔχω φθάσει· **πρὸς τοῦτο καιροῦ** εἰς τοῦτο τὸ κρίσιμον
 σημεῖον· 3) **πάριμι ἐπὶ τὸ βῆμα** ἔχω παρουσιασθῆ εἰς τὸ βῆμα.

παρέρχομαι 1) εἰσέρχομαι· **ἐὰν παρέλθῃ (εἶσω Πυλῶν)**· Φιλ. Β,
 30· 2) **ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβαίνω** εἰς τὸ βῆμα, ἵνα ὁμιλήσω· **οἱ πα-**
ριόντες οἱ ῥήτορες.

παρεῶσθαι, βλ. **παρωθοῦμαι**.

παρίστημι· παρίστημί τι ἐν τῇ γνώμῃ τινὸς ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν
 τινος κάτι τι· **δεῖ τοῦτο ἐκείνω ἐν τῇ γνώμῃ = ἐν τῇ (γνώμῃ**
ἐκείνου) παραστήσει. — Μέσον : **παρίσταται** ὑποτάσσω· 'Ολ.
 Α, 18· ἀπρὸς : **παρίσταται μοι** μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν· Φιλ. Β, 6.

παροξύνομαι 1) ἐξεγείρομαι· 'Ολ. Α, 6· 2) ἐξοργίζομαι· Φιλ. Β, 18.

παρορῶ τι καταφρονῶ τι, ἀδιαφορῶ διὰ τι.

παρρησία τὸ νὰ λέγῃ τις ἐλευθέρως ὅ,τι φρονεῖ, ἐλευθεροστομία.

παρρησιάζομαί τι λέγω τι ἐλευθέρως.

παρωθοῦμαι (πρkm. **παρέωσμαι**) παραγκωνίζομαι.

πᾶς 1) μετὰ τοῦ ἄρθρου : **οἱ πάντες** τὸ ὅλον, ἐν συνόλῳ· 2) οὐδ. πληθ.
πάντα ὡς ἐπίρρ. = **πάντως** ἐξάπαντος.

πεζεῖταιροι ἐκλεκτοὶ πεζοὶ Μακεδόνες, ἀποτελοῦντες τὴν σωματοφυ-
 λακὴν τοῦ Φιλίππου.

πείθομαι συμβιβάζομαι· Φιλ. Α, 15· πρkm. **πέπεισμαι** ἔχω σχημα-
 τίσει πεποιθήσιν· **τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα**
διότι ἀλλοιῦμέν ἔχετε (ἐσχηματισμένην) αὐτὴν τὴν πεποίθησιν, (π.χ.
 ὅτι πρέπει νὰ πολεμήσετε κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ νὰ βοηθήσετε
 τοὺς 'Ολυνθίους), ἄλλοι δὲ ἄλλην, (π.χ. ὅτι πρέπει νὰ ἐπιδιώξετε
 τὴν φιλίαν τοῦ Φιλίππου).

περαίνω 1) φέρω εἰς πέρας, ἐκτελῶ· 'Ολ. Β, 13· 2) λέγω· Φιλ. Α, 28.
περὶ (μετὰ γνκ.) : ὡς πρὸς τι, σχετικῶς μέ τι· **συνοίσειν τῇ πόλει**

περί ὧν (= περί τούτων, περί ὧν σχετικῶς μεῦ αὐτά, περί τῶν ὁποίων)· Ὁλ. Α, 1· παρόμοιον (τοῦτό) ἐστὶ (ἐκεῖνω), ὅπερ (ἐστὶ) καὶ περί τῆς κτήσεως τῶν χρημάτων· Ὁλ. Α, 11· καὶ περί τῶν πραγμάτων οὕτως (ἐστὶ) καὶ σχετικῶς μετὰς δημοσίας ὑποθέσεις ἔτσι συμβαίνει· Ὁλ. Α, 11· περί πόρου χρημάτων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ πόρου (τῆς ἐξευρέσεως) χρημάτων· Ὁλ. Α, 19.

περιγίγνομαι μετὰ γνι.: ὑπερισχύω τινός.

περίεμι (περί + εἶμι) 1) μετὰ γνι.: ὑπερισχύω τινός· 2) περίεστι τινι (μετ' ἀπρμφ.) ὑπολείπεται εἰς τινα (ὡς κέρδος) τὸ νά. . . : τίποτε ἄλλο δὲν κερδίζει τις παρὰ μόνον νά. . . Ὁλ. Β, 29.

περίσταμαι μετ' αἰτ.: ἴσταμαι πέριξ τινός, περικυκλώνω τινά· ὁποῖα ἅττα (=τινά) ἂν περιστῆ ὑμᾶς τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ ἔσσεσθαι καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐκβασιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχουν διὰ σᾶς τὰ πράγματα, κατὰ ταύτην θὰ κρίνετε καὶ τὰς πολιτικὰς τῶν πράξεις.

περιστοιχίζομαι 1) τινά περικυκλώνω τινά ὡς διὰ δικτύων· Φιλ. Α, 9· 2) πθηκ.: περικυκλώνομαι· Φιλ. Β, 27.

πήγνυμαι (πρkm. : πέπηγα) στερεοποιῶμαι· ἐκεῖνω ὡς θεῷ πεπηγέναι ἀθάνατα ὅτι εἶναι δι' ἐκεῖνον, ὡσάν νά ἦτο θεός, τόσον στερεά, ὥστε νά εἶναι ἀθάνατα (ἀμετάβλητα).

πήλινος· ὡσπερ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίλους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε... = ὡσπερ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίλους ταξίαρχους καὶ φυλάρχους πλάττουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν (διὰ τὴν ἀγορὰν, διὰ νά τοὺς πωλήσουν), οὕτω καὶ ὑμεῖς χειροτονεῖτε τοὺς τ. καὶ τοὺς φ. εἰς τὴν ἀγορὰν (διὰ τὴν ἀγορὰν, διὰ νά συνοδεύουν δηλ. τὰς πομπὰς διὰ τῆς ἀγορᾶς).

πικρὸς δυσάρεστος· ἐπίρρ. πικρῶς αὐστηρῶς.

πιπράσκω πωλῶ· πθηκ. ἀόρ. ἐπράθην· προδοθέντες (οἱ Ὁλύμπ.) ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες, ἡ Ὁλύμπιος ἔπεσε διὰ προδοσίας δύο πολιτῶν τῆς, τοῦ Εὐθυκράτους καὶ τοῦ Λασθένους, ἐξαγορασθέντων ὑπὸ τοῦ Φιλ. (τὸ 347)· ὁ δὲ Εὐθυκράτης μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ὁλύμπου ὥρισε καὶ τὴν τιμὴν τῶν πωληθέντων αἰχμαλώτων.

πλέον οὐδὲν ποιῶ δὲν κατορθώνω τίποτε, δὲν καταλήγω εἰς τίποτε. πλεονεκτῶ ἰδίᾳ καρποῦμαι ἀτομικὰς ὠφελείας.

πλήθος· τὰ πλήθη οἱ ἐλεύθεροι λαοί, αἱ δημοκρατίαι.

πνεύματα άνεμοι· τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τῆ βοηθεῖα τῶν (καταλλήλων) άνέμων καὶ τῶν (καταλλήλων) ἐποχῶν τοῦ ἔτους· **τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές (ἔστι)** οἱ άνεμοι εἶναι ἀσφαλεῖς (οὐδεὶς δηλ. κίνδυνος ὑπάρχει ἀπὸ τοὺς άνέμους).

ποιῶ 1) παράγω· Ὀλ. Β, 16· 2) ἐπὶ ποιητῶν : συνθέτω ποιήματα· Ὀλ. Β, 49· 3) παρέχω· **ποιῶ ἑμαυτῷ λόγον παρ' ὑμῖν** παρέχω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου εὐκαιρίαν τοῦ λέγειν παρ' ὑμῖν : κατορθῶνω νὰ λάβω τὴν ἀδειαν νὰ ἠμιλήσω ἐνώπιόν σας· Φιλ. Β, 32· 4) μετὰ διπλῆς αἰτ. : κάμνω τι εἰς τινα· **ἃ ἐποίησε τοὺς τε παραδόντας τῶν Ἀμφιπολιτῶν τὴν πόλιν αὐτῷ καὶ τοὺς ὑποδεξαμένους τῶν Πυθναίων.** Ὁ Φιλ. εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Πύδναν διέταξε νὰ φονευθοῦν οἱ παραδώσαντες εἰς αὐτὸν τὰς δύο ταύτας πόλεις· οὗτοι ἦσαν ἀρχηγοὶ τῶν ἐν Ἀμφιπόλει καὶ Πύδνῃ δημοκρατικῶν.— Μέσον : **ποιοῦμαι ἐν ὀργῇ τινα** ὀργίζομαι ἐναντίον τινός· **ποιοῦμαι λόγους περὶ τινος** ἔρχομαι εἰς διαπραγματεύσεις (διαπραγματεύομαι) περὶ τινός.

πολεμῷ (πόλεμον) διεξάγω πόλεμον· **δεήσειν αὐτὸν πολεμεῖν** ἔθ' ἢ παρασταθῆ ἄναγκη νὰ διεξαγάγῃ αὐτὸν (τὸν πόλεμον).

πολιτεία 1) δημοκρατικά πολιτεύματα· Ὀλ. Α, 5· Φιλ. Β, 12· 2) = **τὸ κοινὸν** τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν Ἀρκάδων, ὁ σύνδεσμος τῶν Βοιωτικῶν καὶ Ἀραδικῶν πόλεων· Φιλ. Α, 48.

πολιτεύομαι διαχειρίζομαι τὰ τῆς πολιτείας. Πθτκ. : **τὰ πεπολιτευμένα αὐτοῖς** τὰ ἐν τῇ πολιτεία ὑπ' αὐτῶν πεπραγμένα, αἱ πολιτικά τῶν πράξεις· Ὀλ. Α, 28.

πομπή· τὰς **πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν** προπορεύονται τῶν πομπῶν πρὸς εὐχαρίστησίν σας· οἱ Ἀθηναῖοι ἐτέλουν πομπὰς μεγαλοπρεπεῖς κατὰ τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια καὶ λοιπὰς ἑορτάς.

πορισταὶ οικονομικοὶ ἄρχοντες ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχοντες τὴν ὑπόδειξιν δημοσίων πόρων πρὸς συναγωγὴν χρημάτων.

πότε ἐρωτημτ. μόριον : ἄραγε.

πρᾶγμα 1) ὑπόθεσις· Φιλ. Α, 1· 2) δυσκολία, στενοχωρία· Φιλ. Β, 36· 3) ἐν τῷ πληθ. **πράγματα α**) ὑποθέσεις (τῆς πόλεως)· Ὀλ. Α, 14· Φιλ. Α, 3· β) περισπασμοί, ἐνοχλήσεις· Ὀλ. Α, 8, 20.

πραγματεύομαι ἐνεργῶ.

πραθέντες, βλ. **πιπράσκω**.

- πράττω 1) μετ' αйт.: μηχανῶμαι τι· Φιλ. Α, 48· 2) ἀπολ.: ἐνεργῶ. πρεσβεύομαι ἀποστέλλω πρέσβεις.
- πρὸ (μετὰ γνκ.) ἐπὶ χρόνου : ὁ πρὸ τοῦ πόλεμος ὁ πρότερον πόλεμος. προάγομαι εἰς τοῦτο περιέρχομαι εἰς τοιοῦτο σημεῖον.
- προαίρεσις σκοπός· ἐκ προαιρέσεως ἀπὸ σκοποῦ.
- προαιροῦμαι· πρκμ.: προήρημαι (μετ' ἀπρμφ.) ἔχω ἀποφασίσει, εἶμαι ἀποφασισμένος νά. . .
- προαπόλλυμαι χάνομαι πρότερον· προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν ὁ σκοπὸς τοῦ ἐκάστοτε ἀπόπλου μας ἐκ τῶν προτέρων ματαιοῦται.
- προβάλλομαι (τὰς χεῖρας) προτείνω τὰς χεῖράς μου (πρὸς προφύλαξίν μου).
- προεῖτο, ἀόρ. τοῦ προῖεμαι.
- προέρχομαι προχωρῶ καὶ (ὅπως) πάντα μὴ λήσει ἡμᾶς προελθόντα ἔτι πορρωτέρω καὶ πῶς τὸ κακὸν νὰ μὴ προχωρήσῃ ἐν ἀγνοίᾳ μας ἀκόμη περισσότερον.
- προέχω ὑπερέχω· πολλῶν προέχει εἶναι μέγα πλεονέκτημα.
- προησόμεθα, τοῦ προῖεμαι.
- προῖεμαι 1) μετὰ γνκ.: ἀμελῶ καὶ ἀφήνω νὰ μοῦ ξεφεύγῃ κάτι τι· Ὁλ. Β, 2· 2) μετ' αйт.: α) ἀφήνω τινὰ εἰς τὴν τύχην του· Ὁλ. Α, 12· β) ἐγκαταλείπω, ἀφήνω τι· τὸ προῖεσθαι αἰεὶ καθ' ἑαυτὸν τι τῶν πραγμάτων τὸ ν' ἀφήνωμεν πάντοτε νὰ φεύγουν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χεῖρα μας αἱ παρουσιαζόμεναι εὐκαιρίαι πρὸς δρᾶσιν, ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην· εἰ Ἄμφίπολιν καὶ Ποτειδαίαν προεῖτο· γ) παραμελῶ· τὸ παρὸν αἰεὶ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν· 3) μετ' αйт. καὶ δοτ.: ἀφήνω τι εἰς τὴν διάκρισιν τινος· Φιλ. Β, 8· 4) μετ' αйт. καὶ γνκ. τοῦ τιμῆματος : θυσιάζω τι ἀντὶ τινος· Φιλ. Β, 10.
- προκινδυνεύω διακινδυνεύω πρῶτος ἐν τῇ μάχῃ.
- προλαμβάνω 1) μετ' αйт.: προκαταλαμβάνω· Ὁλ. Β, 9· 2) ἀπολ.: κρίνω πρότερον.
- προόισθε, ἀόρ. (κατὰ τὰ βαρύτερα) τοῦ προῖεμαι.
- πρὸς 1) μετ' αйт. : α) ἐπὶ ἐχθρικῆς σημασίας : ἐναντίον τινός· Ὁλ. Β, 14· πρὸς Ποτειδαίαν κατὰ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Ποτειδαίας· β) ὡς πρὸς τι· πρὸς τὸ πράττεσθαι τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν ὡς πρὸς τὴν ταχεῖαν καὶ ἔγκαιρον διεξαγωγὴν τῶν

πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων· γ) συμφώνως πρὸς τι· Ὀλ. Α, 11·
2) ἀπολ., ὡς ἐπίρρ. : προσέτι· **τάλαντα ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρὸς** καὶ προσέτι ὀλίγον ἀκόμη (δηλ. δύο τάλαντα).
προσάγομαι δελεάζω.

προσδεῖ ὑπάρχει προσέτι ἀνάγκη· οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου δὲν
χρειαίξεσθε κανένα ἄλλον πόρον· οὐδὲ λόγου προσδεῖ (τοῦτο)
δὲν χρειαίζεται οὐδὲ νὰ λεχθῆῖ κἀν.

προσδόκιμός εἰμι περιμένομαι, ἀναμένομαι.

προσεδρεύω = **προσκαθεζομαι**· **προσκαθεδεῖται** καὶ **προσεδρεύσει** τοῖς πράγμασι θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πολιορκίαν (τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλεων) καὶ θὰ ἐπιμείνῃ εἰς αὐτήν.

προσέχω (μετὰ δτι.) 1) ἔχω ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν μου εἰς τι·
2) μετὰ τοῦ **νοῦν** : α) δίδω προσοχὴν (σημασίαν) εἰς τι· **εἴ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν** ἐὰν βεβαίως θέλετε νὰ δίδῃ τις προσοχὴν (σημασίαν) εἰς τοὺς λόγους σας· β) πείθομαι εἰς τινα, συμπράττω μετὰ τινος· Φιλ. Α, 6.

προσηγορίαί τίτλοι.

προσθήκη· ἡ δύναμις... ἐν **προσθήκῃ** ἡ δύναμις ὡς **προσθήκῃ**
προστιθεμένη εἰς ἄλλην δύναμιν.

προσκαθεδεῖται, τοῦ **προσκαθεζομαι**.

προσκαθεζομαι κἀθημαι ἐνώπιον πόλεως καὶ πολιορκῶ αὐτήν.

προσκρούω ἔρχομαι εἰς σύγκρουσιν πρὸς τινα· **οἱ ἐμοὶ προσκρούσαντες** ἐξ ἀρχῆς ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀνέκαθεν ἦσαν ἀντίπαλοί μου.

προσλαμβάνω λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.

προσπεριβάλλομαί τι ἀποκτῶ ἐκτὸς τῶν ὑπαρχόντων καὶ νέον τι.

προσπολεμῶ πολεμῶ· **νομίζει τὸν Φίλιππον φοβερὸν προσπολεμῆσαί (τινα αὐτῶ)** φοβερὸν διὰ νὰ πολεμήσῃ τις ἐναντίον του (φοβερὸν ἀντίπαλον).

προτίθεμαι (μετ' αἰτ.) προσδιορίζω τι· πθηκ. ἀπροσ. : **προτίθεται** (μετ' ἀπροσφ.) ἔχει προταθῆ (ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἐκκλησίας), πρόκειται νὰ...· Φιλ. Α, 1.

πρόφασις 1) ἀφορμὴ· ἡ πρώτη πρόφασις ἡ τυχούσα ἀφορμὴ· 2) δικαιολογία, πρόφασις· **τὰς προφάσεις (τῶν στρατηγῶν) ἀφελεῖν**, οἱ στρατηγοὶ πολλάκις ἐγκατέλειπον τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον προφασιζόμενοι ὅτι δὲν ἐλάμβανον μισθόν.

προχειρίζομαι προετοιμάζω.

πρῶτος· ὡς ἐπίρρ. : τὰ πρῶτα κατ' ἀρχάς, στήν ἀρχή· τήν πρώτην
κατὰ πρότον, κατ' ἀρχάς.

πταίσμα ἀποτυχία.

πταίω τι πάσχω ἀτύχημά τι.

πυλαία τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ Ἀμφικτιονικὸν συνέδριον.

πω (πάντοτε μετ' ἀρνήσεως) μέχρι τοῦδε.

πώποτε μέχρι τοῦδε.

πῶς ἐπίρρ. ἐρωτητικ. : πῶς ἐτοίμως με πόσῃ προθυμίᾳ.

Ρ

ράδιος· συγκριτ. : **ράων**, **ράων**· ἐχρώμεθα ἂν τῷ Φιλίππῳ **ράονι**
(δηλ. **πολεμείσθαι**) θὰ εἶχαμεν νὰ κάμωμεν με ἓνα Φίλιππον
εὐκολοπολεμητότερον· ἐπίρρ. : **ράδιως** ἀπερισκέπτως.

ράθυμῶ ζῶ με ραθυμίᾳ· (**μῆ**) φρανῶμεν ἐρραθυμηκότες ἐπὶ πολ-
λῶ (**τόκῳ**) ὅτι με μεγάλην μας θυσίαν (**ζημίαν**) ἔχομεν ζῆσει
με ραθυμίᾳ.

ραίζω (**ράων**) καλυτερεύω, ἀναλαμβάνω ἐκ τῆς ἀσθενείας μου.

ράστώνη ἀνάπαυσις.

ρήγμα κατάγμα, σπάσιμο.

ρήτῶς ὁ λεγόμενος, περὶ οὗ δύναται νὰ γίνεταί λόγος, ὁ φανερός.

ρήτωρ· **ρήτωρ** (ἐστίν) ἡγεμῶν ἐκατέρων καὶ στρατηγός (ἐστίν)

ὑπὸ τούτῳ ἓνας ρήτωρ εἶναι ἀρχηγός ἐκάστου τῶν δύο πολιτι-
κῶν κομμάτων καὶ ἓνας στρατηγός ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ (ὅπως
ἐν τῇ συμμορίᾳ ἦσαν ὁ ἡγεμῶν καὶ ὁ ἐπιμελητής).

ροπή ἐπιρροή, ἐπίδρασις· **μεγάλη ροπή** (ἐστίν ἡ **τύχη**) = **μεγάλην**
ροπήν ἔχει ἡ **τύχη**.

Σ

σαθρὸς βεβλαμμένος· **σαθρὸν** βλάψιμον· τὰ **σαθρὰ** τῶν ἐκείνου **πρα-**
γμάτων τὰ ἀσθενῆ μέρη ἐκείνου· τὰ μέρη, ὅπου ἐκεῖνος εὐκό-
λως δύναται νὰ προσβληθῆ.

Σίγειον πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλάσποντον πλησίον τοῦ
ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου.

σκαιότης τρόπων μωρία, ἡλιθιότης.

σκέψαιτο, βλ. **σκοπῶ**.

σκήπτομαι προφασίζομαι.

σκήψις πρόφασις, δικαιολογία.

σκοπῶ 1) μετ' αἰτ. : α) προσέχω, κοιτάζω τι· Ὀλ. Β, 2· β) παρατηρῶ, ἔχω ὑπ' ὄψει τι· Φιλ. Α, 4· γ) ἀποβλέπω εἰς τι· **σκοπῶ τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν** ἀποβλέπω εἰς τὴν ἀτομικὴν μου ἀσφάλειαν· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως : ἐξετάζω· **οὐ γὰρ δεῖ (ὕμᾱς) σκοπεῖν, ἅττα (= ἅτινα) ποτ' ἔσται (τὰ μέλλοντα), ἀλλὰ (δεῖ) εὖ εἰδέναι, ὅτι (ταῦτα, τὰ μέλλοντα) φαῦλα ἔσται**· 3) περὶ τινος σκέπτομαι περὶ τινος· Ὀλ. Α, 1. — Μέσον : **σκοποῦμαι** (μέλλ. σκέψομαι, ἀόρ. ἐσκεψάμην, πρκμ. ἔσκεμμαι) 1) μετ' αἰτ. : α) σκέπτομαι περὶ τινος ἐκ τῶν προτέρων· **ἐσκεμμένος χρήσιμόν τι** προσσκεμμένος, προμελετημένος, ἵνα προτείνῃ κάτι τι χρήσιμον· β) ἔχω ὑπ' ὄψιν τι· Ὀλ. Β, 12· γ) ἐξετάζω τι· **(τὰ πράγματα) μετ' ἀληθείας** συμφώνως μετ' ἀλήθειαν (ὅπως ἀληθῶς συνέβησαν)· Ὀλ. Β, 4· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως : σκέπτομαι· Ὀλ. Α, 14· 3) **ἐκ τινος** συμπεραίνω ἐκ τινος· Ὀλ. Β, 17.

σπουδάζω περὶ τι προθύμως ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

στρατεύομαι ἐκπληρῶ τὴν στρατιωτικὴν μου ὑπηρεσίαν.

στρατηγοί, κατ' ἔτος ἐξελέγοντο δέκα **στρατηγοί** ἔχοντες τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ πεζικῷ· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τούτων ἦσαν οἱ δέκα **ταξίαρχοι** ἐκλεγόμενοι ἕκαστος ἐξ ἐκάστης φυλῆς. Τὴν δ' ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ ἵππικῷ εἶχον οἱ δύο **ἵππαρχοι** ἐκλεγόμενοι ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἵππάρχων ἦσαν οἱ δέκα **φύλαρχοι**.

στρατηγοῦμαι ὑπό τινος διευθύνομαι ὑπό τινος (ὡς ὑπό στρατηγοῦ)· **τὰ στρατηγούμενα** τὰ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πραττόμενα, αἱ πράξεις τοῦ στρατηγοῦ.

στρατιωτικός· χρήματα στρατιωτικά χρήματα διὰ στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ τὰ **θεωρικά**, δηλ. τὰ χρήματα, τὰ ὅποια ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ δημαγωγοῦ Κλεοφώντος (422) διενέμοντο κατὰ τὰς ἐορτὰς εἰς τοὺς ἀπόρους πολίτας πρὸς πληρωμὴν τῆς εἰς τὸ θέατρον εἰσόδου καὶ πρὸς δαπάνην ἐν ταῖς ἐορταῖς. Τὰ χρήματα ταῦτα ἐπληρώνοντο ἐκ τῶν περισσευμάτων τῶν δημοσίων εἰσπράξεων· ἐν καιρῷ ὅμως πολέμου ὠρίζετο διὰ νόμου νὰ δαπανῶνται ταῦτα εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Ἄλλ' ὅτε διηύθυνε τὰ πράγματα τῶν Ἀθηνῶν (ἀπὸ τοῦ 361) ὁ Εὐβουλος, ἡκυρώθη ὁ νόμος οὗτος καὶ ἔκτοτε κατ' ἔτος, εἴτε εἰρήνη ἦτο εἴτε πόλεμος, διενέμοντο τὰ περισσεύματα εἰς τὸν λαὸν ὡς **θεωρικά**.

στρέμμα ἐξάρθρωσις, στραγγούλισμα.

συγκροτῶ γυμνάζω· **συγκεκροτημένος** τὰ τοῦ πολέμου καλῶς γυμνασμένος εἰς τὰ πολεμικά.

συγχωρῶ παραχωρῶ.

συλλαμβάνω (μετά δτκ. προσ.) λαμβάνω μέρος μετά τινος ἄλλου, βοηθῶ τινα.

συμμαχικός· τὰ συμμαχικά (πράγματα) οἱ σύμμαχοι.

συμμορίαί ὀργανωμένοι πολιτικά ὁμάδες· **κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε**, τὸ κατὰ συμμορίας φορολογικὸν σύστημα, ὑπερ ἐψηφίσθη τὸ 378/7, ἦτο τοιοῦτόν τι : οἱ ὑπόχρεοι νὰ εἰσφέρουν εἰσφορὰς κατενέμοντο εἰς συμμορίας — ἄγνωστον πόσας—, ἐκάστης τῶν ὁποίων προΐσταντο δύο, ὁ **ἡγεμὼν** καὶ ὁ **ἐπιμελητής**, ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν πλουσιωτάτων· εἰς τὰς συμμορίας κατενέμοντο πολλοὶ ἢ ὀλίγοι ἀναλόγως τῶν εἰσφορῶν, τὰς ὁποίας εἰσέφερον, οὕτως ὥστε ἐξ ἐκάστης αὐτῶν εἰσεπραττέτο τὸ αὐτὸ περίπου ποσοδὸν χρημάτων. Τὴν πρώτην τάξιν τῆς τιμῆσεως ἀπετέλουν οἱ 300 [πλουσιώτατοι, κατανεμημένοι εἰς πάσας τὰς συμμορίας· οὗτοι ἵνα θέτουν ἀμέσως εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου τὰ ποσά, τῶν ὁποίων τοῦτο εἶχεν ἀνάγκην, ἐπλήρωνον προκαταβολικῶς τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς, κατόπιν δὲ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀναλογοῦντος εἰς αὐτοὺς μέρους εἰσέπραττον τὸ ὑπόλοιπον αὐτοὶ παρὰ τῶν συμμοριτῶν τῶν ὡς προκαταβάλλοντες δὲ τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς ἦσαν οἱ 300 οὗτοι πανίσχυροι καὶ ἦγον καὶ ἔφερον τοὺς λοιποὺς συμμορίτας.

συμπαράθῃ τρέχω ὁμοῦ παραπλευρῶς.

συμπλέκομαι ἐπὶ πολέμου : ἐκρήγνυμαι.

συμπονῶ 1) ὑφίσταμαι μαζί τοὺς κόπους καὶ τὰς ταλαιπωρίας (τοῦ πολέμου)· Ὀλ. Β, 2· 2) συνεργάζομαι· **ἄλλο οὐδ' ὀτιοῦν συμπονῶ** εἰς τίποτε ἄλλο, οὐδὲ εἰς τὸ παραμικρόν, δὲν συνεργάζομαι.

συμφέρει τί τινι εἶναι τι συμφέρον (ὠφέλιμον) εἰς τινα, ὠφελεῖ τί τινα· Ὀλ. Α, 1· Φιλ. Β, 12· **ὡς συμφέροι ἂν ὑμῖν μάλιστα** κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος παρὰ πολὺ θὰ συνέφερον εἰς σᾶς· Ὀλ. Α, 6· **ἂν μὴ πεπεισμένος ᾧ καὶ συνοίσειν (ὑμῖν)**· Φιλ. Α, 51· οὕτως εἰδέναι συνοῖσον (= ὅτι συνοίσει, δηλ. τὸ τὰ βέλτιστα εἰπεῖν) καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι οὕτω νὰ γνωρίζω ὅτι ἡ ἀρίστη γνώμη θὰ ὠφελήσῃ καὶ τὸν εἰπόντα αὐτήν· Φιλ. Α, 51.

συναίρομαι (=σὺν τῇ τύχῃ αἶρομαι) τὰ πράγματα με τὴν βοήθειαν τῆς τύχης ἐπιλαμβάνομαι τῶν πραγμάτων.

συναिरῶ συστέλλω, περιορίζω· **συνελόντι ἀπλῶς (εἰπεῖν)** = ἵνα **συνελὼν τὸν λόγον ἀπλῶς εἶπω** γιὰ νὰ ὁμιλήσω συντόμως καὶ ἀπλῶς (ὀρθὰ κοφτὰ).

συναμφότερον τοῦτο αὕτη ἡ δύναμις ἡ Μακεδονικὴ συνηνωμένη (μετὰ τῆς τῶν Ὀλυνθίων).

συναναλίσκω· συνανήλωσε (γνωμκ. ἀόρ.) καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν **χάριν** μαζὶ μετὰ τὰ χρήματα (τὰ ὅποια ἔλαβε) ἀποβάλλει καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς εὐεργεσίας.

σύνειμι συναναστρέφομαι· **οἱ συνόντες** οἱ μετέχοντες εἰς κάποια συναναστροφὴν (τὰ διάφορα πρόσωπα μιᾶς συναναστροφῆς).

συνήμι ἐννοῶ.

συνίσταμαι 1) ὀργανοῦμαι· τὰ πράγματα **συνίστανται ὑπ' εὐνοίας** ἢ σύστασις μιᾶς συμμαχίας προέρχεται ἐξ (ἀμοιβαίας) ἀγάπης· Ὀλ. Β, 9· 2) εἶμαι ἐν τῷ γίνεσθαι· **συνίσταται τὰ πράγματα** τὰ πράγματα εἶναι ἐν τῷ γίνεσθαι : θολώνει ὁ πολιτικὸς ὀρίζων, συσσωρεύονται τὰ νέφη· Φιλ. Β, 35.

σύνοιδα ἐμαυτῷ 1) μετ' αἰτ.: **συναισθάνομαί τι**· 2) μετὰ μετχ.: **συναισθάνομαι** ὅτι.

συνοίσειν τοῦ **συμφέρι**.

συνοῖσον, βλ. **συμφέρι**.

συνορῶ λαμβάνω ὑπ' ὄψιν.

σύνταξις τάξις, διακανονισμός· **μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα μία τάξις** (μία διάταξις τῶν πραγμάτων) νὰ ὑπάρχη ἢ αὐτὴ καὶ εἰς τὴν λήψιν τῶν χρημάτων καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος.

συντάττω κατὰ τινος συστηματικῶς διευθύνω κατὰ τινος.

συστῆ, τοῦ **συνίσταμαι**.

σφαλερὸς οὐχὶ σταθερός.

σῶζω 1) διασῶζω, διαφυλάττω· Ὀλ. Α, 11· 2) ἀνορθῶν· **Φωκέας σῶζει** σκέπτεται ν' ἀνορθώσῃ τοὺς Φωκεῖς (διὰ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Ἐλατείας, ἢ ὅποια θὰ ἰσοδυναμεί πρὸς πολιτικὴν ἀνόρθωσιν τῶν Φωκέων).

Τ

τά μὲν... τὰ δὲ... τὰ δὲ ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ... ἄλλοτε δέ.
τακτὸς ὄρισμένος.

ταλαιπωρῶ ταλαιπωροῦμαι.

ταμίαι οικονομικοὶ ἄρχοντες ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχοντες τὴν ταμίευσιν
τῶν εἰσπραχθέντων καὶ διαθεσίμων χρημάτων.

τῶν ἄκλιτον μόριον ἐν τῇ φράσει ὡ τῶν φίλε μου.

ταξίαρχοι, βλ. στρατηγοί.

ταράττομαι περιέρχομαι εἰς ἐσωτερικὰς ταραχάς.

ταύτη, βλ. οὗτος.

ταυτὸν = τὸ αὐτό· μὴ πάθητε ταυτὸν ὅπερ καὶ πρότερον (ἐπά-
θετε)· ὁ Δημοσθ. διὰ τοῦ ὅπερ καὶ πρότερον (ἐπάθετε) ὑπο-
νοεῖ τὰς ἀπωλείας τῶν πόλεων Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Ποτειδαίας
καὶ ἄλλων, τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν ἀδράνειαν τῶν Ἀθηναίων.
ταχύς· τὸ οὐδ. ταχύ ὡς ἐπίρρ.: οἱ «ταχύ» καὶ «τήμερον» εἰπόν-
τες = ὅσοι ἂν εἴπωσι «ταχύ» καὶ «τήμερον». — Ὑπερθκ.
τάχιστος· τὴν ταχίστην (δηλ. ὁδὸν) ὡς ἐπίρρ.: τάχιστα.

τεθῆσιν τῷ δέει εἶναι πεθαμένοι ἀπὸ τὸν φόβον, φοβοῦνται σὺν τῷ
Χάρο.

τελευταῖος· τὰ τελευταῖα ὡς ἐπίρρ.: τὰ τελευταῖα πρῶην τε-
λευταῖον πρὸ ὀλίγου.

τελευτῶ εἰς τι καταλήγω εἰς τι.

τέλος δαπάνη, ἔξοδον.

τέως 1) μέχρι τοῦδε· Ὀλ. Α, 7· 2) = ἕως ἐφ' ὅσον· Ὀλ. Β. 21.

τηλικούτος 1) τόσον μέγας· Ὀλ. Α, 9· 2) τόσον μικρός· ἐπειδὴν
διδάξω, διότι (διατί) οἶμαι τηλικαύτην τὴν δύναμιν ἀπο-
χρῆν.

τηνικαῦτα τότε.

τίθημι 1) μετ' αἰτ. καὶ γνκ. κατηγορηματικῆς : ἀποδίδω (καταλογίζω)
τι εἰς τι· Ὀλ. Α, 10· 2) μετὰ δύο αἰτ.: θεωρῶ τι ὡς τι· τὸ μήτε
πεπονθέναι (ἡμᾶς) ... θείην ἂν εὐεργέτημα τῆς παρ' ἐκείνων
εὐνοίας (προερχόμενον ἐκ τῆς εὐνοίας ἐκείνων, δηλ. τῶν θεῶν).

Τιμόθεος υἱὸς τοῦ Κόνωνος, ἐπιφανὲς στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων· ἔχων
τὴν ὑποστήριξιν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα ἐπολέμησε
τὸ 364 κατὰ τῶν Ὀλυνθίων καὶ ἀφῆρσεν ἀπ' αὐτοὺς τὰς πόλεις
Ποτειδαίαν καὶ Τορώνην.

- τις, **τι**· 1) μέγας τις, σημαντικός· Ὀλ. Β, 1, 14· Φιλ. Β, 12· 2) μετ' ἐπιθ.: λίαν, πολύ· **δύσκολος τις ἄνθρωπος**.
- τις, **τί**· τὸ οὐδ. **τί** ὡς ἐπίρρ.: πῶς, διατί· μετὰ μορίου: **τί** δήποτε διατί ἄραγε.
- τοι** βεβαίως, τῇ ἀληθείᾳ.
- τοιγαροῦν** σύνδ. συμπερασματικ.: δι' αὐτὸ ἀκριβῶς, λοιπόν.
- τόπος** γεωγραφικὴ θέσις· ἐν τῷ πληθ. **τόποι** ὄχυραί θέσεις.
- τραχύς εἰμι** ἀγανακτῶ.
- τρέπομαι** τρέπω μὲ τὸ μέρος μου (πρὸς ὄφελός μου)· (**μὴ**) **τρέψηται καὶ παρασπάσηται τι τῶν ὄλων πραγμάτων** μήπως τρέψῃ μὲ τὸ μέρος του (πρὸς ὄφελός του) καὶ παρασύρῃ σπουδαῖόν τι σημείον τῆς ἄλλης πολιτικῆς καταστάσεως.
- τριήραρχος** ὁ ἀναλαμβάνων νὰ ἐξοπλίσῃ τριήρη, τὴν ὁποίαν παρελάμβανε παρὰ τῆς πόλεως.
- τριήραρχῶ** ἐξοπλίζω τριήρη (εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου)· **τοῖς δὲ** (δηλ. τοῖς εὐπόροις καὶ τῇ μεσαίᾳ τάξει τῶν πολιτῶν) **ἀναγκάζεσθαι τριήραρχεῖν**.
- τροφῆ** 1) διατροφή, συντήρησις· Φιλ. Α, 28· 2) σιτηρέσιον· Φιλ. Α, 19.
- τυραννίς**· ὡσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ὥσάν νὰ ἦσαν τύραννοι ὑμῶν.
- τύχη**· τὸ τῆς τύχης ἢ τὰ τῆς τύχης = ἡ τύχη.

Υ

- ὑβρίζω** (συμπερι)φέρομαι αὐθαδέως.
- ὑβρις** 1) αὐθάδεια, θρασύτης· Φιλ. Α, 3, 37· 2) ὑπερφία· Φιλ. Β, 30· 3) προσβολή· Ὀλ. Α, 27.
- ὑβριστής** ὑπερόπτης καὶ ἀλαζών.
- ὑπάγομαι** ἐξαπατῶμαι.
- ὑπάρχω** 1) ἀρχίζω· πθτικ. τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπρηγμένα αἱ εὐεργεσίαι, αἱ ὅποια ἔχουν γίνεῖ εἰς ἡμᾶς αὐτοπροαιρέτως ἐκ μέρους τῶν θεῶν: αἱ εὐεργεσίαι, τὰς ὁποίας οἱ θεοὶ αὐτοπροαιρέτως μᾶς ἔχουν κάμει· 2) ὡς καὶ νῦν, **ὑπάρχω· τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην (χώραν) καρπούμενοι τὴν χώραν ταύτην, τὴν ὁποία ἔχετε καὶ ἡ ὁποία (κληρονομικῶς) σᾶς ἀνήκει**· 3) ἀρκῶ· Φιλ. Α, 37· 4) μετὰ μτχ. ὡς περίφρασις: **ἐθέλοντας ὑπάρχειν**

= ἐθέλειν· 5) ἀπρὸς. ὑπάρχει = ἔξεισι· ὑπάρχειν ὑμῖν χειμαδίῳ χρῆσθαι.

ὑπηρεγμένων, πθτι. πρκμ. τοῦ ὑπάρχω (βλ. τὸ ρ.).

ὑπὲρ μετὰ γνκ.: 1) διὰ τὸ καλὸν τινος, πρὸς ὄφελός τινος· Φιλ. Β, 1· 2) πρὸς δήλωσιν αἰτίας· διὰ τι: ἢ ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ ἢ διὰ τὰ κακῶς γενομένα κατασχύνῃ· 3) = περὶ μετὰ γνκ.: Ὁλ. Β, 1, 3· Φιλ. Α, 1.

ὑπερβαίνω παρέρχομαι, παραλείπω· ὑπερβαίνω τι τῷ λόγῳ ἀποσιωπῶ τι ἐν τῷ λόγῳ· καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται (ταῦτα) καὶ ἡ πραγματικότης (ὅπως δηλ. καὶ ὁ ρήτωρ) θὰ ὑπερπηθήσῃ ταῦτα (θὰ κάμῃ ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχουν, νὰ μὴ ἔχουν γίνεи).

ὑπερεκπλήττομαι· οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι τὸν Φίλιππον οἱ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως προσβλέποντες τὸν Φίλ.

ὑπέχω δίκην τιμωροῦμαι.

ὑπὸ μετὰ γνκ.: ἔνεκα.

ὑπόθεσις βάσις.

ὑπολαμβάνω 1) σχηματίζω γνώμην (περὶ τινος)· Φιλ. Β, 9· 2) νομίζω, θεωρῶ· Φιλ. Β, 17.

ὑπομένω μετ' ἀπρμφ.: δέχομαι νά· οὔτε αὐτὸς ἂν ὑπέμεινα πρεσβεύειν οὔτε ἐγὼ αὐτὸς θὰ ἐδεχόμην ν' ἀποτελέσω μέλος τῶν (πρὸς τὸν Φίλ.) πρεσβειῶν· πρὸς τὸν Φίλ. ἀπεστάλησαν δύο πρεσβεῖαι τῶν Ἀθην.· ἡ πρώτη, διὰ νὰ προετοιμάσῃ τὰ πράγματα πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης καὶ συμμαχίας μετὰ τοῦ Φιλ., ἡ δὲ δευτέρα, διὰ νὰ κυρωθῇ ἡ εἰρήνη διὰ τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ Φιλ.· καὶ εἰς τὰς δύο πρεσβείας ἔλαβε μέρος ὁ Δημοσθένης.

ὑπόπτως ἔχω πρὸς τινα ὑποπτεύω τινά, δυσπιστῶ πρὸς τινα.

ὑποστέλλομαι 1) ἐκ φόβου συστέλλομαι· Φιλ. Α, 51· 2) ἀπὸ φόβου ἀποφεύγω νὰ ὀμιλήσω· Ὁλ. Α, 16.

ὑστερίζω καθυστερῶ· ὑστερίζω ἀπάντων καθυστερῶ εἰς ὅλα (ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰ ἐπωφελοῦμαι παρουσιαζομένην τινά εὐκαιρίαν).

ὑστερίζω τῶν καιρῶν φθάνω ἀργά διὰ τὰς περιστάσεις, δὲν ἐπωφελοῦμαι τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις.

Φ

φαίνομαι (πρκμ. πέφνηνα) παρουσιάζομαι.

φαῦλος μηδαμινός, ἀνάξιος λόγου.

φενακίζω ἀπατώ.

φημί βεβαιῶ.

φιλοπαγμοσύνη ἀκατάπαυστος ἐνασχόλησις εἰς πολλά.

φιλοτιμία φιλοδοξία· **φιλοτιμία** τινὰ ἀπωθῶ ἀπὸ φιλοδοξίαν ἀπομακρύνω τινὰ (ἀπὸ πλησίον μου)· Ὀλ. Β, 18· 2) δόξα· Ὀλ. Β, 3· ἢ ἀπὸ τούτων (γιγνομένη) ἢ ἐκ τούτων τῶν κατορθωμάτων (τοῦ Φιλ.) προσερχομένη· Ὀλ. Β, 16.

φροντίζω (μετὰ γνκ.) σκέπτομαι διὰ τι· **φροντίσαι** ἡμᾶς τῶν λοιπῶν (οὐδ.) νὰ σκεφθῶμεν δι' ὅ,τι μᾶς ὑπολείπεται ἐκ τῆς τύχης· ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια θὰ ἔχουν οἱ Ἀθην. ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ὀλυνθίων συμμαχίας.

φρονῶ σκέπτομαι.

φυλάττω περιμένω.

φύομαι· πρκμ. **πέφυκα** εἶμαι ἐκ φύσεως· **πολὺ ῥᾶον πέφυκε** (τὸ) **φυλάττειν** (τοὺς ἀνθρώπους) πάντα ἔχοντας (κάθε πρᾶγμα, ὅταν τὸ ἔχουν) ἢ (τὸ) **κτήσασθαι** (πάντα μὴ ἔχοντας).

φύσις· ἢ **φύσις** τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτῃται οἱ συνετοὶ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως ἔχουν μέσα των· **φύσιν ἔχον** ἐστί = **ἔχει φύσιν** εἶναι φυσικόν.

Φωκικός πόλεμος, οὗτος ἐξερράγη τὸ 355 καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ 346· εἰς αὐτόν, ὀφειλόμενον κυρίως εἰς τὴν ἔχθραν τῶν Θετταλῶν καὶ Θηβαίων κατὰ τῶν Φωκέων, ἀφορμὴν ἔδωκεν ἢ εἰς τοὺς τελευταίους ἀποδιδόμενη κατάληψις τόπων τινῶν ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν.

φωρῶμαι ἀποκαλύπτομαι, ξεσκεπάζομαι.

Χ

χαίρω τοῖς αὐτοῖς εὐρίσκω εὐχαρίστησιν εἰς τὰ ἴδια πράγματα.

χαλεπὸς δυσάρεστος· **πολλὰ καὶ χαλεπά**, διὰ τούτων ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ τὴν εἰσφοράν, τὴν αὐτοπρόσωπον ἐκστρατεῖαν κ.τ.π.

χάρις εὐχαρίστησις· ἢ τῶν λόγων **χάρις**... ἔργω **ζημία** γίγνεται οἱ εὐχάριστοι (διὰ τὸ περιεχόμενόν των, οἱ ἀποκρύπτοντες δηλ. τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν) **λόγοι**... πράγματι καταλήγουσιν εἰς βλάβην· **πρὸς χάριν λέγω** ὁμιλῶ πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν ἀκροατῶν μου.

χειμάδιον χειμαδίον.

χείρ· οἱ ὑπὸ χεῖρα οἱ ὄντες ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τινός.

χειροτονῶ τι δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ψηφίζω τι· χειροτονήσετε (ἀντὶ προστιτ.: χειροτονήσατε), δηλ. ἃ ἐγὼ γέγραφα (= τὴν πρότασίν μου).

χορηγός ὁ καταβάλλων τὴν δαπάνην πρὸς κατάρτισιν χοροῦ διὰ τὸ θέατρον.

χρῶμαι 1) μετὰ δτικ.: α) κάμνω καλὴν χρῆσίν τινος, ἐπωφελοῦμαι τι· χρῶμαι τοῖς πράγμασι ἐπωφελοῦμαι τὰς περιστάσεις· ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι (αὐτῇ, δηλ. τῇ συμμαχίᾳ)· β) ἔχω τι· Ὁλ. Α, 14· γ) κανονίζω τι· Φιλ. Β, 7· δ) ἔρχομαι εἰς σχέσεις μέ τινα· Ὁλ. Β, 7· ε) χρῶμαι στρατοπέδῳ διατηρῶ στρατόπεδον· ζ) οἱ ὀρθῶς πολέμῳ χρώμενοι οἱ θέλοντες νὰ διεξάγουν ἐπωφελῶς ἓνα πόλεμον· 2) μετὰ δτικ. καὶ αἰτ. (συστοίχου): ἃ χρῆσται (=τίνα χρῆσιν [= πῶς] χρῆσται) τῇ δυνάμει.

χωρία ὄχυραὶ θέσεις.

χωρὶς χωριστά· οἱ χωρὶς οἰκοῦντες οἱ κατοικοῦντες χωριστά (ἀπὸ τοὺς μέχρι τοῦδε κυρίους των), δηλ. οἱ ἀπελευθεραί.

Ψ

ψηφίζομαι· πρὸς τὰς ἐλπίδας... ἐψηφίσασθε ἀποβλέποντες εἰς τὰς ἐλπίδας (τὰς ὁποίας ἐνέβαλον εἰς σᾶς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν) ἐψηφίσατε.

Ω

ώρα 1) ἐποχὴ τοῦ ἔτους· Ὁλ. Β, 23· 2) ἡ καλὴ ἐποχὴ τοῦ ἔτους (δηλ. τὸ ἔαρ)· Φιλ. Α, 32.

ὡς 1) ἐπίρρ.: α) καθὼς· ὡς ἐπιὼν ὡσάν ἐξ ἐφόδου (τὸ πλήρες θά ἦτο : οὕτως ὡς ἀναιρεῖται τις ἐπιὼν)· τὰ μὲν ὡς ἂν ἐλών τις ἔχοι = τὰ μὲν (ἔχει) ὡς τις ἔχοι ἂν (αὐτὰ) ἐλών πολέμῳ· κατ' ἔννοιαν : ἄλλα μὲν κατέχει διὰ τῆς βίας· ὡς οὐκ ἔδει ὅπως δὲν ἔπρεπε (κατ' ἔννοιαν : δυστυχῶς)· β) μετ' ἐπίρρ. θετικοῦ βαθμοῦ εἰς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ· ὡς ἀληθῶς πράγματι, τῷ ὄντι· ὡς ἑτέρως ὅλως διαφορετικά· ὑπολαμβάνω ὡς ἑτέρως σχηματίζω γνώμην ὅλως διαφορετικὴν· ὡς ἄλλως ὅλως διαφορετικά : μάτην· γ) ὡς τὰ πολλὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, συνήθως· 2) σύνδεσμος α) αἰτληχ.: διότι· Ὁλ. Α, 3, 28· β) συμπερασμτχ. = ὥστε· τίθεται μετὰ τοῦ ἦ

ὡς β' ὄρος συγκρίσεως· ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἶποι = ἢ ὥστε τῷ λόγῳ (τινὰ) ἂν εἰπεῖν· 3) μετ' ἀπαρεμφ. περιορίζει κάπως ἰσχυρισμόν· ὡς ἔπος εἰπεῖν γὰρ νὰ πῶ ἔτσι· οὐδέν ὡς ἔπος εἰπεῖν σχεδὸν οὐδέν· ὡς ὑπομνήσαι διὰ νὰ ὑπενθυμίσω· πρὸς ὑπενθύμισιν· 4) μετὰ μτχ.· ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων διότι κατὰ τὴν γνώμην μου ἔχετε γνωρίσει καὶ ἔχετε πεισθῆ (περὶ τούτου, ὅτι δηλ. πρέπει νὰ θέλετε νὰ πράττετε τὰ δέοντα)· ὡς πάντα ταῦτ' εἰδὼς ὡς ἐὰν ἐγνώριζεν ὅλα ταῦτα (δηλ. τὰ μυστικὰ σχέδια τοῦ Φιλίππου)· 5) ἐμφαντικὸν ἐπιφώνημα· πόσον· Ὁλ. Α, 14· Φιλ. Α, 3· 6) πρόθεσις· πρὸς, εἰς· ὡς τούτους... ὡς ἐκείνους εἰς τοῦτο τὸ πολιτικὸν κόμμα... εἰς ἐκεῖνο τὸ κόμμα. ὥσπερ ἂν εἶ (ἐλλειπτικῶς) : ὥσπερ ἂν εἶ πολεμοῦντες τύχοιτε = ὥσπερ ἂν ἐναντιωθῆίητε, εἶ πολεμοῦντες (Φιλίπῳ) τύχοιτε· ὥστε (μετ' ἀπρμφ.) = ἐφ' ᾧτε (μετ' ἀπρμφ.) ὑπὸ τὸν ὄρον νά.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΛΥΚΟΡΥΤΟΥ
ΛΟΤΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. ΜΑΥΡΩΝΗ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1960

ΥΠΟΔΡΑΣΤΗΡΙΑ - ΥΠΟΔΡΑΣΤΗΡΙΑ

ΛΥΚΟΥΡΤΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

Εἰς τὸν κατὰ Λεωκράτους λόγον τοῦ Λυκούργου ἡ μὲν εἰσαγωγή εἶναι ἐργασία τοῦ κ. Μ. Πετρίδου, αἱ δὲ ἐκλογαὶ τοῦ ἀρχαίου κειμένου, αἱ παρεμβαλλόμεναι περιλήψεις καὶ αἱ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι ἐργασία τοῦ ἀειμνήστου Ν. Φραγκίσκου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Λυκούργου.

Ὁ διαπρεπὴς ρήτωρ καὶ πολιτικὸς Λυκοῦργος ἦτο υἱὸς τοῦ Λυκόφρονος καὶ ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 390 π. Χ. Κατήγετο ἐκ τοῦ ἐπισήμου ἱερατικοῦ γένους τῶν Ἐτεοβουταδῶν, τὸ ὁποῖον ἀνῆγε τὴν ἀρχὴν του εἰς τὸν Βούτην, τὸν υἱὸν τοῦ Ἐρεχθέως. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἔτυχεν ἐπιμελημένης ἀγωγῆς καὶ συστηματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Διετέλεσε μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Πλάτωνος καὶ τοῦ ρητοροδιδασκάλου Ἴσοκράτους, τῶν ὁποίων τὰ σοφὰ διδάγματα καὶ τὸ ζωντανὸν παράδειγμα ἐπέδρασε μεγάλως ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος του. Τοιοῦτοτρόπως ἀνεδείχθη εἰς τῶν ἐκλεκτοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, διακριθεὶς τόσον διὰ τὴν μόρφωσιν, τὴν ὁποίαν ἠτύχησε νὰ λάβῃ, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν, ἣν ἐπέδειξεν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιόν του βίον. Ἦτο ἀφωσιωμένος μὲ εὐλάβειαν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του. Ἠγάπα μὲ πάθος τὴν πατρίδα του καὶ ἦτο πιστὸς φύλαξ τῶν νόμων καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν συμφερόντων τῆς. Ἐξετιμᾶτο πολὺ ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του διὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος του καὶ διὰ τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἤθους του.

Ὅτε ὁ Λυκοῦργος ἔφθασεν εἰς ὄριμον ἡλικίαν, ὡς ἰδανικὸν τῆς ζωῆς του ἔταξε τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος του. Ἀνεμείχθη εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πόλεως. Κατὰ τὸ 338 π.Χ. ἐξελέγη ταμίας τῶν δημοσίων χρημάτων καὶ διεχειρίσθη ἐπὶ μίαν δωδεκαετίαν τὰ οικονομικὰ τῆς πόλεως κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα ἐξαιρετικὴν ἰκανότητα, λελογισμένην φειδῶ καὶ ἄκραν τιμιότητα. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα κατῴρθωσεν ἡ ἀυξήσις τὰς προσόδους τῆς πόλεως (ἀπὸ 600 εἰς 1200 τάλαντα κατ' ἔτος) καὶ δι' αὐτῶν τὴν πολεμικὴν (στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν) δυνάμιν τῆς. Ἐφρόντισε διὰ τὴν κατασκευὴν κοινωφελῶν καὶ ἐξωραϊστικῶν ἔργων. Οὕτως ἀπεπεράτωσεν ἡμιτελῆ δημόσια οἰκοδομήματα, ὡς τοὺς ὑπὸ τῶν τριάκοντα τυράννων κρημισθέντας νεωσοίκους, τὴν σκευοθήκην, ἡ ὁποία ἠδύνατο τῶρα νὰ περιλάβῃ σκεύη 1000 νεῶν, καὶ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, τὸ ὁποῖον διηύρυνε καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔστησε τοὺς χαλκοῦς

ἀνδριάντας τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου. Ἔκτισε τὸ Ὠδεῖον, τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον παρὰ τὸν Ἴλισόν καὶ τὸ γυμνάσιον (γυμναστήριον) τοῦ Λυκείου μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ παλαίστρας. Δι' ὅλα αὐτὰ τὰ ἔργα ὁ Λυκοῦργος δύναται νὰ ὀνομασθῇ « ὁ Περικλῆς τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος ».

Φιλόμουσος καὶ φιλότεχνος ὡς ἦτο ὁ Λυκοῦργος, ἐμερίμνησε ν' ἀντιγραφοῦν ἀκριβῶς τὰ ἔργα τῶν μνημονευθέντων τριῶν κορυφαίων τραγικῶν καὶ νὰ κατατεθοῦν εἰς εἰδικὸν ἀρχειόν. Τὰ ἐπίσημα ταῦτα ἀντίγραφα θ' ἀπετέλουσαν τὰ αὐθεντικά κείμενα, τὰ ὅποια δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀλλοιώνωνται κατὰ τὸ δοκοῦν ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν (ἠθοποιῶν), ὡς ἐγίνετο μέχρι τότε συχναίως. Ὁ Λυκοῦργος ὑπεστήριξε τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κωμωδίας εἰσαγαγὼν εἰς Ἀθήνας τοὺς κωμικοὺς ἀγῶνας (διαγωνισμοὺς) κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν Ἀνθεστηρίων, τὰ ὅποια ἀπετέλουσαν μέρος τῶν μεγάλων Διονυσιακῶν ἑορτῶν. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὁ Λυκοῦργος ἐνήργησε νὰ κατασκευασθοῦν εἰς τὴν πολιούχον τῆς γενετείρας του θεᾶν Ἀθηναῖν ὀλόχρυσοι Νῆκαι, σκεύη χρυσαῖα καὶ ἀργυρᾶ διὰ τὰς ἑορταστικὰς πομπὰς (π ο μ π ε ῖ α λεγόμενα) καὶ χρυσαῖα κοσμήματα δι' ἑκατὸν κληφύρους.

Ἡ διαχείρισις τοῦ δημοσίου χρήματος ὑπὸ τοῦ Λυκούργου ὑπῆρξε καθ' ὅλα συνετὴ καὶ τιμίᾳ. Οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ διατυπώσῃ καὶ τὴν ἐλαχίστην κατηγορίαν ἐναντίον του δι' αὐτήν.

Ὁ Λυκοῦργος ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἐξοδὸν του ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸ 325 π. Χ. Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐκτιμῶν τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας του τὸν ἔθαψε δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἀνήγειρεν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντα εἴκοσιν ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του. Ἐπίσης ἐψήφισε νὰ δοθῇ ἰσόβιος σίτησις ἐν τῷ Πρυτανείῳ εἰς τὸν πρεσβύτερον ἐκ τῶν ἀπογόνων του.

2. Ἔργα τοῦ Λυκούργου.

Οἱ παλαιοὶ λέγουσι ὅτι ὁ Λυκοῦργος ἔγραψε περὶ τοὺς δέκα πέντε λόγους. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ὀλίγα ἀποσπάσματα καὶ εἰς ὀλόκληρος, ὁ κατὰ Λεωκράτους. Ὁ λόγος οὗτος εἶναι διδακτικώτατος, διότι διαπνέεται ἀπὸ τὰ εὐγενέστατα συναισθήματα εὐσεβείας, φιλοπατρίας, δικαιοσύνης καὶ φιλαλληλίας, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐρμηνεύοντες αὐτόν.

ΜΕΡΟΣ Α'
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εἰσαγωγικὸν σημεῖωμα. Κατὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας (γενομένην τὸ 338 π. Χ.) οἱ Ἀθηναῖοι ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Β', πατρὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὡς ἐκ τούτου κατελήφθησαν ὑπὸ φόβου, μήπως οὗτος ἐπέλθῃ καὶ κατ' αὐτῆς τῆς πόλεως των. Ἠναγκάσθησαν λοιπόν, διὰ τὰ ἐξασφαλίσουν τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος των, νὰ λάβουν ἔκτακτα μέτρα. "Ἐν ἐκ τούτων ἦτο « μήτε νὰ ἐξέλθῃ τις ἐκ τῆς πόλεως μήτε νὰ ἐκπέμψουν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας των εἰς ἄλλα μέρη ».

Τότε ὁ Λεωκράτης, πλούσιος Ἀθηναῖος βιομήχανος, ἔχων ἐργαστάσιον χαλκουργίας, ἐκ δειλίας ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του ἀποπλεύσας κρυφίως εἰς Ρόδον, ἀφοῦ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὅλην τὴν κινητὴν περιουσίαν του. Ἐκεῖ, διὰ τὰ δικαιολογήσῃ τὴν φυγὴν του, δίδωσσε ψευδῶς ὅτι κατελήφθησαν αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ ὅτι πολιορκεῖται ὁ Πειραιεύς. Τοιοντοτρόπως ἔβλαψε σπουδαίως τὰ Ἀθηναϊκὰ συμφέροντα. Διότι οἱ Ρόδιοι πιστεύσαντες εἰς τὰς ψευδολογίας του ἐξώπλισαν τριήρεις καὶ συνελάμβανον τὰ σιταγωγὰ πλοῖα διὰ τῶν ὁποίων μετεφέρετο σίτος εἰς τὰς Ἀθήνας ἔξωθεν, καὶ κατεκράτουν καὶ αὐτὰ καὶ τὰ φορτία των.

Μετὰ τρία ἔτη ὁ Λεωκράτης μετέβη καὶ ἐγκατεστάθη ὡς ἔμπορος εἰς τὰ Μέγαρα. Ἐκεῖ διαμένων ἐπώλησε δι' ἀντιπροσώπων « πληρεξουσίων » του τὰ ἐν Ἀθήναις κτήματά του. Πέντε ὅμως ἔτη ἀπὸ τῆς εἰς Μέγαρα ἐγκαταστάσεώς του, νομίσας ὅτι οἱ συμπολίται του εἶχον λησμονήσει τὴν ἐπαίσχυντον προῦξίν του, ἐτόλμησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀθήνας. Ἀλλ' ἡ ἠθικὴ συνείδησις καὶ ἡ φλογερὰ φιλοπατρία τοῦ Λυκούργου δὲν ἠδύνατο ν' ἀνεχθοῦν τὴν θρασύτητα τοῦ ἰδεοτελοῦς καὶ ἀφιλοπάτριδος Λεωκράτους, ὁ ὁποῖος ἐτόλμη νὰ περιφέρεται ἐλευθέρως καὶ ἀναίδως ἐν τῇ πόλει, τὴν ὁποίαν εἰς κρίσιμον περιστάσειν καὶ ἐν ὄρα μεγάλου κινδύνου εἶχεν ἐγκαταλείψει. Ὅθεν κατήγγειλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ καὶ ἐξήτησε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του. Ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου ἀποδεχθεῖσα τὴν κα-

ταγγελίαν παρέπεμψε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν Ἑλλησίαν — ἢ Ἀλίαν —, δηλ. τὸ ὄρκωτὸν δικαστήριον, τὸ ὁποῖον ἀπετέλουν οἱ διὰ κληρώσεως, ἐκ τοῦ λαοῦ λαμβανόμενοι δικασταί, οἱ λεγόμενοι ἡ λ ι α σ τ α ἰ ἢ ὁ μ ο μ ο κ ὀ τ ε ς, ἐκ τοῦ ὄρκου τὸν ὁποῖον ὤμνον. Οὗτοι ἀνῆρχοντο εἰς ἕξ χιλιάδας καὶ ἀπῆρτιζον δέκα τμήματα, ἐκ πεντακοσίων ἕκαστον, ἐνῶ οἱ λοιποὶ χίλιοι ἦσαν ἀναπληρωματικοί. Ἐδίκαζον δὲ τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις καθὼς καὶ τὰς φονικὰς. Ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου ὁ Λυκοῦργος ὡς κατήγορος ἐξεφώνησε τὸν προκείμενον λόγον (τὸ 330 π. Χ.).

§ 1 - 2 Δικαίαν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ εὐσεβῆ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τὴν ἀρχὴν τῆς κατηγορίας Λεωκράτους τοῦ κρινομένου ποιήσομαι· εὐχομαι γὰρ τῇ Ἀθηναῖ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἰδρυμένοις, εἰ μὲν εἰσήγγελκα Λεωκράτη δικαίως καὶ κρίνω τὸν προδόντα αὐτῶν καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἔδη καὶ τὰ τεμένη καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις τιμὰς καὶ θυσίας τὰς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων παραδεδομένας, ἐμὲ μὲν ἄξιον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων κατήγορον ποιῆσαι, ὃ καὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ πόλει συμφέρει, ὑμᾶς δέ, ὡς ὑπὲρ πατέρων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἱερῶν βουλευομένους, καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῇ ψήφῳ τὸν προδότην ἀπάντων τούτων, ἀπαραιτήτους δικαστὰς καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρανομοῦσιν· εἰ δὲ μήτε τὸν προδόντα τὴν πατρίδα μήτε τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερά εἰς τουτοῖ τὸν ἀγῶνα καθίστημι, σωθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν.

§ 3 - 4 Ἐβουλόμην δ' ἄν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ ὠφέλιμόν ἐστι τῇ πόλει εἶναι τοὺς κρίνοντας ἐν ταύτῃ τοὺς παρανομοῦντας, οὕτω καὶ φιλόφρονον αὐτὸ παρά τοῖς πολλοῖς ὑπειλῆφθαι· νῦν δὲ περιστήρικεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἰδίᾳ κινδυνεύοντα καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον οὐ φιλόπολιν, ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι, οὐ δικαίως οὐδὲ συμφερόντως τῇ πόλει. τρία γὰρ

ἔστι τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασφίζει τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν, πρῶτον μὲν ἡ τῶν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, τρίτον δ' ἡ τούτοις τὰ δίκηματα παραδιδούσα κρίσις. ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος μηνύειν τοὺς ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίαις καθεστῶτας, ὁ δὲ δικαστὴς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῶ, ὥστ' οὔθ' ὁ νόμος οὔθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος ἄνευ τοῦ παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικοῦντας ἰσχύει.

Ἐγὼ δ', ὧ Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτην φυγόντα μὲν § 5 - 6
 τοὺς ὑπὲρ πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ἅπασιν δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἐνοχον ὄντα, ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν ἐποιησάμην, οὔτε δι' ἐχθραν οὐδεμίαν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠγνινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος, ἀλλ' αἰσχρὸν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγορᾶν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγενημένον. πολίτου γὰρ ἔστι δικαίου μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἐχθρας εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθιστάναι τοὺς τὴν πόλιν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἰδίους ἐχθροὺς εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδίκημάτων κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς.

Ἄπαντας μὲν οὖν χρὴ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς δημο- § 7 - 8
 σίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον, ὑπὲρ οὗ νῦν μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς δικάζητε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε καὶ ταύτην τὴν πράξιν κωλύετε, καθ' ὅσον ἂν τὸ ψήφισμα μέλλῃ βλάπτειν τὴν πόλιν. ὁ δὲ νῦν ἐνεστηκῶς ἀγὼν οὐ μικρὸν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος ἀείμνηστον καταλείψει τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν κρίσιν. οὕτω γὰρ ἔστι δεινὸν τὸ γεγενημένον ἀδίκημα καὶ

τηλικούτον ἔχει τὸ μέγεθος, ὥστε μήτε κατηγορίαν μήτε τιμωρίαν ἐνδέχασθαι εὐρεῖν ἀξίαν, μηδὲ ἐν τοῖς νόμοις ὠρίσθαι τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ἀμαρτημάτων. τί γὰρ χρὴ παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα δὲ τοῖς πατρώοις ἱεροῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας, ἅπασαν δὲ τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα; τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων, θάνατος, ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, ἔλαττον δὲ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων καθέστηκε.

§ 9 Παρεῖσθαι δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων τιμωρίαν συμβέβηκεν, ὧ ἄνδρες, οὐ διὰ ῥαθυμίαν τῶν τότε νομοθετούντων, ἀλλὰ διὰ τὸ μήτ' ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γεγενῆσθαι τοιούτον μηδὲν μήτε ἐν τοῖς μέλλουσιν ἐπίδοξον εἶναι γενήσεσθαι. διὸ καὶ μάλιστα, ὧ ἄνδρες, δεῖ ὑμᾶς γενέσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώρικε, ῥάδιον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολλάξειν τοὺς παρανομοῦντας· ὅσα δὲ μὴ σφόδρα περιείληφεν ἐνὶ ὀνόματι προσαγορεύσας, μείζω δὲ τούτων τις ἠδίκηκεν, ἅπασιν δ' ὁμοίως ἔνοχός ἐστιν, ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις.

§ 10 Ἐὖ δ' ἴστε, ὧ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γὰρ ἐστί τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἢ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία καὶ ἢ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά· πρὸς ἑκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι. διὸ δεῖ, ὧ ἄνδρες, προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου.

§ 11 - 13 Ποιήσομαι δὲ καὶ γὰρ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος οὐδὲν οὔτ' ἕξω τοῦ πράγματος λέγων. οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν· ἢ

γὰρ συμβουλευούσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὐ μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. "Εστι δ' αὐδέτερον τούτων χαλεπόν, οὔθ' ὑπὲρ ὧν μὴ βουλευέσθε γνώμην ἀποφῆνασθαι, οὔθ' ὑπὲρ ὧν μηδεὶς ἀπολογήσεται κατηγορίαν εὐρεῖν· ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν ἀξιούν δικαίαν τὴν ψῆφον φέρειν, αὐτοὺς δὲ μὴ δικαίαν τὴν κατηγορίαν ποιεῖσθαι. τούτων δ' αἵτιοι ὑμεῖς ἐστέ, ὦ ἄνδρες· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδ' εἰσιούσι, καὶ ταῦτα κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς ἀλισκομένοις δικαίαν ποιεῖσθαι τὴν κρίσιν. πρὸς δὲ δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἄνευ διαβολῆς ὁ ἀγών, καὶ τοῖς διώκουσιν ἤκιστα συκοφαντεῖν, καὶ ὑμῖν εὐορκοτάτην τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἀδύνατον γὰρ ἐστὶν ἄνευ τοῦ τοιοῦτου λόγου, μὴ δικαίως δεδιδραγμένους, δικαίαν θέσθαι τὴν ψῆφον.

Δεῖ δ' ὦ ἄνδρες, μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι οὐχ ὁμοίος § 14 - 15 ἐστὶν ὁ ἀγών περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν. περὶ μὲν γὰρ ἀγνώστου ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλῆσιν ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἔδοκεῖτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι· περὶ δὲ τούτου, ὅ τι ἂν βουλευέσθε, παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλῆσιν ἔσται λόγος· ἐπιφανῆς τε γὰρ ἐστὶ διὰ τὸν ἔκπλουον τὸν εἰς Ῥόδον καὶ τὴν ἀπαγγελίαν, ἣν ἐποίησατο καθ' ὑμῶν πρὸς τε τὴν πόλιν τὴν τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν ἐμπόρων τοῖς ἐπιδημοῦσιν ἐκεῖ, οἱ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιπλέοντες δι' ἐργασίαν ἀπήγγελλον ἅμα περὶ τῆς πόλεως, ἃ Λεωκράτους ἀκηκόεσαν· οἱ ἴσασι τὰ τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων ἔργα ἐναντιώτατα τοῖς τούτῳ διαπεπραγμένοις ὄντα. ὥστε περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστὶν ὀρθῶς βουλευέσθαι περὶ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι, ᾧ πλεῖστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῷ πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὐσε-

βῶς καὶ πρὸς τοὺς γονέας ὁσίως καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν, τούτου πλεῖστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἄν, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν.

§ 16 Δέομαι δ' ὑμῶν, ὧ Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαί μου τῆς κατηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι, ἐὰν ἄρξωμαι ἀπὸ τῶν τῆ πόλει τότε συμβάντων, ἀλλὰ τοῖς αἰτίοις ὀργίζεσθαι καὶ δι' οὓς ἀναγκάζομαι νῦν μεμῆσθαι περὶ αὐτῶν. γεγενημένης γὰρ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης καὶ συνδραμόντων ἀπάντων ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐψηφίσαστο ὁ δῆμος παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰ τείχη κατακομίζειν, τοὺς δὲ στρατηγούς τάττειν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησι, καθ' ὅ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ.

§ 17 Λεωκράτης δὲ τούτων οὐδενὸς φροντίσας, συσκευασάμενος ἃ εἶχε χρήματα, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεῶς ἤδη περὶ τὴν Ἀκτὴν ἐξορμούσης, καὶ περὶ δειλὴν ὄψιαν κατὰ μέσσην τὴν Ἀκτὴν διὰ τῆς πυλίδος ἐξελθὼν πρὸς τὴν ναῦν προσέπλευσε καὶ ἄχθετο φεύγων, οὔτε τοὺς λιμένας τῆς πόλης ἐλεῶν, ἐξ ὧν ἀνήγετο, οὔτε τὰ τείχη τῆς πατρίδος αἰσχυνόμενος, ὧν τὴν φυλακὴν ἔρημον τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος κατέλιπε, οὔτε τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ ἱερόν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηναῖς τῆς σωτείρας ἀφορῶν καὶ προδιδούς ἐφοβήθη, οὓς αὐτίκα σώσοντας ἑαυτὸν ἐκ τῶν κινδύνων ἐπικαλέσεται.

§ 18 Καταχθεις δὲ καὶ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον, ὡσπερ τῆ πατρίδι μεγάλας εὐτυχίας εὐαγγελιζόμενος, ἀπήγγελλεν, ὡς τὸ μὲν ἄστν τῆς πόλεως ἐαλωκὸς καταλίποι, τὸν δὲ Πειραιᾶ πολιορκούμενον, αὐτὸς δὲ μόνον διασωθεὶς ἦκοι· καὶ οὐκ ἠσχύνθη τὴν τῆς πατρίδος ἀτυχίαν αὐτοῦ σωτηρίαν προσαγορεύσας. οὕτω δὲ σφόδρα ταῦτ' ἐπίστευσαν οἱ Ῥόδιοι, ὥστε τριήρεις πληρώσαντες τὰ πλοῖα κατήγον, καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν

ναυκλήρων οἱ παρεσκευασμένοι δεῦρο πλεῖν αὐτοῦ τὸν σῖτον ἐξείλοντο καὶ τᾶλλα χρήματα διὰ τοῦτον.

Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυ- § 19
ρίας ἀπάντων, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων καὶ τῶν ἐν τῷ
τόπῳ τούτῳ κατοικούντων, οἳ τοῦτον ἴσασιν ἐν τῷ πολέμῳ φυ-
γόντα καὶ ἐκπλεύσαντα Ἐθήνηθεν, ἔπειτα τῶν παραγενομέ-
νων εἰς Ῥόδον, ὅτε Λεωκράτης ταῦτ' ἀπήγγελλε, μετὰ δὲ
ταῦτα τὴν Φυρκίνου μαρτυρίαν, ὃν καὶ ὑμῶν ἴσασιν οἱ πολλοὶ
κατηγοροῦντα τούτου ἐν τῷ δήμῳ, ὡς καὶ μεγάλα καταβε-
βλαφῶς εἶη τὴν πεντηχοστὴν μετέχων αὐτῆς.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὧ ἄνδρες, ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο καὶ § 21
ἀφικνεῖτο Ἐθήνηθεν πλοῖα εἰς τὴν Ῥόδον καὶ φανερόν ἦν, ὅτι
οὐδὲν δεινὸν ἐγεγόνει περὶ τὴν πόλιν, φοβηθεὶς ἐκπλεῖ πάλιν
ἐκ τῆς Ῥόδου καὶ ἀφικνεῖται εἰς Μέγαρα· καὶ ὄκει ἐν Μεγά-
ροις πλείω ἢ πέντε ἔτη προστάτην ἔχων Μεγαρέα, οὐδὲ τὰ
ὄρια τῆς χώρας αἰσχυρόμενος, ἀλλ' ἐν γειτόνων τῆς ἐκθρεψά-
σης αὐτὸν πατρίδος μετοικῶν.

Καὶ οὕτως αὐτοῦ κατεγνώκει αἰδίδιον φυγὴν, ὥστε μετα- § 22 - 23
πεμψάμενος ἐντεῦθεν Ἀμύνταν τὸν τὴν ἀδελφὴν ἔχοντα αὐτοῦ
τὴν πρεσβυτέραν καὶ τῶν φίλων Ἀντιγέννην Ἐυπεταίονα, καὶ
δεηθεὶς τοῦ κηδεστοῦ πρίασθαι παρ' αὐτοῦ τάνδράποδα καὶ
τὴν οἰκίαν, ἀποδόσθαι ταλάντου, καὶ ἀπὸ τούτου προσέταξε
τοῖς τε χρήσταις ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα καὶ τοὺς ἐράνους
διενεγκεῖν, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῷ ἀποδοῦναι.

Ἄξιον δ' ἐστὶν ἐφ' οἷς μέλλω λέγειν ἀγανακτῆσαι καὶ § 25 - 26
μισῆσαι τουτονὶ Λεωκράτην. οὐ γὰρ ἐξήρκεσε τὸ σῶμα τὸ
ἑαυτοῦ καὶ τὰ χρήματα μόνον ὑπεκθέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερὰ τὰ
πατρῶα, ἃ τοῖς ὑμετέροις νομίμοις καὶ πατρίοις ἔθεσιν οἱ πρό-
γονοὶ παρέδωκαν αὐτῷ ἰδρυσάμενοι, ταῦτα μετεπέμψατο εἰς
Μέγαρα καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς χώρας, οὐδὲ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν
πατρῶων ἱερῶν φοβηθεὶς, ὅτι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὰ κινήσας

συμφεύγειν αὐτῶ, ἐκλιπόντα τοὺς νεῶς καὶ τὴν χώραν, ἣν κατεῖχον, ἠξίωσε καὶ ἰδρῦσθαι ἐπὶ ξένης καὶ ἀλλοτρίας, καὶ εἶναι ὀθνεῖα τῇ χώρᾳ καὶ τοῖς νομίμοις τοῖς κατὰ τὴν Μεγαρέων πόλιν εἰθισμένοις. Καὶ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν, ὡς τῆς Ἀθηναῶν τὴν χώραν εἰληχίας, ὁμώνυμον αὐτῇ τὴν πατρίδα προσηγόρευον Ἀθήνας, ἔν' οἱ τιμῶντες τὴν θεὸν τὴν ὁμώνυμον αὐτῇ πόλιν μὴ ἐγκαταλίπωσι Λεωκράτης δ' οὔτε νομίμων οὔτε πατρίδος οὔθ' ἱερῶν φροντίσας τὸ καθ' αὐτὸν ἐξαγωγίμων ὑμῖν καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν βοήθειαν ἐποίησε.

§ 27 Καὶ οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτῶ τσαυῦτα καὶ τηλικαῦτα τὴν πόλιν ἀδικῆσαι, ἀλλ' οἰκῶν ἐν Μεγάρους, οἷς παρ' ὑμῶν ἐξεκομίσαστο χρήμασιν ἀφορμῇ χρώμενος, ἐκ τῆς Ἡπείρου παρὰ Κλεοπάτρας εἰς Λευκάδα ἐσιτήγει καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κόρινθον. καίτοι, ὧ ἄνδρες, καὶ περὶ τούτων οἱ ὑμέτεροι νόμοι τὰς ἐσχάτας τιμωρίας ὀρίζουσιν, ἐάν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγῆσῃ ἢ ὡς ὑμᾶς. ἔπειτα τὸν προδόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, σιτηγῆσαντα δὲ παρὰ τοὺς νόμους, μὴ φροντίσαντα δὲ μήτε ἱερῶν μήτε πατρίδος μήτε νόμων, τοῦτον ἔχοντες ὑπὸ τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ οὐκ ἀποκτενεῖτε καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιήσετε ; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ῥαθυμότατοι ἔσεσθε καὶ ἥκιστα ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ὀργιζόμενοι.

["Ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Λεωκράτης ἀναγνωρίζει τὸ ἔγκλημά του, ἀποδεικνύει τὸ γεγονός ὅτι, καίτοι τὸν προσεκάλεσά νὰ παραδώσῃ τοὺς δούλους του νὰ ὑποβληθοῦν εἰς ἀνάκρισιν, αὐτὸς ἠρνήθη. Μὲ τὴν ἄρρησίν του αὐτὴν ὁμολογεῖ ἐμπράκτως ὅτι εἶναι προδότης καὶ ἐπομένως ἄξιός νὰ ὑποστῇ τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν.]

§ 36 Ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλίκοις κινδύνοις τὴν πόλιν οὔσαν Λεωκράτης προδεδωκεν, ἀναμνήσαι ὑμᾶς βούλομαι. καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα, γραμματεῦ, τὸ Ὑπερείδου καὶ ἀναγίγνωσκε.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Ἄκούετε τοῦ ψηφίσματος, ὧ ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλήν τοὺς § 37 - 38
 πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματιοῦσαν περὶ φυ-
 λακῆς τοῦ Πειραιέως ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε καὶ πράττειν διε-
 σκευασμένην ὅτι ἂν δοκῆ τῷ δήμῳ συμφέρον εἶναι. καίτοι, ὧ
 ἄνδρες, εἰ οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι ἔνεκα τοῦ βουλευέ-
 σθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον,
 ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ τυχόντες φόβοι τότε τὴν πόλιν
 κατασχεῖν ; ἐν οἷς Λεωκράτης οὕτοσι καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως
 ἀποδράς ὤχετο καὶ τὰ χρήματα τὰ ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε καὶ
 τὰ ἱερά τὰ πατρῶα μετεπέμψατο καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας
 ἤλθεν, ὥστε κατὰ τὴν τούτου προαίρεσιν ἔρημοι μὲν ἦσαν οἱ
 νεώ, ἔρημοι δ' αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν, ἐξελέλειπτο δὲ ἡ πόλις
 καὶ ἡ χώρα.

Καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὧ ἄνδρες, τίς οὐκ ἂν § 39 - 40
 τὴν πόλιν ἠλέησεν, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος ἐν τοῖς
 ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπιδημητικῶς ; τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδη-
 μος τότε ἢ μισαθήναιος, ὅστις ἠδυνήθη ἂν ἄτακτον αὐτὸν ὑπο-
 μεῖναι ἰδεῖν ; ἡνίκα ἢ μὲν ἦττα καὶ τὸ γεγονός πάθος τῷ δή-
 μῳ προσηγγέλλετο, ὀρθὴ δ' ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν,
 αἱ δ' ἐλπίδες τῆς σωτηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντ'
 ἔτη γεγονόσι καθειστήχασαν, ὄραν δ' ἦν ἐπὶ μὲν τῶν θυρῶν
 γυναϊκας ἐλευθέρας περιφόβους κατεπτηχυίας καὶ πυνθανο-
 μένας, εἰ ζῶσι, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός, τὰς δ' ὑπὲρ πατρός, τὰς
 δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως ὀρωμένας,
 τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς τοῖς σώμασιν ἀπειρηκότας καὶ ταῖς ἡλι-
 κίαις πρεσβυτέρους καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ στρατεύεσθαι
 ἀφειμένους ἰδεῖν ἦν καθ' ὅλην τὴν πόλιν τότε ἐπὶ γήρωι ὁδῶ
 περιφθειρομένους, διπλᾶ τὰ ἱμάτια ἐμπεπορημένους ;

Πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γιγνομένων καὶ § 41 - 42

πάντων τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἡτυχηκότων, μάλιστα ἂν τις ἤλγησε καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς, ἤνιχ' ὄραῖν ἦν τὸν δῆμον ψηφισάμενον τοὺς μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους Ἀθηναίους, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· ὃς πρότερον ἐπὶ τῷ αὐτόχθων εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύετο. τοσαύτη δ' ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπαῖν, ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται διακινδυνεῦσαι, καὶ πρότερον μὲν πολλῆς χώρας τῶν βαρβάρων ἐπάρχειν, τότε δὲ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τῆς ἰδίας κινδυνεύειν· καὶ τὸν δῆμον, ὃν πρότερον Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες Ἑλληνες βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο, τοῦτον ἔδει τότε ἐξ Ἄνδρου καὶ Κέω καὶ Τροιζῆνος καὶ Ἐπιδαύρου ἐπικουρίαν αὐτῷ μεταπέμψασθαι.

§ 43 - 44

Ὡστε, ὦ ἄνδρες, τὸν ἐν τοῖς τοιοῦτοις φόβοις καὶ τηλικούτοις κινδύνοις καὶ τοσαύτῃ αἰσχύνῃ ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν, καὶ μήτε ὄπλα θέμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος μήτε τὸ σῶμα παρασχόντα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς, ἀλλὰ φυγόντα καὶ προδόντα τὴν τοῦ δήμου σωτηρίαν, τίς ἂν ἦ δικαστὴς φιλόπολις καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος ψήφῳ ἀπολύσειεν, ἢ ῥήτωρ κληθεὶς τῷ προδότῃ τῆς πόλεως βοηθήσειε, τὸν οὐδὲ συμπευθῆσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς τολμήσαντα, οὐδὲ συμβεβλημένον οὐδὲν εἰς τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ δήμου σωτηρίαν; καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐκ ἔστιν ἥτις ἡλικία οὐ παρέσχετο ἑαυτὴν εἰς τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν, ὅτε ἡ μὲν χώρα τὰ δένδρα συνεβάλλετο, οἱ δὲ τετελευτηκότες τὰς θήκας, οἱ δὲ νεφ' τὰ ὄπλα. ἐπεμελοῦντο γὰρ οἱ μὲν τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς, οἱ δὲ τῆς τῶν τάφρων, οἱ δὲ τῆς χαρακώσεως· οὐδεὶς δ' ἦν ἀργὸς τῶν ἐν τῇ πόλει. ἐφ' ὧν οὐδενὸς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ παρέσχετο τάξαι Λεωκράτης.

Ἦν εἰκὸς ὑμᾶς ἀναμνησθέντας τὸν μηδὲ συνεπενεγκεῖν § 45
μηδ' ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν ἀξιώσαντα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας ἐν Χαιρωνείᾳ τελευτησάντων θανάτῳ
ζημιῶσαι, ὡς τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος ἀτάφων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν
γεγενημένων· ὧν οὗτος οὐδὲ τὰς θήκας παριῶν ἤσχυνθη ὀγδόῳ
ἔτει τὴν πατρίδα αὐτῶν προσαγορευῶν.

Περὶ ὧν, ὧ ἄνδρες, μικρῷ πλείω βούλομαι διελθεῖν, καὶ § 46
ὑμῶν ἀκοῦσαι δέομαι καὶ μὴ νομίζειν ἀλλοτρίους εἶναι τοὺς
τοιούτους λόγους τῶν δημοσίων ἀγώνων· αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν
ἀνδρῶν εὐλογίαι τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τῶν τάναντία ἐπιτη-
δεύόντων ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ δίκαιον τὸν ἔπαινον, ὃς μόνος
ἄθλον τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστί, τοῦτον, ἐπει-
δὴ κάκεινοι εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως τὰς ψυχὰς τὰς
αὐτῶν ἀνάλωσαν, ἐν τοῖς δημοσίοις καὶ κοινοῖς ἀγῶσι τῆς
πόλεως μὴ παραλιπεῖν.

Ἐκεῖνοι γὰρ τοῖς πολεμίοις ἀπήντησαν ἐπὶ τοῖς ὀρίοις § 47 - 48
τῆς Βοιωτίας ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας μαχόμενοι,
οὐκ ἐπὶ τοῖς τείχεσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχοντες, οὐδὲ
τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν προέμενοι τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλὰ τὴν μὲν
αὐτῶν ἀνδρείαν ἀσφαλεστέραν φυλακὴν εἶναι νομίζοντες τῶν
λιθίνων περιβόλων, τὴν δὲ θρέψασαν αὐτοὺς αἰσχυρόμενοι περι-
ορᾶν πορθουμένην, εἰκότως ὥσπερ γὰρ πρὸς τοὺς φύσει
γεννήσαντας καὶ τοὺς ποιητοὺς τῶν πατέρων οὐχ ὁμοίως
ἔχουσιν ἅπαντες ταῖς εὐνοίαις, οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας τὰς
μὴ φύσει προσηκούσας, ἀλλ' ὕστερον ἐπικτήτους γενομένας
καταδεέστερον διάκεινται. τοιαύταις δὲ γνώμαις χρῆσάμενοι
καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν ἐξ ἴσου τῶν κινδύνων μετασχόντες,
οὐχ ὁμοίως τῆς τύχης ἐκοινώνησαν· τῆς γὰρ ἀρετῆς οὐ ζῶντες
ἀπολαύουσιν, ἀλλὰ τελευτήσαντες τὴν δόξαν καταλελοίπασιν,
οὐχ ἠττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες ἐνθαπερ ἐτάχθησαν ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες.

§ 49 - 50

Εἰ δὲ δεῖ καὶ παραδοξότατον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δέ, ἐκεῖ-
νοι νικῶντες ἀπέθανον. τὰ γὰρ ἄθλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς
ἀνδράσιν ἐστὶν ἐλευθερία καὶ ἀρετὴ· ταῦτα δὲ ἀμφοτέρω τῶν
τελευτήσασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δὲ οὐδ' οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν ἡττῆ-
σθαι τοὺς ταῖς διανοίαις μὴ πτήξαντας τὸν τῶν ἐπιόντων φό-
βον· μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις καλῶς ἀποθνήσκοντας
οὐδ' ἂν εἰς ἡττᾶσθαι δικαίως φήσειε· τὴν γὰρ δουλείαν φεύ-
γοντες εὐκλεῆ θάνατον αἰροῦνται. ἐδήλωσε δὲ ἡ τούτων τῶν
ἀνδρῶν ἀρετὴ· μόνοι γὰρ τῶν ἀπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευ-
θερίαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον· ἅμα γὰρ οὗτοί τε τὸν
βίον μετήλλαξαν καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν μετέπεσε·
συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων
ἐλευθερία. ὅθεν καὶ φανερόν πᾶσιν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολε-
μοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε,
ὦ ἄνδρες, οὐκ ἂν αἰσχυρθεῖν εἰπῶν στέφανον τῆς πατρίδος
εἶναι τὰς ἐκείνων ψυχάς.

§ 51

Καὶ δι' ἃ οὐκ ἀλόγως ἐπετήδευον· ἐπίστασθε, ὦ Ἀθη-
ναῖοι, μόνοι τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας τιμᾶν· εὐρή-
σετε δὲ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνακει-
μένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγούς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς τὸν τύραν-
νον ἀποκτείναντας, καὶ τοιούτους μὲν ἀνδρας οὐδ' ἐξ ἀπάσης
τῆς Ἑλλάδος ὀλίγους εὐρεῖν ῥᾶδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας
ἀγῶνας νενικηκότας εὐπετῶς πολλαχόθεν ἔστι γεγονότας ἰδεῖν.
ὥσπερ τοῖνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπονέμετε, οὕτω
δίκαιον καὶ τοὺς τὴν πατρίδα κατασχύνοντας καὶ προδιδόντας
ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις κολάζειν.

§ 52

Σκέψασθε δ', ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐδ' ἐν ὑμῖν ἐστὶν ἀποψηφίσα-
σθαι Λεωκράτους τουτουί, τὰ δίκαια ποιούσι. τὸ γὰρ ἀδίκημα
τοῦτο κεκριμένον ἐστὶ καὶ κατεγνωσμένον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀρείφ
πάγῳ βουλή — καὶ μηδεὶς μοι θορυβήσῃ· ταύτην γὰρ ὑπολαμ-
βάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει σωτηρίαν — τοὺς φυ-

γόντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλιπόντας τότε τοῖς πολεμίοις λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ ἀδικήματα ὀσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἂν εἰς τινα τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομήσαι.

Ἄλλὰ μὴν Αὐτολύκου γε ὑμεῖς κατεψηφίσασθε μείναντος § 53 - 54 μὲν αὐτοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυναῖκα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρήστους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν, ὅστις ἀνὴρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε τὰ τροφεῖα τῇ πατρίδι ; ἔτι δὲ ὁ δῆμος, δεινὸν ἠγγησάμενος εἶναι τὸ γιγνόμενον, ἐψηφίσαστο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας. ἂ δὴ κατέγνωσται μὲν παρὰ τῷ δικαιοτάτῳ συνδρίῳ, κατεψήφισται δ' ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μεγίστης ἀξία εἶναι τιμωρίας, τούτοις ὑμεῖς ἐναντία ψηφιεῖσθε ; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνωμονέστατοι καὶ ἐλαχίστους ἔξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας.

Ἦξει δ' ἴσως ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λόγον φερόμενος, ὃν αὐτῷ § 59 - 60 συμβεβουλεύασί τινες τῶν συνηγῶρων, ὡς οὐκ ἔνοχος ἔστι τῇ προδοσίᾳ· οὔτε γὰρ νεωρίων κύριος οὔτε πυλῶν οὔτε στρατοπέδων οὔθ' ὅλως τῶν τῆς πόλεως οὐδενός. ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι τοὺς μὲν τούτων κυρίους μέρος ἂν τι προδοῦναι τῆς ὑμετέρας δυνάμεως, τουτοῖ δ' ὅλην ἔκδοτον ποιῆσαι τὴν πόλιν. ἔτι δ' οἱ μὲν τοὺς ζῶντας μόνον ἀδικοῦσι προδιδόντες, οὗτος δὲ καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἱερά τῶν πατρίων νομίμων ἀποστερῶν. καὶ ὑπὸ μὲν ἐκείνων προδοθεῖσαν οἰκεῖσθαι ἂν συνέβαινε δούλην οὔσαν τὴν πόλιν, ὃν δὲ τρόπον οὗτος ἐξέλιπεν, ἀοίκητον ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ ἐκ μὲν τοῦ κακῶς πράττειν τὰς πόλεις μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός ἐστιν, ἐκ δὲ τοῦ παντάπασι γενέσθαι ἀνάστατον καὶ τῶν κοινῶν ἐλπίδων στερη-

θῆναι, ὥσπερ γὰρ ἀνθρώπων ζῶντι μὲν ἐλπίς ἐκ τοῦ κακῶς πράξει μεταπεσεῖν, τελευτήσαντι δὲ συναναιρεῖται πάντα, δι' ὧν ἂν τις εὐδαιμονήσειεν, οὕτω καὶ περὶ τὰς πόλεις συμβαίνει πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν, ὅταν ἀνάστατοι γένωνται. εἰ γὰρ δεῖ τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, πόλεώς ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι.

§ 61 - 62

Τεκμήριον δὲ μέγιστον· ἡμῶν γὰρ ἡ πόλις τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ τῶν τυράννων κατεδουλώθη, τὸ δ' ὕστερον ὑπὸ τῶν τριάκοντα, καὶ ὑπὸ Λακεδαιμονίων τὰ τεῖχη καθηρέθη· καὶ ἐκ τούτων ὅμως ἀμφοτέρων ἠλευθερώθημεν καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐδαιμονίας ἠξιώθημεν προστάται γενέσθαι· ἀλλ' οὐχ ὅσαι πάποτ' ἀνάστατοι γεγόνασι. τοῦτο μὲν γὰρ, εἰ καὶ παλαιότερον εἰπεῖν ἐστι, τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι μεγίστη γεγενημένη τῶν τότε πόλεων καὶ πάσης ἐπάρξασα τῆς Ἀσίας, ὡς ἅπαζ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατεσκάφη, τὸν αἰῶνα ἀόικητός ἐστι; τοῦτο δὲ Μεσσήνην πεντακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον ἐκ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων συνοικισθεῖσαν;

[Ἴσως ὅμως ὁ Λεωκράτης τολμήσῃ νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι τὸ ἀδικημά του εἶναι ἀσήμαντον, διότι ἡ σωτηρία τῆς πόλεως δὲν ἐξηρτᾶτο ἀπὸ ἑνα ἀνθρώπου. Ἡ δικαιολογία αὐτὴ εἶναι ἀστήρικτος. Ἡ πατρις εἶναι ἄθροισμα ἀτόμων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει χρέος νὰ τὴν προστατεύῃ εἰς τοὺς κινδύνους τῆς. Ἄλλως δὲ προκειμένου νὰ ἐκτιμῶσμεν τὴν βαρύτητα τῶν ἀδικημάτων τῆς προδοσίας δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ἐπ' ὄψιν τὸ μέγεθος τοῦ διαπραχθέντος ἐγκλήματος, ἀλλ' αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν πράξιν, τὴν φύσιν τῆς καὶ τὰς συνεπείας τῆς. Αἱ πράξεις τῆς προδοσίας εἶναι κατὰ φύσιν ὅμοιαι. Διὰ τοῦτο ἡ ἰδία ποιηὴ πρέπει νὰ ἐπιβάλλεται εἰς ὅλους τοὺς προδότας, μεγάλους ἢ μικρούς. Εἶναι ἐν τούτοις ἐνδεχόμενον νὰ προβάλλῃ ὁ κατηγορούμενος τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ φυγὴ δὲν εἶναι προδοσία, ἀφοῦ καὶ οἱ πρόγονοί μας κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ξέρξου ἐφυγον εἰς τὴν Σαλαμίνα. Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς μόνον τὴν ὀργὴν ἠμπορεῖ νὰ προκαλέσῃ. Ὁ παραλληλισμὸς τοῦ τιμωτάτου καὶ ἠθικωτάτου ἐκείνου ἔργου πρὸς τὴν ἀτιμωτικὴν πράξιν τοῦ Λεωκράτους εἶναι ἀνόητος καὶ ἀποτελεῖ πρό-

κλῆσιν εἰς τὴν νομοσύνην σας. Οἱ πρόγονοί μας δὲν ἔφυγον, διὰ τὰ σώσασιν τὸ σαρκίον των, ὅπως ὁ Λεωκράτης, ἀλλ' ἀπεχόρησαν εἰς καταλλήλοτερον ἔδαφος, διὰ τὰ διεξαγάγουν ἀπὸ ἐκεῖ ἀποτελεσματικώτερον τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἐπιδρομέως].

Καίτοι ὑμεῖς τίνα τρόπον νενομίκατε περὶ τούτων, καὶ § 75 - 77 πῶς ἔχετε ταῖς διανοίαις, θεωρήσατε. ἄξιον γὰρ ὅμως καίπερ πρὸς εἰδότας διελθεῖν· ἐγκώμιον γὰρ νῆ τὴν Ἀθηναῖν εἰσι τῆς πόλεως οἱ παλαιοὶ νόμοι καὶ τὰ ἔθη τῶν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κατασκευασάντων, οἷς ἂν προσέχητε, τὰ δίκαια ποιήσετε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις σεμνοὶ καὶ ἄξιοι τῆς πόλεως δόξετ' εἶναι. ὑμῖν γὰρ ἔστιν ὄρκος, ὃν ὀμνύουσι πάντες οἱ πολῖται, ἐπειδὴν εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον ἐγγραφῶσι καὶ ἔφηβοι γένωνται, μήτε τὰ ἱερά ὄπλα καταισχυνεῖν μήτε τὴν τάξιν λείπειν, ἀμυνεῖν δὲ τῇ πατρίδι καὶ ἀμείνω παραδώσειν· ὃν εἰ μὲν ὁμώμοκε Λεωκράτης, φανερῶς ἐπιώρκηκε, καὶ οὐ μόνον ὑμᾶς ἠδίκηκεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θεῖον ἠσέβηκεν· εἰ δὲ μὴ ὁμώμοκεν, εὐθύς δῆλός ἐστι παρεσκευασμένος οὐδὲν ποιήσειν τῶν δεόντων, ἀνθ' ὧν δικαίως ἂν αὐτὸν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσαισθε. βούλομαι δὲ ὑμᾶς ἀκοῦσαι τοῦ ὄρκου. Λέγε, γραμματεῦ.

ΟΡΚΟΣ. Οὐ καταισχνῶ ὄπλα τὰ ἱερά, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην, ὅτω ἂν στοιχησῶ· ἀμνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὀσίων καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν, τὴν πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάσσω παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω ὄσης ἂν παραδέξωμαι. καὶ εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων, καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἰδουμένοις πείσομαι καὶ οὐστίνας ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος ἰδουσῆται ὁμοφρόνως· καὶ ἂν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμούς ἢ μὴ πείθηται, οὐκ ἐπιτρέψω, ἀμνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν· καὶ ἱερά τὰ πατρία τιμήσω. Ἰστορες τούτων Ἄγλαυρος, Ἐνύαλιος, Ζεὺς, Αὐξώ, Θαλλώ, Ἡγεμόνη.

§ 78 Καλός γε, ὦ ἄνδρες, καὶ ὅσιος ὁ ὄρκος. παρὰ τοῦτον τοίνυν ἅπαντα πεποίηκε Λεωκράτης. καίτοι πῶς ἂν ἄνθρωπος γένοιτο ἀνοσιώτερος ἢ μᾶλλον προδότης τῆς πατρίδος ; τίνα δ' ἂν τρόπον ὅπλα καταισχύνειέ τις μᾶλλον, ἢ εἰ λαβεῖν μὴ θέλοι καὶ τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι; πῶς δ' οὐ καὶ τὸν παραστάτην καὶ τὴν τάξιν λέλοιπεν ὁ μὴδὲ τάξει τὸ σῶμα παρασχών ; ποῦ δ' ὑπὲρ ὀσίων καὶ ἱερῶν ἤμυεν ἂν ὁ μὴδένα κίνδυνον ὑπομείνας ; τίνοι δ' ἂν τὴν πατρίδα παρέδωκε μείζονα προδοσίᾳ ; τὸ γὰρ τούτου μέρος ἐκλελειμμένη τοῖς πολεμίοις ὑποχείριός ἐστιν. εἶτα τοῦτον οὐκ ἀποκτενεῖτε τὸν ἀπάσαις ταῖς ἀδικίαις ἔνοχον ὄντα ; τίνας οὖν τιμωρήσεσθε ; τοὺς ἓν τι τούτων ἡμαρτηκότας ; ῥάδιον ἔσται παρ' ὑμῖν ἄρα μέγала ἀδικεῖν, εἰ φανεῖσθε ἐπὶ τοῖς μικροῖς μᾶλλον ὀργιζόμενοι.

§ 79 Καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦθ' ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὄρκος ἐστί. τρία γάρ ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ πολιτεία συνέστηκεν, ὁ ἄρχων, ὁ δικαστής, ὁ ἰδιώτης. τούτων τοίνυν ἕκαστος ταύτην πίστιν δίδωσιν, εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους πολλοὶ ἤδη ἐξαπατήσαντες καὶ διαλαθόντες οὐ μόνον τῶν παρόντων κινδύνων ἀπελύθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀθῶοι τῶν ἀδικημάτων τούτων εἰσὶ· τοὺς δὲ θεοὺς οὐτ' ἂν ἐπιορκήσας τις λάθοι οὐτ' ἂν ἐκφύγοι τὴν ἀπ' αὐτῶν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰ μὴ αὐτός, οἱ παῖδές γε καὶ τὸ γένος ἅπαν τὸ τοῦ ἐπιορκήσαντος μεγάλοις ἀτυχήμασι περιπίπτει.

§ 80 - 81 Διόπερ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ταύτην πίστιν ἔδοσαν αὐτοῖς ἐν Πλαταιαῖς πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅτε ἔμελλον παραταξάμενοι μάχεσθαι πρὸς τὴν Ξέρξου δύναμιν, οὐ παρ' αὐτῶν εὐρόντες, ἀλλὰ μιμησάμενοι τὸν παρ' ὑμῖν εἰθισμένον ὄρκον, ὃν ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ παλαιῶν ὄντων τῶν τότε πεπραγμένων ὅμως ἀτεχνῶς ἐστιν ἐν τοῖς πεπραγμένοις ἰδεῖν τὴν ἐκείνων ἀρετὴν. Καὶ μοι ἀναγίνωσκε αὐτόν.

ΟΡΚΟΣ. Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς
 ἐλευθερίας, οὐδ' ἐγκαταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας
 οὔτε ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν
 συμμάχων ἅπαντας θάψω. καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοὺς
 βαρβάρους τῶν μὲν μαχεσαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πόλειον
 οὐδεμίαν ἀνάστατον ποιήσω· τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου πρόελο-
 μένας ἀπάσας δεκατεύσω· καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρησθέντων
 καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοικοδομήσω
 παντάπασι, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις εἰσω κατα-
 λειπεῖσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας.

Οὕτω τοίνυν, ὦ ἄνδρες, σφόδρα ἐνέμειναν ἐν τούτῳ πάν- § 82
 τες, ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν μεθ' ἑαυτῶν ἔσχον
 βοηθόν, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἀνδρῶν ἀγαθῶν γενομένων
 πρὸς τὸν κίνδυνον μάλιστα ἢ πόλις ὑμῶν εὐδοκίμησεν. ὁ καὶ
 πάντων ἂν εἶη δεινότατος, τοὺς μὲν προγόνους ὑμῶν ἀποθνή-
 σκειν τολμᾶν, ὥστε μὴ τὴν πόλιν ἀδοξεῖν ὑμᾶς δὲ μὴ κολάζειν
 τοὺς καταισχύναντας αὐτήν, ἀλλὰ περιορᾶν τὴν κοινήν καὶ
 μετὰ πολλῶν πόνων συνειλεγμένην εὐκλειαν, ταύτην διὰ τὴν
 τῶν τοιοῦτων ἀνδρῶν πονηρίαν καταλυομένην. καίτοι, ὦ ἄν-
 δρες, μόνοις ὑμῖν τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἔστιν οὐδὲν τούτων περι-
 δεῖν.

Βούλομαι δὲ μικρὰ τῶν παλαιῶν ὑμῖν διελθεῖν, οἷς παρα- § 83
 δείγμασι χρώμενοι καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων βέλ-
 τιον βουλευσεσθε. τοῦτο γὰρ ἔχει μέγιστον ἢ πόλις ἡμῶν ἀγα-
 θόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων παράδειγμα τοῖς Ἑλλησι γέγονεν·
 ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ πασῶν ἔστιν ἀρχαιοτάτη, τοσοῦτον οἱ
 πρόγονοι ἡμῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετῇ διενηνόχασιν.

Ἐπὶ Κόδρου γὰρ βασιλεύοντος Πελοποννησίους γενομέ- § 84 - 85
 νης ἀφορίας κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἔδοξε στρατεύειν ἐπὶ τὴν
 πόλιν ἡμῶν, καὶ ἡμῶν τοὺς προγόνους ἐξαναστήσαντας κατα-

νείμασθαι τὴν χώραν. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν θεὸν ἐπηρώτων, εἰ λήφονται τὰς Ἀθήνας. ἀνελόντος δὲ τοῦ θεοῦ αὐτοῖς, ὅτι τὴν πόλιν αἰρήσουσιν, ἐὰν μὴ τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηναίων Κόδρον ἀποκτείνωσιν, ἐστράτευον ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Κλεόμαντις δὲ τῶν Δελφῶν τις πυθόμενος τὸ χρηστήριον δι' ἀπορρήτων ἐξήγγειλε τοῖς Ἀθηναίοις· οὕτως οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ὡς ἔοικε, καὶ τοὺς ἔξωθεν ἀνθρώπους εὖνους ἔχοντες διετέλουν. ἐμβαλόντων δὲ τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν τί ποιούσιν οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἄνδρες δικασταί; οὐ καταλιπόντες τὴν χώραν, ὥσπερ Λεωκράτης, ὄχοντο, οὐδ' ἐκδοτον τὴν θρεψαμένην καὶ τὰ ἱερά τοῖς πολεμίοις παρέδωσαν, ἀλλ' ὀλίγοι ὄντες κατακλεισθέντες ἐπολιορκοῦντο καὶ διεκαρτέρουν εἰς τὴν πατρίδα.

§ 86 - 87 Καὶ οὕτως ἦσαν, ὧ ἄνδρες, γενναῖοι οἱ τότε βασιλεύοντες, ὥστε προηροῦντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς τῶν ἀρχομένων σωτηρίας μᾶλλον ἢ ζῶντες ἐτέραν μεταλλάξαι τὴν χώραν. φασὶ γοῦν τὸν Κόδρον παραγγείλαντα τοῖς Ἀθηναίοις προσέχειν ὅταν τελευτήσῃ τὸν βίον, λαβόντα πτωχικὴν στολήν, ὅπως ἂν ἀπατήσῃ τοὺς πολεμίους, κατὰ τὰς πύλας ὑποδύντα φρύγανα συλλέγειν πρὸ τῆς πόλεως· προσελθόντων δ' αὐτῷ δυοῖν ἀνδροῖν ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πυθνομένων, τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀποκτεῖναι τῷ δρεπάνῳ προσπεσόντα· τὸν δὲ περιλελειμμένον, παροξυνθέντα τῷ Κόδρῳ καὶ νομίσαντα πτωχὸν εἶναι, σπασάμενον τὸ ξίφος ἀποκτεῖναι τὸν Κόδρον. τούτων δὲ γενομένων οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κήρυκα πέμψαντες ἠξίουσαν δοῦναι τὸν βασιλέα θάψαι, λέγοντες αὐτοῖς ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοῦτον μὲν ἀπέδωσαν, γνόντες δέ, ὡς οὐκέτι δυνατὸν αὐτοῖς τὴν χώραν κατασχεῖν, ἀπεχώρησαν. τῷ δὲ Κλεομάντει τῷ Δελφῷ ἡ πόλις αὐτῷ τε καὶ ἐκγόνοις ἐν Πρυτανείῳ αἰδίῳ σίτησιν ἔδωσαν.

§ 88 - 89 Ἐν ἰσότητι γὰρ ὁμοίως ἐφίλουν τὴν πατρίδα Λεωκράται οἱ τότε

βασιλεύοντες, οἳ γε προηροῦντο τοὺς πολεμίους ἐξαπατῶντες ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὴν ἴδιαν ψυχὴν ἀντὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντικαταλλάττεσθαι ; τοιγαροῦν μονώτατοι ἐπάνυμοι τῆς χώρας εἰσίν, ἰσοθέων τιμῶν τετυχηκότες, εἰκότως ὑπὲρ ἧς γὰρ οὕτω σφόδρα ἐσπούδαζον, δικαίως ταύτην καὶ τεθνεῶτες ἐκληρονόμουν. ἀλλὰ Λεωκράτης οὔτε ζῶν οὔτε τεθνεῶς δικαίως ἂν αὐτῆς μετάσχοι, μονώτατος δ' ἂν προσηκόντως ἐξορισθείη τῆς χώρας, ἣν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ἔρχετο· οὐδὲ γὰρ καλὸν τὴν αὐτὴν καλύπτειν τοὺς τῇ ἀρετῇ διαφέροντας καὶ τὸν κάκιστον πάντων ἀνθρώπων.

Καίτοι γ' ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, ὃ καὶ νῦν ἴσως ἐρεῖ πρὸς § 90 - 92 ὑμᾶς, ὡς οὐκ ἂν ποτε ὑπέμεινε τὸν ἀγῶνα τοῦτον συνειδῶς ἑαυτῷ τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένῳ· ὥσπερ οὐ πάντας καὶ τοὺς κλέπτοντας καὶ ἱεροσυλοῦντας τούτῳ τῷ τεκμηρίῳ χρωμένους. οὐ γὰρ τοῦ πράγματός ἐστι σημεῖον, ὡς οὐ πεποιήκασιν, ἀλλὰ τῆς ἀναιδείας, ἣν ἔχουσιν. οὐ γὰρ τοῦτο δεῖ λέγειν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἐξέπλευσεν οὐδὲ τὴν πόλιν ἐγκατέλιπεν, οὐδ' ἐν Μεγάροις κατώκησε· ταῦτά ἐστι τεκμήρια τοῦ πράγματος, ἐπεὶ γε τὸ ἐλθεῖν τοῦτον, οἴμαι θεὸν τινα αὐτὸν ἐπ' αὐτὴν ἀγαγεῖν τὴν τιμωρίαν, ἵν', ἐπειδὴ τὸν εὐκλεῖα κίνδυνον ἔφυγε, τοῦ ἀκλεοῦς καὶ ἀδόξου θανάτου τύχοι, καὶ οὐς προὔδωκε, τούτοις ὑποχείριον αὐτὸν καταστήσειεν. ἐτέρωθι μὲν γὰρ ἀτυχῶν οὐπω δῆλον, εἰ διὰ ταῦτα δίκην δίδωσιν· ἐνταῦθα δὲ παρ' οἷς προὔδωκε, φανερόν ἐστιν, ὅτι τῶν αὐτοῦ παρανομημάτων ὑπέχει ταύτην τὴν τιμωρίαν. οἱ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον ποιοῦσιν ἢ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγουσι.

Τίς γὰρ οὐ μέμνηται τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν νεωτέρων § 93 οὐκ ἀκήκοε Καλλίστρατον, οὗ θάνατον ἢ πόλις κατέγνω, τοῦτον φυγόντα καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀκούσαντα ὅτι, ἂν ἔλθῃ Ἀθήναζε, τεύξεται τῶν νόμων, ἀφικόμενον καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν καταφυγόντα καὶ οὐδὲν ἤττον ὑπὸ

τῆς πόλεως ἀποθανόντα; δικαίως· τὸ γὰρ τῶν νόμων τοῖς ἡδίκηκόςι τυχεῖν τιμωρία ἐστίν. ὁ δέ γε θεὸς ὀρθῶς ἀπέδωκε τοῖς ἡδικημένοις κολάσαι τὸν αἴτιον· δεινὸν γὰρ ἂν εἶη, εἰ ταυτὰ σημαίνει τοῖς εὐσεβέσι καὶ τοῖς κακούργοις.

§ 94 Ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν πάσας μὲν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖν, μάλιστα δὲ τὴν περὶ τοὺς γονέας καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐσέβειαν, εἰκότως· παρ' ὧν γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφαμεν καὶ πλεῖστα ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι ἁμαρτεῖν, ἀλλ' ὅτι μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημά ἐστι.

§ 95 - 96 Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ — εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι — ἐκ τῆς Αἴτνης ῥύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ῥεῖν φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμηῆσαι πρὸς φυγὴν τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων, ὀρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα καὶ οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλ' ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀράμενον φέρειν. φορτίου δ', οἶμαι, προσγενομένου καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ κύκλω τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρεῦσαι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χῶρον· τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἅπαντας ἐγκαταλιπόντας ἀπολέσθαι.

§ 97 Ὡστε καὶ ὑμᾶς δεῖ τὴν παρὰ θεῶν ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν τὸν ἅπασι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος· τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατρίους τιμὰς ἀπεστέρηκε, τοὺς δὲ γονέας τοῖς πολεμίοις

ἐγκατέλιπε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τῶν νομίμων οὐκ εἶασε τυχεῖν.

Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ὀμήρου παρασχέσθαι ἐπῶν § 102-103
 οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἐκάστην πεντητηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψωδεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προηροῦντο, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ διδάσκουσιν, ἀλλ' ἐπιτάττουσιν, ἃ δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιηταὶ μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως τοὺς ἀνθρώπους συμπεῖθοῦσιν. Ἐκτωρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τάδε εἶρηκεν·

*ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶ διαμπερές· ὃς δέ κεν ὑμέων
 βλήμενος ἦε τυτεῖς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπη,
 τεθνάτω. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμνηομένῳ περὶ πάτρης
 τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ νήπια τέκνα,
 καὶ κληρὸς καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
 οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.*

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες, ὧ ἄνδρες, οἱ πρόγονοι ὑμῶν § 104
 καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες οὕτως ἔσχον πρὸς ἀρετὴν, ὥστε οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος ὡς κοινῆς ἤθελον ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν ἐν Μακραθῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις τὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν, τοῖς ἰδίοις κινδύνους κοινὴν ἄδειαν ἅπασιν τοῖς Ἕλλησι κτώμενοι, οὐκ ἐπὶ τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ταύτης ἄξιᾳ πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας, τῶν δὲ βαρβάρων δεσπότας ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ τὴν ἀρετὴν ἐπετήδευον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο.

Οἱ μὲν δὴ πρόγονοι τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἱ πρῶτοι § 109

τῆς Ἀττικῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν τοῦ πλοῦτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνομένην. Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενοι ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὁμοίαις ἐχρήσαντο, τῇ δ' ἀνδρεία πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς ἥρῳις μαρτύριά ἐστὶν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγεγραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ἐκείνοις μὲν·

ὦ ξεῖν', ἄγγελον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,

τοῖς δὲ ὑμετέροις προγόνοις·

*Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.*

§ 110 Ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μνημονεύεσθαι καλὰ καὶ τοῖς πράξασιν ἔπαινος καὶ τῇ πόλει δόξα ἀείμνηστος· ἀλλ' οὐχ ὁ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἐκὼν τὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος συνηθροισμένην τῇ πόλει δόξαν κατήσχυεν. ἐὰν μὲν οὖν ἀποκτείνητε αὐτόν, δόξετε πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε· οἱ γὰρ ἐκείνους μὴ θαυμάζοντες τοῦτον πειράσονται μιμεῖσθαι, νομίζοντες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκιμεῖν, παρὰ δ' ὑμῖν ἀναίδειαν καὶ προδοσίαν καὶ δειλίαν κεκρίσθαι κάλλιστον.

[Ἀνάλογον μὲ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα ἠσθάνοντο οἱ πρόγονοί μας τὸ μῖσος κατὰ τῶν προδοτῶν. Πρὸς ἀπόδειξιν αὐτοῦ ἀρκοῦν δύο παραδείγματα. Τὸ ἐν ἀναφέρεται εἰς τὸν στρατηγὸν Φρύνιχον, τὸ ἄλλο εἰς τὸν Ἰππάρχον, συγγενῆ τῶν Πεισιστρατιδῶν. Ἐπειδὴ ὁ πρῶτος ὑπῆρξε πρωτεργάτης τῆς μεταβολῆς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος εἰς ὀλιγαρχίαν (411), ὁ δῆμος ὄχι μόνον δὲν ἐτιμῶ-

οησε τοὺς φορεῖς του, ἀλλ' ἐξέθαψε καὶ τὰ ὄστα του καὶ τὰ ἔριπεν ἔξω τῶν συνόρων τῆς Ἀττικῆς. Τὸν Ἰππαρχον ἐξ ἄλλου, ὁ ὁποῖος κατηγορήθη διὰ προδοσίαν, ἀλλὰ φεύγων δὲν προσῆλθε νὰ δικασθῆ, ἢ πόλις ἐτιμώρησε μὲ βαρυτάτην ἠθικὴν ποινήν. Ἀνέλυσε τὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως χάλκινον ἀνδριάντα του καὶ κατεσκευάσαε στήλην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνέγραφεν ἔκτοτε τὰ ὀνόματα τῶν ἀνοσίων καὶ τῶν κακούργων καὶ πρῶτον - πρῶτον τὸν ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Ἰππαρχου.]

Λαβὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ψήφισμα περὶ τῶν εἰς Δεκέλειαν § 120 μεταστάντων, ὅτε ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπολιορκεῖτο, ὅπως εἰδῶσιν, ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίας καὶ ἀκολούθους ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ἀναγίνωσκε, γραμματεῦ.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, καὶ τούτου τοῦ ψηφίσματος, ὅτι τῶν § 121 ἐν τῷ πολέμῳ μεταστάντων εἰς Δεκέλειαν κατέγνωσαν, καὶ ἐψηφίσαντο, ἂν τις αὐτῶν ἐπανιῶν ἀλίσκεται, ἀπαγαγεῖν Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, παραλαβόντας δὲ παραδοῦναι τῷ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος. ἔπειτα ἐκεῖνοι μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ μεταστάντας οὕτως ἐκόλαζον, ὑμεῖς δὲ τὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα εἰς Ῥόδον καὶ προδόντα τὸν δῆμον οὐκ ἀποκτενεῖτε ; πῶς οὖν δόξετε ἀπόγονοι εἶναι ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ;

Ἄξιον τοίνυν ἀκοῦσαι καὶ τοῦ περὶ τοῦ ἐν Σαλαμῖνι τε- § 122 λευτήσαντος γενομένου ψηφίσματος, ὃν ἡ βουλή, ὅτι λόγῳ μόνον ἐνεχείρει προδιδόναι τὴν πόλιν, περιελομένη τοὺς στεφάνους αὐτοχειρὶ ἀπέκτεινε.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Τί οὖν, ὦ ἄνδρες ; ἄρά γε ὑμῖν δοκεῖ βουλομένοις μι- § 123 μεῖσθαι τοὺς προγόνους πάτριον εἶναι Λεωκράτην μὴ ἀπο-

κτεῖναι ; ὁπότε γὰρ ἐκεῖνοι ἀνάστατον τὴν πόλιν οὔσαν τὸν λόγῳ μόνον προδιδόντα οὕτως ἀπέκτειναν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὴν οἰκουμένην ἐκλιπόντα ποιῆσαι ; ἄρ' οὐχ ὑπερβαλέσθαι ἐκείνους τῇ τιμωρίᾳ ;

§ 127 Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν, ὦ ἄνδρες, τῆς προνοίας ταύτης καὶ τῶν ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ, οἷων ἀνδρῶν ἔχγονοί ἐστε, ἀλλὰ παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς, ὅπως ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα τῇ τήμερον ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἐξίτε. ὑπομνήματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας τὰ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὠρισμένα· διομωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου κτείνειν τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ καὶ ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν, ἅς ἂν οἱ πρόγονοι καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι, τῶν δὲ ὄρκων καὶ τῆς πίστεως, ἣν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ὄμηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν.

§ 128 Οὐ μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχε πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μὴ μοι ἀχθεσθῆτε, ὦ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων· καλὸν γὰρ ἔστι πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν· ἀσφαλέστερον γὰρ ἕκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὐορκὸν ψῆφον θήσεται. Πausανίαν γὰρ τὸν βασιλέα αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ τὴν Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ ἔφθασε καταφυγῶν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοῖκου ἱερόν, τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες καὶ τὴν ὄροφὴν ἀποσκευάσαντες καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες οὐ πρότερον ἀπῆλθον, πρὶν ἢ τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν, καὶ πᾶσιν ἐπίσημον ἐποίησαν τὴν τιμωρίαν, ὅτι οὐδ' αἱ παρὰ τῶν θεῶν ἐπικουρίαι τοῖς προδόταις βοηθοῦσιν, εἰκότως· οὐδὲν γὰρ πρότερον ἀδικοῦσιν ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσι, τῶν πατρῶν νομίμων αὐτοὺς ἀποστεροῦντες.

Μέγιστον δὲ τῶν ἐκεῖ γεγενημένων τεκμήριόν ἐστιν, ὃ § 129
 μέλλω λέγειν· νόμον γὰρ ἔθεντο περὶ ἀπάντων τῶν μὴ θελόν-
 των ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν διαρρήδην λέγοντα ἀπο-
 θνήσκειν, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς ὃ μάλι-
 στα φοβούμενοι τυγχάνουσι, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν
 ὑπεύθυνον κινδύνῳ ἐποίησαν μετ' αἰσχύνης. ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι
 οὐ λόγον ἀναπόδεικτον εἶρηκα, ἀλλὰ μετ' ἀληθείας παραδεί-
 γματα, φέρε αὐτοῖς τὸν νόμον.

Ν Ο Μ Ο Σ

Ἐνθυμεῖσθε δὴ, ὡς καλὸς ὁ νόμος, ὧ ἄνδρες, καὶ σύμφο- § 130
 ρος οὐ μόνον ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ὁ γὰρ
 παρὰ τῶν πολιτῶν φόβος ἰσχυρὸς ὢν ἀναγκάσει τοὺς πρὸς τοὺς
 πολεμίους κινδύνους ὑπομένειν· τίς γὰρ ὀρῶν θανάτῳ ζημιού-
 μενον τὸν προδότην ἐν τοῖς κινδύνοις ἐκλείψει τὴν πατρίδα ; ἢ
 τίς παρὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως φιλοψυχῆσει εἰδῶς ὑποκει-
 μένην αὐτῷ ταύτην τὴν τιμωρίαν ; οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην δεῖ
 ζημίαν εἶναι τῆς δειλίας ἢ θάνατον· εἰδότες γάρ, ὅτι δυοῖν κιν-
 δύνουιν ὑποκειμένοιιν ἀναγκαῖον ἔσται θατέρου μετασχεῖν, πολὺ
 μᾶλλον αἰρήσονται τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους ἢ τὸν πρὸς τοὺς
 νόμους καὶ τοὺς πολίτας.

Τοσοῦτῳ δ' ἂν δικαιότερον οὗτος ἀποθάνοι τῶν ἐκ τῶν § 131-132
 στρατοπέδων φευγόντων, ὅσον οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ἤκουσιν
 ὡς ὑπὲρ ταύτης μαχοῦμενοι ἢ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν
 συνατυχοῦντες, οὗτοσὶ δ' ἐκ τῆς πατρίδος ἔφυγεν ἰδίᾳ τὴν σω-
 τηρίαν ποριζόμενος, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐστίας ἀμύνεσθαι τολ-
 μήσας, ἀλλὰ μόνος οὗτος τῶν πάντων ἀνθρώπων καὶ τὰ τῆς
 φύσεως οἰκειᾶ καὶ ἀναγκαῖα προδεδωκεν, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις
 ζῴοις μέγιστα καὶ σπουδαιότατα διείληπται, τὰ γοῦν πετεινά,
 ἃ μάλιστα πέφυκε πρὸς τάχος, ἔστιν ἰδεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν νε-

οττιᾶς ἐθέλοντα ἀποθνήσκειν· ὅθεν καὶ τῶν ποιητῶν τινες εἰρήκασιν·

οὐδ' ἀγρία γὰρ ὄρονις, ἦν πλάση δόμον,
ἄλλην νεοσσούς ἠξίωσεν ἐντεκεῖν.

ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλία, ὥστε τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε.

§ 133 Τοιγαροῦν οὐδεμία πόλις αὐτὸν εἶασε παρ' αὐτῇ μετοικεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἀνδροφόνων ἤλαυνεν, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ φόνου φεύγοντες εἰς ἑτέραν πόλιν μεταστάντες οὐκ ἔχουσιν ἐχθρούς τοὺς ὑποδεξαμένους, τοῦτον δὲ τίς ἂν ὑποδέξαιτο πόλις ; ὅς γὰρ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβοήθησε, ταχύ γε ἂν ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κίνδυνόν τινα ὑπομείνειε. κακοὶ γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἰδία φίλοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων εἰσίν, οἳ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθέξουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις οὐδὲ βοηθείας ἀξιώσουσι.

§ 134 Καίτοι τὸν ὑπὸ τῶν μηδὲν ἀδικουμένων μισούμενον καὶ ἐξελαυνόμενον τί δεῖ παθεῖν ὑφ' ὑμῶν τῶν τὰ δεινότατα πεπονθότων ; ἄρ' οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχάνειν ; καὶ μήν, ὦ ἄνδρες, τῶν πώποτε προδοτῶν δικαιοτάτ' ἂν Λεωκράτης, εἴ τις μείζων εἶη τιμωρία θανάτου, ταύτην ὑπόσχοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι προδόται μέλλοντες ἀδικεῖν ὅταν καταληφθῶσι, τιμωρίαν ὑπέχουσιν· οὗτος δὲ μόνος διαπεπραγμένος, ὅπερ ἐπεχείρησε, τὴν πόλιν ἐγκαταλιπών, κρίνεται.

(Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συνηγόρους θὰ ζητήσουν τὴν ἀθώωσιν τοῦ Λεωκράτους λόγῳ τῆς φιλίας των πρὸς αὐτόν. Οἱ τοιοῦτοι συνηγόροι εἶναι ἄξιοι περιφρονήσεως, διότι εἶναι ὅμοιοι πρὸς τὸν προστατευόμενόν των. Ἄλλοι πάλιν θὰ προσπαθήσουν νὰ σᾶς διαθέσουν εὐμενῶς πρὸς τὸν κατηγορούμενον χρησιμοποιῶντες τὴν ρητορικὴν των δεξιότητιαν. Οἱ τοιοῦτοι εἶναι ἄξιοι τῆς ἐσχάτης τῶν ποινῶν, διότι χρησιμοποιῶν τὴν ἰκανότητά των ὅχι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ὑπὲρ ἐνὸς κοινοτάτου προδότου. Ἄλλοι τέ-

λος θὰ ζητήσουν ἴσως τὴν ἀθώωσίν του ἐπικαλούμενοι τὰς λειτουργίας, τὰς ὁποίας ἔχουν ἀναλάβει χάριν τῆς πόλεως. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀξίωσις θὰ ἦτο τοῦλάχιστον παράλογος. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ εἰς ἀταμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του πρὸς τὴν πατρίδα τὴν ἀθώωσιν κατηγορουμένου, ὅταν μάλιστα συμβαίη νὰ βαρύνεται οὗτος μὲ τὸ μέγιστον ἔγκλημα τῆς προδοσίας].

Ἐγὼ τοίνυν μὴνῶ Λεωκράτην πρὸς ὑμᾶς τοὺς κυρίους § 146 ὄντας κολάσαι, ὑμέτερον δ' ἐστὶ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρῆσασθαι τοῦτον. τὰ γὰρ ἀδικήματα, ἕως μὲν ἂν ᾗ ἄκριτα, παρὰ τοῖς πράξασιν ἐστίν, ἐπειδὰν δὲ κρίσις γένηται, παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξεληθοῦσιν. εὐ δὲ ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι νῦν κρύβδην ψηφίζόμενος ἕκαστος ὑμῶν φανεράν ποιήσει τὴν αὐτοῦ διάνοιαν τοῖς θεοῖς.

Ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες, ὑπὲρ ἀπάντων τῶν μεγίστων καὶ § 147 - 148 δεινοτάτων ἀδικημάτων μίαν ὑμᾶς ψῆφον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ φέρειν, οἷς ἅπασιν ἔνοχον ὄντα Λεωκράτην ἐστὶν ἰδεῖν, προδοσίας μὲν, ὅτι τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ὑποχείριον ἐποίησε, δήμου δὲ καταλύσεως, ὅτι οὐχ ὑπέμεινε τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνδυνον, ἀσεβείας δέ, ὅτι τοῦ τὰ τεμένη τέμεσθαι καὶ τοὺς νεῶς κατασκάπτεσθαι τὸ καθ' ἑαυτὸν γέγονεν αἴτιος, τοκέων δὲ κακώσεως τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων καὶ τῶν νομίμων ἀποστερῶν, λιποταξίου δὲ καὶ ἀστρατείας οὐ παρασχὼν τὸ σῶμα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς. ἔπειτα τούτου τίς ἀποψηφιεῖται καὶ συγγνώμην ἔξει τῶν κατὰ προαίρεσιν ἀδικημάτων ; καὶ τοσοῦτόν ἐστὶν ἀνόητος, ὥστε τοῦτον σώζων τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προέσθαι τοῖς ἐγκαταλιπεῖν βουλομένοις, καὶ τοῦτον ἐλεήσας αὐτὸς ἀνελέητος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπολέσθαι προαιρήσεται, καὶ τῷ προδότῃ τῆς πατρίδος χάριν θέμενος ὑπεύθυνος εἶναι τῇ παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίᾳ ;

Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τῇ πατρίδι βοηθῶν καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ § 149 - 150 τοῖς νόμοις ἀποδέδωκα τὸν ἀγῶνα καὶ δικαίως, οὔτε τὸν ἄλλον

τούτου βίον διαβαλὼν οὐτ' ἔξω τοῦ πράγματος οὐδὲν κατηγορήσας· ὑμῶν δ' ἕκαστον χρὴ νομίζειν τὸν Λεωκράτους ἀποψηφιζόμενον θάνατον τῆς πατρίδος καὶ ἀνδραποδισμόν καταψηφίζεσθαι, καὶ δυοῖν καδίσκοιν κειμένοιν τὸν μὲν προδοσίας, τὸν δὲ σωτηρίας εἶναι, καὶ τὰς ψήφους φέρεσθαι τὰς μὲν ὑπὲρ ἀναστάσεως τῆς πατρίδος, τὰς δὲ ὑπὲρ ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει εὐδαιμονίας. ἐὰν μὲν Λεωκράτην ἀπολύσητε, προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερά καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνητε, διαφυλάττειν καὶ σώζειν τὴν πατρίδα καὶ τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε. νομίζοντες οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἰκετεύειν ὑμῶν τὴν χώραν καὶ τὰ δένδρα, δεῖσθαι τοὺς λιμένας, τὰ νεώρια καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἱερά βοθηεῖν αὐτοῖς, παράδειγμα ποιήσατε Λεωκράτη, ἀναμνησθέντες τῶν κατηγορημένων, ὅτι οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν ἔλεος οὐδὲ δάκρυα τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

§ 1 - 2. **δικαίαν... και εὐσεβῆ... και ὑπὲρ τῶν θεῶν**· ἡ ἀρχὴ τῆς κατηγορίας κατὰ τοῦ Λεωκράτους εἶναι δικαία, μὲν, διότι ἔγινε συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους και ὑπηρευέθη ὄχι ἀπὸ ἐμπάθειαν ἀλλ' ἐξ ἀγνῶν προθέσεων τοῦ κατηγοροῦ· εὐσεβῆς δέ, διότι ὁ ῥήτωρ θὰ ἐπικαλεσθῆ εὐθύς κατωτέρω τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν κρινομένην ὑπόθεσιν· ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων δὲ και τῶν θεῶν, διότι ἡ τιμωρία τῶν ἐνόχων και ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἀθῶων ἀποβαίνει ἐπωφελῆς εἰς τὴν πολιτείαν και προάγει τὴν πίστιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν θεϊαν δικαιοσύνην. **τοῖς κατὰ τὴν πόλιν**· διότι ἐκάστη ἀρχαία ἑλληνική πόλις ἐκτὸς τῶν πανελληνίων θεῶν εἶχε και τοὺς λεγομένους ἐ γ χ ω ρ ί ο υ ς ἢ ἐ π ι χ ω ρ ί ο υ ς θεοὺς και ἥρωας, οἱ ὁποῖοι ἐτιμῶντο ὡς προστάται και πολιούχοι αὐτῆς. Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ ἐπιχώριοι ἥρωες ἦσαν ὁ Κέκροψ, ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ Αἰγυεύς, ὁ Λεῶς, ὁ Ἀκάμας, ὁ Ἀντίοχος, ὁ Ἴπποθῶν, ὁ Οἰνεύς, ὁ Αἶας και ὁ Πανδίων. Ἐκ τούτων ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ 508 π. Χ. αἱ δέκα φυλαὶ τῆς Ἀττικῆς (βλ. ἐρμηνευτ. σημειώσεις § § 88 - 89). **τὴν χώραν**· δηλ. τὴν ὕπαιθρον Ἀττικὴν. **τοῖς ἰδρυμένοις** = διὰ τοὺς ὁποίους ὑπάρχουν καθιδρύματα (ναοί, βωμοί, ἀγάλματα) : οἱ ὁποῖοι τιμῶνται. **εἰσαγγέλλω** = καταγγέλλω ἐνώπιον τῆς βουλῆς ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου· ἡ δὲ ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου εἰσαγγελία ἐγίνετο συνήθως ἐπὶ ἀδικημάτων, τὰ ὁποῖα ἔβλαπτον τὸ δημόσιον και περὶ τῶν ὁποίων δὲν προέβλεπον οἱ κείμενοι νόμοι (π. χ. συνωμοσία κατὰ τοῦ καθεστῶτος ἢ προδοσία τῆς πόλεως ἢ φρουριῶν ἢ πεζῆς ἢ ναυτικῆς στρατιᾶς). Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, ἂν ὁ δῆμος ἀπεφαίνετο περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου, ἡ ὑπόθεσις παρεπέμπετο εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ συγκροτηθῆ ἐκ 1000 ἢ 1500 δικαστῶν (ἡλιαστῶν). Ἡδύνατο ὅμως και ἀπ' εὐθείας ὁ δῆμος νὰ δικάσῃ τὸ κατηγορούμενον ἔγκλημα και νὰ ἐκδώσῃ αὐτὸς ἀπόφασιν (πρβλ. τὴν δίκην τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις νικητῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν). **κρίνω** = φέρω εἰς τὸ δικαστήριον. **αὐτῶν**· ἡ

γενική εἰς τὸ νεώς, ἔδη κλπ. ἔδη (θεῶν) = ἀγάλματα (τῶν θεῶν).
τέμενος = τόπος ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεόν: ἱερὸν ἔδαφος. **αἱ ἐν τοῖς νόμοις θυσίαι** = αἱ νόμιμοι θυσίαι. Τὰς θυσίας αὐτὰς ὑπερρεοῦτο νὰ τελεῖ κάθε πολίτης· ἀλλ' ὁ Λεωκράτης, ἐπειδὴ ἀπουσίαζεν ἐξ Ἀθηνῶν, δὲν ἐξεπλήρωνε τὸ καθήκον τοῦτο καὶ ἐπομένως ἠσέβει πρὸς τοὺς θεοὺς. **ὁ· δηλ. τὸ ποιῆσαι τοὺς θεοὺς ἐμὲ ἄξιον κατήγορον. ὡς, ... βουλευομένους** = ἔχοντες ὑπ' ὄψιν σας, ὅτι πρόκειται νὰ ἐκδώσετε ἀπόφασιν. **καὶ ἔχοντας** = καὶ ὡς ἔχοντας, ἔχω τινὰ ὑπὸ τῆ ψήφῳ = ἔχω τινὰ ὑποχείριον τῆς ἀποφάσεώς μου, εἶμαι κύριος νὰ ἀποφασίσω περὶ τίνος (ὑπὲρ ἢ κατὰ). — **ἀπαραίτητος** = ἀκαμπτος, ἀμείλικτος. **γενέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ **εὐχομαι. ἀγών** = δικαστικός ἀγών, δίκη. **καθίστημί τινα εἰς ἀγῶνα** = ἐμπλέκω τινὰ εἰς δίκην, φέρω ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. **σωθῆναι**· ἐκ τοῦ **εὐχομαι**.

§ 3 - 4. **οἱ κρίνοντες** = οἱ κατήγοροι. **εἶναι... ἐν ταύτῃ**· δηλ. τῇ πόλει. **αὐτὸ· δηλ. τὸ κρίνειν. ὑπειληφθαι**· ἐκ τοῦ **ἐβουλόμην ἄν· ὑπολαμβάνομαι** = θεωροῦμαι. **περιέστηκε**· ἐνν. **τὸ πρᾶγμα** = ἔχει φθάσει, καταντήσει τὸ πρᾶγμα. **εἰς τοῦτο** = εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον. **ἰδίᾳ** = προσωπικῶς. **κινδυνεύοντα**· εἰς τὰς δημοσίας δίκας ὁ κατήγορος, ἂν δὲν ἐλάμβανε τὸ 1/5 τῶν ψήφων τῶν δικαστῶν, κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον 1000 δραχμῶν. **ὑπὲρ τῶν κοινῶν** = διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον. **ἀπεχθάνομαι** = γίνομαι μισητός. **τὸν ἀπεχθανόμενον**· ὁ κατήγορος χάριν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος ἐγένετο μισητός εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους τοῦ κατηγορουμένου. **φιλοπράγμων** = φιλόδικος. **ἢ τῶν νόμων τάξις = ἃ οἱ νόμοι τάττουσιν** = αἱ διατάξεις τῶν νόμων. **τούτοις**· δηλ. τοῖς δικασταῖς. **τάδικήματα** = τοὺς ἀδικουήντας. **κρίσις** = κατηγορία. **πέφυκα**· μετ. ἀπαρεμφ. = ἔχω προορισμόν. **προλέγω** (καὶ συνηθέστερον **προαγορεύω**) = διακηρύττω δημοσίᾳ. **τοὺς ἐνόχους... καθεστῶτας** = τοὺς καθεστῶτας ἐνόχους. **τὰ ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμια** = αἱ τιμωρίαι αἱ ὅποια ἀπρὸρρέουν ἐκ τῶν νόμων. **ἀποδεικνύμαι** = ὑποδεικνύομαι. **ὁ παραδώσων** = ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἔχει τὴν ὄρεξιν νὰ παραδίδῃ.

§ 5 - 6. **τὰ γεγραμμένα** = τὰ εἰς τὴν ἔγγραφον καταγγελίαν ἀναφερόμενα ἀδικήματα. *Ἦσαν δὲ αὐτὰ προδοσία, δῆμου κατάλυσις, ἀσέβεια, γονέων κάκωσις, λιποτάξιον καὶ ἀστρατεία. **εἰσαγγελία**· (βλ. § 1 - 2)

εισαγγέλλω. οὐδ' ἤντινοῦν = οὔτε δι' οἰανδήποτε : οὔτε καὶ τὴν ἐλαχίστην. προαιρουῖμαι = ἀναλαμβάνω. περιορῶ (μετὰ μ.τ.χ.) = ἀνέχομαι νά... ἐμβάλλω = εἰσβάλλω, εἰσέρχομαι ἐπιδεικτικῶς. κοινὰ ἱερά = δημόσια ἱεροτελεστία. ὄνειδος = αἰτία κατασχύνης. κοιναὶ κρίσεις = δημόσια δίκαι. κοινὰ ἀδικήματα = τὰ βλάπτοντα τὸ κοινόν (: ὅλους) ἀδικήματα. κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ νομίζειν = ὅτι περιέχουν (ἐπίσης) κοινὰς δι' ὅλους καὶ τὰς ἀφορμὰς τῆς ἐναντίον αὐτῶν δηλ. (τῶν παρανομούντων) ἔχθρας.

§ 7-8. ὑπὲρ = περί. φέρω (ἢ τίθεμαι) τὴν ψῆφον ὑπὲρ τίνος = ψηφίζω, ἐκδίδω τὴν ἀπόφασίν μου περί τίνος. γραφή = ἔγγραφος καταγγελία εἰς δημοσίαν δίκην. παρανόμων γραφᾶς· διὰ νά μὴ ὑποβάλλωνται νομοσχέδια (ψηφίσματα) εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἀντίθετα πρὸς ἰσχύοντα νόμους, ἢ ἀθην. πολιτεία παρεῖχε τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς κάθε πολίτην νά διώξῃ τὸν εἰσηγητὴν τοῦ τοιούτου παρατύπου ψηφίσματος ἢ καὶ ψηφισθέντος νόμου. Ἡ τοιαύτη διώξις ἐγένετο διὰ τῆς λεγομένης γραφῆς παρανόμων (ἐνν. ψηφισμάτων). τοῦτο μόνον = τοῦτο μόνον τὸ σημεῖον. ἐπανορθῶ = διορθῶ. καθ' ὅσον... τὴν πόλιν = κατὰ τὴν ἑκτασιν δηλαδὴ (μόνον), κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ προταθὲν παράνομον ψήφισμα πρόκειται νά βλάψῃ τὴν πόλιν. ὁ ἐνεστηκῶς ἀγὼν = ἡ προκειμένη, ἢ σημερινή δίκη. οὐ μικρόν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως (ἐνν. πραγμάτων) = προστατεύει ὄχι μικρόν μέρος τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως. οὐδ' ἐπ' ὀλίγον χρόνον· ἐνν. ἔσται. ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος· ἐνν. ἔστί. κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος = διὰ παντὸς τοῦ χρόνου : εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. οἱ ἐπιγιγνόμενοι = οἱ μεταγενέστεροι. τὴν κρίσιν = τὸν τρόπον τῆς κρίσεως (ὑμῶν). κατηγορία = τίτλος κατηγορίας (ὁ ὅποιος νά περιλαμβάνῃ τὸ σύνθετον ἀδίκημα τοῦ Λεωκράτους: προδοσίαν, δήμου κατάλυσιν, ἀσέβειαν κλπ.). ἐνδέχεσθαι· ἀπροσώπως = δυνατὸν εἶναι. πατρῶα ἱερά = τὰ ἱερά τῆς οἰκογενείας. θήκη = τάφος. τίμημα = τιμωρία. θάνατος· παράθεσις εἰς τὸ μέγιστον... τῶν τιμημάτων. ἐπιτίμιον· ἐνν. καθέστηκε, τὸ ὅποιον = ἔστί.

§ 9. παρῆσθαι· ἀπαρέμφ. πρ.κμ. τοῦ παρίεμαι = παραμελοῦμαι, παραλείπομαι. ὑπὲρ = περί. τοιούτων· δηλ. ἀδικημάτων, οἷον τὸ ἀδί-

κημα (ἡ προδοσία) τοῦ Α. ῥαθυμία = ἀμέλεια. ἐπίδοξόν ἐστί τι = ἀναμένεται, θεωρεῖται πιθανόν κάτι. ὄσα = ὡς πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα. διορίζω = καθορίζω λεπτομερῶς. κανόνι· κατηγ. τοῦ τούτῳ (δηλ. τῷ νόμῳ). ὄσα δὲ μὴ... περιείληφεν... ἔνοχός ἐστιν = δι' ὄσα (ὄσα· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι) ὅμως (ἀδικήματα) δὲν ἔχει περιλάβει (: προβλέψει ὁ νόμος) λεπτομερῶς, χαρακτηρίσας αὐτὰ μὲ ἓνα ὄνομα, καὶ ὄσα κανεῖς ἔχει διαπράξει μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὰ (δηλ. τὰ ὑπὸ ἓνα ὄνομα) ἐγκλήματα καὶ εἶναι ἔνοχος ἐξ ἴσου εἰς ὅλα αὐτά. κρίσις = ὁ τρόπος τῆς κρίσεως.

§ 10. ἴστε· προστακτ. κατεψηφισμένοι = ἐὰν τὸν καταδικάσετε. δωρεὰ = τιμητικὸν δῶρον : ἠθικὴ ἀμοιβή. δὲ = γάρ. περὶ πλείονος ποιοῦμαι τι = θεωρῶ κάτι σπουδαιότερον : θέτω τι εἰς ἀνωτέραν μοῖραν.

§ 11 - 13. πρᾶγμα· εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν = ἡ δικαζομένη υπόθεσις. οἱ εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες = οἱ ἐμφανιζόμενοι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου σας. κοινὰ πράγματα = αἱ δημόσιαι υπόθεσις. διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον = ὁμιλοῦν συκοφαντικῶς δι' ὅλα τὰ ἄλλα ζητήματα μᾶλλον. ἀξιοῦν· ὑποκείμ. τοῦ ἀπαρεμφάτου τοὺς κατηγόρους· τὸ ὑμᾶς ὑποκείμ. τοῦ τὴν ψῆφον φέρειν. καὶ ταῦτα = καὶ μάλιστα. τῶν Ἑλλήνων = ἢ οἱ (ἄλλοι) Ἑλληνας. τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον = ἢ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλή ἢ ἢ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή. ὁ ἀλισκόμενος = ὁ καταδικαζόμενος. ὁ κρινόμενος = ὁ κατηγορούμενος. ἀγών = ; (§ § 7 - 8). ὁ διώκων = ὁ κρίνων = ὁ κατηγορός. συκοφαντεῖν... ἐνεγκεῖν· ἐκ τοῦ ἔσται, τὸ ὁποῖον ἐδῶ = ἐξέσται. εὐορκος = ὁ σύμφωνος μὲ τὸν ὄρκον. μὴ δικαίως δεδιδραγμένους· ἐπεξήγ. τοῦ ἄνευ τοῦ τοιούτου λόγου = ἐὰν δηλαδὴ δὲν ἔχετε διαφωτισθῆ ὀρθῶς (: ἐπαρκῶς). τίθεμαι τὴν ψῆφον = ; (βλ. § § 7 - 8).

14 - 15. περὶ μὲν... ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλησιν = ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἀγνώστου ἀνθρ. εἰς τοὺς Ἑλλ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς = μεταξὺ σας (μόνον) : εἰς τὸν στενὸν κύκλον ὑμῶν (τῶν Ἀθηναίων). ἐπιφανής = πασίγνωστος. ἀπαγγελίαν ποιοῦμαι πρὸς τινα (ἢ τινι) = φέρω εἰδήσεις εἰς τινα. καθ' ὑμῶν = εἰς βάρους σας, πρὸς βλάβην

τῶν συμφερόντων σας. οἷ· εἰς τὸ οἰκουμένην κατὰ τὸ νοούμενον, δηλ. οἱ κάτοικοι τῆς οἰκουμένης. **τούτῳ**· τῷ Λ.. **περὶ πολλοῦ ποιουμαι** **τι** = φροντίζω πολὺ διὰ κάτι. **ᾧ** πλείστον διαφέρετε... **τούτου πλείστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἄν**· ἡ πλοκὴ = δόξατε ἂν πλείστον ἀμελεῖν τούτου, **ᾧ** (= καθ' ὃ) πλείστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων (δηλ.) **τῷ** πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς (ἔχειν) (= τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείᾳ) **καὶ** πρὸς τοὺς γονέας ὁσίως (ἔχειν) (= τῇ πρὸς τοὺς γονέας ὁσιότητι [= φιλοστοργίᾳ]) **καὶ** πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν (= τῇ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτιμίᾳ [= φιλοπατρίᾳ]). **ὁσίως ἔχω πρὸς τινα** = τηρῶ τὰς ὑπὸ τοῦ θεοῦ δικαίου ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις μου πρὸς τινα (ὅπως τὴν φιλοστοργίαν). **φιλοτίμως ἔχω πρὸς τινα**· προκειμένου περὶ πατρίδος = εἶμαι φιλόπατρις.

§ 16. **τότε**· δηλ. μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην (338 π. Χ.). **τοῖς αἰτίοις** = **τῷ αἰτίῳ** (δηλ. τῷ Λεωκρ.). **καὶ δι' οὓς**· ἐνν. τοὺς συνηγόρους τοῦ Λεωκρ. **κατακομίζω τινα εἰς τὰ τεῖχη** = μεταφέρω τινα ἐκ τῆς ὑπαίθρου ἐντὸς τῶν τειχῶν πρὸς ἀσφάλειαν. **τάττω εἰς τὰς φυλακάς** = ὀρίζω φρουράς. **τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων**· αἱ γενικαὶ διαιρητικά. **τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν**· δηλ. τῶν μετοίκων καὶ ξένων. **καθ' ὃ τι** (= ὅπως) **ἂν αὐτοῖς δοκῇ** = ὅπως αὐτοὶ νομίζουν καλόν.

§ 17. **συσκευάζομαι τὰ χρήματα** = ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου. **τὸν λέμβον**· ἐννοεῖται ἡ λέμβος τοῦ πλοίου, τὸ ὅποσον ἦτο ἡγκυροβολημένον εἰς τὴν ἀκτὴν. **περὶ τὴν Ἀκτὴν**· οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ τμήμα τῆς πειραικῆς χερσονήσου, τὸ ὅποσον ἔκειτο δεξιᾶ ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς. **ἐξορμέω - ᾧ** = εἶμαι ἀραγμένος ἐξω τοῦ ὄρμου (τοῦ ἀγκυροβολίου) καὶ περιμένω. **δείλην ὀψίαν** = κατὰ τὰς τελευταίας ἀπογευματινὰς ὥρας : ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα (4 - 6)· τὸ προηγούμενον τμήμα τοῦ δειλινοῦ (2 - 4) ἐλέγετο **δείλη πρωία**. **κατὰ μέσην τὴν Ἀκτὴν** = εἰς τὸ κεντρικὸν σημεῖον τῆς Ἀκτῆς. **διὰ τῆς πυλίδος**· δηλ. τοῦ τείχους τοῦ Πειραιῶς. **ἐλεῶ τινα** = αἰσθάνομαι οἰκτον πρὸς τινα. **ἀνάγομαι** = ἐκπλέω. **φυλακῇ** = φρουρήσις. **τὸ καθ' αὐτὸν μέρος** = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν : τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸν ἑαυτόν του. **καὶ τὸ ἱερόν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς σωτεί-**

ρας· τὸ μὲν πρῶτον εὐρίσκειτο εἰς τὸν Περαιᾶ, τὸ δὲ δεῦτερον ἀντικρῦ τῆς Σαλαμῖνος κατὰ τὸν δῆμον Κορυθαλλέων. **ἀφορῶ** = βλέπω ἀπὸ μακρὰν, ἀντικρύζω. **αὐτίκα**· ἐπίρρ. = εὐθὺς ἀμέσως : μετ' ὀλίγον.

§ 18. **κατάγομαι** = καταπλέω εἰς λιμένα. **εὐαγγελίζομαι εὐ- τυχίας** = ἀναγγέλλω χαρμωσύνους εἰδήσεις περὶ εὐτυχῶν γεγονότων. **τὸ ἄστυ τῆς πόλεως** = ἡ πόλις μας, ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων. **πληρῶ τριήρεις** = τοποθετῶ πληρώματα ἐπὶ τριήρων, ἐπανδρῶ τριήρεις. **τὰ πλοῖα**· δηλ. τὰ ἐμπορικά, τὰ ἄλλως ὀλιγάδεα καλούμενα. **κατάγω τὰ πλοῖα** = ὀδηγῶ τὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα. **ναύκληρος** = ὁ ἰδιοκτήτης καὶ κυβερνήτης τοῦ πλοίου. **δεῦρο πλεῖν**· δηλ. εἰς τὰς Ἀθήνας. **αὐ- τοῦ**· δηλ. ἐν Ρόδῳ. **ἐξαίρουμαι τὸν σῖτον** = ἐκφορτῶν τὸν σῖτον. **χρῆμα** = πρᾶγμα, ἐμπόρευμα.

§ 19. **καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ λέγω** = καὶ ὅτι ταῦτα, ἃ λέγω, ἀληθῆ ἔστιν. **ἀναγνώσεται**· δηλ. ὁ γραμματεὺς τῆς πόλεως. **τῶν ἐν τῷ τόπῳ**· δηλ. εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Λεωκρ. Φυρκίνου· ὁ Φύρκινος ἦτο προϊστάμενος τῆς ἐταιρείας, ἡ ὁποία εἶχεν ἐνοικιάσει τὸν φόρον τῆς πεντηκοστῆς. **ἐν τῷ δήμῳ** = ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου. **μεγάλα καταβεβλαφῶς** = **μεγάλην βλάβην καταβεβλα- φῶς** = ὅτι εἶχε γίνεαι πρόξενος μεγάλων ζημιῶν. **τὴν πεντηκοστὴν** (ἐνν. **μερίδα ἢ μοῖραν**)· πεντηκοστὴ ἦτο φόρος (1/50, ἦτοι 2%) εἰσπρατ- τόμενος ἐπὶ παντὸς ἐξαγομένου ἢ εἰσαγομένου εἴδους, π.χ. σίτου κλπ. Τὴν εἰσπραξίν τοῦ φόρου τούτου ἀνελάμβανεν ἀντὶ ὠρισμένου ποσοῦ κα- ταβαλλομένου εἰς τὴν πολιτείαν ἐταιρεία, ὁ προϊστάμενος τῆς ὁποίας ἐλέγετο **ἀρχώνης ἢ τελωνάρχης**, τὰ δὲ μέλη **πεντηκοστο- λόγοι ἢ τελωναῖ**. Τοιοῦτος τελώνης ἦτο καὶ ὁ Λεωκράτης. **μετέχων αὐτῆς** = μολονότι ἦτο μέτοχος εἰς τὴν ἐταιρείαν τῆς εἰσπράξεως αὐτῆς.

§ 21. **ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο** = ἀφοῦ ἐπέρασεν ἀρκετὸς καιρὸς (3 περίπου ἔτη). **προστάτην ἔχων**· ὁ μέτοχος, δηλ. ὁ πολίτης ἐλλη- νικῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του καὶ ἐγκαθίστατο εἰς ἄλλην πόλιν, ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐκλέξῃ ἓνα πολίτην αὐτῆς, διὰ νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύῃ εἰς τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις του. Ὁ πολίτης οὗτος ἐλέγετο **προστάτης**. **ἐν γειτόνων**· ἐνν. **χώρᾳ** = εἰς γειτονικὴν χώραν. **ἐκτρέφω** = ἀνατρέφω.

§ 22 - 23. καταγιγνώσκω τινός τι = καταδικάζω τινά εις κάτι. **αἰδῖος** = αἰώνιος. **Ευπεταιόνα** (ὄνομαστ. **Ευπεταιών**)· ἀπὸ τὸν δῆμον Ευπέτης, ὁ ὁποῖος εὕρισκετο μεταξὺ τῆς σημερινῆς Καλλιθέας καὶ τῶν Τζιτζιφιῶν. **κηδεστής** = γαμβρός. **πρίασθαι**· τοῦ **ὠνοῦμαι**. **τάνδράποδα...** **τὴν οἰκίαν**· ἐνν. ἑαυτοῦ. **ἀποδίδομαι** = πωλῶ. **ταλάντου**· γεν. τοῦ τιμήματος. **ἀπὸ τούτου**· δηλ. τοῦ ταλάντου. **τοῖς χρήσταις**· δηλ. τοῖς ἑαυτοῦ. **χρήστης** = δανειστής. **τοὺς ἑράνους διενεγκεῖν** = νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ἐράνου τὴν ὀφειλὴν του· εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχον σύλλογοι ἰδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι συνεισέφερον κατὰ μῆνα εἰς κοινὸν ταμεῖον ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν, διὰ νὰ βοηθοῦν ἄπορα μέλη ἀντιμετωπίζοντα οἰκονομικὰς στενοχωρίας. "Ἄν τὸ βοηθηθὲν μέλος τοῦ συλλόγου κατῶρθωνε νὰ ἀποκτήσῃ κάποτε οἰκονομικὴν εὐεξίαν, ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ συλλόγου" τοὺς ἑράνους (**τοὺς ἑράνους διενεγκεῖν**).

§ 25 - 26. **ὑπεκτίθεμαι** = φέρω κρυφίως ἔξω εἰς ἀσφαλὲς μέρος· ἀπομακρύνω. **πατρῶα ἱερά** = τὰ ἱερά τῆς οἰκογενείας. **νόμιμα** = νόμοι, θεσμοί. **τὴν ἐπωνυμίαν τῶν πατρῶων ἱερῶν** = τὴν ἐπωνυμίαν (= τὸ ὄνομα, τὸν τίτλον) « πατρῶα ἱερά ». **κινῶ** = μετακινῶ. **συμφεύγειν...** **ἠξίωσε...** **εἶναι**· ἡ πλοκή· **ἠξίωσεν** (αὐτὰ) **συμφεύγειν...** **αὐτῷ...** **καὶ ἰδρῦσθαι καὶ εἶναι**. **ἀξιῶ - ῶ** = θεωρῶ· ἠθικόν. **ὀθνεῖος** = ξένος. **νόμιμα**· ἐδῶ = ἔθιμα, συνήθειαι. **ὡς εἰληχυίας** (πρkm. τοῦ **λαγχάνω**) = ἐπειδὴ εἶχε λάβει μὲ κληρὸν. **τὸ καθ' ἑαυτὸν** = ὅσον ἐζηρτάτο ἀπὸ αὐτόν. **ἐξαγώγιμος** = ὁ δυνάμενος νὰ ἐξαχθῇ (ὅπως τὰ προϊόντα). **ἐξαγώγιμον ποιῶ τι** = ἐξάγω κάτι. **ὕμῖν** = πρὸς (ἠθικὴν) ζημίαν σας.

§ 27. **οἷς ἐξεκομίσαστο χρήμασι** = **τοῖς χρήμασιν**, ἃ **ἐξεκομίσαστο**. **ἀφορμῇ** = τὰ χρηματικὰ μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀρχίζει κανεὶς τὰς ἐπιχειρήσεις του· κεφάλαιον. **παρὰ Κλεοπάτρας**· ἡ Κλ. ἦτο σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν ἐν Ἠπειρῷ Μολοσσῶν Ἀλεξάνδρου καὶ ἀδελφῆ τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ. Ἡ Κλ. διεχειρίζετο τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, καθ' ὃν χρόνον ὁ σύζυγός της εἶχεν ἐκστρατεύσει εἰς τὴν Ἰταλίαν. **σιτηγέω - ῶ** = μετακομίζω σῖτον. **περὶ τούτων**· τῶν πραγμάτων. **τὰς ἐσχάτας τιμωρίας**· προβλ. τὸν **Κατὰ σιτοπωλῶν λόγον** τοῦ Λυσίου.

ὡς· πρόθ. = πρός. ἔχω ὑπὸ τῆ ψήφῳ = ; (βλ. § 1 - 2). ῥάθυμος = ἀδιάφορος. δεινὰ = ἐγκληματικαὶ πράξεις. ὀργιζόμενοι· ἐνν. ἔσεσθε.

§ 36. τὸ Ὑπερείδου· ὁ Ὑπερείδης (390 - 322 π. Χ.) ἦτο σύγχρονος τοῦ Δημοσθένους, τοῦ ὁποίου δὲν ὑπελείπετο εἰς τὴν ρητορικὴν δεινότητα. Ἀνῆκε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα καὶ συνειργάζετο μὲ τὸν Δημοσθένην. Ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἀντίπατρον εἰς τὴν Αἴγιναν τὸ 322.

§ 37 - 38. ἡ βουλή οἱ πεντακ. = ἡ βουλή τῶν πεντακισίων. χρηματιοῦσαν· μέλλ. τοῦ χρηματίζω = συσκέπτομαι. ἐν τοῖς ὄπλοις = ἐνοπλος. διασκευάζομαι = ὀπλιζομαι. δοκεῖ = φαίνεται καλόν. ἀφίεμαι τοῦ στρατεύεσθαι = ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι· πρβλ. καὶ Ἴσοκρ. Ἐπιστ. Α' πρὸς Φίλ., § 5 - 6. οἱ τυχόντες φόβοι = οἱ μηδαμνοί, οἱ ἀνάξιοι λόγου φόβοι. ἀποδράς ὥχето = ἔγινεν ἄφαντος. εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἤλθεν = ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον σημεῖον προδοσίας. κατὰ τὴν προαίρεσιν τούτου = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. ἐκλείπομαι = ἐγκαταλείπομαι.

§ 39 - 40. ἐπιδεδημηκῶς· ἐνν. εἰς τὰς Ἀθήνας. ἐπιδημῶ = ἔρχομαι καὶ μένω εἰς ἓνα τόπον. μισόδημος = ὁ ἐχθρὸς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. ἄτακτος = ὁ μὴ τοποθετημένος εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν : ὁ ἀστράτευτος. πάθος = συμφορά. ὀρθός = εἰς τὸ πόδι : ἀνήσυχος. ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη· διότι ὅλαι αἱ ἄλλαι στρατεύσιμοι ἡλικίαι τῶν Ἀθηναίων εἶχον σταλῆ εἰς τὴν Χαιρώνειαν. καθέστηκα = ἔχω στηριχθῆ. ἐστί· μὲ ἀπαρέμφ. (ὄρᾶν) = εἶναι δυνατόν. κατεπτηχίας· τοῦ καταπτήσω = εἶμαι ζαρωμένος ἀπὸ τὸν φόβον. τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός = ἄλλαι μὲν διὰ τοὺς ἀνδρας των. ἀπειρηκότας· τοῦ ἀπαγορεύω = κουράζομαι, ἐξαντλοῦμαι. ὀδός (εἰς τοὺς ποιητὰς οὐδός) = κατώφλι. ἐπὶ γήρωσ ὀδῶ = εἰς τὸ κατώφλι τῆς ἐξόδου ἐκ τοῦ γήρατος πρὸς τὸν τάφον : εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου περιφθειρομένους· ἡ μτχ. ἐκ τοῦ ἰδεῖν· περιφθειρομαι = περιφέρομαι κατὰσκοπος. ἐμπεπορπημένους· τοῦ ἐμπορπάω - ῶ = μὲ πόρπην (παραμάνναν) κουμπώνω· ἐμπεπορπημένοι διπλᾶ τὰ ἱμάτια = φοροῦντες τὰ φορέματά των διπλωμένα καὶ κουμπωμένα μὲ πόρπην (διὰ τὰ μὴ ἐμποδίζουσιν τὰς κινήσεις των).

§ 41 - 42. **ἐλευθέροϋς**· ἔνν. εἶναι. **ἄτιμος** = ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει χάσει τὰ πολιτικά του δικαιώματα. **ἐπίτιμος** = ὁ ἀνακτῶν τὰ πολιτικά του δικαιώματα. **ὄς**· ἡ ἀναφορ. ἀντωνυμία εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου ἰσοῦται πρὸς δεικτικὴν μὲ ἀνάλογον σύνδεσμον (γάρ, οὖν, δέ, μέντοι κλπ.) = **οὔτος μέντοι** (δηλ. ὁ δῆμος). **σεμνύνομαι** = ὑπερφηανεύομαι, καμαρώνω. **κέχρημαι μεταβολῆ** = ὑφίσταμαι μεταβολῆν. **ἀγαπῶ, ἐάν** = μένω εὐχαριστημένος, ἄν' τὸ ἀπαρ. **ἀγαπᾶν** ὡς καὶ τὰ κατωτέρω **ἐπάρχειν... κινδυνεύειν** ἐκ τοῦ **ὥστε**. **αὐτῶν** κατὰ τὸ νοούμενον ἀντὶ **αὐτῆς**. **ἐπάρχω τινός** = ἐξουσιάζω κάποιον. **βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο**· πότε ; (βλ. 'Ισ. Α' πρὸς Φίλ. ἐπιστολῆν, § § 19 - 21).

§ 43 - 44. **ἐν τοῖς τοιούτοις φόβοις... κινδύνουις... καὶ αἰσχύνῃ**· ἐννοοῦνται οἱ φόβοι καὶ οἱ κίνδυνοι καὶ ἡ ταπεινώσις, τὰ ὁποῖα εἶχε προκαλέσει εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης τῆς Χαιρωνείας. **ὄπλα τίθεμαι ὑπὲρ τινος** = λαμβάνω τὰ ὄπλα πρὸς ὑπεράσπισίν τινος. **τὸ σῶμα** = τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, ἑαυτόν. **τάττω**· ἐπὶ στρατηγῶν = τοποθετῶ εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. **κληθεῖς**· διότι οἱ κατηγορούμενοι εἰς τὸ τέλος τῆς ἀπολογίας των ἐκ ἀ λ ο υ ν ἢ π α ρ ε κ ἀ λ ο υ ν, ὅπως ἐλέγετο εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν, ὡς συνηγόρους αὐτῶν ρήτορας. **βοηθῶ τινι**· ἐπὶ κατηγορουμένου = υπερασπίζω τινά. **τολμῶ** = βαστᾶ ἢ ψυχὴ μου. **συμβάλλομαι** = συνεισφέρω. **οὐκ ἔστιν ἤτις ἡλικία οὐ** = δὲν ὑπάρχει (: ἔμεινεν) ἡλικία πού νά μῆ· ἐπομένως = πᾶσα. **ἡ χώρα** (= οἱ ἀγροὶ) **τὰ δένδρα συνέβάλλετο**· διὰ τὴν περιστάσιν (πασσάλωσιν) τῶν χαρακωμάτων. **τὰς θήκας**· διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἀφήρουν ἐκ τῶν μνημείων τοὺς λίθους καὶ ἐχρησιμοποιοῦν αὐτοὺς εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν. **οἱ νεώ τὰ ὄπλα**· τὰ ὁποῖα ἀφιερῶντο εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν πολεμικῶν λαφύρων. **χαράκωσις** = ὀχύρωσις διὰ προχείρων χαρακωμάτων. **ἐφ' ὧν**· ἔνν. ἔργων. **τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ** = ἑαυτόν.

§ 45. **ὧν** = τούτων **δὲ** (πάντων). **συνεπενεγκεῖν**· τοῦ **συνεπιφέρειν** = προσφέρω μαζί μὲ ἄλλους εἰς τὸν νεκρὸν ἐναγίσματα (ἄνθη, ἀρώματα κλπ.). **τὸν μηδὲ συνεπενεγκεῖν... ἀξιώσαντα** = αὐτόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔκρινεν ἀξίον ἑαυτοῦ (: δὲν κατεδέχθη) νὰ προσφέρῃ μαζί μὲ τοὺς ἄλλους ἐναγίσματα εἰς τοὺς νεκρούς. **ἐκφορὰ** = κηδεία. **ζημιῶ-**

σαι· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ εἰκὸς (ἔστι). ὡς γεγενημένων = μὲ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἔχουν μείνει. τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. ὀγδόω ἔτει = μετὰ ὀκτὼ ἔτη. προσαγορεύω τινά = χαιρετίζω τινά.

§ 46. περὶ ὧν· δηλ. ἀνδρῶν. διέρχομαι = διεξέρχομαι, λέγω. ἀλλότριος = ξένος, ἄσχετος. εὐλογία = ἐγκώμιον. ποιῶ τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τιος = ἀποκαλύπτω περιτράνωσ τινά. ἐπιτηδεύω = πράττω. καὶ δίκαιον· ἔνν. ἔστι. τῶν κινδύνων· δηλ. τῶν πολεμικῶν. ἀνάλωσαν (συνηθέστερον μετ. αὐξήσεως ἀνήλωσαν)· τοῦ ἀναλώω - ῶ (ἢ ἀναλίσκω), τὸ ὅποῖον ἐπὶ τῆς ζωῆς = θυσιάζω.

§ 47-48. ἀπαντῶ τινι = ἐξέρχομαι πρὸς ἀντιμετώπισίν τινος. ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς Βοιωτίας· ποῦ; τὴν χώραν· δηλ. τὴν ἑαυτῶν. προέμενοι· τοῦ προἰεμαί τί τινι = ἀφήνω κάτι εἰς τὴν διάκρισίν τινος. φυλακὴν· ἔνν. τῆς χώρας. τὴν θρέψασαν· δηλ. χώραν. περιορῶ = ; (βλ. § 5). πορθοῦμαι = λαφυραγωγοῦμαι. οἱ φύσει γεννήσαντες = οἱ φυσικοὶ πατέρες. ποιητὸς πατήρ = θετὸς πατήρ. ἔχω πρὸς τινα· μετὰ τροπ. ἐπιρ. = διάκειμαι πρὸς τινα. ταῖς εὐνοίαις· τοῦ κατὰ τι = ὡς πρὸς τὴν ἀγάπην : ἀπὸ ἀπόψεως ἀγάπης. προσηκούσας· ἔνν. αὐτοῖς. ὁ μὴ φύσει προσήκων τινί = ἐκεῖνος, ὅστις δὲν συνδέεται πρὸς τινα διὰ φυσικῆς συγγενείας, διὰ φυσικοῦ δεσμοῦ. χῶραι ἐπικτήτοιοι γινόμενοι ὕστερον = χῶραι ἀποκτηθεῖσαι κατόπιν : χῶραι πρὸς τὰς ὁποίας συνεδέθησαν οἱ ἄνθρωποι ἀργότερον. καταδέεστερον διάκειμαι πρὸς τινα = τρέφω πρὸς τινα μικροτέραν στοργήν : δὲν ἀγαπῶ τινα ἐπαρκῶς. οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας... διάκεινται· ἡ ἔννοια : οἱ Ἀθηναῖοι ἐξῆλθον εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐχθρῶν διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν : Ἐπειδὴ ἠγάπων τὴν Ἀττικὴν ὡς φυσικὴν πατρίδα των περισσότερον ἀπὸ τὴν Βοιωτίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν συνεδέθησαν δι' ἐπικτήτου δεσμοῦ, δηλ. τῆς συμμαχίας, δὲν ἠείχοντο νὰ ἀναμείνουν τοὺς πολεμίους εἰς τὰ ἐδάφη αὐτῆς, τὰ ὅποια κατ' ἀνάγκην θὰ ὑφίσταντο μοιραίας καταστροφάς. τοιαύταις γνώμαις χρησάμενοι = μολονότι τοιούτων ἀντιλήψεων ἐνεφοροῦντο, ὑπὸ τοιούτων ἰδανικῶν ἐνεπνέοντο. τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν· ἔνν. τοὺς ἀγωνιστὰς τῶν παλαιότερων πολέμων. οὐχ ὁμοίως (τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν) τῆς τύχης ἐκοινωνήσαν = δὲν ἀπέλασαν

τῆς ἰδίας πρὸς ἐκείνους εὐτυχίας : δὲν εἶχον τὴν ἰδίαν τύχην μὲ ἐκείνους.
τῆς ἀρετῆς = τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνδρείας των : τῆς τιμῆς καὶ τῆς
 δόξης διὰ τὴν ἀνδρείαν των. **ἀμύνω ὑπὲρ τινος** = ἀγωνίζομαι ὑπὲρ
 τινος.

§ 49 – 50. **τοῖς τελευτήσασιν**· εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας.
οὐδ' οἶόν τ' ἐστίν = οὐδ' ἔξεστιν = οὐδὲ ἐπιτρέπεται. **διάνοια** =
 ψυχὴ, φρόνημα. **πήσσω φόβον** (σύστοιχον ἀντικείμενον) = αἰσθάνομαι
 φόβον, κάμπτομαι ἔμπρὸς εἰς τὸν φόβον. **οἱ ἐπιόντες** = οἱ
 ἐχθροί. **καλῶς** = ἐντίμως, ἐνδόξως. **οὐδέ... εἰς**· πρὸς ἔμφρασιν ἀντὶ **οὐ-**
δεῖς. φεύγοντες· ἐνεστώσ τῆς προσπαθείας. **ἐδήλωσε**· ἀμεταβάτως =
δήλη ἐγένετο = ἐφάνη, κατεδείχθη (ἐνν. **ἐκ τοῦδε** = ἀπὸ τὸ ἐξῆς
 γεγονός). **τῶν ἀπάντων**· ἐνν. Ἑλλήνων. **μεταλλάττω τὸν βίον** =
 ἀποθνήσκω. **τὰ τῆς τῆς Ἑλλάδος**· δηλ. πράγματα = ἡ Ἑλλάς. **ἰδία** =
 πρὸς ἰδίους (: ἰδιοτελεῖς) σκοπούς. **στέφανος** = τιμὴ.

§ 51. **καὶ δι' ἄ... ἐπετήδευον**· ἐνν. **ταῦτά ἐστι** = καὶ ἡ αἰτία,
 διὰ τὴν ὁποίαν ὄχι ἀδικαιολογητῶς ἔδειξαν ἀνδρείαν, εἶναι ἡ ἐξῆς.
εὐρήσετε δὲ ὁ δέ· ἐδῶ = ὅθεν, διὰ τοῦτο. **ἀθλητὰς ἀνακειμένους** =
 ὅτι εἶναι ἰδρυμένοι ἀνδριάντες ἀθλητῶν. **στρατηγούς ἀγαθοὺς**· ὅπως
 λ.χ. τοῦ Κόνωνος καὶ Τιμοθέου. **τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας**·
 τοὺς τυραννοκτόνους Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα. **τοιούτους ἄνδρας**·
 ὅποιοι οἱ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ καὶ οἱ τυραννοκτόνοι. **στεφανίτας ἀγῶνας**·
στεφανίτης ἀγών ἐκαλεῖτο ὁ ἀθλητικὸς ἀγών, εἰς τὸν ὁποῖον ὡς
 ἔπαθλον ἐδίδετο στέφανος. Ἦτο δὲ ὁ στέφανος εἰς τὰ Ὀλύμπια ἐκ
 κοτίνου, δηλ. ἀγριελιάς, εἰς τὰ Νέμεα ἀπὸ σέλινον, εἰς τὰ Ἴσθμια
 παλαιότερον μὲν ἐκ σελίνου, κατὰ δὲ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἐκ πίτυος
 καὶ εἰς τὰ Πύθια ἀπὸ δάφνης. **εὐπετώς** = εὐκόλως. **ἔστι**· μετ' ἀπα-
 ρεμφ. = εἶναι δυνατόν. **πολλαχῶθεν γεγονότας** = ἐκ πολλῶν πό-
 λεων προσερχομένους, ἔλκοντας τὴν καταγωγὴν.

§ 52. **ἐστίν ἐν τινι** = εἶναι εἰς τὸ χερί κάποιου : ἔχει κάποιος
 τὸ δικαίωμα. **ἀποψηφίζομαι τινος** = ἀθρώνω τινά. **τὰ δίκαια**
ποιοῦσι = ἂν (θέλετε νά) ἀπονέμετε τὸ δίκαιον. **κατεγνωσμένον**
ἐστί, πρην. τοῦ **καταγιγνώσκομαι** (παθ.) = καταδικάζομαι. **δσίως** =

σύμφωνα με τὸ θεῖον δίκαιον. ἄν· εἰς τὰ παρανομῆσαι = ὅτι παρανομήσειαν ἄν.

§ 53 - 54. Αὐτόλυκος· Ἀρεοπαγίτης. Κατεδικάσθη εἰς θάνατον μετὰ τὴν κατηγορίαν, τὴν ὁποίαν διετύπωσε κατ' αὐτοῦ ὁ ἴδιος ὁ Λυκοῦργος, ὅτι μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας μετέφερε τὴν οἰκογένειάν του εἰς ἀσφαλὲς μέρος. αὐτοῦ· ἐπίρρ. = ἐδῶ. αἰτίαν ἔχω = κατηγοροῦμαι. ὑπεκτίθεμαι = μεταφέρω κρυφίως ἔξω (τῆς πόλεως) εἰς ἀσφαλὲς μέρος. ὅστις = τοῦτον, ὅστις. δεινόν = ἐπικίνδυνον. κίνδυνος = ἄγών. ἃ κατέγνωσται = ἃ κετεγνωσμένα ἔστι· ἄς ἐρμηνευθῆ = ὅταν αὐτὰ (τὰ ἀδικήματα) ἔχουν καταδικασθῆ. οἱ λαχόντες = οἱ κληρωθέντες, εἰς τοὺς ὁποίους ἔπεσεν ὁ κληρὸς. ἀγνώμων = ἀνόητος.

§ 59 - 60. ἤξει... φερόμενος = θὰ φθάσῃ δὲ ἕως (ὁ Λεωκρ.) ἐν τῇ φορᾷ τοῦ λόγου του εἰς ἐκείνην τὴν δικαιολογίαν. νεώριον = ναύσταθμος. κύριος· ἐνν. ἦν = εἶχεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του. οὔτε γὰρ νεωρίων... οὔτε στρατοπέδων κλπ. πρβλ. τὰ περὶ εἰσαγγελίας λεγόμενα ἐν § 1 - 2. ὅλως = ἐν γένει. τῶν τῆς πόλεως· ἐνν. πραγμάτων = τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τῆς πόλεως. ἔκδοτον ποιῶ τὴν πόλιν = ἐκδίδωμι τὴν πόλιν = προδίδω τὴν πόλιν. οἱ μὲν· δηλ. κύριοι τῶν νεωρίων, στρατοπέδων κλπ. τὰ πάτρια νόμιμα = αἱ πατροπαράδοτοι συνήθειαι. ἀποστερῶν· διότι δὲν ἐξέτελει τὰς δημοσίας θυσίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεχρεοῦτο πᾶς Ἀθηναῖος πολίτης (πρβλ. § 1 - 2). Δὲν προσέφερεν ἐπίσης τὰς νεομισμένας τιμὰς εἰς τοὺς νεκροὺς (χοάς, ἐναγίσματα κλπ.), τὰς ὁποίας κατὰ παράδοσιν ἀπένεμον εἰς αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι. ὑπὸ ἐκείνων· δηλ. τῶν κυρίων τῶν νεωρίων κλπ. προδοθεῖσαν = εἰ προουδόθη. ἐξέλιπεν· ἐνν. αὐτὴν, τὴν πόλιν. ἀοίκητος = ἀκατοίκειτος. κακῶς πράττω = δυστυχῶ. μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός ἐστιν = εἰκός ἐστι τυχεῖν (τὰς πόλεις) μεταβολῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον. εἰκός ἐστιν = εἶναι πιθανόν, ὑπάρχει ἐλπίς. ἀνάστατον· δηλ. πόλιν τινά. ἀνάστατος γίγνομαι = καταστρέφομαι, ἐρημοῦμαι. στερηθῆναι· τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ εἰκός ἐστιν = εἶναι φυσικόν, ἐπόμενονον. ἐλπίς· ἐνν. ἐστιν. μεταπεσεῖν = μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον. συναναίρεται = σὺν τῷ βίῳ ἀναίρεται = μαζὶ μετὰ τὴν

ζῶνι του ἐξαφανίζονται, κάμνουν πτερά. **πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν** = νὰ εἶναι τελειωτικὴ (: νὰ μὴ ἐπιδέχεται μεταβολὴν) ἢ ἀτυχία των.

§ 61 - 62. **τεκμήριον δὲ μέγιστον**· ἐνν. **τόδε ἐστίν**. ὑπὸ τῶν **τυράνων**· δηλ. τοῦ Πεισιστράτου καὶ τῶν υἱῶν του (560 - 510 π.Χ.). **ἀμφοτέρων**· δηλ. τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀφ' ἑνός, τῶν τριάκοντα καὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Λακεδαιμονίων ἀφ' ἑτέρου. **ἠλευθερώθημεν καί... ἠξιώθημεν προστάται γενέσθαι**· ἐκ μὲ τῶν πρώτων ὑπὸ τῶν τυραννοκτόνων, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου καὶ τοῦ Κόνωνος. **ἀλλ' οὐχ ὄσαι = ἀλλ' οὐ ταυτὰ ἔπραξαν, ὄσαι. τοῦτο μὲν... τοῦτο δὲ** = οὕτω λ.χ., ἔτσι ἐπίσης. **εἰ καὶ παλαιότερον εἰπεῖν ἐστι** = ἂν καὶ εἶναι ὀλίγον παλαιόν, διὰ νὰ τὸ ἀναφέρῃ κανεὶς. **τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι**· πρόληψις = **τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι ἡ Τροία**. **ἐπάρχω τινός** = ἔχω ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν μου κάποιον. **τὸν αἰῶνα** = εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. **συνοικισθεῖσαν**· ἢ μτχ. ἐκ τοῦ **ἀκήκοεν**. **Μεσσηνὴν πεντακοσίοις ἔτεσιν... συνοικισθεῖσαν**· ἢ Μεσ. συνωκίσθη ἀπὸ τὸν Ἐπαμεινώνδαν τὸ 369 π.Χ. Ἐπομένως πόσα ἔτη ἀκριβῶς εἶχον περάσει ἀπὸ τοῦ πρώτου Μεσσηνιακοῦ πολέμου, περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται ἐδῶ ;

§ 75 - 77. **νομίζω**· ἐδῶ = νομοθετῶ. **περὶ τούτων**· δηλαδή σχετικῶς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν καὶ τὴν ἄμυναν τῆς πατρίδος. **ἔχω τῇ διανοίᾳ** = σκέπτομαι. **θεωρῶ** = ἀναλογίζομαι. **ἄξιον γάρ...**· τὸ πλήρες : **ἄξιον γάρ ἐστι, καίπερ πρὸς εἰδότας λέγοντα, ὅμως διελθεῖν** (= νὰ διηγηθῶ λεπτομερῶς)· **ἔθος** = ἔθιμον, ἄγραφος νόμος. **κατασκευάζω τι** = κανονίζω κάτι. **ταῦτα**· δηλ. τὰ ὁποῖα ἀνωτέρω ἐξέφρασε διὰ τοῦ **περὶ τούτων**· **οἷς**· δηλ. **νόμοις καὶ ἔθεσι**. **σεμνός** = σεβαστός. **ληξιαρχικὸν γραμματεῖον**· = εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ νέοι, ὅταν εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν (18ον ἔτος) ἐνεγράφοντο ὑπὸ τῆς συνελύσεως τοῦ δήμου εἰς κατάλογον, ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο **ληξιαρχικὸν γραμματεῖον**, φυλασσόμενον ὑπὸ τοῦ οἰκείου δημάρχου. Μόνον ἀπὸ τῆς ἐπίσημου ταύτης πράξεως καὶ ἐξῆς ἠδύνατο οἱ νέοι νὰ τύχουν τῆς πατρικῆς κληρονομίας (**ἄρχειν τῆς λήξεως**). **εὐθύς**· δηλ. μόλις ἀπέφυγε τὸν ὄρκον. **ἀνθ' ὧν** = διὰ τὰς ὁποίας παραβάσεις (δηλ. τὴν ἐπιπορκίαν ἢ τὴν σκόπιμον ἀποφυγὴν τοῦ ὄρκου). **παραστάτης** = ὁ παραπλευρῶς ἰστάμενος : ὁ σύντροφος **μάχης**. **ὄτω** = **ῶτινι** = μὲ

ὅποιον. **στοιχῶ** (στοιχῶς)· ἐδῶ = βαδίζω ἢ ἵσταμαι εἰς τάξιν μάχης· τάσσομαι εἰς τὴν γραμμὴν. **ἀμύνω**· ἀμεταβάτως = ἀμύνομαι. **δσια καὶ ἱερὰ** = τὰ κατὰ θεῖαν καὶ ἀνθρωπίνην διάταξιν καθωρισμένα. **ἀρείων**· ἐν χρήσει ὡς συγκρ. τοῦ **ἀγαθός** = ἰσχυρότερος. **εὐηκοῶ** = ὑπακούω προθύμως. **οἱ ἀεὶ κρίνοντες** = οἱ ἐκάστοτε δικάζοντες. **ἰδρυμένοι θεσμοὶ** = οἱ κείμενοι νόμοι. **ὁμοφρόνως** = ἀπὸ κοινοῦ. **ἀναιρῶ** = ἀνατρέπω. **Ἰστωρ (οἶδα)** = μάρτυς· **Ἰστορες**· ἐνν. **ἔστων**. **Ἄγλαυρος**· θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, ἡ ὁποία ἐθυσίασεν ἐκουσίως κατὰ χρησμόν πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως τὴν θυγατέρα τῆς Ἀλκίππη καὶ ἠξιώθη θεῖων τιμῶν. **Ἐνυάλιος**· ἐπίθετον τοῦ Ἄρεως. **Θαλλῶ**· μία ἐκ τῶν δύο Ὀρῶν, τὰς ὁποίας ἐλάτρευον οἱ Ἀθηναῖοι. Ἡ ἄλλη ὠνομάζετο **Καρπῶ**. Ἐθεωροῦντο θεράπαιναι τοῦ Διός, ἀνοίγουσαι καὶ κλείουσαι τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ. Ὅπως εἶναι φανερόν, αἱ Ὀρῶαι ἀντιπροσωπεύουν τὴν κρατοῦσαν εἰς τὴν φύσιν τάξιν καὶ διὰ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἐπιφέρουν τὴν αὐξήσιν (Θαλλῶ, ἄνοιξις) καὶ τὴν καρποφορίαν τῶν φυτῶν (Καρπῶ, θέρος). **Αὐξῶ**, **Ἡγεμόνη**· αἱ δύο χάριτες αἱ ὁποῖαι ἐλατρεύοντο εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐλέγοντο κόραι τοῦ Διός καὶ τῆς Ἥρας καὶ ἦσαν σύμβολα τῆς ἀνθήσεως καὶ τῆς καρποφορίας, ὅπως αἱ Ὀρῶαι. Ἡ ἐπίκλησις πρὸς αὐτὰς φέρεται μόνον εἰς τὸν ὄρκον τῶν Ἐφήβων.

§ 78. **ὄσιος** = εὐσεβής, γεμᾶτος ἀπὸ εὐλάβειαν. **τὸ τούτου μέρος** = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. **ἐκλείπω** = ἐγκαταλείπω.

§ 79. **καὶ μὴν** = πρὸς τούτοις. **συνέχω** = σφῶζω. **τρία**· δηλ. μόρια, στοιχεῖα. **ἡ πολιτεία συνέστηκε** = ἔχει συγκροτηθῆ ἡ πολιτεία. **ταύτην**· καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ κατηγ. **πίστιν ἀντὶ τοῦτον** (τὸν ὄρκον)· οὕτω καὶ κατωτέρα **ταύτην πίστιν ἔδωσαν αὐτοῖς**. **πίστις** = ἐγγύησις. **ταύτην πίστιν δίδωσιν**· πλὴν τῶν ἰδιωτῶν, οἱ ὅποιοι ὠρκίζοντο τὸν ἐν § 77 ὄρκον, καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ δικασταὶ ὤμνουν, ὅτι θὰ ἐκπληροῦν πιστῶς τὰ καθήκοντά των. **ἀπολύομαι** = ἀπαλλάσσομαι, γλιτώνω. **ἐπιорκήσας** = εἰ ἐπιорκήσειε· τούτου ἀπόδοσις· οὐτ' ἂν λάθοι οὐτ' ἂν ἐκφύγοι. **εἰ μὴ αὐτός**· δηλ. **δίκην δώσει** = θὰ τιμωρηθῆ.

§ 80 - 81. **ἔδωσαν αὐτοῖς** = ἔδωκαν ἀναμεταξύ των· ὠρκίσθησαν. **παρ' αὐτῶν** = ἀπὸ ἰδικῆν των ἔμπνευσιν. **τὸν παρ' ὑμῖν**· δηλ.

τὸν ὄρκον τῶν ἐφήβων (§ 77). **ἀτεχνῶς** (ἐκ τοῦ ἀτεχνῆς = ἀνεπιτήδευτος, ἀπλοῦς) = ἀκριβῶς, σαφῶς. **περὶ πλείονος ποιούμαι τι**· βλ. § 14 - 15. **τοὺς τελευτήσαντας = οἱ ἂν τελευτήσωσι**. **κρατῶ τινα** = νικῶ τινα. **ἀνάστατον ποιῶ** = ἐρημῶνω. **προαιροῦμαι τὰ τοῦ βαρβάρου** = προτιμῶ τοὺς βαρβάρους : πηγαίνω μὲ τὸ μέρος τῶν βαρβάρων. **δεκατεύω τινα** = ὑποχρεώνω τινα νὰ πληρῶνῃ τὸ δέκατον τῶν προσόδων του. **καταβάλλω** = κρημνίζω, μεταβάλλω εἰς συντρίμματα. **ὑπόμνημα** = ἐνθύμιον. **ἐν τούτῳ**· δηλ. τῷ ὄρκῳ.

§ 82. **γίγνομαι ἀγαθὸς πρὸς τὸν κίνδυνον** = ἀντιμετωπίζω μὲ γενναίότητα τοὺς κινδύνους. **εὐδοκιμῶ** = διακρίνομαι. **ὄ**· ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα = τοῦτο δέ, τὸ ἐξῆς. **ὥστε μὴ** = διὰ νὰ μὴ. **ἀδοξῶ**· ἀμεταβ. = χάνω τὴν φήμην μου. **περιορῶ** (μετὰ μτχ.) = ; (βλ. § 5). **εὐκλεία** = δόξα. **οὐκ ἔστιν** (μετ' ἀπαρμφ.) = δὲν δύνασθε νά..... **οὐδὲν τούτων**· δηλ. τῶν ἀδικημάτων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῆς πατρίδος.

§ 83. **διελθεῖν** = διηγῆσασθαι. **περὶ τούτων**· δηλ. τῶν ἀδικημάτων τοῦ Λεωκρ. **διενηνόχασιν**· τοῦ διαφέρω τινός = ἀναδεικνύομαι ἀνώτερός τινος.

§ 84 - 85. **ἐξανίστημι τινα** = ἐκδιώκω τινα. **ἀναιρῶ**· ἐπὶ μαντείου = δίδω χρησμόν. **Δελφός** = ὁ κάτοικος τῶν Δελφῶν. **χρηστήριον** = χρησμός. **δι' ἀπορρήτων** = μυστικῶς. **ἐκδοτον τὴν θρεψαμένην** (ἐνν. γῆν) **παραδίδωμι** = παραδίδω τὴν θρέψασάν με χώραν (: τὴν πατρίδα μου) εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν. **διακαρτερῶ** = ὑπομένω μὲ καρτερίαν. **εἰς τὴν πατρίδα**· ὁ προσδιορισμὸς νὰ συναφθῆ πρὸς τὴν μετοχὴν **κατακλεισθέντες**.

§ 86 - 87. **ἐτέραν μεταλλάξει τὴν χώραν** = νὰ ἀνταλλάξουν μὲ ἄλλην τὴν χώραν των : νὰ μεταβοῦν εἰς ἄλλην χώραν. **γοῦν** = τοῦλάχιστον. **πτωχικὴ στολὴ** = ἐνδυμασία ἐπαίτου. **ὅπως ἂν ἀπατήσῃ** διὰ νὰ ἀπατήσῃ, ἂν ἠμπορέσῃ (αὐτὴν τὴν σημασίαν ἔχει ὁ ἂν συναπτόμενος μὲ τὸ ὅπως). **ὑποδύομαι κατὰ τὰς πύλας** = ἐξέρχομαι κρυφίως (= ὑπὸ) διὰ τῶν πυλῶν. **ἀποκτεῖναι... προσπεσόντα**· ἢ πλοκῆ = (φασίν) ἀποκτεῖναι (Κόδρον ὑποκειμ.) **προσπεσόντα** (αὐτῷ, τῷ ἐτέρῳ). **προσπίπτω τινί** (ἢ πρὸς τινα) = ἦ) ὀρμῶ κατὰ τινος. **πε-**

ριλείπομαι = υπολείπομαι, ἐπιζῶ. **σπῶ (-άω)** τὸ **ξίφος** = σύρω τὸ ξίφος ἀπὸ τὴν θήκην. **ἀποκτεῖναι**· ἐκ τοῦ **φασί**. **Πρυτανεῖω**· τὸ Πρυτανεῖον ἦτο δημόσιον κατάστημα κείμενον ὑπὸ τὰς βορείους κλιτύς τῆς Ἀκροπόλεως πλησίον τῆς ἀγορᾶς. Ἦτο ὁ τόπος εἰς τὸν ὁποῖον συνήρχοντο οἱ πρυτάνεις, διεσκέπτοντο καὶ ἐσιτοῦντο. Εἰς αὐτὸ ἐπίσης ἐφιλοξενοῦντο οἱ ξένοι τῆς πόλεως καὶ ἐσιτοῦντο οἱ ἔξοχοι τῶν πολιτῶν, ὅσοι ἠξιώθησαν αὐτῆς τῆς τιμῆς δι' ἰδικὰς των ἢ τῶν προγόνων των εὐεργεσίας πρὸς τὴν πόλιν. Ἡ εἰς τὸ Πρυτανεῖον σίτησις ἦτο μεγίστη τιμῆ, ἐδίδετο δὲ ἢ ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον ἢ εἰς τὸ διηνεκές (ἀ ε ἰ σ ι ο ι)
Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κλεισθέους (580 π.Χ.) αἱ συσκέψεις καὶ ἡ σίτησις τῶν πρυτάνεων ἐγένετο εἰς τὴν Θόλον, θολωτὸν δηλ. οἰκοδόμημα παρὰ τὴν ἀγοράν. Σημειωτέον ὅτι Πρυτανεῖον εἶχε πᾶσα ἑλληνικὴ πόλις, ἐθεωρεῖτο δὲ τοῦτο ὡς τὸ συμβολικὸν κέντρον τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς.

§ 88 - 89. **ἀντικαταλλάττομαί τι ἀντί τινος** = δίδω κάτι εἰς ἀντάλλαγμα ἄλλου τινός. **τοιγαροῦν** = διὰ τοῦτο λοιπόν. **μονώτατος**· (ὑπερθ. τοῦ **μόνος**) = ἐντελῶς, ἀποκλειστικῶς **μόνος**. **ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσί** = ἔχουν δώσει τὸ ὄνομά των εἰς τὴν χώραν. Ἐννοεῖ τοὺς 10 ἐπωνύμους ἥρωας τῆς Ἀττικῆς (ἴδε σημειώσεις § 1 - 2), ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔλαβον τὰ ὀνόματα αἱ φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων (Κεκροπίς, Ἐρεχθίδς, Αἰγιής, Λεοντίς (ὀρθότερον Λεωντίς), Ἀκαμαντίς, Ἀντιοχίς, Ἴπποθωντίς, Οἰνηίς, Αἰαντίς καὶ Πανδιονίς). Εἰς τοὺς ἥρωας τούτους ὁ Λυκ. συγκαταλέγει καὶ τὸν Κόδρον διὰ τὴν αὐτοθυσίαν του. **ὑπὲρ ἧς**· δηλ. χώρας. **σπουδάζω** = ἐνδιαφέρομαι. **ἐκληρονόμουν**· διότι ὡς φέρουσα τὰ ὀνόματά των ἐθεωρεῖτο κληρονομία των. **τὴν αὐτὴν**· δηλ. γῆν.

§ 90 - 92. **ὡς οὐκ ἄν ποτε** κλπ. ἐπεξήγησις τοῦ **δ**. **ὑπομένω τὸν ἀγῶνα** = ἔχω τὸ θάρρος νὰ παρουσιασθῶ εἰς δίκην. **σύνοϊδα ἐμαυτῷ διαπεπραγμένῳ** = συναισθάνομαι (: ἔχω τὴν ἀντίληψιν) ὅτι ἔχω πράξει. **ὥσπερ οὐ**· εἰς τὸ **χρωμένους** (αἰτ. ἀπόλυτος ἀντὶ τῆς κανονικωτέρας γενικῆς). **πρᾶγμα** = γεγονός. **ἐστὶ σημεῖον**· δηλ. τοῦτο (τὸ τεκμήριον)· **πρᾶγμα**· ἐδῶ = ἡ προκειμένη ὑπόθεσις. **ἐπ' αὐτὴν τὴν τιμωρίαν** = διὰ νὰ ἀντιμεταπίσῃ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν. **ἐτέρωθι**· ἐπίρρ. = εἰς ἄλλο μέρος. **ἀτυχῶ** = μοῦ συμβαίνει ἀτύχημα. **ὑπέχω τιμωρίαν τινός** = ὑφίσταμαι τιμωρίαν διὰ κάτι. **οὐδὲν πρότερον ποιοῦσι** =

δὲν κάμνουν τίποτε ἄλλο πρῶτα πρῶτα. **παράγω** = παραπλανῶ, σκοτίζω· **οἱ θεοὶ οὐδέν... παράγουσι** = τὸ πρῶτον πρᾶγμα, ποῦ κάνουν οἱ θεοὶ εἰς τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους, εἶναι νὰ σκοτίζουν τὸ λογικόν των.

§ 93. **Καλλίστρατον**· οὗτος ἦτο Ἀθηναῖος ρήτωρ καὶ πολιτικός. Μετὰ τὴν μάχην τῆς Μαντινείας (362 π.Χ.) κατηγορήθη, ὅτι ὑπέβαλε προτάσεις ἐπιζημίους εἰς τὴν πολιτείαν καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ἐγκατέλειψε τὰς Ἀθήνας. Ἀργότερον ἐνοστάλησε τὴν πατρίδα καί, ἀφοῦ ἐζήτησε προηγουμένως τὴν συμβουλήν τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ἐπανῆλθε. **καταγιγνώσκω τινὸς θάνατον** = καταδικάζω κάποιον εἰς θάνατον. **τυγχάνω τῶν νόμων (ἢ τῶν νομίμων)** = εὐρίσκω τὸ δίκιο μου. **τεύξεται...**· ὁ χρησμός ἦτο διαφορούμενος· εἰς αὐτὸν ὁ Καλλ. ἔδωκε τὴν συμφέρουσαν ἐξήγησιν, ὅτι θὰ ἐπανακτήσῃ τὰ πολιτικά του δικαιώματα καὶ τὴν θέσιν του εἰς τὴν πολιτείαν, ἐνῶ ὁ χρησμός ὑπενόει ὅτι θὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν φυγάδα ἡ νόμιμος τιμωρία. **βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν**· ἦτο ἰδρυμένος εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηῶν. **ταῦτὰ σημαίνω** = δίδω ὁμοίους (: μετὰ τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα) χρησμούς.

§ 94. **ἐπισκοπῶ** = ἐπιβλέπω. **ἀγαθὰ πάσχω** = εὐεργετοῦμαι, δέχομαι εὐεργεσίας. **μὴ ὅτι (μὴ εἶπω ὅτι) ἀμαρτεῖν... ἀλλ' ὅτι... ἀσέβημά ἐστι** = ὄχι μόνον τὸ νὰ ἀμαρτήσωμεν (εἰς τοὺς γονεῖς), ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴ καταναλώσωμεν (: ἀφιερῶσωμεν) τὴν ζωὴν μας εὐεργετοῦντες αὐτοὺς εἶναι μεγίστη ἀσέβεια.

§ 95 - 96. **γούν** = τοῦλάχιστον, παραδείγματος χάριν. **μυθωδέστερον** = κάπως μυθῶδες. **ρύακα γενέσθαι** = ὅτι ἐξεχύθη ρύαξ (λάβα). **καὶ δὴ καί** = καὶ μάλιστα. **πόλιν τινά**· τὴν Κατάνην. **νεωτέρων — πρεσβύτερον** ἄνευ συγκριτικῆς ἐννοίας. **ὄντα... δυνάμενον... ἐγκαταλαμβάνομενον**· ἐκ τοῦ ὄρωντα. **ἐγκαταλαμβάνομαι** = καταλαμβάνομαι εἰς ἓνα τόπον, προφθάνομαι. **ὄθεν δὴ καὶ ἄξιον... θεωρῆσαι τὸ θεῖον** = ἐκ τούτου δὲ κυρίως ἀξίζει νὰ κρίνῃ κανεὶς τοὺς θεοὺς. **εὐμενῶς ἔχω** = διακείμαι εὐμενῶς, μετὰ συμπάθειαν. **προσαγορεύεσθαι**· ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγεται· **ἅπαντας**· νὰ συναφθῇ μετὰ τὸ ἀπολέσθαι.

§ 97. **ὁμογνῳμόνως** = ὁμοφώνως. **τῶν νομίμων** = τῶν συνήθων τιμῶν (βλ. § 59).

§ 102 - 103. **τῶν Ὀμ. ἐπῶν**· ἐνν. **τι** = ἀπόσπασμά τι. **Παναθηναίων**· κατὰ τὰ μεγάλα Π. ἀπηγγέλλοντο ὑπὸ τῶν ραψωδῶν τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. **ῥαψωδῶ** = εἶμαι ραψωδός, ἀπαγγέλλω τὰ ποιήματα ἄλλου, μάλιστα δὲ τοῦ Ὀμήρου· τὸ παθητικ. ἐπὶ ποιημάτων. = ἀπαγγέλλομαι ὑπὸ ραψωδῶν. **ἐπίδειξιν ποιοῦμαι** = δεικνύω. **μιμοῦμαι τι** = περιγράφω λεπτομερῶς κάτι. **μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως** = διὰ λόγου στηριζομένου εἰς παραδείγματα. **συμπείθω** = καταπαίθω. **ἀλλά**· μετὰ προστακτ. εἶναι παρακελευσματικός = ἐμπρός. **διαμπερές** = πέρα πέρα, ἀδιακόπως. **κεν** = ἄν. **βλήμενος**· μτχ. μέσου ἀόρ. μὲ παθητ. σημασίαν τοῦ **βάλλω**. **τυπεῖς**· μτχ. παθ. ἀόρ. β' τοῦ **τύπτω**. **βλήμενος ἢ τυπεῖς** = κτυπηθεὶς ἀπὸ μακρὰν ἢ ἐκ τοῦ πλησίον. **πότμος** = ἡ μοῖρα, τὸ πεπρωμένον. **ἐπίσπη**· ἀόρ. β' (**ἐπέσπον**) τοῦ **ἐφέπω** = ἀκολουθεῖ, εὐρίσκω. **οἷ** = αὐτῶ. **ἄεικῆς** = ἀπρεπῆς, ἀνάρμοστος. **τεθνάμεν** = **τεθνάει**. **ἄλοχος** = σύζυγος. **σῆ**· ἐνν. **ἐστί**· **σῆ** (τὸ ἄρσεν. **σός**) = σῶα. **κλήρος** = περιουσία. **ἀκήρατος** = ἄθικτος, ἀβλαβής. **εἶ κεν** = εἴθε μόνον, ἀρκεῖ μόνον. **οἴχομαι** = φεύγω, ἀναχωρῶ. **φίλην ἐς γαῖαν** = εἰς τὴν πατρίδα των.

§ 104. **οὕτως ἔσχον πρὸς ἀρετὴν** = τόσῃ γενναιοτήτῃ ἐπέδειξαν. **στόλος** = στρατός. **κρατῶ τινα** = νικῶ τινα. **ἄδεια** = ἀσφάλεια. **ἀλλ' ἐπὶ τῷ πράττειν** = ἀλλὰ (μέγα φρονοῦντες) ἐπὶ τῷ πράττειν ἄξια ταύτης (δηλ. τῆς δόξης). **ἐπιτηδεύω** = ἀσκῶ.

§ 109. **περιγίγνομαι τινος** = εἶμαι ἀνώτερός τινος. **οὐχ ὁμοίως ἐχρήσαντο ταῖς τύχαις** = δὲν ἠυνοήθησαν ἀπὸ τὴν τύχην ὁμοίως : δὲν ἐστάθησαν ἐξ ἴσου τυχηροί. **ἠρίον** (τὸ) = τάφος. **πρὸς τοὺς Ἑλληνας** = διὰ τοὺς Ἑλληνας. **νόμιμα** = νόμοι. **προμαχῶ τινος** = μάχομαι ὑπὲρ τινος. **Μαραθῶνι**· δοτ. τοπικῆ. **χρῦσοφόρος** = ὁ φορῶν χρυσᾶ κοσμήματα, ὁ χρυσοφορωμένος. **ἐστόρεσαν**· ἀόρ. τοῦ **στόρνυμι** ἢ **στρώννυμι** = στρώνω, σωριάζω.

§ 110. **ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος** = καθ' ὅλον τὸν διαρρέυσαντα χρόνον. **ἀποστερήσετε**· ἐφ' ὅσον δὲν θὰ τιμᾶται πλέον ἢ ἀρετὴ αὐτῶν. **ἐκεῖνα** = τὰ ἐκεῖνων ἔργα. **παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκιμῶ** = τιμῶμαι

ἀπὸ τοῦ παλαιού. **κέκριμαι** = θεωροῦμαι. **κάλλιστον** = ωραιότατον παράσημον.

§ 120. **λαβέ· ἐνν. καὶ ἀνάγνωθι·** εἰς τοῦτο τὸ αὐτοῖς, δηλαδή εἰς τοὺς δικάζοντας. **μεθίσταμαι** = αὐτομολῶ, δραπετεύω. **Δεκέλειαν·** ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε οἱ Σπαρτιᾶται κατέλαβον τὴν Δεκέλειαν (413 π. Χ.), ὀλιγαρχικοὶ Ἀθηναῖοι κατέφυγον εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν, ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ πλῆθος δούλων. **ἀκόλουθος** = σύμφωνος.

§ § 121. **καταγιγνώσκω·** με ἀντικεῖμι. μόνον κατὰ γενικὴν δηλοῦσαν πρόσωπον = θεωρῶ τινα ἄξιον κατηγορίας (: καταδίκης). **ἀπαγαγεῖν·** δηλ. αὐτόν· **ἀπάγω** ὡς δικαστικός ὄρος = συλλαμβάνω καὶ ὀδηγῶ ἐνώπιον ἄρχοντος κατηγορούμενον. **θεσμοθέται·** οἱ ἐξ νεώτεροι ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων· οὗτοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔργων τῶν ἐδίκασον ὑποθέσεις μὴ ὑπαγομένας εἰς ἴδιον δικαστήριον. **παραλαβόντας· ἐνν. αὐτόν. ὁ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος** = ὁ ἐπιστάτης τοῦ ὀρύγματος (τοῦ βαράθρου), δηλ. ὁ δῆμιος. Οὗτος ἔργον εἶχε νὰ κατακρημνίσῃ ἐντὸς χάσματος βαθέος καὶ σκοτεινοῦ τοὺς καταδικούς. **ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ·** δηλ. ἐντὸς τῆς Ἀττικῆς, διότι ἡ Δεκέλεια ἦτο δῆμος αὐτῆς.

§ 122. **τοίνυν** = δέ. **τελευτήσαντος·** δηλ. τοῦ Λυκίδου. Οὗτος ἦτο μέλος τῆς βουλῆς τῶν 500 καὶ συνέστησεν εἰς τοὺς προσφυγόντας εἰς τὴν Σαλαμίνα Ἀθηναίους νὰ δεχθῶν τὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου περὶ συμφυλιώσεως πρὸς ἀποφυγὴν τῆς περαιτέρω καταστροφῆς τῆς πόλεως. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐξοργισθέντες διὰ τὴν βέβηλον σκέψιν τοῦ Λυκίδου ἐφόνευσαν αὐτόν διὰ λίθων ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου. **ἐγχειρέω-ῶ** = ἀποπειροῦμαι. **περιελομένη·** τοῦ ρ. **περιαιροῦμαι** = ἀφαιρῶ. **τοὺς στεφάνους·** κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων τῶν οἱ βουλευταὶ ἐφόρουσαν στέφανον ἐκ μύρτου· ἐπειδὴ ὅμως οἱ λιθοβολήσαντες τὸν Λυκ. ἐνήργουν ἐκτὸς τῶν καθηκόντων τῶν, ἀπέβαλον τοὺς στεφάνους.

§ 123. **πάτριον** = σύμφωνον πρὸς τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων, τῶν προγόνων. **ὁπότε** = ἀφοῦ. **ἀνάστατον οὔσαν** = ὅτε ἦτο ἔρημος (λόγω τῆς φυγῆς τῶν κατοίκων εἰς Σαλαμίνα). **οἰκουμένην· ἐνν. πόλιν. ἄρα· ἐνν. οὐ προσήκει. ὑπερβάλλομαί τινα** = ὑπερβάλλω, ξεπερνῶ κάποιον.

§ 127. **τῆς προνοίας ταύτης**· δηλ. τῶν προγόνων. τῶν ἔργων· δηλ. τοῦ Λεωκρ. = τῶν ἀδικημάτων (τοῦ Λ.). **τῇ ψήφῳ** = κατὰ τὴν ὥραν τῆς ψηφοφορίας. **παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς** = παρακινεῖτε ἀλλήλους, συμβουλευετέ ο ἕως τὸν ἄλλον. **ὅπως... ἔξιτε** (μελ. τοῦ **ἔξερχομαι**) = πῶς θὰ ἐξέλθετε. **ἀκόλουθα** = συνεπῆ, σύμφωνα πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ἐκείνων. **ὑπόμνημα** = γραπτὴ ὑπόμνησις. **διόμνυμι** = ὀρκίζομαι ἐπισήμως. **Δημοφάντου**· οὗτος μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐν Ἀθήναις προσωρινῆς ἀρχῆς τῶν 400 καὶ τὴν καταδίκην εἰς θάνατον τοῦ ρήτορος Ἀντιφώντος (411 π.Χ.) εἰσήγαγε ψήφισμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐτιμωροῦντο διὰ θανάτου, ὅπως οἱ προδότες, οἱ δεχόμενοι ἀξιώματα τῆς πολιτείας παρὰ μὴ νομίμων ἀρχόντων. **οὐσία** = περιουσία. **τῶν ὄρκων καὶ τῆς πίστεως** = τῆς ἐνόρκου βεβαιώσεως. **δηρον** = ὡς ἐγγύησιν. **κοινῆς εὐδαιμονίας**· δηλ. τῆς ἐλευθερίας. **ταύτης δέ**· δηλ. τῆς πίστεως· ὁ δὲ ἀνακεφαλαιωτικὸς = αὐτῆς λέγω.

§ 128. **τοίνυν** = δέ. **οὕτως ἔχω** = τιαυτήν στάσιν τηρῶ. **ἄχθομαι τινι** = θυμῶνω, δυσφορῶ ἐναντίον κάποιου. **τίθεμαι τὴν ψῆφον** = δίδω τὴν ψῆφόν μου. **λαμβάνω** = ἀντιλαμβάνομαι, ἐννοῶ. **φθάνω καταφυγῶν** = προφθάνω νὰ καταφύγω. **ἀποικοδομῶ τι** = φράσσω κάτι μὲ τοίχον. **ἀποσκευάζω τι** = ἀφαιρῶ τι. **ἐπίσημος** = φανερός.

§ 129. **τῶν ἐκεῖ**· δηλ. εἰς τὴν Λακεδαίμονα. **διαρρήδη** = ρητῶς. **εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς δὲ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι** = ὀρίσαντες τὴν τιμωρίαν (αὐτήν), ἣ ὅποια κατατείνει εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς (δηλ. τὸν θάνατον), εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβλέποντες κυρίως (ὅσοι δὲν θέλουν νὰ κινδυνεύουν ὑπὲρ πατρίδος) συμβαίνει νὰ φοβοῦνται. **ὑπεύθυνον... μετ' αἰσχύνης** = ὑποκειμένην εἰς κίνδυνον παρακολουθούμενον ὑπὸ αἰσχύνης (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πολεμικὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον παρακολουθεῖ ἡ δόξα). **φέρε**· ἐνν. **καὶ ἀνάγνωθι**.

§ 130. **ἀναγκάσει**· ἐνν. **πάντα**. **θανάτῳ ζημιοῦμαι** = τιμωροῦμαι μὲ θάνατον. **ὑπομένω** = ἀντιμετωπίζω μὲ θάρρος. **φιλοψυχῶ** = ἀγαπῶ τὴν ζωὴν μου ἀπὸ δειλίαν· εἶμαι δειλός. **εἰδῶς ὑποκειμένην αὐτῷ... ταύτην τὴν τιμωρίαν** = γνωρίζων ὅτι τὸν περιμένει αὐτὸς ὁ θάνατος (= ταύτην) ὡς τιμωρία.

§ 131 - 132. τῶν φευγόντων· β' ὄρος τῆς συγκρίσεως. ὅσον = καθόσον. ἢ κοινῇ... συνατυχοῦντες = ἢ διότι θέλουν νὰ δοκιμάσουν ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς ἄλλους συμπολίτας τῶν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἡττης. **ποριζόμενος** = προσπαθῶν νὰ ἐξασφαλίσῃ. **ἰδία** = διὰ τὸν ἑαυτὸν του, προσωπικῶς. **τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα καὶ ἀναγκαῖα** = οἱ φυσικοὶ δεσμοὶ πρὸς τὸν οἶκον καὶ τοὺς συγγενεῖς. **διέλιπται**· τοῦ **διαλαμβάνομαι** = θεωροῦμαι. **πέφυκα πρὸς τάχος** = εἶμαι προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ ταχύτητα (: νὰ φεύγω μακράν). **νεοττία** = νεοσιτία, ἡ φωλεά. **τῶν ποιητῶν τινες**· οἱ παρατιθέμενοι στίχοι εἶναι ἀγνώστου ποιητοῦ. **δόμος** = οἶκος, φωλεά. **ἠξίωσεν**· γνωμικὸς ἀόρ. = **ἄξιοι** = κρίνει ἄξιον ἑαυτοῦ, ἐπιτρέπει. **έντεκεῖν**· τοῦ **έντικτω** = γεννῶ μέσα ὑποκείμενον τοῦ **έντεκεῖν** εἶναι τὸ **ἄλλην** (ένν. ὄρνιν). **ὑπερβάλλω** (ἀμτβ.) **δειλία** = δεικνύομαι ἀσύγκριτος κατὰ τὴν **δειλίαν** : δεικνύω ὑπερβολικὴν **δειλίαν**.

§ 133. **ἀνδροφόνος** = ἀνθρωποκτόνος, φονεὺς. **ἐλαύνω** = ἀπελαύνω, ἐκδιώκω. **φεύγω φόνου** = κατηγοροῦμαι διὰ φόνον. **μεθίσταμαι εἰς ἄλλην πόλιν** = μεταβαίνω εἰς ἄλλην πόλιν. Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ φονεῖς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης εἶχον δικαίωμα νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν ἐκούσιως, προτοῦ ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου. **ὑποδέχομαι** = δέχομαι εἰς τὴν οἰκίαν μου (ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν) : φιλοξενῶ. **ταχύ γε**· μὲ εἰρωνείαν = γρήγορα βέβαια ! **ἰδία φίλοι** = ἰδιαιτέροι, προσωπικοὶ φίλοι. **ἄξιώσουσι**· δηλ. ταύτην, τὴν πόλιν.

§ 134. **καίτοι** = καὶ λοιπόν. **τὰ δεινότατα πεπονθότων**· τί εἶχον πάθει οἱ Ἀθηναῖοι ἐξ αἰτίας τοῦ Λεωκράτους ; **τυγχάνειν**· ἐκ τοῦ **δεῖ**. **οἱ πώποτε προδόται** = οἱ κάποτε (οἱ μέχρι τοῦδε) προδόται. **ὑπέχω τιμωρίαν** = ὑφίσταμαι τιμωρίαν. **ἀδικεῖν** = **προδιδόναι**. **τὴν πόλιν ἐγκαταλιπών**· ἐπεξήγησις τοῦ ὅπερ ἐπεχείρησε.

§ 146. **παρὰ τοῖς πράξασίν ἐστιν** = βαρύνουν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὰ διέπραξαν. **κρίσις**· ένν. αὐτῶν. **παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξεληθοῦσιν** = (βαρύνουν ἐκείνους), οἱ ὅποιοι δὲν ἐτιμώρησαν δικαίως. **κρύβδην ἐπίρρ.** = μυστικά. **διάνοια** = σκέψις.

§ 147 - 148. ὑπὲρ = περί. μίαν ψῆφον φέρειν = ὅτι μὲ μίαν (μόνην) ψῆφον κρίνετε. οἷς· μεγίστοις δηλ. καὶ δεινοτάτοις ἀδικήμασι. **δήμου κατάλυσις** = κατάλυσις τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. **τέμνομος** = ; (§ § 1 - 2). **τέμνομαι**· ἐπὶ γῆς (ἐδάφους) = καταστρέφομαι. **τοκεὺς** = γονεὺς. **κάκωσις** = κακὴ μεταχειρίσις, κακοποίησις. **μνημεῖον** = πρᾶγμα ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (δηλ. ἀνδριάντες καὶ τάφοι). **τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων**· διότι, ὅπως ἀναφέρει προηγουμένως ὁ Λυκ., ὁ χαλκοῦς ἀνδριάς τοῦ πατρὸς τοῦ Λεωκρ., ὁ ὁποῖος ἀνέκειτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διὸς σωτήρος, κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. **τὰ νόμιμα** = αἱ συνήθεις τιμαί. **λιποτάξιον** (τὸ) = λιποταξία. **τὸ σῶμα** = ἑαυτόν. **τάξι** = νὰ τοῦ ἀναθέσουν ὑπηρεσίαν. **ἀποψηφίζομαι τινος** = ἀθρώνω τινά· τὸ ἀντίθ. **καταψηφίζομαι τινός** (τι). **τὰ κατὰ προαίρεσιν ἀδικήματα** = τὰ ἐκούσια, τὰ ἐκ προθέσεως ἀδικήματα. **προῖεμαί τί τινι** = ἀφήνω, ἀναθέτω τι εἰς κάποιον. **προαιροῦμαι** = προτιμῶ. **χάριν τίθεμαι** = χαρίζομαι, δεικνύω ἐπιείκειαν. **ὑπεύθυνός εἰμί τινι** = ὑπόκειμαι εἰς τι.

§ 149 - 150. **ἀποδίδωμι τὸν ἀγῶνα** = φέρω τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα εἰς πέρας. **ἔξω τοῦ πράγματος** = ; (βλ. §§ 11 - 13). **δυοῖν καθίσκοιν**· οἱ καθίσκοι ἦσαν εἶδος κληρωτῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἔρριπτον οἱ δικασταὶ τὰς ψήφους τῶν διὰ τοὺς δικαζομένους. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἦτο χαλκοῦς καὶ ἐκαλεῖτο **κυρίος**, ὁ δὲ ἄλλος ξύλινος καὶ ἐλέγετο **ἄκυρος**. Διὰ νὰ προστατεύεται τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας, εἰς ἑκάτερον τῶν καθίσκων τούτων ἔρριπτον οἱ δικασταὶ ἀνὰ μίαν ψῆφον — **χάλκινον δισκάριον** φέρον εἰς τὸ μεσον προεξέχον σωληνάριον (**αὐλίσκον**) — ἐκ τῶν εἰς αὐτοὺς παραδιδόμενων δύο, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν καταδικαστικὴ ἦτο τρυπημένη, ἡ δὲ ἀθωωτικὴ πλήρης. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ψηφοφορίας οἱ ἀρμόδιοι ὑπάλληλοι ἐμέτρουν τὰς ψήφους τοῦ κυρίου καθίσκου χωρίζοντες τὰς πλήρεις ἀπὸ τὰς τρυπημένας. Κατόπιν ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου κατελόγιζε τὰς μὲν τρυπημένας εἰς τὸν ἐνάγοντα, τὰς δὲ πλήρεις εἰς τὸν ἐναγόμενον καὶ διὰ κήρυκος ἀνεκοίνανε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαλογῆς. Ἐκεῖνος ἀπὸ τοὺς διαδίκους, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε τὰς περισσοτέρας ψήφους, ἦτο ὁ νικητής. Ἐπὶ ἰσοψηφίας ὑπερίσχυεν ὁ ἐναγόμενος, διότι προσετίθετο εἰς τὰς ἀθωωτικὰς ἡ ψῆφος τῆς Ἀθηνᾶς. Κατὰ τὰς **εἰσαγγελίας** ὅμως, ὅπως ἡ παροῦσα, ὁ τρόπος τῆς ψηφοφορίας ἦτο κάπως διάφορος. Ἐγίνετο μὲν καὶ εἰς αὐτὰς χρῆ-

σις δύο καδίσκων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἀθρωατικός (ὁ ἀ π ο λ ὺ ω ν) καὶ ὁ ἄλλος καταδικαστικός (ὁ ἀ π ο λ ὺ ς), ἀλλ' ὁ δικαστὴς ἐχρησιμοποίει μίαν μόνον ψῆφον (κ ο γ χ ὺ λ ι ο ν), τὴν ὁποίαν ἔρριπτεν εἰς τὸν ἕνα ἐκ τῶν καδίσκων κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος ἐξησφάλιζε τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας. **τὰ κατηγορημένα** = τὰ εἰς τὴν ἔγγραφον καταγγελίαν ἀναφερόμενα ἀδικήματα (βλ. § § 5 - 6). **οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν** = δὲν ἀσκοῦν μεγαλύτεραν ἐπίδρασιν εἰς τὰς ψυχὰς σας.

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια προσπάθεια να διερευνηθεί ο ρόλος της οικογένειας στην ανάπτυξη της αυτονομίας των παιδιών. Η έρευνα βασίζεται σε μια σειρά από ερωτηματολόγια που απηχούν τις απόψεις των γονιών και των παιδιών σχετικά με την ανεξαρτησία και την ευθύνη. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η οικογένεια παίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της αυτονομίας, αλλά και στην προστασία των παιδιών από τον κίνδυνο. Η μελέτη υποδηλώνει ότι η ανεξαρτησία των παιδιών είναι ένα θέμα που εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως η ηλικία, η προσωπικότητα και η κοινωνική κατάσταση. Η έρευνα προτείνει ότι οι γονείς πρέπει να ενθαρρύνουν τα παιδιά να αναλάβουν ευθύνες, αλλά και να τους παρέχουν την απαραίτητη υποστήριξη και καθοδήγηση. Τα αποτελέσματα της μελέτης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν τους γονείς να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες των παιδιών τους και να τους βοηθήσουν να αναπτύξουν την αυτονομία τους. Η μελέτη αποτελεί μια σημαντική προσθήκη στην υπάρχουσα βιβλιογραφία σχετικά με την ανάπτυξη της αυτονομίας των παιδιών.

Η μελέτη αυτή αποτελεί μια προσπάθεια να διερευνηθεί ο ρόλος της οικογένειας στην ανάπτυξη της αυτονομίας των παιδιών. Η έρευνα βασίζεται σε μια σειρά από ερωτηματολόγια που απηχούν τις απόψεις των γονιών και των παιδιών σχετικά με την ανεξαρτησία και την ευθύνη. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η οικογένεια παίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της αυτονομίας, αλλά και στην προστασία των παιδιών από τον κίνδυνο. Η μελέτη υποδηλώνει ότι η ανεξαρτησία των παιδιών είναι ένα θέμα που εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως η ηλικία, η προσωπικότητα και η κοινωνική κατάσταση. Η έρευνα προτείνει ότι οι γονείς πρέπει να ενθαρρύνουν τα παιδιά να αναλάβουν ευθύνες, αλλά και να τους παρέχουν την απαραίτητη υποστήριξη και καθοδήγηση. Τα αποτελέσματα της μελέτης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν τους γονείς να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες των παιδιών τους και να τους βοηθήσουν να αναπτύξουν την αυτονομία τους. Η μελέτη αποτελεί μια σημαντική προσθήκη στην υπάρχουσα βιβλιογραφία σχετικά με την ανάπτυξη της αυτονομίας των παιδιών.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

Γ. ΠΑΠΑΘΙΚΟΝΟΜΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1960

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

Εἰς τὴν Α' καὶ Β' ἐπιστολὴν τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Φίλιππον ἡ μὲν εἰσαγωγὴ εἶναι ἔργασίᾳ τοῦ κ. Μ. Πετρίδου, αἱ δὲ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι ἔργασίᾳ τοῦ κ. Γ. Παπαϊκονομίου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος του Ίσοκράτους

α) Ἡ ζωὴ καὶ ἡ δρασίς του. β) Αἱ πολιτικά του ιδέαι

Ὁ περίφημος ρητοροδιδάσκαλος τῆς ἀρχαιότητος Ἰσοκράτης ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ 436 π. Χ.

Ὁ πατὴρ του ὠνομάζετο Θεόδωρος καὶ διετήρει ἐργοστάσιον κατασκευῆς αὐλῶν, εἰς τὸ ὅποσον εἰργάζοντο πολλοὶ δοῦλοι. Μὲ αὐτὸ κατώρθωσε νὰ γίνῃ πολὺ πλούσιος καὶ ὡς τοιοῦτος εἶχε τὴν εὐχέρειαν νὰ παράσῃ εἰς τὸν υἱόν του ὅλα τὰ μέσα, διὰ νὰ ἐκπαιδευθῇ καὶ μορφωθῇ καλῶς.

Ὁ Ἰσοκράτης ἦτο προικισμένος ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ ὀξεῖαν ἀντίληψιν καὶ ἠσθάνετο μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὴν μάθησιν. Διὰ τοῦτο μὲ ἄκραν προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν κατ' ἀρχὰς μὲν ἐμαθήτευσεν πλησίον τῶν σοφιστῶν Πρωταγόρου, Προδίκου καὶ Γοργίου, κατόπιν δὲ ἠκροάσθη τὸν φιλόσοφον Σωκράτην, ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου ἐγοητεύθη καὶ ὠφελήθη μεγάλως.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὁ Ἰσοκράτης εὐρέθη χωρὶς περιουσίαν. Ὁ καταστρεπτικὸς ἐκεῖνος πόλεμος εἶχε καταστήσει πολλοὺς εὐπόρους Ἀθηναίους πτωχοῦς. Ἡναγκάσθη λοιπὸν νὰ μετέλθῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ λογογράφου, διὰ νὰ πορίζεται ἐξ αὐτοῦ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. Ἐγράφε δηλαδὴ κατὰ παραγγελίαν πολιτῶν καὶ ἐπὶ πληρωμῇ λόγους, τοὺς ὁποίους οὗτοι ἐξεφώνουν ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἐπιδιώκοντες νὰ ὑπερασπίσουν τὸ δίκαιόν των καὶ νὰ κερδίσουν τὴν δίκην των. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ λογογράφου παρεῖχεν εἰς αὐτὸν στενοχωρίας καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησεν ἄλλο στάδιον δράσεως πλέον ἐνεργοῦ. Ἰδρυσε λοιπὸν (τὸ 391 π.Χ.) ρητορικὴν σχολὴν ἐν Ἀθήναις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδασκεν ὄχι μόνον ρητορικὴν, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίαν, ἐπιδιώκων νὰ ἀναδείξῃ τοὺς μαθητάς του ὄχι μόνον καλοὺς ῥήτορας, ἀλλὰ καὶ μορφωμένους πολίτας ἱκανοὺς νὰ ἐννοοῦν, νὰ κρίνουν καὶ νὰ πράττουν τὰ

πρέποντα εις κάθε περίστασιν. Πλειστοί νέοι (περί τούς ἑκατόν) ἀπό ὅλας τὰς Ἑλληνικάς πόλεις συνέρρευσαν εἰς τὴν σχολὴν του, ἣ ὅποια ἀπέβη τρόπον τινὰ τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ὅποιαν ὁ Κικέρων, ὁ μέγιστος τῶν Ῥωμαίων ρητόρων, παρέβαλε μὲ τὸν Δούρειον ἵππον, διότι ἐξώρμησαν ἐξ αὐτῆς ἐξοχοὶ ἄνδρες, ὀπλισμένοι μὲ πολλὰς γνώσεις καὶ ἀρετὰς καὶ ἀνεδείχθησαν ἄλλοι μὲν ἀριστεῖς τῶν γραμμάτων (ἱστορικοί, ποιηταί, ρήτορες), ἄλλοι δὲ πρωταγωνισταὶ τῆς πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς δράσεως.

Ἡ φιλοσοφία, τὴν ὅποιαν ὁ Ἰσοκράτης ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ρητορικὴν ἐδίδασκε, δὲν εἶχε χαρακτῆρα θεωρητικόν, ἀλλ' ἦτο μᾶλλον πρακτικὴ καὶ ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τοὺς μαθητάς του χρηστοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐναρέτους πολίτας, ἱκανοὺς νὰ ἐξυπηρετοῦν ἑαυτοὺς, τὴν πόλιν καὶ τὸ ἔθνος.

Χάρις εἰς τὴν σχολὴν του ὁ Ἰσοκράτης συνῆψεν εἰλικρινεῖς φιλικὰς σχέσεις μὲ ἐπιφανεῖς ἄνδρας, οἱ ὅποιοι ἔζων ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ὡς λ.χ. τὸν βασιλέα τῆς Σαλαμίνας τῆς Κύπρου Εὐαγόραν, τὸν Ἀρχίδαμον τῆς Σπάρτης καὶ τὸν Φίλιππον τὸν Β' τῆς Μακεδονίας.

Ὁ Ἰσοκράτης δὲν ἀνεμίχθη ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς πατρίδος του ἕνεκα τῆς φυσικῆς ἀτολμίας του καὶ τῆς ἀδυνατοῦ φωνῆς του. Περιωρίσθη εἰς τὸ ἔργον τοῦ ρητοροδιδασκάλου, εἰς τὸ ὅποιον διέπρεψεν. Αἱ πολιτικαὶ ἰδέαι τοῦ Ἰσοκράτους, τὰς ὁποίας προσεπάθει διὰ τῶν συγγραφῶν του (δηλ. τῶν λόγων του) νὰ διαδίδῃ εἰς τοὺς συμπολίτας του καὶ εἰς ὅλους τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι: Ἀφοῦ αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν ἰδίᾳ πόλεμον εἶχον περιπέσει εἰς ἀδυναμίαν καὶ κάποιαν παρακμὴν, ἔπρεπε νὰ συνενωθοῦν ὅλαι καὶ συντεταγμέναι ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς νέας ἰσχυρᾶς ἑλληνικῆς δυνάμεως, τὴν ὅποιαν ἀπετέλουν οἱ Μακεδόνες τοῦ Φιλίππου, νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῶν Περσῶν. Ὁ φιλόπατρις καὶ συνετὸς ρητοροδιδάσκαλος εἰς τὴν ἀτομικὴν πολιτικὴν μιᾶς ἐκάστης ἑλληνικῆς πόλεως ἀντέτασσε τὴν ἐνωτικὴν, τὴν πανελληνίον καὶ πανεθνικὴν πολιτικὴν του. Ἡ πολιτικὴ του αὐτὴ ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τινων ὡς οὐτοπία ἐνὸς ὄνειροπόλου διανοουμένου, ὅμως δὲν ἤργησε νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἐπὶ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβε σάρκα καὶ ὄσπᾶ, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας μας.

Ὁ Ἰσοκράτης ἀπέθανε τῷ 338 π.Χ. ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐν

Χαιρωνεῖα μάχην, εἰς ἡλικίαν 98 ἐτῶν, ἀφοῦ ἔζησεν ἐν μέσῳ σπουδαιοτάτων ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ἐξειλίχθησαν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τῶν παραμονῶν τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Οἱ δὲ συμπολιταὶ του τιμῶντες τὴν μνήμην του τὸν ἔθαψαν δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου του ἐτοποθέτησαν Σειρῆνα ὡς σύμβολον τῆς γοητευτικῆς χάριτος τοῦ λόγου του.

2. Ἔργα τοῦ Ἰσοκράτους.

Ἀπὸ τοὺς 25 λόγους, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀπεδίδοντο εἰς τὸν Ἰσοκράτην, ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν 21 καθὼς καὶ 10 ἐπιστολαί, αἱ ὅποια ἀπευθύνονται εἰς ἐπιφανῆ πρόσωπα τῆς ἐποχῆς του.

Ἡ βαθμιαία ἀνάπτυξις τοῦ πεζοῦ ἀττικοῦ λόγου πολλὰ ὀφείλει εἰς τὸν Ἰσοκράτην, τοῦ ὁποίου ἡ γλῶσσα εἶναι πλήρης κάλλους καὶ ἡ φράσις ἀνθηρὰ καὶ ρυθμική.

Οι επιστήμονες, λοιπόν, έχουν την δυνατότητα να ελέγχουν την διαδικασία της παραγωγής της γνώσης. Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί. Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί. Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί.

Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί. Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί. Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί. Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί.

Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί. Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί. Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί. Η επιστήμη, επομένως, είναι μια διαδικασία που μπορεί να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εισαγωγικὸν σημεῖωμα. Ἐκ τῶν 10 ἐπιστολῶν τοῦ Ἰσοκράτους 2 ἀπευθύνονται πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν Β', τὸν πατέρα τοῦ Μ' Ἀλεξάνδρου.

Α'

Τὴν πρώτην ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ ρήτωρ πιθανώτατα τὸ 342 π. Χ., ὅτε ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Φίλιππος εἰς μίαν μάχην ἐναντίον τῶν βαρβάρων Θρακῶν ἐπληρώθη εἰς τὴν ὠμοπλάτην καὶ διέτρεξε τὸν κίνδυνον ν' ἀποθάνῃ. Ἡ εἰδησις αὕτη εἶχε προξενήσει ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ἰδιαίτατα συνεκίνησε τὸν Ἰσοκράτην, ὁ ὁποῖος ἐπίστευε τότε ὅτι ἐπέστη ἡ στιγμή τῆς συνενώσεως ὅλων τῶν ἀλληλομαχομένων Ἑλλήνων καὶ τῆς ἐκστρατείας των ἐπὶ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Φιλίππου κατὰ τῶν Περσῶν. Κατὰ τὴν γνώμην του ἡ ζωὴ τοῦ Φιλίππου ἦτο πολύτιμος ὄχι μόνον διὰ τοὺς Μακεδόνας, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλους τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. Δι' αὐτὸ καὶ παρεκινήθη νὰ γράψῃ τὴν προκειμένην ἐπιστολήν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ σχέσεις Ἀθηνῶν καὶ Μακεδονίας ἦσαν ὀμαλαὶ καὶ ἀδιατάρακτοι. Ὁ φιλόπατρις ρήτωρ δὲν ἐθεώρει, ὡς οἱ ἄλλοι, τὸν Φίλιππον ὡς ἐχθρόν, ἐπιβουλεύοντα τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὡς μίαν νέαν ἐθνικὴν δύναμιν, ἡ ὁποία διαρκῶς ἀξιονομένη θὰ καθίστατο ἰκανὴ νὰ συνενώσῃ καὶ στρέψῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς ἔργα γενναιώτερα, ὅπως ἡ τιμωρία τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐρμηνεύοντες τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν τοῦ Ἰσοκράτους θὰ ἴδωμεν μὲ πόσῃ οὕτως σύνεσιν καὶ φιλικὴν διάθεσιν συμβουλεύει τὸν Φίλιππον νὰ μὴ ἐκτίθεται ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης εἰς κινδύνους κατὰ τὰς μάχας. Ἐπίσης θὰ ἴδωμεν πῶς τὸν προτρέπει νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο ἤδη περιπελεγμένος, καὶ ποίαν πολιτικὴν συμβουλεύει νὰ μετέλθῃ ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων,

διὰ τὰ δεινηθῆ ἢ τὰ πραγματοποιήσῃ μετ' αὐτῶν τοὺς κοινοὺς σκοπούς των.

B'

Τὴν δευτέραν πρὸς Φίλιππον ἐπιστολὴν ὁ Ἴσοκράτης ἔγραψε μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας καὶ μετὰ τὴν ὑπογραφήν τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Φιλίππου (τὸ 338 π. Χ.).

Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν θὰ ἴδωμεν ποίαν στάσιν ὁ ῥήτωρ συνιστᾷ εἰς τὸν Φίλιππον ἢ τὴν τηρήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι ἀπέναντι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν πρόσφατον, νικηφόρον δι' αὐτόν, ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην. Τοῦτο δὲ διὰ τὰ κατορθώσῃ ἢ συνενώσῃ ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις καὶ στρέψῃ αὐτὰς ἐναντίον τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἐχθρῶν τοῦ ἔθνους.

Ε Π Ι Σ Τ Ο Λ Η Α'

Ἴσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν.

§ 1 - 2

Οἶδα μὲν, ὅτι πάντες εἰώθασι πλείω χάριν ἔχειν τοῖς ἐπαινοῦσιν ἢ τοῖς συμβουλευούσιν, ἄλλως τε καὶ μὴ κελευσθεὶς ἐπιχειρῆ τις τοῦτο ποιεῖν. ἐγὼ δ' εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον ἐτύγχανόν σοι παρηνεκῶς μετὰ πολλῆς εὐνοίας, ἐξ ὧν ἐδόκει μοι τὰ πρέποντα μάλιστα ἂν σαυτῷ πράττειν, ἴσως οὐδ' ἂν νῦν ἐπεχείρουν ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν σοὶ συμβεβηκότων· ἐπειδὴ δὲ προειλόμην φροντίζειν τῶν σῶν πραγμάτων καὶ τῆς πόλεως ἕνεκα τῆς ἐμαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, αἰσχυρθείην ἂν, εἰ περὶ μὲν τῶν ἡττον ἀναγκαίων φανοίμην σοι συμβεβουλευκῶς, ὑπὲρ δὲ τῶν μᾶλλον κατεπειγόντων μηδένα λόγον ποιόμην, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ἐκεῖνα μὲν ὑπὲρ δόξης ὄντα, ταῦτα δ' ὑπὲρ τῆς σῆς σωτηρίας, ἧς ὀλιγορεῖν ἅπασιν ἐδοξας τοῖς ἀκούσασι τὰς περὶ σοῦ ῥηθείσας βλασφημίας.

§ 3 - 4

Οὐδεὶς γὰρ ἔστιν, ὅστις οὐ κατέγνω προπετέστερόν σε κινδυνεύειν ἢ βασιλικώτερον, καὶ μᾶλλον σοι μέλειν τῶν περὶ

τὴν ἀνδρείαν ἐπαίνων ἢ τῶν ἄλων πραγμάτων. ἔστι δ' ὁμοίως αἰσχροὺς περιστάσεων τε τῶν πολεμίων μὴ διαφέροντα γενέσθαι τῶν ἄλλων, μηδεμιᾶς τε συμπεσοῦσης ἀνάγκης αὐτὸν ἐμβαλεῖν εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας, ἐν οἷς κατορθώσας μὲν οὐδὲν ἂν ἦσθα μέγα διαπεπραγμένος, τελευτήσας δὲ τὸν βίον ἄπασαν ἂν τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν συνανεῖλες. χρὴ δὲ μὴ καλὰς ἀπάσας ὑπολαμβάνειν τὰς ἐν τοῖς πολέμοις τελευτάς, ἀλλὰ τὰς μὲν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν παίδων ἐπαίνων ἀξίας, τὰς δὲ ταῦτά τε πάντα βλαπτούσας καὶ τὰς πράξεις τὰς πρότερον κατωρθωμένας καταρρυσταίνουσας αἰσχροὺς νομίζειν καὶ φεύγειν ὡς αἰτίας πολλῆς ἀδοξίας γιγνομένας.

Ἐγούμαι δέ σοι συμφέρειν μιμεῖσθαι τὰς πόλεις, ὃν τρόπον § 5 - 6
 διοικοῦσι τὰ περὶ τοὺς πολέμους. ἄπασαι γάρ, ὅταν στρατόπεδον ἐκπέμπωσιν, εἰώθασιν τὸ κοινὸν καὶ τὸ βουλευσόμενον ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναι· διὸ δὴ συμβαίνει μὴ μιᾶς ἀτυχίας συμπεσοῦσης ἀνηρῆσθαι καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἀλλὰ πολλὰς ὑποφέρειν δύνασθαι συμφοράς καὶ πάλιν αὐτὰς ἐκ τούτων ἀναλαμβάνειν. ὁ καὶ σέ δεῖ σκοπεῖν καὶ μηδὲν μείζον ἀγαθὸν τῆς σωτηρίας ὑπολαμβάνειν, ἵνα καὶ τὰς νίκας τὰς συμβαινούσας κατὰ τρόπον διοικῆς καὶ τὰς ἀτυχίας τὰς συμπιπτούσας ἐπανορθοῦν δύνη. ἴδοις δ' ἂν καὶ Λακεδαιμονίους περὶ τῆς τῶν βασιλέων σωτηρίας πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιουμένους καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν πολιτῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάντας, οἷς αἰσχρὸν ἔστιν ἐκείνους τελευτήσαντας περιδεῖν ἢ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλεῖν.

Ἄλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνά σε λέληθεν, ἃ Ξέρξης τε τῷ κατα- § 7 - 8
 δουλώσασθαι τοὺς Ἕλληνας βουλευθέντι καὶ Κύρῳ τῷ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντι συνέπεσεν. ὁ μὲν γὰρ τηλικαύταις ἤτταις καὶ συμφοραῖς περιπεσὼν, ἡλίκας οὐδεὶς οἶδεν ἄλλοις γενομένας, διὰ τὸ περιποιῆσαι τὴν αὐτοῦ ψυχὴν τὴν τε βασιλείαν κατέσχε καὶ τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ παρέδωκε καὶ τὴν

Ἀσίαν οὕτω διώκησεν, ὥστε μηδὲν ἤττον αὐτὴν εἶναι φοβερὰν τοῖς Ἑλλησιν ἢ πρότερον. Κύρος δὲ νικήσας ἅπασαν τὴν βασιλείως δύναμιν καὶ κρατήσας τῶν πραγμάτων, διὰ τὴν αὐτοῦ προπέτειαν οὐ μόνον αὐτὸν ἀπεστέρησε τηλικαύτης δυναστείας, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνακολουθήσαντας εἰς τὰς ἐσχάτας συμφορὰς κατέστησεν. ἔχοιμι δ' ἂν παμπληθεῖς εἰπεῖν, οἳ μεγάλων στρατοπέδων ἡγεμόνες γενόμενοι διὰ τὸ προδιαφθάρῃναι πολλὰς μυριάδας αὐτοῖς συναπόλεσαν.

§ 9 - 11

Ὡν ἐνθυμούμενον χρὴ μὴ τιμᾶν τὴν ἀνδρείαν τὴν μετ' ἀνοίας ἀλογίστου καὶ φιλοτιμίας ἀκαίρου γιγνομένην, μηδὲ πολλῶν κινδύνων ἰδίων ὑπαρχόντων ταῖς μοναρχίαις ἐτέρους ἀδόξους καὶ στρατιωτικὸς αὐτῶ προσεξευρίσκειν, μηδ' ἀμιλλᾶσθαι τοῖς ἢ βίου δυστυχοῦς ἀπαλλαγῆναι βουλομένοις ἢ μισθοφορᾶς ἕνεκα μείζονος εἰκῆ τοὺς κινδύνους προαιρουμένους, μηδ' ἐπιθυμεῖν τοιαύτης δόξης, ἧς πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων τυγχάνουσιν, ἀλλὰ τῆς τηλικαύτης τὸ μέγεθος, ἣν μόνος ἂν τῶν νῦν ὄντων κτήσασθαι δυνηθείης· μηδ' ἀγαπᾶν λίαν τὰς τοιαύτας ἀρετάς, ὧν καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστιν, ἀλλ' ἐκείνας, ὧν οὐδεὶς ἂν πονηρὸς κοινωνήσῃ· μηδὲ ποιεῖσθαι πολέμους ἀδόξους καὶ χαλεπούς, ἐξὸν ἐντίμους καὶ ῥαδίους, μηδ' ἐξ ὧν τοὺς οἰκειοτάτους εἰς λύπας καὶ φροντίδας καταστήσεις, τοὺς δ' ἐχθροὺς ἐν ἐλπίσι μεγάλαις ποιήσεις, οἷας καὶ νῦν αὐτοῖς παρέσχες· ἀλλὰ τῶν μὲν βαρβάρων, πρὸς οὓς νῦν πολεμεῖς, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαρκέσει σοι κρατεῖν, ὅσον ἐν ἀσφαλείᾳ καταστήσαι τὴν σαυτοῦ χώραν, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον καταλύειν ἐπιχειρήσεις, ἵνα τὴν τε σαυτοῦ δόξαν μείζω ποιήσης καὶ τοῖς Ἑλλησιν ὑποδείξῃς, πρὸς ὃν χρὴ πολεμεῖν.

§ 12

Πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποισάμην ἐπιστεῖλαί σοι ταῦτα πρὸ τῆς στρατείας, ἵν' εἰ μὲν ἐπέισθης, μὴ τηλικούτῳ κινδύνῳ περιέπεσες, εἰ δ' ἠπίστησας, μὴ συμβουλεύειν ἐδόκουν ταῦτα

τοῖς ἤδη διὰ τὸ πάθος ὑπὸ πάντων ἐγνωσμένοις, ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐμαρτύρει τοὺς λόγους ὀρθῶς ἔχειν τοὺς ὑπ' ἐμοῦ περὶ αὐτῶν εἰρημένους.

Πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν παύ- § 13
σομαι λέγων· οἶμαι γὰρ καὶ σέ καὶ τῶν ἐταίρων τοὺς σπουδαι-
οτάτους ῥαδίως ὀπόσ' ἂν βούλησθε προσθήσειν τοῖς εἰρημέ-
νοις. πρὸς δὲ τούτοις φοβοῦμαι τὴν ἀκαιρίαν· καὶ γὰρ νῦν κατὰ
μικρὸν προῖων ἔλαθον ἐμαυτὸν οὐκ εἰς ἐπιστολῆς συμμετρίαν
ἀλλ' εἰς λόγου μῆκος ἐξοκείλας.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων οὐ παρα- § 14 - 15
λειπτέον ἐστὶ τὰ περὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πειρατέον παρακα-
λέσαι σε πρὸς τὴν οἰκειότητα καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς. οἶμαι γὰρ
πολλοὺς εἶναι τοὺς ἀπαγγέλλοντας καὶ λέγοντας οὐ μόνον τὰ
δυσχερέστατα τῶν περὶ σοῦ παρ' ἡμῖν εἰρημένων ἀλλὰ καὶ
παρ' αὐτῶν προστιθέντας· οἷς οὐκ εἰκὸς προσέχειν τὸν νοῦν.
καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον ποιοίης, εἰ τὸν μὲν δῆμον τὸν ἡμέτερον ψέ-
γοις, ὅτι ῥαδίως πείθεται τοῖς διαβάλλουσι, αὐτὸς δὲ φαίνοιο
πιστεύων τοῖς τὴν τέχνην ταύτην ἔχουσι, καὶ μὴ γιγνώσκουσι,
ὥς, ὅσῳ περ ἂν τὴν πόλιν εὐαγωγοτέραν ὑπὸ τῶν τυχόντων
οὔσαν ἀποφαίνουσι, τοσοῦτῳ μᾶλλον σοι συμφερόντως ἔχου-
σαν αὐτὴν ἐπιδεικνύουσι. εἰ γὰρ οἱ μηδὲν ἀγαθὸν οἰοί τ' ὄντες
ποιῆσαι διαπράττονται τοῖς λόγοις, ὅ τι ἂν βουλευθῶσιν, ἢ πού
σέ γε προσήκει τὸν πλεῖστ' ἂν ἔργῳ δυνάμενον εὐεργετήσαι
μηδενὸς ἀποτυχεῖν παρ' ἡμῶν.

Ἦγοῦμαι δὲ δεῖν πρὸς μὲν τοὺς πικρῶς τῆς πόλεως ἡμῶν § 16 - 18
κατηγοροῦντας ἐκείνους ἀντιτάττεσθαι τοὺς πάντα τε ταῦτ'
εἶναι λέγοντας καὶ τοὺς μῆτε μεῖζον μῆτ' ἔλαττον αὐτὴν ἡδι-
κηκέναι φάσκοντας· ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἴποιμι τοιοῦτον· αἰσχυ-
θείην γὰρ ἂν, εἰ τῶν ἄλλων μηδὲ τοὺς θεοὺς ἀναμαρτήτους εἶ-
ναι νομιζόντων αὐτὸς τολμῶην λέγειν, ὥς οὐδὲν πάποθ' ἢ πό-
λις ἡμῶν πεπλημμέληκεν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐκεῖν' ἔχω περὶ αὐτῆς

εἰπεῖν, ὅτι χρησιμωτέραν οὐκ ἂν εὖροις ταύτης οὔτε τοῖς Ἑλλησιν οὔτε τοῖς σοῖς πράγμασιν· ᾧ μάλιστα προσεκτέον τὸν νοῦν ἐστίν. οὐ γὰρ μόνον συναγωνιζομένη γίγνοιτ' ἂν αἰτία σοι πολλῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ φιλικῶς ἔχειν δοκοῦσα μόνον· τοὺς τε γὰρ ὑπὸ σοί νῦν ὄντας ῥᾶον ἂν κατέχοις, εἰ μηδεμίαν ἔχοιεν ἀποστροφήν, τῶν τε βαρβάρων οὓς βουλευθείης θᾶπτον ἂν καταστρέψαιο. καίτοι πῶς οὐ χρὴ προθύμως ὀρέγεσθαι τῆς τούτης εὐνοίας, δι' ἣν οὐ μόνον τὴν ὑπάρχουσαν ἀρχὴν ἀσφαλῶς καθέξεις, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἑτέραν ἀκινδύνως προσκτήσει ;

§ 19 - 21

Θαυμάζω δ' ὅσοι τῶν τὰς δυνάμεις ἐχόντων τὰ μὲν τῶν ξενιτευομένων στρατόπεδα μισθοῦνται καὶ χρήματα πολλὰ δαπανῶσι, συνειδότες, ὅτι πλείους ἠδίκηκε τῶν πιστευσάντων αὐτοῖς ἢ σέσωκε, τὴν δὲ πόλιν, τὴν τηλικαύτην δύναμιν κεκτημένην μὴ πειρῶνται θεραπεύειν, ἢ καὶ μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα πολλάκις ἤδη σέσωκεν. ἐνθυμοῦ δ' ὅτι πολλοῖς καλῶς βεβουλεῦσθαι δοκεῖς, ὅτι δικαίως κέχρησαι Θετταλοῖς καὶ συμφερόντως ἐκείνοις, ἀνδράσιν οὐκ εὐμεταχειρίστοις, ἀλλὰ μεγαλοψύχοις καὶ στάσεως μεστοῖς. χρὴ τοίνυν καὶ περὶ ἡμᾶς πειρᾶσθαι γίγνεσθαι σε τοιοῦτον, ἐπιστάμενον, ὅτι τὴν μὲν χώραν Θετταλοί, τὴν δὲ δύναμιν ἡμεῖς ὁμορόν σοι τυγχάνομεν ἔχοντες, ἣν ἐκ παντὸς τρόπου ζῆτει προσαγαγέσθαι. πολὺ γὰρ κάλλιον ἐστὶ τὰς εὐνοίας τῶν πόλεων αἰρεῖν ἢ τὰ τείχη. τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα τῶν ἔργων οὐ μόνον ἔχει φθόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν τοιούτων τὴν αἰτίαν τοῖς στρατοπέδοις ἀνατιθέασιν· ἣν δὲ τὰς οἰκειότητας καὶ τὰς εὐνοίας κτήσασθαι δυναθῆς, ἅπαντες τὴν σὴν διάνοιαν ἐπαινέσονται.

§ 22 - 24

Δικαίως δ' ἂν μοι πιστεύοις, οἷς εἴρηκα περὶ τῆς πόλεως. φανήσομαι γὰρ οὔτε κολακεύειν αὐτὴν ἐν τοῖς λόγοις εἰθισμένος, ἀλλὰ πλεῖστα πάντων ἐπιτετιμηκῶς, οὔτ' εὖ παρὰ τοῖς πολλοῖς καὶ τοῖς εἰκῆ δοκιμάζουσι φερόμενος, ἀλλ' ἀγνοούμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ φθονούμενος, ὥσπερ σύ. πλὴν τοσοῦτον

διαφέρομεν, ὅτι πρὸς σέ μὲν διὰ τὴν δύνάμιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὕτως ἔχουσι, πρὸς δ' ἐμέ, διότι προσποιούμαι βέλτιον αὐτῶν φρονεῖν, καὶ πλείους ὀρῶσιν ἐμοὶ διαλέγεσθαι βουλομένους ἢ σφίσιν αὐτοῖς. ἡβουλόμην δ' ἂν ἡμῖν ὁμοίως ῥάδιον εἶναι τὴν δόξαν, ἣν ἔχομεν παρ' αὐτοῖς, διαφεύγειν. νῦν δὲ σύ μὲν οὐ χαλεπῶς, ἣν βουληθῆς, αὐτὴν διαλύσεις, ἐμοὶ δ' ἀνάγκη καὶ διὰ τὸ γῆρας καὶ δι' ἄλλα πολλὰ στέργειν τοῖς παροῦσιν.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν πλὴν τοσοῦτον, ὅτι καλόν § 25 ἔστι τὴν βασιλείαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὑπάρχουσαν ὑμῖν παρακαταθέσθαι τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐνοίᾳ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν.

Ἐγὼ διελέχθην μὲν καὶ πρὸς Ἀντίπατρον περὶ τε τῶν τῆ § 1 πόλει καὶ τῶν σοὶ συμφερόντων ἐξαρκούντως, ὡς ἐμαυτὸν ἔπειθον, ἡβουλήθην δὲ καὶ πρὸς σέ γράψαι, περὶ ὧν μοι δοκεῖ πρακτέον εἶναι μετὰ τὴν εἰρήνην, παραπλήσια μὲν τοῖς ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένοις, πολὺ δ' ἐκείνων συντομώτερα.

Κατ' ἐκεῖνον μὲν γὰρ τὸν χρόνον συνεβούλευον, ὡς χρῆ § 2 διαλλάξαντά σε τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν Θηβαίων καὶ τὴν Ἀργείων εἰς ὁμόνοιαν καταστῆσαι τοὺς Ἑλληνας, ἡγούμενος, ἂν τὰς προεστώσας πόλεις πείσης οὕτω φρονεῖν, ταχέως καὶ τὰς ἄλλας ἐπακολουθήσειν. τότε μὲν οὖν ἄλλος ἦν καιρός, νῦν δὲ συμβέβηκε μηκέτι δεῖν πείθειν· διὰ γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγενημένον ἡναγχασμένοι πάντες εἰσὶν εὖ φρονεῖν καὶ τούτων ἐπιθυμεῖν, ὧν ὑπονοοῦσί σε βούλεσθαι πράττειν καὶ λέγειν, ὡς δεῖ παυσαμένους τῆς μανίας καὶ τῆς πλεονεξίας, ἣν ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν.

§ 3 Καὶ πολλοὶ πυνθάνονται παρ' ἐμοῦ, πρότερον ἐγὼ σοὶ παρήνευσα ποιεῖσθαι τὴν στρατείαν τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἢ σοῦ διανοηθέντος συνεῖπον· ἐγὼ δ' οὐκ εἰδέναι μὲν φημι τὸ σαφές, οὐ γὰρ συγγεγενῆσθαί σοι πρότερον, οὐ μὴν ἀλλ' οἶεσθαι σέ μὲν ἐγνωκέναι περὶ τούτων, ἐμέ δὲ συνειρηκέναι ταῖς σαῖς ἐπιθυμίαις. ταῦτα δὲ ἀκούοντες ἐδέοντό μου πάντες παρακελεύεσθαι σοὶ καὶ προτρέπειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν τούτων μένειν, ὡς οὐδέποτε ἂν γενομένων οὔτε καλλιόνων ἔργων οὔτ' ὠφελιμωτέρων τοῖς Ἕλλησιν οὔτ' ἐν καιρῷ μᾶλλον πραχθησομένων.

§ 4 - 5 Εἰ μὲν οὖν εἶχον τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἦνπερ πρότερον, καὶ μὴ παντάπασιν ἦν ἀπειρηκῶς, οὐκ ἂν δι' ἐπιστολῆς διελεγόμην, ἀλλὰ παρὼν αὐτὸς παρῶζυνον ἂν σε καὶ παρεκάλουν ἐπὶ τὰς πράξεις ταύτας. νῦν δ', ὡς δύναμαι, παρακελεύομαι σοὶ μὴ καταμελῆσαι τούτων, πρὶν ἂν τέλος ἐπιθῆς αὐτοῖς. ἔστι δὲ πρὸς μὲν ἄλλο τι τῶν ὄντων ἀπλήστως ἔχειν οὐ καλὸν — αἱ γὰρ μετριότητες παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμοῦσι —, δόξης δὲ μεγάλης καὶ καλῆς ἐπιθυμεῖν καὶ μηδέποτε ἔμπιπλασθαι προσήκει τοῖς πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκοῦσιν· ὅπερ σοὶ συμβέβηκεν. ἡγοῦ δὲ τόθ' ἔξειν ἀνυπέρβλητον αὐτὴν καὶ τῶν σοὶ πεπραγμένων ἀξίαν, ὅταν τοὺς μὲν βαρβάρους ἀναγκάσῃς εἰλωτεύειν τοῖς Ἕλλησι πλὴν τῶν σοὶ συναγωνισαμένων, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον ποιήσῃς τοῦτο πράττειν, ὅ τι ἂν σύ προστάτῃς. οὐδὲν γὰρ ἔσται λοιπὸν ἔτι πλὴν θεὸν γενέσθαι. ταῦτα δὲ κατεργάσασθαι πολὺ ῥᾶθόν ἐστιν ἐκ τῶν παρόντων ἢ προελθεῖν ἐπὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν, ἣν νῦν ἔχεις, ἐκ τῆς βασιλείας τῆς ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ὑπαρξάσης.

§ 6 Χάριν δ' ἔχω τῷ γήρα ταύτῃ μόνῃ, ὅτι προήγαγεν εἰς τοῦτό μου τὸν βίον, ὥσθ' ἂ νέος ὢν διενοοῦμην καὶ γράφειν ἐπεχείρουν ἐν τε τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ καὶ τῷ πρὸς σέ πεμφθέντι, ταῦτα νῦν τὰ μὲν ἤδη γιγνόμενα διὰ τῶν σῶν ἐφορῶ πράξεων, τὰ δ' ἐλπίζω γενήσεσθαι.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν · ὁ τύπος τῶν ἐπιστολῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ἦτο πολὺ διάφορος τοῦ συνηθιζομένου κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν. Οἱ Ἕλληνες ἤρχιζον τὴν ἐπιστολὴν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀποστολέως· ἠκολούθει τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου, πρὸς τὸ ὅποιον αὕτη ἀπηρθύνετο κατὰ δοτικὴν, καὶ τέλος χαιρετισμός. Ἐπεράτουν δὲ τὴν ἐπιστολὴν δι' ἐνὸς χαιρετισμοῦ : « Ἐρρωσο » ἢ « Εὐτύχει ».

§ 1 - 2. ἄλλως τε κἂν = καὶ μάλιστα ἂν. **εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον** · ἐν τῷ λόγῳ του δηλαδὴ τῷ ἐπιγραφομένῳ « Φίλιππος », ὁ ὅποιος ἐγράφη μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην (οὕτως ὀνομασθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἀθηναίου πρέσβεως Φιλοκράτους), διὰ τῆς ὁποίας ἐτέθη τέρμα εἰς τὸν περὶ τῆς ἀνακτῆσεως τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Φιλίππου. **εὖνοια** = ἀγαθὴ πρόθεσις, ἀγάπη. **ἐξ ὧν** = περὶ τούτων. **ἀποφαίνομαι** = δίδω γνώμην, συμβουλεύω. **περὶ τῶν σοί συμβεβηκότων** · ἐννοεῖ τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐκθέσει ἑαυτὸν ὁ Φίλιππος πολεμῶν κατὰ τῶν Θρακῶν. **τῶν σῶν πραγμάτων** = διὰ τὰς ὑποθέσεις σου, διὰ σέ. **περὶ τῶν ἤττον ἀναγκαίων** · τῆς κατὰ τῶν Περσῶν δηλαδὴ ἐκστρατείας. **φαίνομαι συμβεβουλευκῶς τινι** = εἶμαι φανερός ὅτι ἔχω συμβουλεύσει τινά, εἶναι φανερόν ὅτι ἔχω συμβουλεύσει τινά. **ὑπὲρ** = περὶ. **κατεπείγω** (ἀμετάβατ.) = σπεύδω, βιάζομαι. **τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα** = τὰ σπουδαιότερα. Ἐννοεῖ τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ ἐκθέτῃ τὴν ζωὴν του εἰς τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. **ὀλιγωρῶ τινος** = παραμελῶ τι, ἀδιαφορῶ διὰ κάτι. **βλασφημία** = κακολογία, κατηγορία. Περὶ τῶν κατηγοριῶν τούτων ὀμιλεῖ ἀμέσως (§ § 3 - 4).

§ 3 - 4. οὐδεὶς...ἔστιν ὅστις οὐ κατέγνω (ἐνν. σοῦ) = πάντες ἐν γένει σοῦ προσάπτουν τὴν μορφήν. **προπετῶς** = μετὰ σπουδῆς, ἀπερι-

σκέπτως, **κινδυνεύω προπετέστερον ἢ βασιλικώτερον** = ἐκτίθεμαι εἰς τοὺς κινδύνους μὲ μεγαλύτεραν ἀπερисиεψίαν παρὰ μὲ βασιλικὴν σύνεσιν. **μέλει τινί τινος** = ἐνδιαφέρεται τις διὰ τι. **τὰ ὅλα πράγματα** = τὸ σπουδαιότερον ὅλων, ἡ ζωὴ. **περιστάντων** (ἐνν. σέ)· **περίσταμαί τινα** = ἴσταμαι περίξ τινός, περικυκλώνω τινά. **διαφέρων τινός** = ὑπέρτερός τινος. **κατορθώνω** = νικῶ. **συναναιρῶ τί (τινι)** = καταστρέφω τι ἐξ ὀλοκλήρου μετὰ τινος (ἐνταῦθα : τοῦ βίου). **καταρρυπαίνω** = ρυπαίνω πολύ, μολύνω. **ἀδοξία** = κακὴ φήμη, δυσφήμησις.

§ 5 - 6. **τὰς πόλεις**· ἐννοεῖ τὰς δημοκρατούμενας ὡς αἱ Ἀθῆναι. **τὰς πόλεις, ὃν τρόπον· ἀντί : τὸν τρόπον, καθ' ὃν αἱ πόλεις**. **διοικῶ τὰ περὶ τοὺς πολέμους** = ρυθμίζω τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πόλεμον. **στρατόπεδον** = στρατός. **τὸ κοινόν** = αἱ ἀρχαί, ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, « ἡ κυβέρνησις ». **τὸ βουλευόμενον** = οἱ κρίνοντες, ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, οἱ βουλευταί. **ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων· ἐνν. πραγμάτων** = διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. **εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναι**· ἐν Ἀθήναις οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ ἄρχοντες ἐν γένει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρχῆς των δὲν ὑπέκειντο εἰς στρατεύειν παρὰ εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιπτώσεις (βλ. καὶ Λυκ. κατὰ Λεωκρ. § § 37 - 38). **ἀτυχία** = ἧττα. **ἀναιρεῖται ἡ δύναμις** = καταστρέφεται, ἐξαφανίζεται ἡ δύναμις. **δύνασθαι**· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **συμβαίνει**. **ὑποφέρειν καὶ ἀναλαμβάνειν**· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **δύνασθαι**. **συμφορὰ** = **ἀτυχία** (βλ. ἀνωτέρω). **ἀναλαμβάνω ἐμαυτὸν** = ἀνακτῶ τὴν δύναμίν μου. **κατὰ τρόπον** = προσηκόντως, ὁρθῶς. **διοικῶ τὰς νίκας** = ἐκμεταλλεύομαι τὰς νίκας. **καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν ἀνδρῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάντας**· ἐκστρατεύων ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης — ἀπὸ τοῦ 510 π.Χ. δὲ μόνον ὁ ἕτερος τῶν βασιλέων ἐξήρχετο τῆς Σπάρτης — εἶχε περὶ αὐτὸν τὸ σῶμα τῶν 300 ἐπιλέκτων ἰππέων. **ἀποβάλλω τὴν ἀσπίδα** = ἀπορρίπτω τὴν ἀσπίδα, ἐγκαταλείπω τὴν ἐν τῇ μάχῃ θέσιν μου. Διὰ τοὺς Σπαρτιάτας, ὡς γνωστὸν, ἡ ἀπόρριψις τῆς ἀσπίδος ἔθεωρεῖτο μέγα ὄνειδος.

§ 7 - 8. **ἀλλὰ μὴν** = πρὸς τοῦτοις. **λανθάνει τινά τι** = διαφεύγει τι τὴν προσοχὴν τινος. **ἀμφισβητῶ τινί τινος** = ἐρίζω, φιλονικῶ πρὸς τινα περὶ τινος. **Κύρω τῷ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντι** (ἐνν. τῷ ἀδελφῷ)· Κύρος ὁ νεώτερος, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος, μὴ ἀναμεινας τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα τῆς

παρὰ τὰ Κούναξα συναφθείσης τὸ 401 π. Χ. μάχης, ἀλλὰ ριφθεὶς ἀπερισκέπτως εἰς αὐτὴν ἐφονεύθη. **περιποιῶ τὴν ἑμαυτοῦ ψυχὴν** = διασφύζω τὴν ζωὴν μου. **κατέχω** = συγκρατῶ, διατηρῶ. **προπέτεια** = σπουδὴ, ἀπερικοπεψία. **δυναστεία** = ἀρχή, ἐξουσία. **τοὺς συνακολούθησαντας**· ἐννοεῖ τοὺς μυρίους.

§ 9-11. **ἐνθυμοῦμαι τινος** = ἀναλογίζομαι τι, λαμβάνω τι ὑπ' ὄψιν. **ἄνοια** = ἀνοησία, μωρία. **ἀλόγιστος** = ἀπερίσκεπτος. **τὴν γιγνομένην μετ' ἀνοίας ἀλογίστου** = τὴν συνδεομένην με ὑπερβολικὴν ἀπερικοπεψίαν. **φιλοτιμία** = φιλοδοξία. **εἰκῆ** = ἀσκόπως, ἀπερικοπεπτος. **ἀρετὴ** = ἐπίδειξις γενναιότητος, « παλληκαριά ». **φαῦλος** = ταπεινὸς τὸ γένος, ἀνάξιος λόγου. **πονηρὸς** = κακός. **ἐξὸν** = εἰ καὶ **ἔξεστιν** (ἐνν. ποιεῖσθαι). **τοὺς οἰκειοτάτους**· ἔχει κατὰ νοῦν τοὺς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος φίλους τοῦ Μακεδόνοιο βασιλέως. Διὰ δὲ τοῦ κατωτέρου **ἐχθροὺς** ἐννοεῖ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἀντιμακεδονικῆς μερίδος, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Δημοσθένης. **ἐξαρκεῖ** (ἀπρὸς.) = εἶναι ἀρκετόν· ὁ μέλ. **ἐξαρκεῖται** ἀντὶ τῆς προστακτ. **ἐξαρκεῖτω**. **τὸν νῦν μέγαν**· τὸν βασιλέα δηλ. τῶν Περσῶν. **καταλύω** = καταβάλλω, καθαιρῶ.

§ 12. **πρὸ πολλοῦ ποιοῦμαι** (μετ. ἀπαρεμφ.) = θεωρῶ πολὺ σπουδαῖον. **ἐπιστέλλω τινί τι** = δίδω εἰς τινα δι' ἐπιστολῆς συμβουλὰς διὰ τι. **πρὸ τῆς στρατείας**· ἐννοεῖ τὴν ἐκστρατείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Φίλιππος ἐξέθεσεν εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν του. **ἴνα, εἰ μὲν ἐπεισθης, μὴ περιέπεσες**· ἡ τελ. πρότασις μεθ' ὀριστ. ἱστορ. χρόνου μετὰ πρότασιν δηλοῦσαν εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἢ ὅτι δὲν ἔγινε κάτι φανερόν· εὐχὴν ἀπραγματοποιήτων. **διὰ τὸ πάθος** = ἕνεκα τοῦ παθήματός σου, τοῦ κινδύνου τὸν ὁποῖον διέτρεξες. **ταῦτά τοῖς ὑπὸ πάντων ἤδη ἔγνωσμένοις** = τὰ ἴδια πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀπὸ ὅλους τώρα ἀναγνωρίζονται ὡς ὀρθά. **τὸ συμβεβηκὸς** = τὸ πάθος. **ἐμαρτύρει**· ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ ἴνα. **ὁ λόγος** = ἡ συμβουλή. **περὶ αὐτῶν**· τῆς ἀνάγκης δηλαδὴ τῆς προφυλάξεως τῆς ζωῆς σου.

§ 13. **διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν**· τὴν εὐκολίαν δηλαδὴ μετὰ τῆς ὁποίας πᾶς τις ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ πρόνοια τοῦ Φιλίππου περὶ τῆς ζωῆς του ἔχει ἰδιάζουσαν σημασίαν. Ὁ προσδιορ. εἰς τὸ **παύσομαι**

λέγων. έταϊρος = φίλος· ειδικώτερον ό άνήκων εις τό άποτελοῦν τήν σωματοφυλακήν τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων σῶμα ίππικιοῦ. **σπουδαίος** = καλός, χρηστός. **άκαιρία** (έπί προσώπων) = άδιακρισία, φορτικότης. **οὐκ εις έπιστολῆς συμμετρίαν**· ένν. έκ τοῦ **έξοκειλας** κατά ζεῦγμα ή μηχ. **προβάς ή προχωρήσας. έξοκέλλω** (έπί πλοίου) = πίπτω έξω εις τήν ζηράν· ή μηχ. **έξοκειλας** μεταφορικῶς· **έλαθον έμαυτόν...** **έξοκειλας** = χωρίς νά τό άντιληφθῶ έδωσα εις τήν έπιστολήν μου μήκος ρήτορ. λόγου.

§ 14 - 15. **οὐ μήν άλλά** = έν τούτοις. **παρακαλῶ** = παρακινῶ, προτρέπω. **οικειότης** = φίλια. **χρήσις τινος** = στενή σχέση, σύνδεσμος μετά τινος. **τούς άπαγγέλλοντας και λέγοντας**· έννοεῖ τήν έν 'Αθήναις μακεδονίζουσαν μερίδα. **δυσχερής** = δυσάρεστος. **παρ' αὐτῶν** = άφ' έαυτῶν, έξ ιδίας έμπνεύσεως. **τοῖς διαβάλλουσιν**· έννοεῖ τήν άντιμακεδονικήν μερίδα. **έχω** = γνωρίζω, έξασκῶ. **εὐάγωγος** = ευκόλως άγόμενος, ό ευκόλως παρασυρόμενος· **εὐαγωγοτέραν**· πρὸς ταύτην δηλ. ή εκείνην τήν πολιτικήν μερίδα. **άποφαίνω** = άποδεικνύω, παρουσιάζω. **συμφερόντως έχω τινί** = ώφελῶ τινα, έξυπηρετῶ τό συμφέρον τινός. **διαπράττομαι** = φέρω εις πέρας, κατορθώνω. **ή πού γε** = άσφαλῶς ώς έγώ τοῦλάχιστον νομίζω. **προσθήκει**· ύποκ. αὐτοῦ τό **άποτυχεῖν. τόν δυνάμενον άν** = **ὄς άν δύναιτο**· ένν. **εί βούλοιο. μηδενός άποτυγχάνω παρά τινος** = έπιτυγχάνω τά πάντα παρά τινος.

§ 16 - 18. **πικρῶς κατηγορῶ τινος** = διατυπώνω βαρείας κατηγορίας κατά τινος (βλ. § § 14 - 15 **αὐτός δέ φαίνοιο πιστεῶν τοῖς τήν τέχνην ταύτην έχουσι**). **έκείνους**· επεξηγεῖται διά τῶν έπιφερομένων : **τούς λέγοντας και τούς...** **φάσκοντας. πάντα ταῦτα**· ότι δηλ. ή πόλις ραδίως πείθεται τοῖς διαβάλλουσιν (βλ. § § 14 - 15). **μήτε μείζον μήτ' έλαττον** = **μήτε μέγα μήτε μικρόν** = μήτε όλίγον μήτε πολύ. **άδικῶ** = διαπράττω σφάλμα. **πλημμελῶ** = κάμνω μουσικόν σφάλμα· και μεταφορικῶς : **πλανῶμαι, ύποπίπτω εις σφάλμα. τά σά πράγματα** = **άί κρατικάί σου ύποθέσεις. άποστροφή** = καταφύγιον. **καταστρέφομαι** = ύποτάσσω. **εὐνοια** = φίλια. **άρχη** = έξουσία, έπικρατεία.

§ 19 – 21. οἱ τὰς δυνάμεις ἔχοντες = οἱ ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν, οἱ κυβερνῶντες· ἡ γενικὴ εἰς τὸ θαυμάζω. **ξενιτεύομαι** = ὑπηρετῶ ὡς μισθοφόρος ξένος. **στρατόπεδα τῶν ξενιτευομένων** = τὰ ξενικὰ στρατεύματα. **μισθοῦμαι** = προσλαμβάνω ἐπὶ μισθῷ. **συνειδότες**· (ἐνδοτ. μτχ.) = ἄν καὶ καλῶς γνωρίζουν. **ἠδίκηκεν ἢ σέσωκε**· τὸ ὑποκ. ἐννοητέον ἐκ τῶν προηγουμ. κατ' ἀπτικήν σύνταξιν. **ὄτι πλείους...** **σέσωκε**· ὑπαινιγμὸς ταῦτα εἰς τὴν τακτικὴν τῶν μισθοφορικῶν στρατευμάτων, ἅτινα πολλάκις ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ καταβαλλομένου μισθοῦ ἤλλασσον κύριον, ἐκτὸς δὲ τούτου προσέβαινον καὶ εἰς βιαιοπραγίας κατὰ τῆς χώρας, ἣτις εἶχε προσλάβει αὐτὰ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της. **θεραπεύω τινά** = περιποιοῦμαι τινά, συνάπτω φιλικὰς σχέσεις μετὰ τινος. **μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων**· ἐννοεῖ τὴν βοήθειαν, τὴν ὅποιαν παρέσχον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὡς λ.χ. εἰς τὴν Σπάρτην κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν εἰλώτων, εἰς τὰς Πλαταιὰς καὶ τοὺς Εὐβοεῖς ἀπειλουμένους ὑπὸ τῶν Θηβαίων κ.ἄ. **καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα**· τοῦτο συνέβη κατὰ τὰ Περσικά. **χρῶμαί τινι δικαίως καὶ συμφερόντως** = συμπεριφέρομαι πρὸς τινά κατὰ τρόπον δίκαιον καὶ ἐξυπηρετοῦντα τὸ συμφέρον του. Ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα τὴν κατὰ τὸ 352 π. Χ. ἀπαλλαγὴν τῶν Θεσσαλῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν ἀδελφῶν Λυκόφρονος καὶ Πειθολάου. **εὐμεταχείριστος** = εὐκολοκυβέρνητος. **στάσεως μεστὸς** = ἐπιρρεπὴς εἰς ἐπαναστάσεις κατὰ τῶν καθεστώτων, εἰς ἐμφυλίους ἐριδας. **δμορος δύναμις** = παραπλησίαι δύναμις. **προσάγομαί τινά** = προσελκύω τινά με τὸ μέρος μου. **ἔχω φθόνον** = προκαλῶ φθόνον. **τῶν τοιούτων**· δηλ. ἔργων, οἷα ἡ κατάληψις τειχῶν. **ἀνατίθημί τινι τὴν αἰτίαν τινός** = ἀποδίδω εἰς τινά τὴν αἰτίαν τινός. **διάνοια** = σύνεσις, διπλωματικὴ ἱκανότης.

§ 22 – 24. **πλείστα πάντων** (ἐνν. τῶν ἄλλων ῥητόρων) **ἐπιτετιμηκώς**· ὑπαινίσσεται ἄλλους λόγους του, εἰς τοὺς ὁποίους ἐλέγχει τοὺς Ἀθηναίους. **εὐ φέρομαι παρά τινι** = ἐκτιμῶμαι παρά τινος. **οἱ εἰκῆ δοκιμάζοντες** = οἱ ἐξετάζοντες ἐπιπολαιῶς τὰ πράγματα. Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων ἔχει κατὰ νοῦν τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα καὶ τοὺς σοφιστάς. **ἄγνοοῦμαι** = μένω ἄγνωστος, παρεξηγοῦμαι. **οὕτως ἔχουσι**· δηλ. φθονοῦν. **προσποιοῦμαι** = φαίνομαι, ἰσχυρίζομαι. **ὀρῶσι πλείους ἐμοὶ διαλέγεσθαι βουλομένους**· ἐννοεῖ τοὺς σοφιστάς, τοὺς ὁποίους ἐγκαταλείποντες οἱ νέοι προσήρχοντο εἰς τὸν Ἰσο-

κράτην. **διαφεύγω τὴν δόξαν, ἣν ἔχω παρά τινι** = κατορθώνω ν' αποβάλῃ τις τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἔχει περὶ ἐμοῦ. **στέργω τοῖς παροῦσιν** = ἀρκοῦμαι εἰς τὰ παρόντα, εἶμαι εὐχαριστημένος μὲ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

§ 25. **Ὑμῖν· ἀντὶ σοί·** διὰ τὸ μεγαλειότερον. **παρακατατίθεμαι τινί τι** = παραδίδω εἰς τινὰ τι πρὸς φύλαξιν, ἐμπιστεύομαι εἰς τινὰ τι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β

§ 1. **Ἀντίπατρος**· ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων στρατηγῶν τοῦ Φιλίππου. μετὰ ταῦτα δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου (400 - 319 π.Χ.). Μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας διεξήγαγεν ἐν Ἀθήναις τὰς διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν εἰρήνης ὡς πρέσβυς τοῦ Φιλίππου. **ἔξαρκούντως** = ἐπαρκῶς, ἐν ἐκτάσει. **ὡς ἐμαυτὸν ἐπειθον** = κατὰ τὴν πεποίθησίν μου. **μετὰ τὴν εἰρήνην**· ἔννοεῖ τὴν συναφθεῖσαν μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην. **ἐν τῷ λόγῳ**· τῷ ἐπιγραφομένῳ « Φίλιππος » ἢ « πρὸς Φίλιππον ».

§ 2. **κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον**· ὅτε δηλαδὴ ἔγραφε τὸν « πρὸς Φίλιππον » λόγον. **οὕτω φρονεῖν**· δηλ. **διαλλάττεσθαι ἀλλήλαις· καιρὸς** = περίστασις, κατάσταση πραγμάτων. **διὰ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγεννημένον**· τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ δηλ. μάχην. **ὑπονοῶ** = εἰκάζω, φαντάζομαι. **καὶ τούτων, ὧν ὑπονοοῦσι· ἀντί : καὶ τούτων, ἃ ὑπονοοῦσι· μανία** (μαίνομαι) = μανιώδες πάθος (ἀντίθ. σωφροσύνη). **παύομαι τῆς μανίας** = παραμερίζω τὰ πάθη μου. **πλεονεξία** = ἀπληστία, τάσις πρὸς ἐπικράτησιν. **ἐκφέρω τὸν πόλεμον** = μεταφέρω τὸν πόλεμον.

§ 3. **πυνθάνομαι παρά τινος** = ζητῶ νὰ πληροφορηθῶ παρά τινος, ἐρωτῶ τινα. **συναγορεύω** = συνηγορῶ, συμφωνῶ. **συγγίγνομαι τινι** = συναναστρέφομαί τινα, συνομιλῶ μετὰ τινος. **οὐ μὴν ἀλλὰ** = ἀλλ' ὅμως. **γινώσκω περὶ τινος** = ἀποφασίζω περὶ τινος. **ὡς οὐδέποτ' ἂν γενομένων** = διότι κατὰ τὴν γνώμην των οὐδέποτε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνουιν. **ἔργα**· ἔννοεῖ πολεμικά. **ἐν καιρῷ μᾶλλον** = εἰς καταλληλοτέραν περίστασιν.

§ 4-5. ἀπαγορεύω = ἐξαντλοῦμαι, καταβάλλομαι ἕνεκα τοῦ γήρατος. παρακαλῶ = παροτρύνω, παρακινῶ. καταμελῶ τινος = παραμελῶ ἐντελῶς τι. ἀπλήστως ἔχω τι = φλέγομαι ἀπὸ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν διὰ τι, ἐπιθυμῶ τι πολύ. αἱ μετριότητες = οἱ μέτριοι (μετωνυμία) = οἱ μετριόφρονες, οἱ ἐγκρατεῖς. εὐδοκιμῶ παρά τινι = εὐδοκιμῶ, ἔχω καλὴν φήμην. εἰλωτεύω = εἶμαι εἴλωσ, δοῦλος. κατεργάζομαι = ἐπιτυγχάνω. τὰ παρόντα = ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων. Ὁ προσδιορισμ. τὸ ἀναγκαστ. αἴτιον. προέρχομαι = φθάνω. βασιλεία = ἀρχή, βασιλείον· ἐκ τῆς βασιλείας = στηριζόμενος εἰς τὸ βασιλείον. ὑμῖν (βλ. Α' ἐπιστολήν, § 25). Τὸ νόημα : ἡ κατάλυσις τῆς περσικῆς δυνάμεως καὶ ἡ ὑποταγὴ τῶν Περσῶν θὰ ἀπαίτησον κόπους πολὺ ὀλιγωτέρους ἀπὸ ὅσους ἐχρειάσθησαν, διὰ ν' ἀνυψωθῇ τὸ ἀρχικῶς μικρὸν βασιλείον τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν σημερινήν του περιωπήν.

§ 6. προάγω τὸν βίον τινός εἰς τοῦτο = παρατείνω τόσον τὸν βίον τινός. ἐν τῷ πανηγυρικῷ· ὅπου καλεῖ τοὺς Ἕλληνας νὰ ὁμοσησούν καὶ νὰ στραφούν κατὰ τῶν βαρβάρων. καὶ τῷ πρὸς σέ πεμφθέντι· ἐννοεῖ τὸν λόγον « π ρ ὸ ς Φ ί λ ι π π ο ν ». ἐφορῶ = βλέπω.

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τις ανάγκες των μαθητών τους, να προσαρμόζουν το πρόγραμμα μαθημάτων και να παρέχουν την απαραίτητη βοήθεια. Η αξιολόγηση της μάθησης θα πρέπει να γίνεται με βάση τις ανάγκες των μαθητών και να λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές που έχουν συμβεί στην κοινωνία και στην οικονομία. Η αξιολόγηση θα πρέπει να γίνεται με βάση τις ανάγκες των μαθητών και να λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές που έχουν συμβεί στην κοινωνία και στην οικονομία.

Η αξιολόγηση της μάθησης θα πρέπει να γίνεται με βάση τις ανάγκες των μαθητών και να λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές που έχουν συμβεί στην κοινωνία και στην οικονομία. Η αξιολόγηση θα πρέπει να γίνεται με βάση τις ανάγκες των μαθητών και να λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές που έχουν συμβεί στην κοινωνία και στην οικονομία.

Η αξιολόγηση της μάθησης θα πρέπει να γίνεται με βάση τις ανάγκες των μαθητών και να λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές που έχουν συμβεί στην κοινωνία και στην οικονομία. Η αξιολόγηση θα πρέπει να γίνεται με βάση τις ανάγκες των μαθητών και να λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές που έχουν συμβεί στην κοινωνία και στην οικονομία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Δημοσθένους λόγοι	Σελ.	5 - 95
1. Είσαγωγή	»	11 - 13
2. Κείμενον	»	15 - 55
α) Α' Ὀλυνθιακός	»	15 - 23
β) Β' Ὀλυνθιακός	»	23 - 31
γ) Α' κατά Φιλίππου	»	32 - 45
δ) Β' κατά Φιλίππου	»	46 - 55
3. Λεξιλόγιον	»	57 - 95
B. Λυκούργου λόγος κατά Λεωκράτους	»	97 - 153
1. Είσαγωγή	»	101 - 102
2. Κείμενον	»	103 - 130
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	»	131 - 153
Γ. Ἰσοκράτους ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον	»	155 - 177
1. Είσαγωγή	»	159 - 161
2. Κείμενον	»	163 - 170
α) Α' ἐπιστολή	»	163 - 169
β) Β' ἐπιστολή	»	169 - 170
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	»	171 - 177
α) Α' ἐπιστολῆς	»	171 - 176
β) Β' ἐπιστολῆς	»	176 - 177

Τὰ αντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐπίτιπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Η΄/Γ, 1960 (V) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 22.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 978/7-4-60

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ — ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ Γ. ΧΡΗΣΤΟΥ & ΥΙΟΥ — Χ.Ε.Ε.Ν.

21
Έδωκε καίτοι
μαθησιακό

